

200 160

Đurđa Sušec
Glavni i odgovorni urednik HEP Vjesnika

Upravljanje ljudima

U ovom broju:

Naš intervju: mr. sc. Ivan Mravak, predsjednik Uprave HEP-a d.d.	3/4/5
Veliki dan za hrvatsku energetiku: Trafostanice Žerjavinec i Ernestinovo u pokusnom radu	6/7
Završila ogrjevna sezona	10
Rekordna proizvodnja HE Senj i HE Sklope	11
O rijeci Cetini za <i>okruglim stolom</i> : Očuvati Cetinu jer ona život znači	12
<i>Intelektualni kapital</i> - najvažniji izvor konkurentnih prednosti HEP-a	21
Prof. dr. sc. Darko Tipurić: Cijela Europa ide u pravcu radničkoga dioničarstva	22/23
Protiv osiromašivanja hrvatskoga jezika: <i>Sustav kao svemogućće jezično rješenje</i> (?)	24
Rekonstrukcija toplinske stanice u TE-TO Zagreb: Za veću sigurnost opskrbe	25
Selo Hrvatsko konačno povezano s Hrvatskom	26/27
Što se događa s opskrbom Baranje?	28/29

Danas više nego ikada, kada globalizacija utječe na svaki segment poslovanja, kada jača konkurencija u svim djelatnostima, kada visoka razina tehnologije mijenja oblik tvrtki – traže se radnici s potrebnom razinom znanja i umijeća, koji poduzeću mogu osigurati uspješnost.

Upravljanju ljudima u posljednje vrijeme posvećuje se sve veća pozornost, jer očito je da je ljudski kapital najvažniji. S njim treba znati upravljati. Traže se vrsni manageri koji će privući, moći zadržati i razvijati sposobne radnike u poduzeću. Pritom moraju dobro upoznati osobu i usmjeriti njene jedinstvene talente za ostvarenje zadaća, ubrzavajući pritom reakciju njene sposobnosti i ciljeva poduzeća, kao i njene sposobnosti i potreba kupaca. Kada stotine *managera* dobro *igraju* tu ulogu, poduzeće postaje snažno, a i svaki radnik osobno.

Manager mora biti sposoban iznimno dobro obavljati četiri aktivnosti: odabrati osobu (na temelju njena iskustva, inteligencije i odlučnosti) definirati očekivanja (utvrditi ispravne rezultate i korake), motivirati osobu (pomažući joj identificirati svoju jakost, a ne slabost) i razvijati je (pomažući joj da uči). To su njegove najvažnije odgovornosti. On može imati viziju, karizmu i svu inteligenciju *ovoga svijeta*, ali ako ne može dobro obaviti spomenute četiri aktivnosti – nikada neće postići izvrsnost u upravljanju.

Bit i temeljna odgovornost svakog *managera* je fokusiranje ljudi na uspješnost. Kako istodobno zadržati kontrolu i usredotočiti ljude na uspješnost? Rješenje je u definiranju pravih rezultata i dopuštanju svakoj osobi da sama pronađe putove prema rezultatima. To je najdjelotvorniji način jer

ohrabruje radnike da preuzmu odgovornost. Oni tada postaju samostalni i samosvjesni. Međutim, mnogi su *manageri* nepovjerljivi. Najčešće zato jer ih nagriža ljudska sumnja da ih netko želi iskoristiti. Ipak, vrsni *manageri* slučaj da ih netko od radnika iznevjeri smatraju više iznimkom nego pravilom. Jer, ako očekujete najbolje od ljudi, najčešće to i dobijete. Nepovjerenje je smrtonosno za managere, a primjerenije je nekim drugim zanimanjima – pravnicima ili istraživačkom novinarstvu.

Kako pristupiti ljudima, različitim ljudima? Neki su samozatajni i žele da ih *šefovi* ostave na miru, drugi se osjećaju zanemarenima ako nisu u stalnom kontaktu sa *šefom*, neki žele da ih se pohvali, nekima su kolege najbolji izvor priznanja, pojedini žele javnu pohvalu, a drugi pohvalu u «četiri oka». Najjednostavnije je slijediti zlatno pravilo: *Postupajte s ljudima onako kako biste htjeli da se postupa s vama*. Međutim, najbolji *manageri*, znajući da ne mogu izjednačiti sve ljude tu definiciju nadopunjuju s bitnom odrednicom: *imajući na umu tko je ta osoba*. Svaki je radnik, psihološki gledano, drukčiji. Suludo bi bilo pomisliti da *manager*, kao pokretač, može svoje radnike učiniti produktivnijima ako oni to doista ne žele.

Ljudima nije lako upravljati. U prošlosti se snaga ljudske naravi obuzdavala i usavršavala, kao što je čovječanstvo postupalo i s drugim silama prirode. Ali to ne funkcionira, jer za razliku od ostalih prirodnih sila, ljudska nije jedinstvena. Njena je snaga upravo u njejoj individualnosti, u činjenici da je narav svakog čovjeka drukčija. Ako poduzeće želi iskoristiti tu snagu, mora pronaći mehanizam za njeno pokretanje, a ne obuzdavanje. Najbolji mehanizam za to su – dobri *manageri*.

Mr. sc. Ivan Mravak, predsjednik Uprave Hrvatske elektroprivrede d.d.

Tržišno liderstvo, povećanje prodaje i ponuda novih usluga na tržištu

Pripremila: Đurđa Sušec

Budući da je od imenovanja nove Uprave Hrvatske elektroprivrede d.d. i mr. sc. Ivana Mravka njenim predsjednikom proteklo 100 dana, u Našem intervjuu ovoga 200. broja, prvi čovjek HEP-a za elektroprivrednu, ali i širu, javnost govori o temeljnom strateškom opredjeljenju Uprave HEP-a u sljedećem četverogodišnjem razdoblju, kao odrednici razmišljanja, ponašanja i rada radnika HEP-a. Uprava je izradila Program njena rada za razdoblje od 2004. do 2008. godine, kojim je obuhvaćeno: stanje HEP-a na početku mandatnog razdoblja Uprave, reforma energetskog sektora, temeljni poslovni ciljevi, mjere i način ostvarivanja poslovne politike te zaključna razmatranja. O najzanimljivijim temama iz spomenutih područja Programa, za čitatelje HEP Vjesnika izravno saznajemo od predsjednika Uprave HEP-a, mr. sc. Ivana Mravka.

HEP Vjesnik: Najčešće pitanje radnika vezano je za sudbinu HEP-a, odnosno za mogućnost očuvanja poslovnoga integriteta HEP grupe u okviru nove europske Direktive 2003/54 EC. Što će se u tom smislu poduzeti s obzirom na hrvatske energetske zakone i dinamiku otvaranja hrvatskog tržišta električne energije?

Mr. sc. Ivan Mravak: Odmah na početku važno je naglasiti da su odredbe nove europske Direktive 2003/54 EC usmjerene na računovodstveno, pravno i funkcionalno razdvajanje djelatnosti koje se obavljaju kao *prirodni monopoli* - upravljanje prijenosnim i distribucijskim sustavom - od onih koje sudjeluju u tržišnoj utakmici - *proizvodnja i opskrba* - kao i na računovodstveno razdvajanje opskrbe povlaštenih od opskrbe tarifnih kupaca. Te odredbe ni u kojem slučaju ne isključuju mogućnost očuvanja poslovnog integriteta HEP grupe.

Uprava HEP d.d. se zalaže za restrukturiranje u kojem tvrtke temeljnih elektroprivrednih djelatnosti ostaju članice jedinstvene korporacije, HEP grupe, s jasno odvojenim djelatnostima, ponavljam, onih u tržišnoj konkurenciji od *prirodnog monopola*, s tim da je prijenosna i distribucijska infrastruktura pod jednakim uvjetima raspoloživa svim elektroprivrednim subjektima na tržištu.

Sada već stara Direktiva 96/92 EC uvjetovala je, na neki način, donošenje *energetskih zakona* 2001. godine. Međutim, zbog unaprijedenja procesa razvoja tržišta električne energije i plina donesene su nove direktive 2003/54 i 55 EC s čijim su odredbama, u jednom dijelu, u neskladu odredbe hrvatskih *energetskih zakona* i nužno ih je uskladiti. Zbog toga će Uprava HEP d.d. pokrenuti inicijativu prema nadležnim tijelima Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva sa zahtjevom za izmjenama i dopunama Zakona o energiji i Zakona o tržištu električne energije.

Budući da prema Direktivi 2003/54 EC zemlje-članice trebaju otvoriti tržište električne energije do 1. srpnja 2004. za sve kupce osim za kućanstva, a od 1. srpnja 2007. godine za sve kupce - znači i za kućanstva, ako Republika Hrvatska ostvari individualni pristup Europskoj uniji do 2007. godine, slijedit će datume koje nalaže Direktiva.

Dinamiku otvaranja tržišta električne energije određuje i Atenski memorandum o regionalnom tržištu električne energije u jugoistočnoj Europi, prema kojem do 1. srpnja 2005. godine tržište električne energije treba biti otvoreno za sve kupce koji ostvaruju godišnju potrošnju veću od 40 GWh, potom do 2007. godine za one s potrošnjom

> Naš je cilj da HEP grupa postane efikasna i profitabilna tvrtka s jasnim smjerom razvoja koji joj treba osigurati kontinuirani rast i vodeći položaj na tržištu

Uprava će provoditi programe za smanjivanje troškova u svim segmentima poslovanja te koristiti sve postojeće kapacitete i kompetencije za širenje poslovanja u nove profitabilne djelatnosti

Upoznat ćemo svakog radnika HEP-a s misijom, vizijom i temeljnim vrijednostima tvrtke, koji im trebaju predstavljati izazov u svakodnevnom radu

Znanje akumulirano kod svakog našeg radnika jedan je od resursa koji čini osnovnu pretpostavku postojanja i daljnjeg razvoja HEP grupe ▶

Mr. sc. Ivan Mravak, predsjednik Uprave Hrvatske elektroprivrede d.d.

većom od 20 GWh te do kraja 2008. godine za kupce s potrošnjom većom od 9 GWh.

Iz svega toga može se zaključiti da će se otvaranje tržišta električne energije kretati između rokova zacrtanih Direktivom i Atenskim memorandumom, ovisno o datumu pridruživanja Hrvatske Europskoj uniji. HEP d.d. će, u tom smislu, poduzeti sve organizacijske i tehničke mjere, kako bi mogli zadovoljiti te rokove.

HEP Vjesnik: Koji su temeljni ciljevi rada Uprave HEP-a?

Mr. sc. Ivan Mravak: Prije svega – sigurna i pouzdana opskrba kupaca električnom energijom uz minimalne troškove poslovanja. Ostale ću nabrojiti kako su definirani u našem Programu rada:

- cjelovita korporacija koja postaje regionalni tržišni *igrač* i hrvatski energetski *cluster* koji pokreće rad i razvoj velike skupine hrvatskih gospodarskih subjekata,
- razvoj poslovanja i realizacija kapitalnih investicijskih projekata,
- kadrovsko optimiranje HEP grupe i razvoj odnosa sa sindikatima,
- unaprjeđenje odnosa s javnošću i kupcima i
- povećanje vrijednosti HEP grupe povezano s mogućnošću djelomične privatizacije.

HEP Vjesnik: Na koji se način planira ostvariti ovaj posljednji spomenuti cilj – povećanje vrijednosti HEP grupe povezan s mogućnošću djelomične privatizacije?

Mr. sc. Ivan Mravak: Morat ćemo otkloniti nestandardne elemente poslovanja i poboljšati temeljne poslovne indikatore, s tim da ćemo poslovanje trebati učiniti transparentnijim.

Izdvojiti će se sporedne djelatnosti i poticati poduzetništvo u HEP grupi, poslovanje proširiti na nove profitabilne djelatnosti, a HEP će sudjelovati u regionalnim projektima. Uspostavit će se sustav upravljanja znanjem te poslovanje utemeljeno na načelima održivog razvoja.

Naš je cilj da HEP grupa postane efikasna i profitabilna tvrtka s jasnim smjerom razvoja koji joj treba osigurati kontinuirani rast i vodeću poziciju na tržištu. Vrednovanje tih potencijala HEP-a bit će posebno značajno za investitore.

Želio bih naglasiti da će Uprava provoditi programe za smanjivanje troškova u svim segmentima poslovanja te koristiti postojeće ljudske, tehnološke i financijske kapacitete i kompetencije za širenje poslovanja u nove profitabilne djelatnosti, primjerice, plinski *biznis*, *utility* projekti u Hrvatskoj i regiji.

Međutim, postizanje razine profitabilnosti koja bi trebala biti jednaka prosjeku elektroprivrednih kompanija u EU neće se moći ostvariti samo smanjivanjem troškova u HEP-u, nego će trebati povećati cijenu električne energije u Hrvatskoj.

HEP Vjesnik: Koliko je ostvariva definicija: HEP kao snažna i dobro organizirana korporacija s respektabilnim resursima i kreditnim potencijalom?

Mr. sc. Ivan Mravak: Onoliko koliko budemo u to vjerovali i koliko se budemo zalagali da to i postignemo. Kao prvo, treba otkloniti prepreke koje sam spomenuo u odgovoru na prvo pitanje, a tiču se usklađenja hrvatskih *energetskih zakona* i nove Direktive. Unutar dobro organizirane kompanije ostalo nam omogućuje respektabilni kreditni potencijal za ostvarenje velikih poslovnih ciljeva kao što je, primjerice, izgradnja TS 400/220/110 kV Žerjavinec i TS 400/110 kV Ernestinovo. U okviru naših ciljeva, svakako treba naglasiti i neizravni učinak – visoki stupanj zaposlenosti velikih hrvatskih tvrtki «Končar», «Dalekovod», kao i podizanje stope zaposlenosti u Republici Hrvatskoj.

HEP Vjesnik: Koja su područja zanimljiva HEP-u za prodor na druga tržišta?

Mr. sc. Ivan Mravak: Otvaranjem tržišta u Republici Hrvatskoj može se očekivati da će HEP izgubiti jedan dio povlaštenih kupaca. S druge strane, HEP će nastojati – prvenstveno na prostoru Bosne i Hercegovine i jugozapadnog Balkana – *osvojiti* dio novih kupaca električne energije. Povrh toga, temeljem načela zajedničkog ulaganja sa subjektom iz BiH nastojat ćemo realizirati izgradnju jednog manjeg elektroenergetskog izvora.

Proširenje tržišta planiramo ostvariti i na području djelatnosti distribucije plina. Nadalje, želimo kroz našu tvrtku HEP ESCO d.o.o. razviti tržište energetske učinkovitosti, a na području telekomunikacija želimo povećati prihod kroz davanje usluga korištenja telekomunikacijske infrastrukture.

HEP Vjesnik: Kako će se uravnotežiti načela poslovnog zajedništva i individualne odgovornosti društava HEP grupe?

Mr. sc. Ivan Mravak: Ovo je pitanje važno za razvijanje naših budućih odnosa i stoga mi dopustite kraće uvodno objašnjenje. Uprava HEP-a se opredijelila za očuvanje cjelovitosti HEP grupe kao značajne korporacije. Ključni ciljevi organizacijskog restrukturiranja su:

- daljnje unaprjeđenje organizacije sustava HEP grupe (vladajuće društvo i mreža ovisnih društava),
- koordinacija temeljnih djelatnosti preko vladajućeg društva HEP d.d. zbog očuvanja snage jedinstvenog poslovnog sustava,
- jasno razdvajanje djelatnosti koje se odvijaju u konkurentskim uvjetima od djelatnosti koje se odvijaju u reguliranim uvjetima,
- uspostava načela operativnih kompanija za ovisna društva temeljnih djelatnosti,
- oblikovanje programa smanjivanja troškova na svim razinama,
- uvođenje sustava uravnoteženih ciljeva i
- postizanje tržišne konkurentnosti osnovnih i pratećih djelatnosti u okviru HEP grupe.

Za uravnoteženje načela poslovnog zajedništva i individualne odgovornosti društava HEP grupe potrebno je implementirati sljedeće mehanizme i aktivnosti:

- stvaranje plitke organizacije i oblikovanje fleksibilne organizacije HEP grupe,
- decentralizacija dijela odlučivanja od vodećih *managera* (Uprava HEP grupe) k *managerima* srednje razine u ključnim centrima odgovornosti,
- redizajn temeljnih poslovnih procesa s ciljem minimiziranja ukupnih troškova i osposobljavanje i prilagođavanje radnika budućim uvjetima konkurencije uz istodobnu optimizaciju njihova broja i
- izgradnja modela ocjene, selekcije i motivacije radnika HEP grupe.

Istodobno, odnosi između HEP d.d. kao osnivača i svakog pojedinog ovisnog društva će se, osim s odgovarajućim izjavama o osnivanju društva, urediti – prilagoditi novoj strukturi propisima, unutrašnjim aktima vladajućeg i ovisnih društava, ugovorima i statusom imovine u HEP grupi i načinima upravljanja imovinom. Međusobni ugovorni odnosi uredit će se poduzetničkim i poslovnim ugovorima i to ugovorom o vođenju poslova društva, ugovorom o prijenosu dobiti, ugovorom o vođenju poduzeća za račun vladajućeg društva...

Dakako, uspješnost HEP grupe u konkurentskim uvjetima ovisit će o uspješnosti svakog njenog pojedinog dijela.

HEP Vjesnik: Hoće li se promjenom načina odobranja prodajnih cijena popraviti i ekonomski položaj HEP-a?

Mr. sc. Ivan Mravak: S ovako niskom postojećom razinom prodajnih cijena ne možemo očekivati nikakve aktivnosti na hrvatskom tržištu električne energije. Napominjem da je hrvatsko elektroenergetsko tržište otvoreno na razini od približno 10 posto. Trenutačno je 14 povlaštenih kupaca s godišnjom potrošnjom električne energije većom od 40 GWh. Još niti jedan povlašten kupac nije napustio HEP, odnosno sklopio ugovor s nekim drugim registriranim isporučiteljem.

S druge strane, nitko ne želi u Hrvatskoj graditi elektranu i prodavati proizvedenu električnu energiju na hrvatskom tržištu prema sadašnjim cijenama iz Tarifnog sustava.

Kako je električna energija proizvod *europske kvalitete*, to njenu cijenu ne treba držati u području *socijale*, već je podići do tržišne razine, što će omogućiti primjereni razvoj sustava, kao i pojačani interes investitora zbog profitabilnijeg poslovanja HEP grupe.

Zbog toga planiramo početkom 2005. godine jedinstveno povećati cijenu električne energije na razini 10 posto od sadašnje prosječne prodajne cijene.

HEP Vjesnik: Za otklanjanje rizika poslovanja može li se HEP, jednako kao INA, izboriti za primjenu mehanizma usklađivanja cijena zbog troškova poslovanja na koje ne može utjecati?

Mr. sc. Ivan Mravak: To je ključno pitanje za HEP. Svakako ćemo se nastojati izboriti za takav mehanizam usklađivanja cijena zbog troškova poslovanja na koje ne možemo utjecati. Ovdje, prije svega, mislim na: hidrološke okolnosti, cijene energenata (goriva), tečaj dolara (eura) i nabavnu cijenu električne energije iz uvoza.

Uprava je osnovala Povjerenstvo za pronalaženje formule za usklađenje cijene električne energije, rezultat očekujemo u srpnju o.g. i zahtjev o tom važnom pitanju za HEP ćemo odmah prosljediti u daljnji postupak. Zbog terminskih očitavanja brojlara, predložiti ćemo usklađenje cijene električne energije dva puta godišnje.

HEP Vjesnik: Dugo se govori o programu smanjivanja gubitaka – tehničkih, ali i krade električne energije. Hoće li ova Uprava za to pronaći djelotvoran način?

Mr. sc. Ivan Mravak: Borba za smanjenje gubitaka je kontinuirani proces i jedan od temeljnih poslovnih ciljeva ove Uprave. Stoga, moramo ispravno usmjeriti naše aktivnosti za postizanje maksimalnih učinaka uz minimalno ulaganje.

Tako ćemo tehničke gubitke na razini prijenosne mreže (110 kV i više), između ostaloga, nastojati smanjiti pristupanjem CBT mehanizmu (naplatiti neželjene tranzite električne energije). Napominjem da su ukupni gubici u prijenosnoj mreži u 2003. godini bili približno 4,5 posto, što je malo više od prosjeka EU.

U distribucijskoj mreži procjenjujemo da su tehnički gubici na razini 7 do 8 posto (u EU su 5 do 6 posto). Uzrok tomu je, ponajprije, dotrajala i na mnogim mjestima podkapacitirana distribucijska mreža, promijenjena struktura potrošnje, nepovoljna konfiguracija mreže, nekoncentrirana potrošnja i slično.

Smanjenje tehničkih gubitaka do prihvatljive razine povezano je s vrlo velikim investicijskim ulaganjima. Procjenjuje se da je za jedan posto smanjenja tehničkih gubitaka u distribucijskoj mreži potrebno investirati približno 1,5 milijarda kuna. Modernizacija, obnova i dogradnja distribucijske mreže jest temeljna zadaća, ali se time ne može očekivati značajno smanjenje gubitaka.

Drugi dio gubitaka u distribucijskoj mreži su netehnički gubici od kojih je najznačajnija neovlaštena potrošnja. Procjenjujemo da se ona kreće na razini od 4 posto. Kako u europskim tranzicijskim zemljama ti gubici iznose približno 2 posto, mi bi ih mogli smanjiti za 2 posto (približno 140 milijuna kuna).

Iz svega toga slijedi da se maksimalni napori trebaju usmjeriti na ostvarenje realnijega programa stimulativnih mjera, uz normativno uređenje odgovarajućim pravilnikom.

Povrh toga se posebna pozornost treba posvetiti izgradnji suvremenoga mjernog sustava koji, osim kontrole prodaje električne energije, treba omogućiti i liberalizaciju tržišta u dijelu opskrbe kupaca. Jednako tako se u sve priključke predlaže ugradnja ograničavala snage, koja odgovara zapukljenoj snazi iz elektroenergetske sigurnosti.

HEP Vjesnik: Planirate li u mandatom razdoblju ove Uprave HEP-a započeti izgradnju i izgraditi barem jedan značajniji izvor električne energije?

Mr. sc. Ivan Mravak: Pokretanje priprema izgradnje i izgradnja izvora doista je temeljni zadatak ove Uprave. Osobito stoga što je u 2003. godini ostvareni rast potrošnje bio 4,6 posto, a u prvom tromjesečju ove godine 4,1 posto. To je puno više od predviđanja porasta potrošnje referentnog scenarija iz Master plana od 2,8 posto. Želim naglasiti da nemamo alternative – ili ćemo graditi izvore ili će se u Republici Hrvatskoj sigurno dogoditi *mrak*. Kalkulirati s mogućnošću nabave za pokriće rastuće nepokrivene potrošnje je vrlo rizično i dugoročno neodrživo. Zbog toga smo ambiciozno postavili program pripreme izgradnje i same izgradnje. Planiramo izgradnju izvora na ukupnoj razini instalirane snage od približno 1 200 MW i to na postojećim lokacijama elektrana Tako do kraja 2007. godine planiramo izgradnju i puštanje u rad dvije plinske jedinice – Kombi kogeneracijski blok 100 MWe i 80 MWt u TE-TO Zagreb i Kombi blok od 250 MWe i 50 MWt u TE Sisak.

Razmatra se i izgradnja nove plinske kombi elektrane od 250 MWe i 100 MWt na lokaciji Osijek. Prema razvojnim

planovima tvrtki INA i Plinacro, do kraja 2007. godine osigurati će se dostatne količine plina za rad elektrana na lokacijama Zagreb i Sisak, a za lokaciju Osijek treba izgraditi novi plinovod. U idućem razdoblju nužna je i izgradnja i puštanje u rad zamjenskoga bloka na lokaciji TE Plomin (500 MW) na ugljen, jer će jedino na takav način biti zajamčena sigurnost rada sustava nakon 2010. godine. Osim toga, planira se započeti priprema izgradnje nekoliko hidroelektrana (Lešće, Podsused, Drenje) ukupne instalirane snage od približno 120 MW.

HEP Vjesnik: S kojim energetske gorivima se računa pri izgradnji novih termoelektrana i kapaciteta?

Mr. sc Ivan Mravak: Ne želimo robovati naslijedima prošlosti. Planiramo diverzifikaciju goriva i ravnopravno razmatramo korištenje plina i ugljena za termoelektrane, ali i vode i drugih obnovljivih izvora. Za sada je prerano govoriti o nuklearnoj energiji. Razmatranje mogućnosti njene primjene doći na red nakon 2010. godine. Ponavljam, sva goriva imaju ravnopravan status.

HEP Vjesnik: Što će učiniti Uprava HEP-a s obzirom na činjenicu da je ISO, model vođenja elektroenergetskog sustava propisan Zakonom o tržištu električne energije, ocijenjen kao model koji vrlo nepovoljno utječe na sigurnost i pouzdanost EES-a i predstavlja složeniji i posljedično skuplji model?

Mr. sc Ivan Mravak: Hrvatskim Zakonom o tržištu električne energije predviđena je uspostava neovisnog operatora sustava i tržišta, koji je vlasnički izdvojen iz okomito ustrojene HEP grupe. Takav model organizacije energetskog sektora, koji predstavlja veću dubinu promjene u odnosu na Direktivu 2003/54 EC, potrebno je zamijeniti s TSO modelom svojstvenim za europski način organiziranja elektroenergetskog sektora, u kojem su organizacijski i poslovno integrirani operator sustava i prijenosna kompanija, dok je operator tržišta neovisno tijelo koje će biti izvan HEP grupe.

Od donošenja *energetskih zakona* do danas, uočeni su brojni nedostaci što se tiče provođenja procesa promjena u energetskom sektoru, a osobito se to odnosi na Zakon o tržištu električne energije u kojem je utvrđeno:

- neargumentirana potreba vlasničkog razdvajanja operatora sustava od okomito ustrojene tvrtke,
- nespojivost dviju funkcija s obvezom javne usluge u jednom pravnom subjektu, od kojih je jednoj dopušteno (operator tržišta), a drugoj zapriječeno (operator sustava) trgovanje električnom energijom,
- nejasno utvrđen opis aktivnosti operatora tržišta, kojem su pridodane značajke dobavljača /kupca električne energije od povlašćenih proizvođača za potrebe tarifnog tržišta, a koje se postupno gasi i nestaje u procesu liberalizacije, potom veletrgovaca za iste kupce i u konačnici pool - a za konkurenciju nepostojećih neovisnih proizvodnih subjekata za potrebe vremenski ograničenog reguliranog tržišta električne energije,
- neusklađenost s postojećim Tarifnim sustavom,
- izostavljeno rješavanje pitanja opskrbe povlašćenih kupaca kroz instrument *posljednjeg izbora* za slučaj poslovnog propadanja opskrbljivača i
- nedefinirani odnosi za otvoreno tržište električne energije, posebice glede sigurnosti opskrbe kupaca kroz nedefiniranu odgovornost za rješavanje pitanja izgradnje proizvodnih objekata.

Budući da navedene nedostatke treba sustavno otkloniti, Uprava HEP-a će - kao što sam već spomenuo - pokrenuti inicijativu za izmjenu i dopunu *energetskih zakona*, kako bi s primjerenijim zakonskim rješenjima mogli ubrzati proces reforme energetskog sektora.

Nakon izmjene i dopune zakona treba kompletirati i jednako važne podzakonske akte, poput: Općih uvjeta za opskrbu električnom energijom, Uredbe o minimalnom udjelu obnovljivih izvora energije, Pravilnika o uvjetima i načinima izračuna naknade za priključak na elektroenergetsku mrežu, Mrežnih pravila, Pravilnika o korištenju obnovljivih izvora energije i Uvjeta za stjecanje statusa povlašćenog proizvođača.

Prva dva spomenuta akta donosi Vlada, a preostale ministar u za energetiku pripadnom ministarstvu. U izradi

podzakonskih akata, koja je u završnoj fazi, sudjeluju i predstavnici HEP grupe. Smatramo da je, prije svega, potrebno provesti izmjene i dopune zakona, a potom donošenje podzakonskih akata.

HEP Vjesnik: Budući da ste dobar poznavatelj distribucijske djelatnosti, što bi izdvojili kao najvažnije i neodgodive prioritete za popravljavanje statusa te djelatnosti?

Mr. sc Ivan Mravak: Investicijske aktivnosti u distribucijskoj djelatnosti u idućem razdoblju će se pretežito sastojati od pojačanih ulaganja, kako bi se tehničko - tehnološko stanje distribucijske mreže dovelo na potrebnu razinu te razvoja distribucijske mreže zbog nove potrošnje električne energije i priključenja novih kupaca.

Pri izboru prioriteta investicijskih ulaganja, potrebno je neodgodivo provesti sanaciju i obnovu ratom oštećenih i uništenih postrojenja i mreža, kao i sanaciju naponskih okolnosti kod postojećih potrošača. Planiramo prelazak na novonormirane napone, potom razgraničenja sa susjednim državama te aktivnosti za zadovoljenje europske norme za kvalitetu napona EN 50 160. Morat ćemo sanirati priključke i mjerna mjesta, a planiramo interventnu i redovnu zamjenu brojila. Već sam spomenuo smanjenje gubitaka električne energije, a vrlo skoro očekujemo uvođenje rada pod naponom. Planiramo i informatizaciju na svim razinama distribucijske djelatnosti.

Povrh toga, potrebno je u suradnji s HEP Prijenosom d.o.o. realizirati planove izgradnje objekata za rješavanje nestandardnih uvjeta opskrbe električnom energijom velikih gradova, turističkih i industrijskih zona.

Osim tih najvažnijih i neodgodivih prioriteta, Uprava HEP Distribucije d.o.o. će se vrlo brzo suočiti s potrebom novog organizacijskog ustroja u kojem će, uz druge organizacijske cjeline, morati organizirati i funkciju operatora distribucijske mreže.

HEP Vjesnik: Kada će se osamostaliti djelatnost opskrbe i koje učinke očekujete u odnosima s kupcima?

Mr. sc Ivan Mravak: Aktiviranje društva HEP Opskrba d.o.o., koje je registrirano 2002. godine, nameće se kao prioritet zbog provedbe obveza hrvatskih *energetskih zakona*, ali i odredaba Direktive EU. Nakon osiguranja potrebnih uvjeta za rad zaposlenika, osamostaljenje opskrbe djelatnosti unutar HEP grupe očekujemo u prvoj polovici 2005. godine.

Društvo će se sastojati od organizacijskih jedinica u sjedištu i pripadnih područnih organizacijskih jedinica za opskrbu električnom energijom i drugim uslugama. U obavljanju poslova blisko će surađivati s HEP d.d. i HEP Distribucijom d.o.o., što će se definirati međusobnim ugovorima. Očekujemo da će aktiviranjem HEP Opskrbe biti smanjen broj žalbi kupaca na usluge koje im pružamo. Držim da je glavni zadatak toga Društva afirmirati načelo: kupac u središtu našega zanimanja!

HEP Vjesnik: Kako namjeravate potaknuti radnike HEP-a na ostvarivanje poslovnih ciljeva Uprave HEP-a?

Mr. sc Ivan Mravak: Kao prvo, upoznat ćemo svakog radnika HEP-a s misijom, vizijom i temeljnim vrijednostima tvrtke, koji im trebaju predstavljati izazov u svakodnevnom radu. Pretpostavka za to je izgradnja i prihvaćanje korporacijskog identiteta tvrtke sustavnom i kontinuiranom komunikacijom, prema načelima interakcije, dugoročnosti, otvorenog i iskrenog dijaloga, usmjerenosti na interese primatelja i koordinacije.

Započet ćemo izradu nove organizacije i sistematizacije radnih mjesta unutar HEP grupe u cilju otklanjanja načelnih nedostataka unutar postojeće organizacije i sistematizacije. Dosadašnji način utvrđivanja visine i raspodjele stimulativnog dijela plaće je, blago rečeno, nestimulativan i depimirajući - kako za radnike tako i za rukovoditelje. Stimulaciju treba značajno povećati i definirati jasne kriterije raspodjele.

U pripremi i izradi plana kadrovske restrukturiranja i rješavanja svih drugih otvorenih pitanja, Uprava HEP-a želi ostvariti potpunu suradnju sa sindikatima i predstavnicima radnika.

HEP Vjesnik: Kojim se mjerama planira promijeniti percepcija HEP-a u javnosti?

Mr. sc Ivan Mravak: Percepcija HEP-a u javnosti prvenstveno će se ostvarivati kroz provođenje komunikacijske strategije u cilju izražavanja tržišnog liderstva, povećanja

> U pripremi i izradi plana kadrovske restrukturiranja i rješavanja svih drugih otvorenih pitanja, Uprava HEP-a želi potpunu suradnju sa sindikatima i predstavnicima radnika

prodaje i ponude novih usluga na tržištu. Sustavno će se promicati vrijednosti koje čine *brand* (pouzdanost, raspoloživost, hrvatski i europski identitet, orijentiranost prema zaštiti okoliša). Ostali elementi (prilagodljivost, suvremenost...) će, prije svega zbog poslovnih i tržišnih razloga, dobiti svoje utemeljenje u ukupnom poslovanju tvrtke. Predviđa se i redizajn postojećeg vizualnog identiteta HEP-a.

Odnosi s javnošću provodit će se u samostalnoj jedinici korporacijskih komunikacija, izravno postavljenoj uz Upravu HEP-a. U toj jedinici, uz poslove i aktivnosti u okviru komunikacijske strategije, obavljat će se i poslovi pripreme, provedbe i nadzora provedbe marketinške strategije za djelatnost opskrbe električnom energijom, toplinom i plinom te telekomunikacija - na razini Grupe i na razini Države te potpore izdvojenim djelatnostima.

Uvest će se napredna strategija upravljanja odnosima s kupcima, *Customer Relationship Management* (CRM). CRM će biti središnja aplikacija preko koje će se imati uvid u sve module zajedničkih aplikacija, sa svrhom pregleda svih relevantnih informacija na jednom mjestu, kako u komunikaciji s kupcem, tako i u svakodnevnom radu radnika koji te informacije trebaju.

HEP Vjesnik: Kako znanje akumulirano u HEP-u tijekom 109 godina postojanja elektroenergetskog sustava na tlu Hrvatske pretvoriti u materijalnu vrijednost HEP-a?

Mr. sc Ivan Mravak: Znanje akumulirano kod svakog našeg radnika jedan je od resursa koji čini osnovnu pretpostavku postojanja i daljnjeg razvoja HEP grupe. Samo aktivnim pristupom svakog radnika na njegovom radnom mjestu možemo podići vrijednost naše tvrtke. Unutar svake organizacijske jedinice, počevši od najniže razine sustava, moramo težiti optimalnom poslovanju i postizanju novostvorene vrijednosti. Zbrajanjem novostvorenih vrijednosti u svim jedinicama, na svim razinama sustava, postići ćemo ukupnu novostvorenu vrijednost, veću od naših troškova poslovanja (*višak vrijednosti - profit*). Takvu vrijednost potrebno je planski usmjeriti u izgradnju elektroenergetskih objekata, a potom objekte *uknjižiti* u materijalnu imovinu HEP grupe. A, što je to drugo nego pretvaranje akumuliranoga znanja u HEP-u u njegovu materijalnu vrijednost?

Veliki dan za hrvatsku energetiku

Dragica Jurajević

> Šesti lipnja 2004. godine bit će zapisan velikim slovima u povijesti Hrvatske elektroprivrede, jer su toga dana ponovno nakon 13 godina uspostavljene 400 kV veze Slavonije sa sjeverozapadnim dijelom Hrvatske, a megavati iz Mađarske u Hrvatsku stižu preko TS Žerjavinec - taj je događaj iznimno važan za pouzdanost hrvatskog elektroenergetskog sustava, ali i za Europu radi rekonekcije prve i druge sinkrone zone UCTE

> Nakon tri uspješna pokusa kratkog spoja na dalekovodima, TS Žerjavinec i TS Ernestinovo ostale su u pokusnom radu

Za TS Žerjavinec i cijeli hrvatski elektroenergetski sustav 6. lipnja 2004. godine bio je veliki, povijesni i najdulji dan. Nakon višednevnih brojnih provjera pouzdanosti ugrađene opreme i sustava i dan ranije poteklih prvih megavata iz Mađarske preko Žerjavince za Hrvatsku, uslijedila je toga nedjeljnog ranog poslijepodeva i ona posljednja provjera u nizu - provjera rada relejne zaštite, ostalih sustava i primarne opreme. U nazočnosti mr. sc. Ivana Mravka, predsjednika Uprave HEP-a, mr. sc. Ivica Toljana, člana Uprave za prijenos, Miroslava Mesića, direktora HEP Prijenosa d.o.o., Dinka Manenice, tehničkog rukovoditelja PrP-a Zagreb i koordinatora za TS Žerjavinec sa suradnicima te glasnogovornika HEP-a Radomira Milišića, novinara HTV-a i HEP Vjesnika točno u 13 sati i 38 minuta uz odbrojavanje voditelja TS Žerjavinec Renata Turka, *pet, četiri, tri dva, jedan, nula* - obavljen je prvi od tri kontrolirana jedнопolna kratka spoja i to najprije kod TS Žerjavinec na DV 400 kV Žerjavinec - Heviz 2, uz dojmivi zvučni i još više svjetlosni učinak (*svjetleća lopta* i potom dim) u trajanju od samo 62 mikrosekunde ili tri periode, kojeg je trebalo jednako tako *munjevito* uhvatiti *okom kamere*.

PONOVNO POVEZIVANJE EUROPSKOGA SJEVERA I JUGA PREDVIĐENO ZA LISTOPAD O.G.

Odmah nakon tog uspješno provedenog pokusa, izjave za HTV dali su čelni ljudi HEP-a i PrP-a Zagreb. Dinko Manenica je objasnio da je taj kontrolirani kratki spoj na hrvatsko-mađarskom vodu izvršen kako bi TS Žerjavinec danas mogla ući u probni pogon, a time u funkciju i TS Ernestinovo, odnosno *hepov* 400 kV sustav. Predsjednik Uprave mr. sc. Ivan Mravak naglasio je važnost, nakon 13 godina, ponovno uspostavljene 400 kV veze Slavonije sa sjeverozapadnim dijelom Hrvatske. Uz komentar - ovo je veliki dan za hrvatsku energetiku, mr. sc. Ivica Toljan je rekao kako je danas Hrvatska ispunila i obećanje i obvezu prema Europi, jer puštanjem dalekovodne 400 kV mreže pod napon omogućuje ponovno elektroenergetsko povezivanje *sjevera i juga* (prve i druge sinkrone zone) Europe, predviđeno za listopad ove godine.

U iščekivanju sljedećeg kratkog spoja za 45 minuta, onog na DV Tumbri, s kacigom na glavi, kao i

svi prisutni u postrojenju, gdje zvukovi (*pucketanje*) svjedoče da je pogon *živ* (*korona* je jaka zbog velike vlage u zraku), krećem u *potragu* i za sudionicima i *svjedocima* tih uzbudljivih i značajnih događaja. U relejnoj kućici 403 (DV Tumbri i DV Ernestinovo) pronalazim stručnjake Zavoda za visoki napon i mjerenja Instituta za elektroprivredu i energetiku mr.sc. Zorana Bertalančića, Ivicu Dolića, Stjepana Zubića, glavnog *meštra* za kratki spoj te mr.sc. Srečka Bojića, koordinatora radova. Oni pomoću višekanalnoog digitalnog superbrzog osciloskopa, koji registrira strujno-naponske okolnosti pri pokusu kratkog, odnosno zemnog spoja, provjeravaju funkcionalnost sustava relejne zaštite i rasklopnih aparata (*prekidača*). U tri tjedna koliko su već ovdje, snimali su parametre sva četiri 400 kV dalekovoda radi stjecanja pouzdanih parametara za podešenje sustava relejne zaštite i iz *Heviza* i iz *Žerjavince*. Sa svim instrumentima prisustvovali su i pri prvim energiziranjima postrojenja (prije zatvaranja *petlje* i energetskog terećenja). Stjepan Zubić mi objašnjava njegovu *ulogu* u izazivanju kontroliranog kratkog spoja - *nakon postavljanja žice (žice plus ribički najlon) za kratki spoj na odbrojavanje presječem najlon i" licna" padne na uže vodiča dalekovoda te nastane kratki spoj i luk, s tim da što je jača struja jači su i luk i zvuk*.

U relejnoj kućici 400 kV (spojno polje), Franjo Ivanagić iz PrP-a Zagreb i Željko Čutić iz Končar INEM-a snimaju i isputuju mrežu pri kratkim spojevima radi kontrole ispravnosti zaštite sabirnica i stabilnosti sustava pri kratkim spojevima.

Uzbuđenje i užurbanost vladaju i u komandnoj prostoriji uoči drugog kratkog spoja u 14 sati i 30 minuta na DV 400 kV Žerjavinec-Tumbri te trećega u 15 sati i 28 minuta na DV 400 kV Žerjavinec-Ernestinovo. Očiju *prikovanih* na zaslone kompjutera, pažljivo se prate zbivanja u cjelokupnom postrojenju u vrijeme kratkih spojeva. U stalnoj su telefonskoj vezi sa *Hevizom*, *Ernestinovom* i *Tumbrima* radi povratnih informacija s tih krajnjih točaka. Ovdje su Nenad Švarc, Vinko Senjak, Josip Banović - članovi Tima za prvo puštanje u pokusni rad TS Žerjavinec i TS Ernestinovo sa pripadajućim dalekovodima, sa

suradnicima iz PrP-a Zagreb te stručnjaci Končar-KET-a.

U prostoriji za telekomunikacije nadzor svih uređaja telekomunikacija pri izvođenju kratkih spojeva obavljaju stručnjaci Odjela za telekomunikacije PrP-a Zagreb. Tu su Eduard Batinić, Boris Hruškar, Denis Klafurić i koordinator Rajko Uglješa, od kojih saznajem da je s vezama sve O.K.

Ovdje je i Antun Šaler, umirovljeni *prijenos*aš već 13 godina, bivši rukovoditelj Odjela za relejnu zaštitu PrP-a Zagreb, kojeg su bivši kolege pozvali kao negdašnjeg velikog stručnjaka za relejnu zaštitu kako bi prisustvovao tom velikom događaju. Prisjetio se prvih vlastitih ispitivanja u 110 kV, 220 kV i 400 kV sustavima zaključivši da je to *dan*as nešto potpuno drugo kada su zaštite usavršene i kada je sve automatizirano.

Nakon sva tri kratka spoja, obavljen je i jednopolni kratki spoj kod TS Ernestinovo na DV Ernestinovo-Žerjavinec, a potom su zbog provjere eventualnih oštećenja DV na mjestu izvršenja jednopolnog kratkog spoja isključena i obostrano uzemljena sva četiri DV 400 kV. Ponovno su uključeni u večernjim satima, čime je započeo pokusni rad TS Žerjavinec.

ŠTO JE SVE PRETHODILO?

Tim za prvo puštanje u pokusni rad TS 400/220/110 kV Žerjavinec i TS 400/110 kV Ernestinovo i pripadajućih DV 400 kV (Tumbri-Žerjavinec, Žerjavinec-Heviz 1 i 2 te Ernestinovo-Žerjavinec) s predsjednikom Božidarom Kolegom i članovima - Nenad Švarc (PrP Zagreb), Vinko Senjak (PrP Zagreb), Branko Štefić (PrP Osijek), Nikola Jaman, Igor Ivanković, Josip Banović, Jozsef Zerenyi i Marinko Rogić (CROISMO) - zajedno sa svojim *prijenos*ašima i izvođačima radova tijekom svibnja privodili su kraju posljednju i najzbudljiviju završnu fazu TS Žerjavinec, uoči njenog puštanja u pokusni rad.

Od Jurja Brčića, glavnog nadzornog inženjera doznajem kronologiju događaja i sve potankosti ove iznimno značajne završnice.

U razdoblju od 19. do 24. svibnja stručnjaci PrP-a Zagreb i Končar-KET-a obavili su završna ispitivanja pod naponom prije pokusnog rada, sukladno operativnim programima završnih ispitivanja pod naponom TS 400/220/110 kV Žerjavinec, koje je izradio HEP Prijenos d.o.o. U tom su razdoblju također obavljani kontrolni pokusi KS (kratkog spoja) na DV 110 kV prema Dugom Selu i 110 kV sabirnicama, mjerenje iznošenja potencijala izvan TS te je tijekom manevara u TS Žerjavinec paralelno provjeren rad procesnog sustava (stanično računalo, CDU Mraclin, CROISMO-NDC).

PRVI NAPON 19. SVIBNJA

No, vratimo se na 19. svibnja, dana kada je u TS Žerjavinec stigao prvi napon.

Nakon ishođenja Uporabne dozvole za DV 110 kV Žerjavinec - Dubec 1 i 2 i potpisane izjave Končar-Konzorcija i HEP Prijenosa d.o.o. da je 110 kV postrojenje spremno za završna ispitivanja pod naponom, Sektor za tehničku potporu javnost je informirao posredstvom javnih medija o početku pokusnog rada postrojenja i pripadajućih dalekovoda u TS Žerjavinec. PrP Zagreb je obavijestio CROISMO o provedbi prethodno spomenutoga te zatražio suglasnost za uključenje DV 110 kV Dubec - Žerjavinec 1 i 2 u TS Dubec. Nakon pisane suglasnosti CROISMO-a da se to dopušta stiže prvi napon u TS Žerjavinec. Upravo toga 19. svibnja ovdje sam *na licu mjesta* kada je malo prije devet sati ujutro - stigao prvi napon u sabirničke sustave 1 i 2 RP 110 kV, nakon čega su pod naponom išli i svi visokonaponski aparati.

U komandnoj prostoriji TS Žerjavinec, vlada uzbuđenje i *opsadno stanje*, a upravljanje i manevri uključivanja pod napon u ingerenciji su Odjela za upravljanje PrP-a Zagreb. Tijekom sljedeća 24 sata postupno je uključeno pod napon cjelokupno 110 kV postrojenje. Toga su dana energizirani (stavljani pod napon i *prazni hod*) i transformatori TR6 i TR7 (20 MVA, 110/20(10) kV), a sljedećeg je dana na napon 10 kV postupno priključeno srednjenaponsko postrojenje,

napajanje kućnih transformatora TR 8 i TR 9 te izmjenično napajanje, a time i napajanje istosmjernog razvoda 220 V i 48 V iz postrojenja RP 110 kV TS Žerjavinec, a ne više kao do tada iz tzv "gradilišne trafostanice" (koja je predviđena kao jedno od rezervnih napajanja vlastite potrošnje). Pod napon je stavljen i transformator 400/110 kV TR 1, a preko njega i napon u RP 400 kV u kojem je 23. svibnja obavljeno djelomično ispitivanje elektromagnetske kompatibilnosti s utjecajem na RP 220, RP 110 kV i ostale sustave. Istog je dana ispitano i RP 220 kV, korištenjem pogonskog napona iz dvostruke transformacije.

Cijelo postrojenje TS Žerjavinec je ostalo pod naponom napajano iz TS Dubec, TS Resnik i KPTE Jertovec sve do ponedjeljka 24. svibnja ujutro, kada je u potpunosti isključeno radi otklanjanja svih uočenih nedostataka u razdoblju do 28. svibnja, a nakon toga je 29. svibnja započela realizacija *Plana radova i programa puštanja u pogon DV 400 kV Tumbri-Žerjavinec, Žerjavinec-Heviz 1 i 2, Ernestinovo-Žerjavinec te pokusni rad TS 400/220/110 kV Žerjavinec i TS 400/110 kV Ernestinovo.*

Nakon prijema svih dokumenata i potpisanog ugovora o uspostavi dvosistemske DV 400 kV između TS Heviz i TS Žerjavinec (HEP-MVM), predsjednik Tima za prvo puštanje u pokusni rad TS Žerjavinec i TS Ernestinovo Božidar Kolega zatražio je pisano dopuštenje od dispečerskih službi Hrvatske (CROISMO-NDC) i Mađarske (MAVIR) za obostrano isključenje i uzemljenje DV 400 kV Tumbri-Heviz, kao i dopuštenje za isključenje i uzemljenje u sva tri čvora DV 220 kV Mraclin-Cirkovce-Đakovo. Prema nalogu dispečera CROISMO-a i MAVIR-a 29. svibnja ujutro je DV 400 kV Tumbri-Heviz obostrano isključen i uzemljen te nakon što su dispečeri izdali nalog za isključenje i uzemljenje te dopuštanje za rad, ekipe Dalekovoda i PrP-a Osijek započinju s radovima na spomenutim dalekovodima, a ekipe Končar-KET-a i PrP Zagreb na susjednim objektima, sve prema potanko utvrđenoj satnici za razdoblje od 29. svibnja do 7. lipnja.

Mr. sc. Ivan Mravak, predsjednik Uprave HEP-a naglasio je izniman značaj ponovnog 400 kV povezivanja Slavonije s ovim dijelom Hrvatske

I zajednička snimka svjedoka puštanja TS Žerjavinec u pokusni rad

Mr.sc. Ivica Toljan: ovo je povijesni trenutak za hrvatsku energetiku

U relejnoj kućici 403 stručnjaci Instituta za elektroprivredu i energetiku i PrP-a provjeravaju funkcionalnost sustava relejne zaštite i rasklopnih aparata pri pokusima kratkog spoja

Nenad Švarc prati na monitoru sva zbivanja u postrojenju

Potpisan Ugovor o uspostavi DV Žerjavinec-Heviz

Damjan Medimorec

- > Organizacijski oblik TSO (operator prijenosnog sustava), u kojem se u jednoj tvrtki nalaze i operator sustava i prijenosna mreža, predstavlja bolje rješenje, premda u Mađarskoj još nije postignuta suglasnost o načinu prijelaza iz postojećeg ISO (neovisni operator sustava) u TSO oblik organizacije

Sredinom svibnja ove godine, u sjedištu Magyar Villamos Művek (MVM) Rt. (Mađarske elektroprivrede d.d.) predsjednik Uprave HEP d.d. mr.sc. Ivan Mravak i glavni direktor MVM Rt. Laszlo Pal potpisali su "Ugovor o uspostavi DV 2x 400 kV Žerjavinec-Heviz".

Osim što je ta svečana prigoda iskorištena za upoznavanje dvojice čelnih ljudi obiju elektroprivreda, održani su i razgovori dvaju izaslanstava u MVM Rt., ali i u MAVIR Rt. (operator sustava) s direktorom dr. Antalom Tomoborom i njegovim zamjenikom Lajosom Oroszkim.

Ostale teme radnog dijela sastanaka, održanih u otvorenom i prijateljskom ozračju, obuhvatile su razmjenu informacija obiju strana o iskustvima, izazovima i budućim aktivnostima u restrukturiranju elektroenergetskih sektora i elektroprivreda obiju država, posebice u svezi s odabranim modelima organizacije operatora sustava. Zaključno je obostrano izraženo uvjerenje da organizacijski oblik TSO (operator prijenosnog sustava), u kojem se u jednoj tvrtki nalaze i operator sustava i prijenosna mreža, predstavlja bolje rješenje, premda u Mađarskoj još nije postignuta suglasnost o načinu prijelaza iz postojećeg ISO (neovisni operator sustava) u TSO oblik organizacije.

U okviru razgovora o budućim područjima suradnje HEP grupe i MVM Rt. posebna pozornost posvećena je planiranom novom DV 2x400 kV Ernestinovo-Pečuh. Dogovoren je okvirni plan nastavka pripremnih aktivnosti s ciljem potpisivanja ugovora o izgradnji predmetnog dalekovoda početkom 2005. godine u Hrvatskoj.

S hrvatske strane sudjelovali su pomoćnik ministra gospodarstva, rada i poduzetništva za energetiku i rudarstvo dr.sc. Željko Tomšić, član Uprave HEP d.d. mr.sc. Ivica Toljan, direktor HEP Prijenosa d.o.o. Miroslav Mesić, direktor Hrvatskog nezavisnog operatora sustava i tržišta d.o.o. Davorin Kučić, pomoćnik direktora HEP Prijenosa d.o.o. Milan Bobetko, direktor Sektora za tehničku potporu HEP Prijenosa d.o.o. Božidar Kolega, direktor PrP Zagreb mr.sc. Božidar Filipović-Grčić, rukovoditelj Službe za vođenje sustava Hrvatskog nezavisnog operatora sustava i tržišta d.o.o. Marinko Rogić i savjetnik direktora Sektora za tehničku potporu HEP Prijenosa d.o.o. Damjan Medimorec.

Na povratku iz Mađarske svi hrvatski sudionici obišli su trafostanicu Žejjavinec, kako bi se osobno uvjerali u stanje priprema za njeno puštanje u pogon.

Glavni direktor MVM Rt. Laszlo Pal i predsjednik Uprave HEP d.d. mr.sc. Ivan Mravak prilikom potpisivanja Ugovora

Hrvatska delegacija u sjedištu Magyar Villamos Művek (MVM) Rt.

Uprava HEP-a d.d. u VERBUNDU, u Beču Prednosti TSO modela

Predsjednik Uprave HEP d.d. mr.sc. Ivan Mravak, pomoćnik ministra gospodarstva, rada i poduzetništva za energetiku i rudarstvo dr.sc. Željko Tomšić i član Uprave HEP d.d. mr.sc. Ivica Toljan posjetili su sredinom svibnja ove godine i Verbund (Österreichische Elektrizitätswirtschafts-AG odnosno Austrijska elektroprivreda d.d.), u čijem su se sjedištu u Beču sastali s predsjednikom Uprave Verbund AG Hansom Haiderom i njegovim suradnicima.

U razgovorima je tom prigodom dominirala tema o iskustvima u provođenju procesa restrukturiranja elektroenergetskih sektora i elektroprivreda obiju država, kao i o područjima suradnje dviju elektroprivrednih grupacija.

U svezi s odabranim modelom organizacije operatora sustava, austrijski kolege izložili su prednosti TSO modela, koji se primjenjuje u Austriji.

Uprava HEP-a saziva Godišnju skupštinu Društva

Uprava HEP-a je na sjednici održanoj 8. lipnja o.g., temeljem članka 41. i 42. Statuta HEP-a, donijela Odluku o sazivanju Godišnje skupštine Društva, koja će se održati 28. lipnja o.g.

Za Godišnju skupštinu je predložen dnevni red kako slijedi: Izvješće Uprave o poslovanju Društva u 2003. godini, prihvaćanje Izvješća Nadzornog odbora Društva o obavljenom nadzoru vođenja poslova Društva u poslovnoj 2003. godini, Izvješća revizorske tvrtke s mišljenjem, prihvaćanje Financijskih izvješća Društva za 2003. godinu i prijedlog rasporeda ostvarenja dobiti, donošenje odluke o davanju razrješenice Upravi za 2003. godinu i donošenje odluke o davanju razrješenice Nadzornom odboru za 2003. godinu.

(Ur)

Sporazum o zaštiti bijele rode

Tamara Tarnik
Snimila: Tatjana Jalušić

Hrvatska elektroprivreda i Ministarstvo kulture Republike Hrvatske potpisali su 20. svibnja o.g. Sporazum o suradnji pri provođenju mjera zaštite zaštićene vrste bijele rode (*Ciconia ciconia L.*). Njime su se HEP i Ministarstvo kulture obvezali na suradnju pri provođenju zaštite bijele rode osiguranjem povoljnih uvjeta za gniježđenje te vrste ptica na mjestima koja su u neposrednom dodiru sa sustavom za distribuciju električne energije.

Sporazum je potpisan u Ministarstvu kulture i dio je događanja koje je Ministarstvo organiziralo povodom Dana zaštite prirode, 22. svibnja. U ime HEP-a potpisao ga je član Uprave HEP-a mr.sc. Kažimir Vrankić, a u ime Ministarstva kulture državni tajnik mr.sc. Jadran Antolović.

TRADICIJA ZAŠTITE BIJELE RODE U HEP-U

HEP inače već niz godina provodi akciju zaštite bijele rode u okviru "Programa zaštite okoliša Dunavskog riječnog sliva" na području podravskih i zapadnoslavonskih distribucijskih područja. Bijele rode vrlo rado savijaju svoja gnijezda na stupovima u blizini električnih vodova, zbog čega često stradavaju te otežavaju pristup radnicima HEP-a pri održavanju sustava za distribuciju električne energije. Premještanje njihovih gnijezda vrlo je često tijekom godine, a budući da je riječ o zaštićenoj vrsti, dosad je HEP za svako podizanje ili premještanje trebao tražiti dopuštenje Uprave za zaštitu prirode. Da bi se pojednostavio taj postupak, Uprava za zaštitu prirode predložila je potpisivanje Sporazuma, kojim su određeni i uvjeti pod kojima HEP može premještatati gnijezda te postavljati nosače.

Uprava za zaštitu prirode je u suradnji sa Zavodom za ornitologiju HAZU, osmislila izradu vrlo jednostavnih nosača za gnijezda, drvene ili čelične konstrukcije, pomoću kojih se samo gnijezdo podigne iznad stupa i električnih vodova, čime se smanjuje mogućnost stradanja roda, a radnicima HEP-a omogućuje se nesmetan rad.

HEP - POZITIVAN PRIMJER DRUGIMA

Mr.sc. Jadran Antolović i dr.sc. Marina Mlakar, pomoćnica ministra, izdvojili su da je to prvi takav sporazum u Hrvatskoj između tijela državne uprave nadležnog za zaštitu prirode i jedne gospodarske tvrtke, kojim se ona obvezuje na provođenje mjera zaštite određene životinjske vrste. Time je, kako su rekli, dan pozitivan primjer "ugradnje mjera zaštite prirode u sektore", kao jedne od najznačajnijih obveza koje proizlaze iz Zakona o zaštiti prirode, što doprinosi i provedbi Konvencije o biološkoj raznolikosti.

Mr.sc. Kažimir Vrankić napomenuo je da se HEP u javnosti često doživljava samo kao tvrtka koja isporučuje električnu energiju, dok je manje poznat široki spektar njezinih aktivnosti na području zaštite okoliša. Sastavni dio toga je i potpisivanje ovoga Sporazuma, čime je HEP još jedanput pokazao spremnost na suradnju s tijelima državne uprave u području zaštite prirode.

Sporazum o zaštiti bijele rode potpisali su mr. sc. J. Antolović i mr. sc. K. Vrankić

> Potpisivanjem Sporazuma između tijela državne uprave nadležnog za zaštitu prirode i jedne gospodarske tvrtke, kojim se ona obvezuje na provođenje mjera zaštite određene životinjske vrste dan pozitivan primjer "ugradnje mjera zaštite prirode u sektore", kao jedne od najznačajnijih obveza koje proizlaze iz Zakona o zaštiti prirode, što doprinosi i provedbi Konvencije o biološkoj raznolikosti

SVE O BIJELOJ RODI

- zaštićena je Pravilnikom o zaštiti pojedinih vrsta ptica (Aves) (NN 43/95)
- odredbama Zakona o zaštiti prirode zabranjena je svaka radnja kojom se namjerno oštećuju ili uništavaju razvojni oblici, gnijezda ili legla te područja razmnožavanja ili odmaranja zaštićenih životinjskih vrsta.
- ptica visine 100-115 cm, raspona krila 155-156 cm, mase 2,3-4,4 kg
- nastanjuje nizinska otvorena područja koja su najčešće vlažna (travnjaci, stepe, savane, poljoprivredne površine u blizini jezera, močvara ili sporih tekućica, vlažne livade, poplavni pašnjaci i slično)
- izbjegava područja s dugotrajnom hladnoćom, puno vlage te velike površine visoke i guste vegetacije (šume, tršćaci)
- hrani se malim sisavcima, gmazovima, žabama, ribom, kucima, puževima...
- gnijezdi se jednom godišnje od travnja do svibnja
- gradi velika gnijezda (do 2,5 m duboka i mase do 700 kg) od granja i pruča (drveće, krovovi kuća, napušteni dimnjaci, električni stupovi)
- nese prosječno 4 jaja, a na jajima sjede naizmjenično mužjak i ženka
- mladi se izlegu nakon 33-34 dana, za let su sposobni nakon 54-63 dana, a potpuno su samostalni nakon 70 dana
- pri povratku iz zimovišta vraćaju se u ista gnijezda ili grade nova u njihovoj blizini
- u Hrvatskoj se gnijezdi približno 1500 parova bijelih roda (nizinska Hrvatska od Zagorja do Baranje)
- ugrožena je zbog smanjenja broja prostranih vlažnih livada, polja i pašnjaka, isušivanja močvara te intenziviranja poljoprivrede

Uredna opskrbljenost toplinskom energijom

Tatjana Jalušić

Troškovi hitnih intervencija na sanaciji puknuća vrelovoda rapidno rastu iz godine u godinu, a također rastu i gubici u prijenosu, kako pogonske vode, tako i energije gubitkom vode – danas su ti gubici na vrelovodu približno 12 posto, a zbog drastičnog pada potrošnje tehnološke pare, gubici na parovodu su do 20 posto

M. Marović: ogrjevna sezona protekla je bez većih teškoća

- Netom završena ogrjevna sezona protekla je bez obustava i redukcija, pa možemo reći da je opskrba toplinskom energijom bila uredna, naglašava Mijo Marović, tehnički rukovoditelj u Toplinskim mrežama.

Gledajući kalendarski, ogrjevna sezona započela je 23. rujna 2003., a završila 5. svibnja 2004. godine, premda su dječje ustanove, škole, zdravstvene ustanove i druge osjetljive objekte držali u pogonu do 17. svibnja, do kada su i toplane bile u zimskom pogonskom režimu rada.

Prema količini isporučene ogrjevnog topline, protekla zima je, saznajemo, bila vrlo slična prethodnoj. U ogrjevnoj sezoni 2002./2003. isporučeno je 1.265.457 MWh, a u ovoj, netom završenoj, 1.267.751 MWh ogrjevnog topline.

STARI VRELOVODI STVARAJU GUBITKE

Upitno je, međutim, hoće li takva pozitivna slika urednog opskrbe ostati i u idućoj sezoni. Poznato je da najstariji dijelovi vrelovoda rade od početka šezdesetih godina prošloga stoljeća, a njihova intenzivna izgradnja odvijala se iza velike poplave u Zagrebu, 1964. godine. Prema iskustvenim standardima udruženja zapadnoeuropskih toplana, vijek trajanja takvih mreža je približno trideset godina, što znači da su neki od naših vrelovoda već znatno prekoračili tu granicu.

- Troškovi hitnih intervencija na sanaciji puknuća rapidno rastu iz godine u godinu. Također rastu i gubici u prijenosu, kako pogonske vode, tako i energije gubitkom vode. Danas su ti gubici na vrelovodu približno 12 posto, a zbog drastičnog pada potrošnje tehnološke pare, gubici na parovodu su do 20 posto, napominje M. Marović.

Stoga je u Toplinskim mrežama pripremljena tehnička dokumentacija za zamjenu 20 km magistralne mreže i 24 km mreže u naseljima (ukupno 44 km trase vrelovoda, odnosno 88 km cjevovoda). Međutim, od 1997. godine neuspješno traju pregovori sa Svjetskom bankom o kreditnom aranžmanu za zamjenu cjevovoda. Ove je godine započeta priprema dobivanja kredita neke od komercijalnih banaka, kako bi zamjena dotrajalih vrelovodnih mreža konačno krenula 2005. godine. U međuvremenu, puno se sredstava ulagalo u revitalizaciju i modernizaciju toplinskih stanica, kojih ima više od 2100. Posebno se posvetila pozornost mjerenju i regulaciji, odnosno mjernoj i regulacijskoj opremi, koja je sada na razini europskih standarda.

PRIKLJUČENJE NOVIH POTROŠAČA

U HEP Toplinarstvu i dalje traje akcija zatvaranja kotlovnica i priključenja potrošača s Posebnih toplana na

Centralizirani toplinski sustav. To se pokazalo nužnim zbog (pre)visoke cijene energenta za male kotlovnice u Posebnim toplanama (prirodni plin, naime, plaćaju prema cijeni široke potrošnje, što izaziva velike gubitke). Ove je godine u tijeku druga faza proširenja vrelovodne mreže u zagrebačkom naselju Prečko, u okviru koje će se priključiti još deset stambenih objekata. Također se završava toplifikacija Gajnica, s priključenjem približno 15 objekata. Na zahtjev građana Jakuševca, toplificirat će se i njihovo naselje, koje ima približno 250 obiteljskih kuća, a u izradi je dokumentacija za priključenje naselja Dubrava. U prošloj godini priključeno je približno 11 MW snage novih objekata, od toga pretežno poslovnih (snage 9 MW). M. Marović ocjenjuje:

- Analizirajući priključenja novih objekata od 2000. godine, očito je da je u porastu broj poslovnih objekata, dok stambeni stagniraju ili su u padu.

Naplata toplinske energije poboljšana je za pet posto u odnosu na 2002. godinu. Dugovi kućanstava stalno se kreću u visini dva ukupna mjesečna obroka, no HEP Toplinarstvo nije obustavljalo isporuku topline zbog dugovanja, već je sva potraživanja namirivalo sudskim putem. Međutim, to se ne odnosi na poslovne objekte, pa je tako u 2003. godine bilo približno 130 obustava radi neplaćanja.

NASTAVLJA SE UGRADNJA RAZDJELNIKA TOPLINE

Zakon o komunalnom gospodarstvu iz 1999. godine obvezao je da svaki stan ima svoje mjerilo potrošnje toplinske energije, tako da danas svi novi objekti koji se priključuju na Centralizirani toplinski sustav imaju kalorimetre u stanovima. Za stare objekte u koje ih nije moguće ugraditi, stvorit će se uvjeti za ugradnju razdjelnika topline. U petnaest objekata u Zagrebu, u koje su dosad ugrađeni razdjelnici topline, postignuti su vrlo dobri rezultati u pogledu racionalnog korištenja toplinske energije, a time i smanjenje računa za grijanje od 10 pa čak do 40 posto. Akcija ugradnje razdjelnika topline nastavit će se i ove godine.

ČEKA SE DONOŠENJE ZAKONA

HEP Toplinarstvo je sudjelovalo u pripremi Zakona o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom. Jednako tako, pripremljeni su i njegovi sastavni dijelovi: Opći uvjeti za opskrbu toplinskom energijom te Tarifni sustav za usluge energetske djelatnosti, proizvodnje, distribucije i opskrbe. Zakon s podzakonskim aktima je u Ministarstvu gospodarstva i očekuje se njegovo donošenje.

Generator i oprema na kojoj će u srpnju biti obavljen kapitalni remont – dva generatora koja se vide u pozadini za to vrijeme će proizvoditi električnu energiju

Rekordna proizvodnja HE Senj i HE Sklope

Ivica Tomić

Iznimno povoljne hidrološke okolnosti ovoga proljeća i brižljiva ulaganja u revitalizaciju postrojenja proteklih godina, počela su davati značajne rezultate u HE Senj i HE Sklope. No, neka brojke govore.

Do 27. svibnja 2004. godine HE Senj proizvela je 680.410.000 kWh električne energije, što je čak 42 posto više u odnosu na plan proizvodnje za to razdoblje, a u odnosu na plan za cijelu godinu provedeno je već 70 posto planirane energije. Istodobno, u HE Sklope do 27. svibnja proizvedeno je 63.726.000 kWh električne energije što je približno 75 posto planirane proizvodnje za cijelu 2004. godinu ili 68 posto više od planiranog u prvih pet ovogodišnjih mjeseci.

Kako je u akumulaciji ostalo još 103.718.000 kubičnih metara vode ili u prijevodu jednako toliko kilovatsati te budući da dotoci rijeka Lika, Gacka i Bakovac još nisu presahli te da je stanje u strojarnicama uredno, iz hidroelektrana Senj i Sklope mogu se očekivati i ubuduće samo dobre vijesti.

Kratak raport sadašnjega stanja u Pogonu HE Senj koji smo dobili od direktora Josipa Brkljačića glasi: *HE Senj spremna je za pogon sa sva tri agregata. HE Sklope vozi prema potrebi.*

PUNO POSLA U POSTROJENJU

Direktor J. Brkljačić i inženjer Milan Prpić priopćili su nam da se uz rekordnu proizvodnju usporedo rade

još mnogi poslovi. Tako je u tijeku sanacija podmorskog dijela uzemljivača, čija je uloga kod jednopolnih kratkih spojeva postrojenja vrlo velika. Istodobno se odvijaju sve potrebne pripreme za kapitalni remont generatora 1 te ugradnju opreme USZMR na istom agregatu. Taj posao započinje u srpnju. Za vrijeme remonta druga dva generatora će raditi.

Senjane očekuje još i završetak poslova na rasklopištu 220 kV te početak zamjene opreme na rasklopištu 110 kV. U tijeku su geodetska snimanja zemljišta, geološka istraživanja, priprema dokumentacije i slični poslovi.

Na kraju našeg posjeta hidroelektrani smještenoj na obali mora s prekrasnim okolišem, pravim voćnjakom, koja ove godine obara rekorde, naši domaćini izrazili su zadovoljstvo što se napokon na području podmlađivanja kadrova, poznate *hepovske boljke*, ipak nešto počelo pomicati nabolje. Naime, uspjeli su dobiti dopuštenje za zaposlenje dva mlada inženjera i s ponosom su nam otkrili njihova imena. Najmlađi član je pripravnik Milan Rončević, diplomirani inženjer elektrotehnike, smjer energetika, a drugo pojačanje je Neven Mudrovčić, diplomirani inženjer elektrotehnike, smjer telekomunikacije i informatika, s dvogodišnjim iskustvom u radu.

Direktor HE Senj Josip Brkljačić: čeka nas još puno posla u kratkim rokovima, ali što je tu je

HEP d.d. i Siemens d.d.

Za bolju kvalitetu telekomunikacijskog sustava HEP-a

Predsjednici uprava Hrvatske elektroprivrede d.d. i Siemens d.d. mr. sc. Ivan Mravak i Uwe Gregorius sa suradnicima, sastali su se 2. lipnja u sjedištu HEP-a radi potpisivanja dvaju značajnih ugovora. Jedan od njih, ugovor o održavanju telekomunikacijske transmisijske opreme, odnosi se na održavanje Siemensovih SDH i PDH mreža već ranije isporučene Hrvatskoj elektroprivredi, koje će sada biti i korektivno održavane tijekom 24 sata. Predmet drugog ugovora jest neprekidno održavanje telekomunikacijske komutacijske opreme, odnosno telefonskih centrala na svim lokacijama Hrvatske elektroprivrede na području Hrvatske.

Tom prigodom je izraženo obostrano zadovoljstvo zbog potpisivanja ugovora, koji su prvi takvi ugovori o cjelovitom održavanju opreme koje je HEP sklopio s nekom od telekomunikacijskih kompanija. Na kraju recimo da se oba ugovora, vrijedna četiri milijuna kuna, odnose na vremensko razdoblje od godinu dana, a njihova će realizacija poboljšati rad cjelokupnog telekomunikacijskog sustava Hrvatske elektroprivrede te usluge i sigurnost rada HEP-ove telekomunikacijske mreže prema krajnjim korisnicima

Dragica Jurajević

Ugovore su potpisali predsjednici uprava HEP-a d.d. mr. sc. Ivan Mravak i hrvatskog Siemens d.d. Uwe Gregorius

Očuvati Cetinu jer ona život znači

Marica Žanetić Malenica

> U svom radu HEP se rukovodi, kako načelima upravljanja otpadom, tako i zakonskim propisima i svojim obvezama, što očitno nije dovoljno da bi se zaštitio vodotok rijeke Cetine, jer su uzroci onečišćenja višestruki i stoga je potrebno pronaći rješenja i pokrenuti zajedničke aktivnosti od strane svih onih kojima rijeka Cetina znači "život"

HEP više nije u mogućnosti samostalno skrbiti o plivajućem otpadu rijeke Cetine koji se skuplja na plivajućoj brani HE Đale

Prigodom rasprave o ekološkim problemima rijeke Cetine, najspremniji (i najzainteresiraniji) bili su predstavnici HEP-a

Na inicijativu rukovodećih ljudi PP HE Jug i u organizaciji Gradskog poglavarstva Sinja, u tom središtu Cetinske krajine održana je 20. svibnja o.g. rasprava u okviru *okruglog stola* o ekološkim problemima na rijeci Cetini. U Gradskoj vijećnici trebali su se okupiti čelnici HEP Proizvodnje, predstavnici Splitsko-dalmatinske županije, gradonačelnici i načelnici susjednih gradova i općina, predsjednici športsko-ribolovnih društava i udruga koje se bave ekologijom.

Međutim, odlično zamišljena ideja za razgovor zaštititi voda Cetinskog sliva kao da se tijekom razrade djelomice *razvodnila*, jer se mnogi mjerodavni i pozvani nisu pojavili, uključujući i gradonačelnika Sinja, koji potpisuje poziv za ovaj skup. A to da predstavnici medija nisu bili niti obaviješteni, najbolje je ostaviti bez komentara.

Naše kolege bili su najspremniji za razgovor o središnjoj temi, jer HEP-ovi proizvodni objekti žive s Cetinom, na njoj i od nje, pa ne možemo biti i nismo ravnodušni prema onomu što se s njom događa. Posebno kada su u pitanju rastuće količine otpada, koje postaju sve veći problem našoj najmlađoj cetinskoj hidroelektrani Đale. Jer, prema riječima direktora HE Đale Ivana Vrca, koji je bio uvodničar ovog skupa zainteresiranih subjekata, *HEP nije više u stanju samostalno skrbiti o plivajućem otpadu koji se nakuplja na plutajućoj brani elektrane. Problem je iz dana u dan sve veći, posebice što HEP nije uzročnik stvaranja te vrsti otpada.*

HE ĐALE PREMALEN OBJEKT ZA KOLIČINU OTPADA NA PLUTAJUĆOJ BRANI

Upravljanje otpadom u HEP-u određeno je poslovnim politikom a, sukladno zakonskim propisima, temelji se na načelima: prevencije, predostrožnosti, onečišćivač plaća, bliskosti, sprječavanja onečišćenja okoliša opasnim otpadom, zaštite vode, zraka i tla i dostupnosti točne i pravodobne informacije.

Obveze HEP-a, kao proizvođača tehnološkog otpada, su: sprječavanje nastanka otpada i ponovno korištenje korisnih svojstava, interni transport, način čuvanja, osiguranje nužnih uvjeta za privremeno skladištenje otpada na lokacije, predobrada / obrada tehnološkog otpada na lokaciji i postupak konačnog zbrinjavanja i vođenje evidencije o otpadu, ispunjavanje prijavnih i pratećih listova, dostava podataka ovlaštenim institucijama.

Sve je to zorno predočeno video snimkom koju su, za ovu prigodu, pripremili direktori HE Đale Ivan Vrca i HE Peruća Josip Macan, uz pomoć suradnice za ekologiju Ljubice Grabovac. Govoreći o Cetini, poetski i nadahnuto, kao *hrvatskom biseru među rijekama* i izvoru pitke vode za cijelu srednju Dalmaciju, uključujući i otoke, I.Vrca je pokazao zabrinutost količinama raznoraznih naplavina kojima svakodnevno svjedoče radnici elektrane. Prikupljanje i odvoženje smeća na za to predviđena odlagališta traje i po deset dana. Uz komentar da je njihov objekt postao *premalen za količine smeća koje svakodnevno pristižu na plutajuću branu*, I.Vrca zaključuje:

- U svom radu HEP se rukovodi, kako načelima upravljanja otpadom tako i zakonskim propisima i svojim obvezama, što očitno nije dovoljno da bi se zaštitio vodotok rijeke Cetine, jer su uzroci onečišćenja višestruki. U tom smislu potrebno je pronaći rješenja i pokrenuti zajedničke aktivnosti od strane svih onih kojima rijeka Cetina znači "život".

OMOGUĆITI PODIZANJE RAZINE EKO-SVIJESTI STANOVNIŠTVA

Luka Grgat, direktor HE Orlovac, također je potvrdio poznatu činjenicu da je HEP učinio i čini mnogo na prevenciji onečišćenja okoliša praćen budnim *okom* domaće i svjetske javnosti, što je svim našim hidroelektranama priznato prošlogodišnjim dodjelivanjem međunarodno priznatog certifikatu za proizvodnju tzv. "zelene energije": *Budući da HE Orlovac za svoj rad koristi vode susjedne države, provodimo i zaštitne mjere ne samo u Sinjskom polju već i na gornjem horizontu, kako se onečišćenja ne bi prenosila na naše područje. Prema njegovim riječima HE Orlovac ne spada u one pogone koji znatnije onečišćuje okoliš, kao što to čine proizvođači poljoprivrednog i komunalnog otpada: Onečišćenju doprinosi i nepostojanje kanalizacijskog sustava na ovom području, pa apeliram da se sustavnom edukacijom stanovništva, većim brojem kontejnera na poljoprivrednom zemljištu i drugim mjerama nastoje smanjiti količine neodgovarajuće pohranjenog otpada.*

O mjerama koje poduzima prva u nizu cetinskih elektrana HE Peruća govorio je direktor J. Macan, zadovoljan što oni, srećom, nemaju većih problema s otpadom, djelomično i stoga što nizvodno od objekta nema značajnijih industrijskih pogona: *Stalne kontrole potvrđuju da su to još uvijek čiste vode. Mi surađujemo i u poribljavanju rijeke koje organiziraju lokalna ribička društva, a spremni smo i na sve druge vidove suradnje kako bismo očuvali Cetinu i za našu djecu. U našem postrojenju su upravo u tijeku revitalizacijski zahvati na primarnoj opremi, s tim da su u tom projektu sadržani i strogo se poštuju svi ekološki aspekti posla. Za sve vrste našeg otpada, koji nije komunalni, brine se APO, posebna agencija u sastavu HEP grupe. Predlažem da se osmišljenim eko-akcijama i porukama omogućiti podizanje razine svijesti i savjesti stanovništva.*

EKO-RENTA U CIJENI KILOVATSATA?

Tijekom rasprave, u kojoj su mišljenja iznijeli predstavnici lokalne vlasti Trilja, Otoka, Vrlike, Hrvaca, udruga, društava i sinjskog komunalnog poduzeća, svi su se složili da prvenstveno treba konkretnim mjerama podići ekološku svijest stanovništva, što je dugoročna zadaća s kojom bi trebalo započeti već u predškolskom odgoju.

Čula se i jedna zanimljiva ideja o uvođenju eko-rente koja bi bila uključena u cijenu električne energije te bi se vraćala ondje gdje sve i počinje, odnosno lokalnim zajednicama na čijem području su smješteni proizvodni objekti.

Računovodstveno evidentiranje troškova zaštite okoliša u HEP grupi

Radni posjet Elektroprimorju

Višestruke koristi uspostave RETZOK sustava

Tamara Tarnik

- > Uz već uobičajene troškove poslovanja u HEP-u, u novije su se vrijeme pojavili i troškovi zaštite okoliša, koji su se posljedica sve većih zahtjeva za zaštitu okoliša

Jedan od osnovnih preduvjeta uspješnog poslovanja neke tvrtke je upravljanje vlastitim troškovima, što se postiže poznavanjem i praćenjem postojećih troškova koji, pak, predstavljaju podlogu za planiranje budućih troškova.

Uz već uobičajene troškove poslovanja u HEP-u, u novije su se vrijeme pojavili i troškovi zaštite okoliša, koji su se posljedica sve većih zahtjeva za zaštitu okoliša kao obveza, ne samo iz zakonske regulative, već i iz spoznaje HEP-a o nužnosti poslovanja na način koji je prihvatljiv za okoliš.

Troškovi zaštite okoliša, kao dio troškova redovnog poslovanja ili dio investicija u nove objekte i postrojenja te rekonstrukcije postojećih, pojavljuju se u HEP-u na svim razinama poslovanja. Međutim, do sada se ti troškovi nisu pratili niti iskazivali na sustavan način.

INTEGRACIJA NOVOG PROJEKTA U POSTOJEĆI RAČUNOVODSTVENI SUSTAV

Evidentiranje, praćenje i izvještavanje o troškovima/izdacima za zaštitu okoliša u HEP grupi, od 1. siječnja 2004. godine, provodi se prema novom projektu pod nazivom Računovodstveno evidentiranje troškova zaštite okoliša - RETZOK.

Koristi uspostave RETZOK sustava su višestruke - podizanje razine i kvalitete informacija potrebnih rukovodstvu pri donošenju poslovnih odluka, postavljanje ispravnijeg odnosa između pojedinih stavaka skupina troškova, mogućnost realnijeg planiranja budućih troškova, stvaranje podloga za izradu izvješća o zaštiti okoliša, stvaranje pozitivnog ugleda poduzeća u javnosti kroz prezentiranje i informiranje zainteresiranih skupina (dioničara, investitora, potrošača, lokalnih zajednica, državnih tijela i zakonodavaca), a jednako tako i za odnose s domaćim i međunarodnim financijskim institucijama (bankama, kreditorima, fondovima...).

Pri uvođenju sustava za praćenje troškova zaštite okoliša vodilo se računa o najvećoj mogućoj integraciji u postojeći računovodstveni sustav HEP grupe uz minimalne promjene i prilagodbe te računovodstveno razvrstavanje svih troškova/izdataka u biti kao i do sada (prema postojećem popisu/šiframa aktivnosti) uz pridruživanje dopunske atribucije (Exy) onima koji budu definirani kao troškovi/izdaci za zaštitu okoliša.

Iscrpna uputstva za provođenje RETZOK sustava, "Naputak za provedbu računovodstvenog evidentiranja troškova zaštite okoliša (RETZOK) u poslovnom sustavu HEP grupe", prosljeđena su svim pogonima temeljnih i ovisnih društava HEP grupe. (Navedeni Naputak može se pronaći i na: MicrosoftOutlookPublicFoldersDokumentacijaApkacija »Korisnička«Fin te na računalu HEPINFO posta out.) U Naputku se, također, nalazi popis osoba i njihove kontakt adrese koje su zadužene za odgovore na pitanja vezana za provedbu sustava RETZOK.

RADIONICE O POMOĆI U PROVEDBI NAPUTKA ZA PROVEDBU RETZOK-A

U cilju pomoći u provedbi Naputka za provedbu računovodstvenog evidentiranja troškova zaštite okoliša (RETZOK) u poslovnom sustavu HEP grupe, Sektor za razvoj je u suradnji s Direkcijom za ekonomske poslove i tvrtkom Ekonerg d.o.o., organizirao radionice za ovlaštene predstavnike HEP-a koji su odgovorni za ugovore te voditelje ekonomskih poslova u pogonima pojedinih ovisnih društava i matici HEP-a. U okviru radionice ukratko je opisan sustav RETZOK te je dan pregled dosadašnjeg tijeka pripreme i uvođenje sustava, objašnjene su uloge voditelja ekonomskih poslova, osoba odgovornih za ugovore u pojedinim pogonima te uloge članova Tima za koordinaciju i standardizaciju poslovnih postupaka u zaštiti okoliša u procesu uvođenja RETZOK-a. U nastavku radionice dani su primjeri aktivnosti/izdataka vezani za zaštitu okoliša te način popunjavanja dopunskog RETZOK pečata nakon čega je uslijedila rasprava s pitanjima, prijedlozima i sugestijama. Tijekom jeseni planiraju se nove RETZOK radionice na kojima će se iznijeti prvi rezultati, primjedbe i sugestije za moguća poboljšanja te ocjena provođenja RETZOK sustava u HEP grupi.

Mišo Jurković i Ante Pavić s direktorom Elektroprimorja Vitomirovom Komenom i njegovim suradnicima u obilasku novoizgrađene TS 110/20 kV Sušak.

Razgovori o kapitalnim investicijama

U utorak, 25. svibnja 2004. godine, u prvom službenom radnom posjetu DP Elektroprimorje Rijeka boravio je novi direktor HEP Distribucije d.o.o. Mišo Jurković i njegov pomoćnik Ante Pavić. Tom prigodom, direktor Elektroprimorja Vitomir Komen sa suradnicima, upoznao je M. Jurkovića s osnovnim elementima organizacije i poslovanja Elektroprimorja, bilo je riječi i o kapitalnim investicijama, a s novoizgrađenom TS 110/20 kV Sušak - zajedničkom investicijom HEP Distribucije i HEP Prijenosa - upoznali su se izravno.

TS 110/20 kV Sušak dio je velikog projekta poznatog pod nazivom Program Rijeka. Trafostanica je zatvoreni objekt s unutrašnjim postrojenjima i poluzatvorenim trafo komorama. Građevinski radovi na izgradnji TS Sušak započeli su 11. veljače 2002. godine. Energetski transformatori dovršeni su do 22. studenog 2002., a dopremljeni između 15. i 30. rujna 2003. godine. Postrojenje 20 kV dopremljeno je između 22. i 25. srpnja 2003. godine.

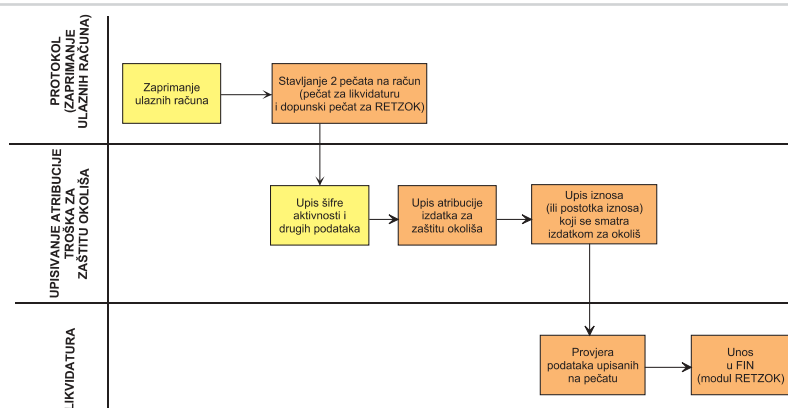
Zgrada je dovršena i montirana su dva transformatora 2 x 40 MVA, 110/10(20) kV, te 20 kV postrojenje koje će u prvoj fazi biti pod naponom od 10 kV. Uz već dovršeno u prvoj fazi slijedi i montaža 110 kV postrojenja, visokonaponski priključak (DV 2 x 1500 m i KB 2 x 1800 m) te 10(20) kV rasplet TS Sušak (KB 40.000 m).

Glavni projekt TS 110/20 kV Sušak izradio je Elektroprojekt d.d. Zagreb. Izvedbene projekte izradili su Končar - montažni inženjering d.d. Zagreb za elektro dio TS, RPI d.o.o. Rijeka za građevinski dio s instalacijama, te Pastor-Inženjering d.d. Zagreb za sustave vododajave i gašenja požara. Za 110 kV priključak glavni i izvedbeni projekt izradio je Dalekovod d.d. Zagreb, a za 20 kV rasplet glavni i izvedbeni projekt djelo je Projektneog odjela DP Elektroprimorje Rijeka.

Ugovorni izvoditelji radova bili su Konstruktor d.d. Rijeka, Končar-mont.inženjering d.d. Zagreb, Elektromaterijal Rijeka, Brodomerkur d.d. Split, Mikić d.o.o. Krk i Ružić d.o.o. Rijeka.

Ivica Tomić

Schema provedbe računovodstvenog evidentiranja troškova zaštite okoliša (RETZOK) u poslovnom sustavu HEP grupe

Za bolju komunikaciju i poslovno pregovaranje

D. Karnaš

> U poduzećima je najopasnije kada se među radnike uvuče stanje "fjake", odnosno nezainteresiranosti i letargičnosti i upravo je to i najveća opasnost za veliku tvrtku kakva je HEP, posebno, želi li se ta tvrtka *uhvatiti u koštac* s budućom konkurencijom

HRVATSKA elektroprivreda i zagrebačka tvrtka "Adeco" organizirali su prvi od dva svibanjska seminara u Nastavno-obrazovnom centru Velika pokraj Požege s temom *Management promjena i ljudski potencijali*.

Seminar, koji je održan 6. i 7. svibnja, bio je podijeljen u četiri modularne cjeline: *Management promjena, Komunikacije, Funkcije ljudskih potencijala i Ponašanje u poduzeću*. Za 22 HEP-ova menagera više, srednje i niže razine rukovođenja, predavanja su održali voditelj seminara prof. dr. sc. Sveto Marušić, inače direktor tvrtke "Adeco" i prof. dr. Franjo Šulak, direktor tvrtke "Communico".

Otvarajući seminar prof. S. Marušić je naglasio kako je u poduzećima najgore kada se među radnike uvuče stanje "fjake", odnosno nezainteresiranosti i letargičnosti. Upravo je to i najveća opasnost za veliku tvrtku kakva je HEP, posebno, želi li se ta tvrtka *uhvatiti u koštac* s budućom konkurencijom, upozorio je i dodao kako ova dva svibanjska seminara imaju za cilj pripremiti "brze trkače" unutar managementa.

- Bez obzira na okolnosti nepovoljnog okruženja u Hrvatskoj, koje ne pogoduju gospodarskom razvoju, iz direktivne ekonomije pomalo ulazimo u tržišnu. Poduzeća razmišljaju globalno, javljaju se nove vrijednosti i nove motivacije. Organizacijska piramida se napušta, okreće naglavce, uz stvaranje manjih profitnih centara. Traži se i potiče kreativnost razina u kvalifikacijskoj strukturi zaposlenih. Negdašnjim direktorima i rukovoditeljima

pridružena je dimenzija menagera i vođa, s ciljem da postanu posebno obrazovani profesionalci. Uvodi se pojam "Managementa za punu kvalitetu" s osnovnim ciljem zadovoljavanja korisnika usluga, s novom svijesti o kvaliteti, s fleksibilnom proizvodnjom, a s pojačanim investicijama u ljude koji više nisu privjesak strojeva. Zbog fleksibilnosti nestaje opsesija o mamut poduzećima, osnovna se jedinica ili odjel smanjuje, a komunikacije su brže i bolje, rekao je prof. S. Marušić.

Polaznici seminara odlično su prihvatili timski rad prof. F. Šulaka o poslovnom pregovaranju i komunikaciji. Što je rukovoditelj viši po rangu, više vremena provodi u komuniciranju, naglasio je prof. F. Šulak i dodao kako je uspješni rukovoditelj u pravilu i uspješan komunikator.

- *Suvremeni rukovoditelj u svom je djelovanju sličan športskom treneru. Da bi se njegove ideje mogle provesti, suradnici ih moraju razumjeti, prihvatiti i provesti. Uspješan rukovoditelj, kao i uspješan trener, zna da je maksimalno pokretanje svih sposobnosti suradnika moguće tek onda kada se "osvoje njihova srca". Dobro je znana istina da se mozak i srce daju potpuno samo - dobrovoljno,* rekao je okupljenima prof. F. Šulak.

Seminar je vrlo dobro organiziran što su potvrdili i polaznici, naglasivši potrebu za češćim održavanjem takvog načina edukacije jer je, kako kažu, primjenjiv u praksi.

Tema seminara je, očito, bila zanimljiva polaznicima, jer menagerske vještine ne stječu se preko noći

SLAVKO PERIĆ, direktor DP Elektra - Požega:
 - Pozdravljam ovu aktivnost našeg Odjela za obrazovanje i Ljilje Jalšovec, koja se brine da sve prođe u najboljem redu. Želja mi je da takvih seminara bude što više i da se kolege bolje upoznaju. Kod nas je na različitim edukacijama dosad prošlo više od 1.000 ljudi, za sve ono što je HEP-u potrebno. Kako ćemo dosadašnje kapacitete od 30 ležaja ovih dana proširiti za još toliko, uskoro bi oni mogli biti još bolje iskorišteni, čak i za poslovne subjekte izvan HEP-ova sustava.

MIRA PEZELJ, rukovoditelj Ureda direktora DP Elektrolika Gospić:
 - Seminari takve vrste sigurno mogu biti korisni svima nama. Sve je dobro zamišljeno, predavanja su zanimljiva i doista se ovdje dobro osjećamo. Bolja komunikacije je svakako ono što nas vodi naprijed.

JERKO DOKO, savjetnik u Sektoru za internu reviziju i kontrolu:
 - NOC Velika i takvi seminari potrebni su za sustav kakav je HEP. Dobrodošla je svaka edukacija, a posebno ova, jer ljudi često misle da sve znaju, zaboravljajući da se uvijek treba učiti i ići naprijed. Seminar će nam pomoći u radu i komunikaciji unutar HEP-a, kao i s vanjskim suradnicima.

IZVRSNI PREDAVAČI

Da je riječ o vrhunskim predavačima na ovom seminaru govori i njihova kratka biografija. Tako je voditelj seminara prof.dr. sc. Sveto Marušić postdoktorski studij Poslovnog upravljanja polazio na *University of Rhode Island* u SAD-u. Doktorirao je psihologiju u Zagrebu, a magistrirao Industrijsku psihologiju na *Rhode Islandu*. Završio je Filozofski fakultet u Zagrebu, a 25 godina bio je zaposlen kao znanstveni savjetnik i rukovoditelj Odjela za ekonomiku ljudskih resursa na Ekonomskom institutu u Zagrebu. Sada je direktor tvrtke "Adeco" d.o.o.

Prof.dr. sc. Franjo Šulak je doktorirao i magistrirao na Ekonomskom fakultetu, a diplomirao psihologiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Direktor je tvrtke "Communico" d.o.o. Član je Programskog odbora Hrvatskog udruženja poslodavaca i Udruženja njemačkih trenera prodaje, a završio je i edukaciju trenera u njemačkom *Mannheimu* i britanskom *Sheffieldu*.

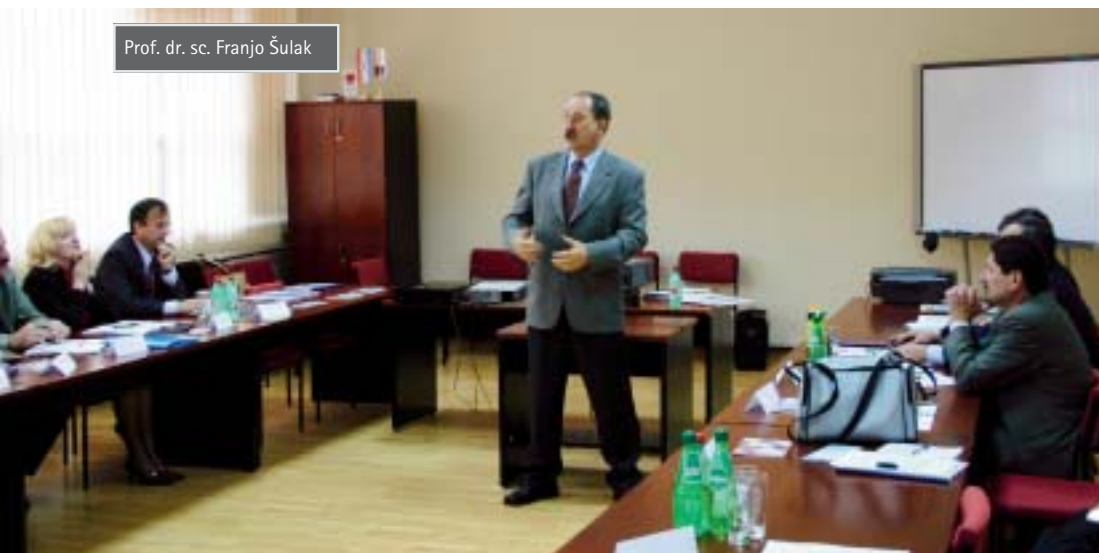

JOSIP TRBUS, direktor DP Elektra - Bjelovar:
 - I sam seminar i mjesto njegova održavanja primjereni su Hrvatskoj elektroprivredi. NOC Velika postaje naš pravi reprezentant i, osim za seminare za rad pod naponom, postaje pravi edukacijski centar, koji bi uskoro mogao ugostiti i seminare izvan našeg sustava. Ako je to jedan od putova našeg razvoja, onda tako treba i nastaviti.

ZDENKO VEIR, direktor DP Elektra Slavonki Brod:
 - Produktivno je i dobro za nas rukovoditelje proći takav seminar, jer se komunikacije unutar Hrvatske elektroprivrede moraju razvijati. Ovdje ne samo da se međusobno upoznajemo, nego bolje upoznajemo i HEP. Zato NOC Velika trebamo još više razvijati kao središnje mjesto za edukaciju na svim razinama.

Prof. dr. sc. Franjo Šulak

Prof. dr. sc. Sveto Marušić

Seminar "Management promjena i ljudski potencijali" (2)

Prof. dr. Majda Rijavec: morate upravljati svojim vremenom, baviti se fizičkim vježbanjem, naučite jednu od tehnika relaksacije i - naučite pozitivno misliti

Kako upravljati stresom?

U Nastavno-obrazovnom centru Velika 27. i 28. svibnja održan je drugi dio seminara "Management promjena i ljudski potencijali" na kojima je sudjelovalo također 22 HEP-ova menagera više, srednje i niže razine rukovođenja. Predavanja su održali prof.dr. Majda Rijavec, prof.dr. Dubravka Miljković i prof.dr. Sveto Marušić. Drugi dio seminara bio je posvećen temama kao što su upravljanje stresom, timskom radu, obrazovanju u poduzeću, motivaciji i ocjenjivanju uspješnosti na radu.

- Stres se definira kao nespecifični odgovor organizma na zahtjeve koji premašuju njegove mogućnosti. Stanje stresa izazvano je potrebom da se odgovori na prepreku, promjenu ili neki podražaj iz čovjekove okoline. Premda na određene organizacijske čimbenike stresa nemate mnogo utjecaja, ipak možete mnogo učiniti. Prvo naučite upravljati svojim vremenom, bavite se fizičkim vježbanjem, naučite jednu od tehnika relaksacije i naučite pozitivno misliti, rekla je, između ostalog, u svom predavanju prof.dr. M.Rijavec.

Tim se može definirati kao manja skupina ljudi s komplementarnim znanjima i vještinama, koji rade zajedno kako bi ostvarili cilj za koji se smatraju zajednički odgovornima, rekla je prof.dr. D. Miljković i dodala kako postoje tri vrste timova:

- Riječ je o savjetodavnim, radnim i rukovodnim timovima. Veličina timova je obično između pet i 12 članova, a dobro je kad u timu postoje koordinator, pokretač, izvršitelj, kreativac, istraživač, procjenjivač, timski radnik i finiše. Skupne su odluke najčešće točnije i kvalitetnije, premda će rukovoditelj ponekad morati donijeti brzu odluku u vremenskom tjesnacu.

Kako su i neki od predavača prvi puta boravili u NOC-u Velika, pohvalili su uredenost i uvjete koji ovdje postoje, za seminare i izvan Hrvatske elektroprivrede.

D. KARNAŠ

Popravak podmorskog kabela Medulin-Premantura

Zamijenjen dio kabela

Još 1968. godine položen je podmorski (uljni) 95 mm² kabel između TS 10/0,4 kV Runke (od rta Munat na premanturskoj strani) do TS 10/0,4 kV Pineta (kod Finance na medulinskoj strani). Cjelokupna njegova duljina iznosi 1.082 metara, a podmorskog dijela 728 metara. Kabel je položen kako bi se zatvorio *prsten* napajanja potrošača između Medulina i Premanture. Do kvara je došlo 19. veljače o. g., točno u cijevi na izlasku kabela iz vode. Zbog starosti, kabel je jednostavno *probio*.

Zbog vremenske nepogode - vjetrovitog vremena i obilnih kiša - popravak je obavljen tek polovicom svibnja. Zamijenjeno je približno pedeset metara plastičnog 20 kV kabela, a izradene su i dvije spojnice. Jedna je napravljena u moru, 30 metara od obale, a jedna na kopnu. Popravljen je i približno 20 metara kanala - priobalne zaštite.

Na otklanjanju kvara radila je Elektroistrina ekipa za održavanje trafostanica i kabela. Spojnice je radila ekipa iz Elektrodalmacije pod vodstvom Mate Mijića, našeg starog znanca. Podvodne radove izvodio je *Krajcar* - ronilačko građevinski obrt iz Fažane, a zemljane tvrtka *Masagradnja* iz Labina.

Ruža Žmak

Splav je stigla do Premanture

Pozitivna ocjena irskih stručnjaka

Ivica Tomić

- > Cilj probne revizije bio je da stručnjaci ESB-a upoznaju domaće stručnjake s njihovim načinom provođenja revizije u nabavnom poslovanju, politikama i postupcima koje oni imaju i koriste te s direktivama EU koje se primjenjuju u nabavnom poslovanju.

U okviru treće faze realizacije Projekta nastavka suradnje na uspostavi funkcije interne revizije u HEP-u, predviđeno je provođenje jedne probne revizije u nabavnom poslovanju, jer je procjenom rizika utvrđeno da je baš nabavno poslovanje jedan od najrizičnijih poslova u HEP-u. Ocijenjeno je da bi bilo najbolje provesti probnu reviziju u HEP Distribuciji d.o.o., i to u jednom od DP-a koji nije ni najveći, ali ni najmanji. Tako je odabrano DP Elektroprimorje Rijeka s kojim je i prije ove revizije ostvarena dobra suradnja u provedbi kontrola i u kojem nije bilo većih problema u primjeni Zakona o javnoj nabavi.

Probnu reviziju proveli su od 4. do 6. svibnja, prema irskom modelu dvojica stručnjaka, Conor Foley i Aidan MC Girr u suradnji sa stručnim timom HEP-a koji je predvodio Kajetan Knešaurek, a u čijem sastavu su bili Mirko Koštek, Višnja Komnenić, Mirna Mendaš te kao pridruženi član Elizabeta Brković.

Cilj probne revizije bio je da stručnjaci ESB-a upoznaju domaće stručnjake s njihovim načinom provođenja revizije u nabavnom poslovanju, politikama i postupcima koje oni imaju i koriste te s direktivama EU koje se primjenjuju u nabavnom poslovanju. U provedbi revizije primijenjen je programski paket IDEA, čime je započelo korištenje novih informatičkih alata u provođenju revizija.

Nakon provedene revizije, predsjednik stručnog tima HEP-a Kajetan Knešaurek kazao je da je generalni zaključak stručnjaka kako se u DP Elektroprimorje Rijeka poštuju zakonske odredbe, procedure i postupci u nabavnom poslovanju. Sa tom generalnom ocijenom složili su se i irski stručnjaci koji su iznijeli i određene primjedbe te ukazali na nekoliko odstupanja od propisa na koje su naišli prigodom revizije te upozorili da se uočeni nedostaci moraju ispraviti. Irski su stručnjaci izrazili zadovoljstvo činjenicom da DP Elektroprimorje Rijeka ima vlastitu proceduru u nabavnom poslovanju koja se primjenjuje i poštuje.

Direktor DP Elektroprimorje Rijeka Vitomir Komen izrazio je zadovoljstvo ocjenom stručnjaka za reviziju te dodao da će se nakon dobivanja pisanih nalaza izvješće revizije potanko analizirati, a potom će se svi otkriveni nedostaci otkloniti kako bi nabavno poslovanje u Elektroprimorju bilo još bolje.

Osmijesi zadovoljstva i optimizma na licima Kajetana Knešaureka, Conora Foleya i Aidana MC Girra nakon uspješno provedene probne revizije u DP Elektroprimorje Rijeka

Stručnjaci za reviziju iz Irske i HEP-a te direktor Elektroprimorja V. Komen s najbližim suradnicima upravo su pročitali na Intranetu HEP-a vijest o svom radu

Peta međunarodna konferencija o nuklearnoj energiji

I sljedeće desetljeće bez nuklearnih elektrana u Hrvatskoj

Marica Žanetić
Malenica

> **Proizvodnja i uporaba energije doprinjet će globalnom zatopljenju kroz emisije stakleničkih plinova u sljedećih 50 godina i premda će nuklearna energija također biti suočena s mnogim problemima kako bi bila prihvaćena u javnosti, ona je još uvijek značajna opcija za svijet, kako bi buduće potrebe dočeka bez emitiranja ugljičnog dioksida i drugih atmosferskih zagađivača**

S posebnom pozornošću popraćeno je predavanje Zrinke Corak iz INATEC-a o budućnosti nuklearne energije

Hrvatsko nuklearno društvo (HND) je u dvanaest godina postojanja, u suradnji s Europskim nuklearnim društvom (ENS) i Međunarodnom agencijom za atomsku energiju (IAEA) iz Beča organiziralo već četiri vrlo zapažene međunarodne konferencije pod zajedničkim nazivom *Nuklearna opcija u zemljama s malim i srednjim elektroenergetskim sustavima*. Ove godine je u Dubrovniku, od 16. do 20. svibnja održana i peta konferencija o iskustavima u korištenju nuklearnih elektrana. Za ovogodišnji skup prijavljena su 102 referata koja potpisuje 220 autora i koautora, a okupilo se 120 uglednih znanstvenika i stručnjaka iz 25 zemalja Europe i svijeta. Njih su, u ime domaćina, najprije pozdravili i poželjeli im dobrodošlicu dr.sc. Nikola Čavlina, predsjednik HND, dr.sc. Dubravko Pevec, predsjednik Programskog odbora, dr.sc. Nikola Debrecin, predsjednik Organizacijskog odbora, a potom i dr. sc. Vladimir Jelavić, član Uprave NE Krško iz Hrvatske i Mario Nobile, hrvatski veleposlanik u Sloveniji, gdje je i locirana jedina zajednička nuklearna elektrana Slovenije i Hrvatske. Od inozemnih gostiju sudionicima su se obratili Bertran Barre, predsjednik ENS-a i V.V. Kuznetsov u ime IAEA.

Tijekom četiri radna dana obrađivala su se, prezentiranjem odabranih referata popraćenih raspravom, sljedeća tematska područja: Energetsko planiranje i nuklearna opcija (perspektive nuklearne energetike u svijetu, osobito uozačaju aktualne problematike vezane za klimatske promjene te njezina primjena u hrvatskoj elektroenergetici; znanstvene metode za usporedbu nuklearne opcije s drugim energetskim alternativama (termoelektrane na ugljen i plin sa stajališta ekonomičnosti i utjecaja na okoliš); nuklearni reaktori i tehnologije (razvoj novijih sigurnijih nuklearnih reaktora, posebno manjih jedinica); rad nuklearnih elektrana i dosadašnja iskustva u radu; znanstvene analize nuklearne sigurnosti; nuklearni gorivni ciklus, odlaganje nuklearnog otpada i razgradnja elektrana; nuklearna regulativa i osiguranje protiv nuklearnih šteta, kao i zaštita od terorističkih napada; Odnosi s javnošću.

FORUM ZA PROMOVIRANJE SURADNJE I RAZMJENU ISKUSTAVA

Rad je započeo s dva pozvana referata: *Energetski modeli i usporedbene procjene u tržišnim uvjetima*, skupine autora iz AIEA i *Perspektive nuklearne opcije za Hrvatsku* autora dr.sc. Nikole Feretića sa zagrebačkog FER-a. Svi prihvaćeni referati bili su predstavljeni kroz već spomenutih sedam tematskih cjelina ili, pak, na sekciji postera, koja je održana trećeg dana. U posebnoj

sekciji sudionici su doznali dokle se stiglo s projektom *IRIS*, odnosno novim malim nuklearnim reaktorom u čijem razvoju sudjeluju i stručnjaci zagrebačkog FER-a.

Zainteresirani sudionici mogli su sudjelovati i u radu tri okrugla stola, organizirana za raspravu o sljedećim temama: Nuklearni reaktori i tehnologije, međuregionalna odlagališta radioaktivnog otpada i usklađivanje režima odgovornosti za nuklearne štete u Europi.

Službeni jezik Konferencije bio je engleski, a njen najvažniji cilj da posluži kao forum na kojem će se promovirati suradnja i razmjena iskustava u korištenju nuklearne snage i gorivnih ciklusa između malih i srednjih zemalja zainteresiranih za nuklearnu opciju.

Među pokroviteljima i sponzorima tog značajnog stručnog skupa bila je i Hrvatska elektroprivreda, a među autorima i naše kolege, s tri referata: *investiranje u proizvodnju električne energije na hrvatskom slobodnom tržištu: energetske opcije* (Ivan Andročec, dr.sc. Alfredo Višković i mr.sc. Goran Slipac). *Aktualni aspekti u svezi s nuklearnim elektranama i interkonektiranim mrežom* (Damjan Medimorec i Silvio Brkić). *Proces obnove dozvole za rad NE Krško* (mr.sc. Kažimir Vrankić i mr.sc. Josip Lebegner u suradnji s još dva autora).

Referat kolega iz Sektora za razvoj trebao je biti prezentiran u prvoj tematskoj cjelini, ali kako nijedan od potpisanih autora nije bio prisutan, to nije učinjeno. Druga dva referata bila su predstavljena na posterima.

EUROPA MIJENJA ODNOS PREMA NUKLEARNOJ ENERGIJI

To da se odnos javnosti prema prihvaćanju nuklearne energije u Europi postupno mijenja najbolje potvrđuju primjeri Finske i Švedske. Finska je prva europska zemlja koja je započela izgradnju nove nuklearne jedinice (u elektrani Olkiluoto), koja treba ući u pogon 2009. godine. Premda su susjedi Švedani 1999. godine zatvorili prvi reaktor u elektrani Barseback, odustali su od zatvaranja drugog reaktora radi nedostatka alternativnih rješenja. Ispitivanje javnosti, provedeno u Švedskoj u prosincu 2003. godine, pokazalo je da samo 14 posto stanovnika podupire odustajanje od nuklearne opcije, dok 74 posto podupire ograničenje emisija *stakleničkih plinova* kao najveći ekološki prioritet. Za nuklearnu energiju zalaže se čak 84 posto stanovništva.

Na temelju zaključaka svih pet dosadašnjih konferencija (održavaju se svake druge godine), kao i niza drugih znanstvenih i stručnih skupova diljem svijeta koji se bave tom problematikom i na kojima se predstavljaju iskustva i razvojni rezultati u području nuklearne energetike, proizlazi da je nuklearna opcija nezaobilazna u budućem razvoju svjetske energetike,

Konferencija je okupila 120 uglednih znanstvenika i stručnjaka iz 25 zemalja Europe i svijeta

pa i hrvatskog energetskog sektora. Činjenica je da većina zemalja, koje su prihvatile Protokol iz Kyota, neće moći bez korištenja nuklearne energije ispuniti preuzete obveze smanjivanja emisija *stakleničkih plinova*.

HRVATSKOJ DODATNIH 2000 MW DO 2020. GODINE

Za Hrvatsku, koja je također prihvatila Protokol iz Kyota, značajno je da je potpisivanjem ugovora sa Slovenijom o rješavanju statusa NE Krško poboljšala svoje energetsko stanje uključivanjem pouzdanog, ekonomičnog i ekološki prihvatljivog energetskog izvora. HEP-u je od 19. travnja 2003. godine, kada je nastavljena isporuka našem EES-u, NE Krško isporučila 1.622,5 GWh električne energije. Rad NE Krško odvija se, prema ocjenama stručnjaka IAEA, sukladno svjetskoj praksi.

U pozvanom referatu o perspektivama nuklearne opcije u Hrvatskoj dr.sc. N.Feretić je, između ostalog, rekao i ovo: *Kako bi se zadovoljila očekivana razina potrošnje električne energije u Hrvatskoj, bilo bi nužno do 2020. godine instalirati minimalno 2000 MW u novim elektranama. Termoelektrane na plin i ugljen sada su najkonkurentnije nuklearkama. Međutim, u bliskoj budućnosti moglo bi biti drukčije, s obzirom na probleme koji se očekuju s plinom (raspoloživost i porast troškova), a istodobno i s obzirom na utjecaj na okoliš termoelektrana na ugljen (posebice emisije ugljičnog dioksida). Nuklearne elektrane su u prednosti, kako u ekonomičnosti proizvedene energije, tako i glede utjecaja na okoliš. Znanje stečeno tijekom izgradnje NE Krško također je važan razlog da zadržimo nuklearnu opciju.*

Prema njegovoj procjeni, u Hrvatskoj nije realno očekivati nuklearnu elektranu prije 2015. godine.

ČETIRI PROBLEMA KOJA NUKLEARNA OPCIJA TREBA RIJEŠITI

S posebnom pozornošću sudionika popraćeno je zanimljivo predavanje *Budućnost nuklearne energije* mlade autorice Zrinke Čorak, predstavnice INATEC - Instituta za nuklearnu tehnologiju iz Zagreba, koja je rekla:

- *Proizvodnja i uporaba energije doprinjet će globalnom zatopljenju kroz emisije stakleničkih plinova u sljedećih 50 godina. Premda će nuklearna energija također biti suočena s mnogim problemima kako bi bila prihvaćena u javnosti, ona je još uvijek značajna opcija za svijet, kako bi buduće potrebe dočeka bez emitiranja ugljičnog dioksida i drugih atmosferskih zagađivača.*

U 2002. godini nuklearna energija pokrivala je približno 17 posto svjetske potrošnje energije. Vlada mišljenja da će svjetska potrošnja električne energije rasti u nekoliko sljedećih godina, posebice u zemljama u razvoju, prateći gospodarski rast i društveni razvoj. Službena predviđanja govore da će najmanji porast uporabe nuklearne energije u svijetu do 2020. godine iznositi 5 posto. Pretpostavlja se, također, da bi uporaba električne energije mogla porasti i do 75

Dr. sc. Nikola Čavlina, predsjednik HND-a pozdravlja sudionike Konferencije...

...dr. sc. Vladimir Jelavić, član Uprave NE Krško hrvatskoga suvlasnika...

...Mario Nobilo, hrvatski veleposlanik u Sloveniji...

...Bertran Barre, predsjednik ENS i...

posto. Te pretpostavke ukazuju na nužnost izgradnje novih nuklearki.

Postoji samo nekoliko realnih mogućnosti za reduciranje emisije ugljičnog dioksida u proizvodnji električne energije, a to su: povećanje efikasnosti u postojećim elektranama, povećana uporaba obnovljivih izvora energije kao što su vjetar, Sunce, biomasa i geotermalni izvori. hvatanje emisije ugljičnog dioksida u termoelektranama na fosilna goriva i trajno uklanjanje ugljika i povećana uporaba nuklearne energije.

Usprkos prednostima koje nuklearna energija ima, ona se danas suočava sa stagnacijom i opadanjem. Četiri kritična problema, s kojima se suočava, moraju biti uspješno riješena kako bi došlo do njene znatnije ekspanzije. Ti problemi su: troškovi, sigurnost, otpad i proliferacija (mogućnost zlouporabe). Neodobranje nuklearne energije je pojačano nakon nesreća koje su se dogodile na Otoku Tri milje 1979. i u Černobilu 1986. godine, kao i na postrojenjima gorućeg ciklusa u Rusiji, Japanu i SAD. Postoji također i velika zabrinutost zbog sigurnosti prijevoza nuklearnog materijala i osiguranja nuklearnih postrojenja od rizika terorističkih napada.

Ove godine HND je prvi put dodijelilo nagradu namijenjenu mladim autorima, onim do 35. godina. Nagradu su podijelili dva autora: Siniša Šadek sa zagrebačkog FER-a i Michael Boone iz Westinghousa, kojima su uručena priznanja za najbolje prezentirane radove na Konferenciji.

...V.V. Kuznetsov, pozdravlja je nazočne u ime IAEA

HRVATSKA SREĆA - HIDROENERGETSKO BOGATSTVO

D. Karnaš

> Najvažnija zadaća energetičara, ali i ukupnog društva u najbližoj budućnosti, je promijeniti vrlo neefikasno korištenje svekolike energije

Vrlo zanimljivo predavanje, u organizaciji Udruge građana za tranziciju "Albert E", održao je Marijan Kalea

Druga građana za tranziciju "Albert E" u okviru ciklusa predavanja iz popularne znanosti je 25. svibnja o.g. u velikoj dvorani Elektrotehničkog fakulteta u Osijeku organizirala predavanje rukovoditelja Tehničke službe Prijenosnog područja Osijek i uglednog stručnjaka na području energetike Marijana Kalee. Tema je bila "Svijet energije".

Za stručnu temu, ali jezikom razumljivim i dostupnim okupljenim znatiteljnicima, M. Kalea govorio je o korištenju energije u svijetu, uspoređujući pritom potrošnju energije tijekom prošloga stoljeća, povezujući to s aktualnim podacima i pogledima o iskoristivosti energenata ubuduće. Potkrepljujući podacima najveću nepravdu u korištenju energije, M. Kalea je naglasio da je današnji udjel zemalja OECD-a u primarnoj energetskoj potrošnji svijeta veći od polovice, premda je njihov udjel u svjetskom stanovništvu manji od jedne šestine, dok približno dvije milijarde ljudi u svijetu uopće nema mogućnosti korištenja električne energije.

- Udjel nafte u energetskoj opskrbi svijeta, nakon naftne krize smanjen je s 45 posto, koliki je bio 1973. godine na 35 posto 1999. godine, pretežito na račun povećanja nuklearnog goriva te povećanja udjela korištenja prirodnog plina. Zanimljivo je da je proizvodnja električne energije iz nuklearnih elektrana u tom razdoblju povećana 12,5 puta, a skoro se 40 posto ukupne energije svijeta transformira u *elektriku*, rekao je M. Kalea.

U predavanju je govorio o konvencionalnim i nekonvencionalnim izvorima energije, pojedinačno naglašavajući njihove prednosti i nedostatke, a sudionike tribine posebno je zanimalo podatak o budućnosti i trajanju svjetskih rezerva uz sadašnju potrošnju. Odgovarajući na upite, M. Kalea je rekao da je rezerva sirove nafte procijenjena na 40, prirodnog plina na 60, a ugljena na približno 180 godina.

- Hrvatska je četiri puta siromašnija u rezervama fosilnih goriva po stanovniku od prosječnog stanovnika svijeta, a njezin je hidropotencijal po stanovniku 3/4 svjetskog po stanovniku. Ne može se zamisliti takav smjer razvoja prema kojem bi Hrvatska postala naglašenije energetski neovisna. Treba reći i kako se puno "vozikamo", pa je udjel tekućih goriva u finalnoj potrošnji malo veći od svjetskoga, a prema udjelu električne energije u finalnoj smo potrošnji jednaki onom u zemljama OECD-a. Problematično je što ulažemo ukupno 45 dkg ekvivalenta nafte za 1 USD bruto domaćeg proizvoda, znači za 50 posto više od svjetskog prosjeka, upozorio je M. Kalea.

Na kraju predavanja je zaključio da Hrvatska ima osobitu sreću što je bogatija hidroenergijom od skoro svih europskih zemalja, a istodobno nesreću jer vrlo neefikasno koristimo svekoliku energiju. Stoga je najvažnija zadaća energetičara, ali i ukupnog društva u najbližoj budućnosti - to promijeniti.

KAPACITETI NUKLEARNIH ELEKTRANA U SVIJETU DO 2025. EIA MIJENJA PREDVIĐANJA

Američka uprava za energetske informacije je u novom izdanju Pregleda međunarodne energetike predvidjela veću proizvodnju energije iz nuklearnih elektrana do 2025. godine, nego u prošlogodišnjem pregledu, zbog većeg korištenja postojećih kapaciteta, produljenja radnih dozvola i veće predviđene cijene plina.

U pregledu iz 2004. godine se predviđa da će se nuklearni proizvodni kapaciteti povećati s 2521 TWh u 2001. godini na 3032 TWh u 2020. godini, a tada polako padati do 2906 TWh u 2025. godini.

EIA je nezavisna analitička i statistička agencija u okviru američkog Odjela za energiju (DOE). Prošlogodišnja predviđanja za nuklearnu energiju su ponovno procijenjena, uzimajući u obzir veće korištenje kapaciteta postojećih nuklearnih elektrana i očekivanja da će biti manje odustajanja od postojećih elektrana nego što je prije predviđeno. Očekuje se da će produljenje radnih dozvola za elektrane u industrijaliziranom svijetu usporiti smanjenje proizvodnje u nuklearnim elektranama. *Očekuje se da će u SAD cijene prirodnog plina biti više nego je prije predviđeno, pa se ne očekuje zatvaranje niti jedne nuklearne elektrane u tom slučaju.*

U pregledu iz 2004. godine se predviđa da će najveće povećanje proizvodnje u nuklearnim elektranama biti u zemljama u razvoju, gdje se potrošnja električne energije iz nuklearnih elektrana povećava u prosjeku 4,1 posto na godinu od 2001. do 2025. Od 44 GW novoizgrađenih nuklearnih kapaciteta predviđenih za Aziju, gdje se očekuje najveće povećanje, 19 GW se odnosi na Kinu, 15 GW na Južnu Koreju i 6 GW na Indiju.

Ipak se predviđa da će se udjel nuklearne energije u ukupnoj proizvodnji električne energije u svijetu smanjiti sa 16 posto u 2001. godini na 12 posto u 2025. godini, do kada se predviđa porast svjetske potrošnje energije za 54 posto sa 404 kvadrilijuna Btu na 623 kvadrilijuna Btu. Pretpostavlja se da će cijene fosilnih goriva za proizvodnju energije ostati niske u odnosu na cijenu nuklearne energije ili obnovljivih izvora energije. U nedostatku državne strategije ili programa, kao što su zakoni o smanjenju zagađenja zbog izgaranja fosilnih goriva i poticaji za korištenje nefosilnih goriva, *očekuje se da će nafta, prirodni plin i ugljen predstavljati najveći dio primarne energije potrebne za pretpostavljenu potrošnju krajnjih korisnika.*

"International Energy Outlook 2004" je raspoloživ na EIA web adresi: <http://www.eia.doe.gov>.

Izvor: NucNet vijest 101/2004
Prevela: Nevenka Novosel

PRIKLJUČNI KDV 10 KV ZA DVA VELIKA OBJEKTA NOVI KUPCI

SVE VEĆI broj trgovinskih lanaca, koji otvaraju poslovne centre diljem Hrvatske, profitni interes pronalazi i na području Slavonije. Jedan od njih, koji će ovih dana otvoriti svoja vrata osječkim kupcima, je i Kaufland. Za poslovni prostor, izgrađen na mjestu negdašnje nadaleko poznate tvornice LIO Osijek, Kauflandu je bio potreban i priključak na elektroenergetsku mrežu. Kako se u neposrednoj blizini Kauflanda gradi i nova športska dvorana, napravljen je zajednički projekt priključenja na mrežu oba objekta istodobno. Tako smo ovih dana na tim gradilištima zatekli elektromontere osječke Elektroslavonije, koji za taj opsežan i složen posao imaju na raspolaganju vrlo malo vremena, tim više jer podzemnim kabelom treba povezati tri trafostanice.

Kako trasa dalekovoda prolazi kroz gusto naseljena područja gradskih četvrti Jug I i Jug II te vrlo prometnim ulicama Kralja Petra Svačića i Starom Tenjskom, a na jednom mjestu presijeca cestu, bila je potrebna i odgovarajuća mehanizacija i veliki broj radnika. To je bila i prigoda da se znatnije poboljšaju energetski uvjeti u spomenutim naseljima, što je učinjeno većim kabelskim presjekom. Zajedno s polaganjem kabela u zemljani rov položene su i PVC cijevi u koje će se postaviti optički kabel.

Nakon završetka toga dijela posla naši će elektromonteri postaviti i 0,4 kV rasplet kabela iz KTS 242 te elektroenergetske priključke za te velike objekte..

J. Huremović

Zaposlenici HEP-a i njihovo znanje najznačajniji je kapital HEP-a, česte su tvrdnje koje ostaju samo na deklaracijskoj razini. Znanje je to koje se nadograđuje već više od jednoga stoljeća u hrvatskom elektroenergetskom sustavu. O kakvom i kolikom kapitalu je riječ teško je reći, s obzirom na činjenicu da je znanje teško mjerljivo, a najčešće ostaje prikriveno. Svjedoci smo globalnoga trenda porasta značaja ljudskog kapitala u odnosu na financijski i fizički kapital, jer slobodno tržište postavlja nove prioritete. Novi izazovi i zahtjevi stavljaju znanje, odnosno intelektualni kapital tvrtke u prvi plan. Naime, temeljni ekonomski resurs nije više kapital, ni prirodni resursi već – znanje.

U području energetike, gdje se uspostavlja slobodno tržište električnom energijom, otvoreno tržište ukida centralizirano vođenje elektroenergetskih sustava i monopol elektroprivrednih tvrtki.

OPSTATI SAMO UZ VISOKU RAZINU ZNAJANJA I SPOSOBNOSTI ZA TRŽIŠNU UTAKMICU

Globalizacija, kao svjetsko povezivanje gospodarstva i financija na otvorenom tržištu roba i usluga, ima za cilj

pohranjeno u glavama zaposlenika (znanje, iskustvo, osobitost ...), ali i ono što skoro trajno ostaje u organizaciji i nakon što ljudi jednoga dana napuste njihova radna mjesta.

Postavlja se pitanje: *kako upravljati intelektualnim kapitalom HEP grupe?* Kako bi što uspješnije odgovorili na to pitanje, krajem listopada 2003. godine pokrenut je projekt "Upravljanje intelektualnim kapitalom Sektora za razvoj", kao pilot projekt koji će se moći primijeniti u cijeloj HEP grupi. Temeljni zadatak toga Projekta je razvoj strategije upravljanja intelektualnim kapitalom uz identifikaciju znanja (know-how) kao glavnog pokretača za ostvarenje poslovnih ciljeva HEP grupe. Strategija kao plan kojim su utvrđene aktivnosti nužne za ugradnju upravljanja znanjem u Sektoru za razvoj HEP grupe, uključuje razvoj korporacijskog pristupa upravljanja intelektualnim kapitalom i izradu informatičkog sustava upravljanja znanjem.

Ostvarenje korporacijskih ciljeva glavna je svrha upravljanja intelektualnim kapitalom. Zato je mudro osigurati investiranje u upravljanje znanjem u skladu s drugim korporacijskim investicijama i

te utvrditi koji je životni ciklus upravljanja projektima.

Na temelju snimke stanja *upravljanja intelektualnim kapitalom* Sektora za razvoj, pokazalo se da je nužna revizija postojećih informacijskih sustava (dobro ustrojena stručna knjižnica s pripadajućim elektroničkim repozitorijem tehničko projektne dokumentacije, elaborata...), koji bi Sektoru omogućili upravljanje znanjem u svim njegovim oblicima.

Usprkos postojanju potrebne infrastrukture (knjižnica, arhiv, LAN, interne novine ...) u Sektoru prevladava neformalan način komuniciranja, individualno pohranjivanje znanja s ograničenim pristupom. Novi uvjeti poslovanja u kojima dominira inventivnost, stimuliraju otvoreni sustav komunikacije i protoka znanja. Nesmetani protok informacija proporcijalno zahtijeva sve veću količinu raznovrsnih specijalističkih znanja, stoga je stalna edukacija zaposlenika u neposrednom interesu sustava. Upravo to predstavlja svrhu uspješnog upravljanja znanjem.

OBLIKOVANJE KORPORACIJSKIH ODNOSA U HEP GRUPI.

Kako bi osigurao vlastiti korporativni razvoj, HEP mora kontinuirano oblikovati alternativne *budućnosti*, procjenjivati i vrednovati oblikovane scenarije te usmjeravati poslovni sustav u željenom cilju. Ukratko, razvoj HEP-a ovisi o njegovoj

Intelektualni kapital

Sonja Bojić

najvažniji izvor konkurentnih prednosti HEP-a

povećanje učinkovitosti poslovanja. To je nametnulo potrebu prihvaćanja novih vrijednosti za što nisu svi jednako spremni. Postoji opasnost da se pojedina država neće moći jednako uspješno uključiti u svjetsko gospodarstvo, jer u tržišnoj utakmici sve je podređeno stvaranju što većeg profita. Opstati i uključiti se u suvremene tokove poslovanja moguće je samo podizanjem razine znanja i sposobnosti za tržišnu utakmicu.

Proces globalizacije je potaknuo brze promjene u tehnologijama, tržištu i kulturi, a njegovi rezultati su gospodarstvo znanja i informatičko društvo. Sve se više organizacija ubrzano orijentira na podizanje razine znanja, a dugoročni prosperitet ovisan je upravo o toj sposobnosti te protoku znanja u tvrtki, služeći kao temelj za unaprijeđenje poslovanja i sustavnoga razvoja organizacijskih mogućnosti.

Upravljanje intelektualnim kapitalom je suvremenim poslovnim sustavima potrebno zbog sve veće konkurencije, a da bi se informacije mogle kvalitetno, racionalno i potpuno iskoristiti za rješavanje određenih problema potrebno je znanje. Stoga, uspješnim tvrtkama u svijetu, *intelektualni kapital* sve je značajniji.

UPRAVLJANJE INTELEKTUALNIM KAPITALOM U HEP GRUPI

Intelektualni kapital je zbroj *skrivenih* imovine HEP-a, odnosno on uključuje ono što je trenutačno

usklađeno sa strukturom odlučivanja o strategiji HEP grupe.

Kako bi udovoljili postavljenim ciljevima, strategija *upravljanja intelektualnim kapitalom* mora sadržati odgovore na pitanja kako slijedi.

- Koliko je važan know-how kao izvor vrijednosti unutar Sektora za razvoj HEP grupe?
- Kako procijeniti i pratiti njegov doprinos?
- Koliko resursa i na koji način posvetiti razmišljanju, učenju i prikupljanju, davanju, upravljanju i korištenju podataka, informacija i znanja?
- Kako identificirati intelektualni kapital, kako ga zapakirati, označiti i zaštititi?
- Kako intelektualno vlasništvo valorizirati i revalorizirati te na prikladan način tretirati u godišnjim izvještajima i ostalim dokumentima?

U svrhu ostvarenja postavljenih ciljeva, Projekt predviđa izvođenje dvije cjeline aktivnosti, a to su: iscrpna snimka stanja i izada strategije upravljanja *intelektualnim kapitalom* Sektora za razvoj.

STALNA EDUKACIJA ZAPOSLENIKA U NEPOSREDNOM JE INTERESU SUSTAVA

U okviru projekta "Upravljanje intelektualnim kapitalom Sektora za razvoj HEP grupe" provedena je analiza sadržaja raspoloživih dokumenta i individualnih intervjua sa skupinom zaposlenika Sektora. Cilj analize bio je: utvrditi postojeće organizacijske prepreke, odnosno ispitati postoje li odgovarajući uvjeti za nesmetan protok informacija

sposobnosti generiranja vizije poželjne budućnosti, utvrđivanju prioriteta, kao i znalački osmišljenoj izradi strategije kojom se ta vizija može pretočiti u konkretne programe, čija će realizacija ostvariti željenu budućnost. To je dinamičan proces koji, nakon valorizacije implemetiranih programa i temeljem dosadašnjeg iskustva razvoja organizacije, uvijek iznova revidira stare i producira nove vizije razvoja

Prema prikazanoj viziji budućnosti, Sektor za razvoj poslovanja orijentiran je na dugoročne aspekte konkurentskog položaja HEP-a. U skladu s tim, poslovi Sektora organizirani su u četiri službe: dugoročno planiranje, strateška analiza, regulatorni poslovi i zaštita okoliša.

PRAVODOBNA KONTROLA I DJELOTVORNJE UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA

Intelektualni kapital je najvažniji izvor održivih konkurentnih prednosti HEP-a. Jedan od zadataka sadašnjih, kao i budućih, managera HEP-a trebao bi biti veća usklađenost znanja i iskoristivost intelektualnog kapitala kojeg posjeduje Sektor za razvoj i HEP u cjelini.

Uz odgovarajuću primjenu svih postojećih formalnih informacijskih i komunikacijskih kanala, kao i pripadajuće infrastrukture, možemo uspostaviti primjereni sustav koji bi omogućavao pravodobnu kontrolu i djelotvornije upravljanje informacijama u okviru čitavog poslovnog procesa.

Prof. dr. sc. Darko Tipurić

Cijela Europa ide u pravcu radničkoga dioničarstva

Pripremila:
Đurda Sušec

Sredinom travnja ove godine predstavljena je nova knjiga "ESOP i hrvatsko poduzeće", (ESOP – *Employee Share Ownership Plan*) autora prof. dr. sc. Darka Tipurića, koja je izazvala značajnu pozornost u domaćoj znanstvenoj literaturi kao veliki doprinos hrvatskoj ekonomskoj misli i znanosti.

Riječ je o prvom rukopisu takvoga tipa u Hrvatskoj, koji popunjava veliku prazninu za razumijevanje zaposleničkoga dioničarstva i položaja hrvatskih poduzeća, a s obzirom na sve veći porast važnosti ljudskoga kapitala, kojim HEP ne oskudijeva, držimo uputnim predstaviti to u nas nedovoljno poznato područje čitateljima HEP Vjesnika u *Razgovoru s povodom* s njenim autorom, dr. sc. Darkom Tipurićem, koji nije nepoznat u elektroprivrednim krugovima.

Naime, dr. sc. D. Tipurić jedan je od autora dvaju elaborata skupine profesora o preoblikovanju HEP-a i oblikovanju korporacijskih odnosa u HEP grupi. Doktor je znanosti sa znanstveno-nastavnim zvanjem redovnog profesora za predmete "Teorija odlučivanja" i "Strateški *management*". Prodekan je Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu za međunarodnu suradnju i odnose s gospodarstvom. Voditelj je znanstvenog poslijediplomskog studija poslovnog upravljanja (MBA) na zagrebačkom Ekonomskom fakultetu gdje predaje na dodiplomskom i poslijediplomskom studiju, a predaje i na dodiplomskom studiju Fakulteta elektrotehnike i računarstva i gdje je stručni voditelj poslijediplomskoga studija poslovnog upravljanja za inženjere. Gostujući je profesor na poslijediplomskim studijima u zemlji i inozemstvu. Njegovo uže područje znanstvenog i stručnog interesa su *managersko* odlučivanje te konkurentnost i strategije hrvatskih poduzeća na međunarodnim tržištima.

HEP Vjesnik. Kako bi ukratko definirali ESOP? Čemu je taj globalni trend zaposleničkoga dioničarstva alternativa?

Prof. dr. sc. Darko Tipurić: ESOP je, iz hrvatske perspektive, generički pojam i definira sve vrste programa radničkoga dioničarstva. No, izvorno u američkoj praksi ESOP je specijalizirani kvalificirani plan uključivanja radnika u vlasničku strukturu poduzeća. Premda je ESOP američki oblik organiziranja radničkoga suvlasništva nad poduzećem, njegova primjena proširila se po svijetu u raznovrsnim inačicama. U mnogim zemljama, tako i u Hrvatskoj, imenom ESOP nazivaju se svi programi zaposleničkog otkupa postojećih ili novoizdanih dionica poduzeća, neovisno o vrsti, obliku ili načinu provedbe.

Primjetan je globalni trend rasta zaposleničkoga dioničarstva. Istraživanja pokazuju kako su programi zaposleničkog dioničarstva osobito prisutni: u većim i profitabilnim poduzećima, u poduzećima s

> **Suvremeno postindustrijsko, informacijsko društvo je društvo gdje su ljudi koji stvaraju vrijednost na prvom mjestu**

iznadprosječnim potrebnim umijećima njihovih zaposlenika, kao i novim brzorastućim poduzećima. Osim toga, ESOP je nadogradnja onoga što zovemo *stakeholderskim* pristupom poduzeću. Znači, to je shvaćanje da poduzeće nije način iskazivanja interesa isključivo vlasnika, nego ono predstavlja mjesto gdje se kompromisiraju interesi interesno-utjecajnih skupina: *stakeholdera*. Zaposleničko dioničarstvo omogućuje konvergiranje interesa unutrašnjih interesno-utjecajnih skupina poduzeća: vlasnika, *managementa* i radnika.

HEP Vjesnik: Nije li ESOP samo još jedan od američkih modela koji je teško primjenjiv u europskoj, pa i hrvatskoj praksi?

Prof. dr. sc. Darko Tipurić: ESOP jest izvorno američki model, ali danas je ESOP stvarnost svugdje u razvijenom svijetu. Tako, primjerice, posljednje desetljeće obilježava ekspanzija programa zaposleničkog dioničarstva u Europi. Sve je više poduzeća koja primjenjuju raznovrsne oblike uključivanja radnika u vlasničku strukturu. Više od deset godina traju institucionalizirani naponi na razini Europske unije kako bi se potaknulo zaposleničko dioničarstvo u europskom poduzeću. Europska Komisija izdala je dva PEPPER izvješća u kojima se prezentira pregled politika zemalja članica i širenje programa financijske participacije zaposlenika, s posebnim naglaskom na zaposleničko dioničarstvo. Na temelju toga, Vijeće ministara Europske unije prihvatilo je *Preporuke* s ciljem poticanja vlada

zemalja članica na stvaranje pozitivnog okružja za zaposleničko dioničarstvo i okvira poželjnoga razvoja u tom području.

HEP Vjesnik: Znači, nije riječ o europskom licemjerstvu?

Prof. dr. sc. Darko Tipurić: Ne, štoviše, takvi programi smatraju se jednim od najznačajnijih dostignuća *ekonomske demokracije*. Ljudski kapital je najvažniji izvor konkurentске prednosti u suvremenom svijetu gdje zaposleničko dioničarstvo nije iznimka, nego uobičajena poslovna praksa. Primjerice, od 500 najbrže rastućih europskih poduzeća, njih više od polovice ima ESOP program, a polovica preostalih namjerava prihvatiti takav program u bliskoj budućnosti. Trećina europskih poduzeća (s više od 200 zaposlenih) ima neki od programa uključivanja zaposlenika u suvlasništvo.

Danas je jasno da su ljudi čimbenik koji određuje uspješnu ili neuspješnu tvrtku. Stoga, ne da samo ESOP nije *licemjerstvo*, ako dakako pod ESOP-om smatramo generički pojam programa radničkoga dioničarstva, nego nužnost izgradnje dugoročne konkurentске prednosti na najzahtjevnijim svjetskim tržištima.

HEP Vjesnik: Koja je ključna odrednica uspjeha programa zaposleničkoga dioničarstva?

Prof. dr. sc. Darko Tipurić: Prvo, mora biti inkorporiran u strategiju koja će reflektirati interese

svih *stakeholdera*. Naime, uvijek postoji opasnost da ESOP bude (samo) manipulacijski instrument *managementa*. Osobno mislim da programi zaposleničkoga dioničarstva, koji su u stvarnom interesu poduzeća, imaju velike pretpostavke za uspjeh. Istraživanja pokazuju kako se produktivnost poduzeća poboljšava dodatnih četiri do pet posto (u prosjeku) u godini nakon uvođenja ESOP-a te da se viša produktivnost održava i u idućim godinama.

HEP Vjesnik: Može li se razlučiti koliko je povećanje profitabilnosti rezultat uspješnosti *managementa*, a koliko činjenice da su radnici istodobno i vlasnici?

Prof. dr. sc. Darko Tipurić: Poduzeće može dobro funkcionirati i bez ESOP-a, ali ESOP može biti čimbenik dodatnih unaprjeđenja. Kao vlasnici, zaposlenici bi trebali biti zadovoljniji svojim poslom, više vezani za ostanak u svojim poduzećima i s većom željom za jače radne napore. To zapravo znači da poduzeća koja imaju ESOP, neovisno o kvaliteti *managementa*, još su dodatno djelotvornija, što na neki način možemo vezati uz dodatnu motiviranost zaposlenika, njihovu predanost poslu kojeg obavljaju i, dakako, njihovo ponašanje kao vlasnika. No, treba naglasiti kako se motivi uvođenja programa zaposleničkoga dioničarstva znatno razlikuju. U pojedinim slučajevima, ESOP je odgovor unutrašnjih interesno-utjecajnih skupina na prijetnju od neprijateljskog preuzimanja; u drugima je, pak, način iskorištavanja poreznih pogodnosti koje je kreirala država. Gdjekad su takvi programi samo dodatni kompenzacijski poticaj i čine minoran postotak vlasništva bez znatnoga utjecaja na upravljačke procese i načine odlučivanja.

HEP Vjesnik: Može li ESOP, osobito za manja poduzeća, biti zaštita od preuzimanja moćnih?

Prof. dr. sc. Darko Tipurić: Osobno držim, a to pokazuje i dio svjetske a i domaća praksa, da su uspješna hrvatska poduzeća koja su provela ESOP sigurnija od neprijateljskog preuzimanja upravo stoga što radnici nadziru vlasničku strukturu od onih koja su tajkunizirana ili su privatizirana u nekom od ovih naših, uvjetno rečeno, nepravednih privatizacijskog modela. Imati radnike za vlasnike nije nikakav *tabu* i otežavajuća okolnost za *management*. Dakako, bilo kakav program sam za sebe ne mora biti uspješan, programom treba upravljati. To znači da ESOP mora imati svoje mjesto, a ciljevi ESOP-a i radnika moraju biti transparentni. Radnici moraju znati zašto su u suvlasničkoj strukturi, što se od njih očekuje i trebaju prepoznati svoje interese. Konvergiranje interesa vlasnika i radnika iskazani u *managerskim* zahtjevima za podizanje efikasnosti i produktivnosti na neki način može biti izvorište dugoročne konkurentnosti i hrvatskih poduzeća. ESOP je najkarakterističnije obilježje najrazvijenijih zemalja svijeta – od Francuske, Velike Britanije, SAD-a.. Zapravo, cijela Europa ide u pravcu radničkoga dioničarstva.

HEP Vjesnik: Potvrđuje li to, na neki način, priznavanje europskoga skretanja *ulijevo*?

Prof. dr. sc. Darko Tipurić: Ne, to nije politika. Ako smatrate da je ljudski kapital ključno izvorište konkurentne prednosti, onda u njega morate ulagati. Jedno od ulaganja je stvaranje osjećaja stvarnoga vlasništva onih koji doprinose svojim radom. Ne kažem da je ESOP rješenje za sve probleme. Ali, ESOP je jedan od instrumenata koje treba inkorporirati, osobito ako tvrtka želi naglasiti njenu ljudsku dimenziju. Činjenica je da profit nije jedini pokretač tvrtke. Ima puno drugih interesa koje treba zadovoljiti, a zašto bi radnici bili na *margini*? Naime, suvremeno poduzeće je puno više nego sredstvo njihovih vlasnika za stvaranje bogatstva. Profit je važan, više kao ograničenje, a manje kao cilj i sigurno nema ekskluzivnost u određenju poduzeća. Svrha poduzeća može se definirati kao maksimiziranje njegove "sposobnosti stvaranja bogatstva". Danas su ljudi, ne samo važan čimbenik uspjeha poduzeća, nego i temeljni razlog zbog kojeg poduzeće postoji. Teško je priznati da ljudi nisu samo *pokornici*, nego i stvaratelji vrijednosti. Znači, poduzeće stvara vrijednost: (1) ako nudi proizvode i usluge koji vrijede više kupcima nego što ih plaćaju, (2) ako pruži mogućnost radnicima da budu produktivniji na svojem poslu nego na nekom drugom raspoloživom zaposlenju i (3) ako osigura dugoročne profite svojim investitorima, a koji su veći i/ili sigurniji nego što bi ih oni ostvarili ulaganjem u alternativne aktivnosti.

Naglašavam još jedanput: rezultati zaposleničkoga dioničarstva, sukladno postojećim svjetskim i domaćim iskustvima, pretežito su pozitivni. Nije nam poznato kako zaposleničko dioničarstvo rješava probleme, ali ono može dobro funkcionirati, osobito u kombinaciji s participativnim oblicima *managementa*.

Veliki broj svjetskih istraživanja to pokazuje.

HEP Vjesnik: Tko najčešće pokreće ESOP i zašto?

Prof. dr. sc. Darko Tipurić: *Top management* je definitivno zadužen za strategiju poduzeća i on bi trebao pokretati ESOP programe, ali ne samo on nego i druge interesno utjecajne skupine. Zašto ne i srednji sloj *managera*? Zašto ne i sindikat? Držim da bi *top management* trebao biti katalizator tih zahtjeva i interesa, a ne isključivo netko tko će davati ideje i uključivati poduzeće u takve procese. Na svim razinama poduzeća ili poduzeća treba postojati želja i volja da se sudjeluje u vlasničkoj strukturi, a *top management* to mora provoditi.

HEP Vjesnik: Kakva je korelacija između primjene ESOP programa i (ne)zaposlenosti?

Prof. dr. sc. Darko Tipurić: U Hrvatskoj danas često govorimo o povećanju produktivnosti uz pretpostavku smanjenja broja zaposlenosti. To je pogrešno i takvu tezu mogu zagovarati samo oni koji ne razumiju bit suvremene ekonomije. Produktivnost treba, dakako, svakodnevno poboljšavati ali angažirajući postojeće resurse na bolji način. Kvaliteta *managementa* ne očituje se u tomu koliko će zaposlenih otpustiti, nego koliko ih može kvalitetno angažirati u poslovima.

HEP Vjesnik: Postoji li u Hrvatskoj zakonski okvir za primjenu ESOP modela, porezne olakšice i drugi državni mehanizmi za poticanje širenja zaposleničkoga dioničarstva?

Prof. dr. sc. Darko Tipurić: Ne postoji. Hrvatska je zemlja s najlošijim zakonskim okvirom za primjenu ESOP programa. Od svih tranzicijskih zemalja, najteže ih je provesti u Hrvatskoj, ali u nas za to ne postoji čak ni želja niti volja. Za ESOP programe koje sam provodio u hrvatskim poduzećima morali smo tražiti *sive zone* u postojećim zakonskim rješenjima da bismo ih mogli organizirati. Činjenica je da Hrvatskoj nužno treba zakon o ESOP-u, kojem bi se kroz porezne olakšice priznalo i vrednovalo sudjelovanje i radnika i poduzeća u takvim programima. Ekonomski gledano, takva intervencija države morala bi doprinjetii većim prinosima od troškova koje društvo ima (zbog manjih poreza). Društveni učinci veće produktivnosti (ali i druge koristi) moraju prevladati društvene troškove poticanja zaposleničkoga dioničarstva. Stopa gospodarskog rasta mora biti veća, poduzeća trebaju biti efikasnija i djelotvornija, treba biti povećan broj radnih mjesta, trebala bi biti bolja primanja zaposlenih i tako redom. Iskustva europskih zemalja idu u prilog aktivnoj ulozi države u stvaranju poticajnoga konteksta razvoja ekonomske demokracije.

HEP Vjesnik: Je li ESOP odgovor za *ispravak* hrvatskog privatizacijskog iskustva? Dakako, zanima nas jedan *bezbolan* model privatizacije HEP-a ...?

Prof. dr. sc. Darko Tipurić: Mnogi kažu da je za *ispravak* kasno. Hrvatski privatizacijski model nije stimulirao ESOP programe, pa su se oni pojavili relativno kasno: s ciljem prevladavanja poteškoća koje je uzrokovao primarni privatizacijski model, a čije su posljedice dovele do ozbiljnih ekonomskih i socijalnih problema. Ne postoje, spomenuo sam, porezne olakšice ni drugi mehanizmi na razini države kojima bi se poticalo širenje zaposleničkog dioničarstva. No, osobno držim da u Hrvatskoj postoji veliki broj poduzeća gdje je moguće provesti ESOP.

Kada govorimo o HEP-u, postoji Zakon o privatizaciji HEP-a koji stimulira sudjelovanje radnika u vlasništvu HEP-a, ali još uvijek nije poznato na koji način. Budimo otvoreni. Ne znamo koja je stvarna vrijednost HEP-a, koje će stvarne olakšice imati radnici HEP-a u otkupu dionica i što oni dugoročno mogu očekivati od njihova ulaganja. Osim toga, nije poznato na koji će način radnici sudjelovati u upravljanju HEP-om. Moje je mišljenje da bi *management* HEP-a trebao potaknuti ESOP, oblikovati program koji će omogućiti suvlasništvo svim radnicima HEP-a. Sa stajališta društvenog interesa, takva inicijativa i program Uprave HEP-a bio bi dobro primljen u javnosti, a siguran sam da ni Vlada kao njegov Vlasnik ne bi mogla osporiti ili odbiti takvu inicijativu.

HEP Vjesnik: Što konkretno predlažete?

Prof. dr. sc. Darko Tipurić: Predlažem osnivanje ESOP tima (ekspertska skupina) na razini Uprave. Taj tim bi oblikovao program koji bi prihvatila Uprava i dala na suglasnost Nadzornom odboru. ESOP bi morao biti nediskriminacijski (jednaki uvjeti za sve radnike) i u skladu s interesima dugoročnog razvoja HEP-a. Hrvatska Vlada bi trebala odlučivati o tom programu ujesen, a provedba bi se sigurno mogla ostvariti do kraja godine.

Protiv osiromašivanja hrvatskoga jezika

U približno polovici ravnopravnih jezika Europske unije, doslovan prijevod Direktive 2003/54 u nazivanju pojma mreža, prijenosna mreža i distribucijska mreža, prevedeno je kao mreža, a u drugoj polovici bio bi doslovan prijevod sustav, pri čemu treba reći da je vjerojatno svojstveno tim jezicima da tako tradicionalno zovu mrežu

Marijan Kalea

U tržišnoj elektroprivredi *mreža* je tvorba na koju se priključuju *korisnici mreže*: elektrane i kupci, radi predaje električne energije u mrežu ili preuzimanja energije iz mreže. Elektrane i kupci u tržišnom su položaju, a *mreža* je u reguliranom položaju.

U predtržišnoj elektroprivredi polazište u poimanju bio je *sustav* (znači *mreža plus elektrane*) na koji su se priključivali *korisnici sustava* (tada smo govorili: potrošači).

Naziv pojma na engleskom *transmission system* prevodi se na hrvatski *prijenosna mreža* i ne postoji uopće u hrvatskome *prijenosni sustav*, nego *elektroenergetski sustav* kojeg tvore *elektrane i mreža*, dakako u pojmovno uređenom pristupu.

Deseci tisuća prevoditelja u Bruxellesu brinu se da dokumenti Europske unije budu objavljeni istodobno na *svih 11 službenih i potpuno ravnopravnih jezika* u Uniji:

španjolskom, danskom, njemačkom, grčkom, engleskom, francuskom, talijanskom, nizozemskom, portugalskom, finskom i švedskom (a od 1. svibnja ove godine taj je jezični fond dopunjen s još 9 jezika). Sukladno tomu, dopušteno je na vlastiti jezik (hrvatski) prevoditi s bilo kojeg od tih jezika, a svakako je dopušteno konzultirati nekoliko jezika u slučaju dvojbe oko nekog prijevoda.

Na tim ravnopravnim jezicima doslovan prijevod predmetnog pojma u Direktivi 2003/54 na hrvatski jezik u približno polovici spomenutih jezika je *mreža*, a u drugoj polovici bio bi doslovan prijevod *sustav*, pri čemu treba reći da je vjerojatno svojstveno tim jezicima da tako tradicionalno zovu *mrežu*. *Prijenosna mreža* se tako zove:

- *red de transporte*, na španjolskom (znači *red*, mreža)
- *transmissionssystem*, na danskom (znači *system*, sustav)

interkonektorima, jer niti vodove ne zovemo *konektori* interkonektiraju *mreže*, a ne *sustavi*.

Takoder, trebalo je *korisnika sustava* nazvati riječima *korisnik mreže*, jer su elektrane i kupci korisnici te tvorbe (*mreže*), a ne *sustava*. Jednako tako, trebalo je *pristup sustavu* iskazati riječima pristup mreži, jer elektrane i kupci pristupaju toj tvorbi (*mreži*), a ne *sustavu*.

Mogli bismo, prihvaćajući *sustav* kao svemoguću jezično rješenje, kazati i *sustav za proizvodnju električne energije* ili - još bolje - *sustav za pretvorbu drugih oblika u električni oblik energije*, umjesto riječi *elektrana*. Ionako su elektrane zapravo naši najsloženiji sustavi (sustav je poređak uvjetovan pravilnim rasporedom svojih jedinica u određenoj vezi; skup jedinica, povezanih u funkcionalnu cjelinu)!

(PRE)VELIKA OKUPIRANOST ENGLSKIM JEZIKOM

Konačno rad (*prijenosne ili distribucijske*) *mreže*, trebalo je izreći riječima *pogon (prijenosne ili distribucijske) mreže*, jer je riječ o nešto užem i određenijem poimanju (u smislu *pogon* i održavanje, *pogonski napon*, *pogonske okolnosti*) nego što bi to proizlazilo iz zahvata riječju *rad* (u smislu *work, Arbeit, travail*, znači općenito u smislu svjesne čovjekove djelatnosti kojoj je svrha postizanje kakva učinka). Mi riječi *operation, Betrieb, exploataation* na hrvatskom kažemo *pogon*.

Najnoviji primjer - završavam kritiku prijevoda Direktive - neopreznog preuzimanja riječi iz engleskog je potpuno netočni prijevod riječi *control area* u *kontrolno područje*. Naime, u hrvatskom pod *kontrolom* podrazumijevamo pregled, nadzor, nadgled, provjeru ispravnosti (a u najširem smislu i: moć, prevlast, gospodarstvo nad čime), a o tomu uopće nije riječ u *control area*, nego o *regulacijskom području*, što je lijepo vidljivo iz njemačke riječi za isti pojam: *Regelzone*. Uopće engleska riječ *control* u hrvatskome (i njemačkome) ima mnogo značenja te ih treba brižljivo razlikovati i prevoditi sukladno kontekstu, a nikako površno. Evo samo nekih značenja te riječi. Znači, *vođenje (Führung), upravljanje (Steuerung), nadzor (Überwachung), pregled (Untersuchung)*... sve je to na engleskom *control*. Dakako i - elementarno - *kontrola (Kontrolle)* te već spomenuta *regulacija (Regelung)*.

Sustav

Neposredni povod ovom napisu je prijevod Direktive 2003/54/EC o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije, objavljen kao prilog posljednjeg broja HEP Vjesnika (159/199). Uzroci pisanju su dublji i dalji, sežu praktički od osamostaljenja Hrvatske i opravdanog nastojanja oko čistoće hrvatskog jezika, ali i *čistoće-pod-svaku-cijenu*. Kao i neopreznog preuzimanja izraza iz engleskog jezika i onda kada to nije potrebno, osobito ako vodi osiromašenju već uvriježenog našeg izričaja, kada vodi umanjenju razumljivosti i distinkcije - ponekad vrlo fine, nijansirane - među riječima.

MREŽA JE MREŽA, A SUSTAV SUSTAV

Najbitniji prigovor na prijevod Direktive je u nazivanju pojma *mreža, prijenosna mreža i distribucijska mreža*. Predmetni prijevod koristi naziv *sustav, prijenosni sustav i distribucijski sustav*. Najnaglašenije se zalažem da mi u našoj primjeni Direktive ostanemo kod naziva *mreža*, jer:

- tako smo taj pojam nazvali u Mrežnim pravilima hrvatskoga elektroenergetskog sustava, nakon trogodišnjeg rada na tim pravilima,
- tako se taj pojam naziva u jezičnoj praksi na svim elektrotehničkim fakultetima u Hrvatskoj,
- tako taj pojam nazivaju pokojni *bardovi* u tom području u nas (Požar, Stefanini, Dokmanić) pri govorenju i pisanju, tako ga aktualno zovu i Ožegović-Ožegović u svojoj osamsveščanoj knjizi (*Električne energetske mreže*),
- tako se govori i piše na njemačkom (*Netz*), francuskom (*reseau*) i britanskom-engleskom (*grid*, primjerice u *GridCode*), samo na "univerzalnom" engleskom to je *system*,
- u takvom nazivanju, riječ *sustav* ostaje rezervirana za skraćeno korištenje pri nazivanju pojma *elektroenergetski sustav*, što je naziv za skup: mreža i generatori (u užem poimanju), odnosno skup: mreža, generatori i trošila (u širem poimanju).

Mreža se sastoji iz načelno pasivnih jedinica (vodovi, transformatori, rasklopna postrojenja i jedinice za proizvodnju jalove energije). Pridodavanjem aktivnih jedinica (generatori) tvori se sustav.

kao svemoguću jezično rješenje (?!)

- *Übertraungsnetz*, na njemačkom (znači *Netz*, mreža)
- s grčkog je teško prevoditi u latinične grafeme, ali nije *system*
- *transmission system*, na engleskom (znači *system*, sustav, ali ipak Britanci nacionalnu kompaniju za prijenos zovu *National Grid Company*, a ne *National System Company*)
- *reseau de transport*, na francuskom (znači *reseau*, mreža)
- *sistema di trasmissione*, na talijanskom (znači *sistema*, sustav, ali ipak Talijani svog neovisnog operatora zovu *Gestore Rete Transmisione Nazionale*, znači *rete*, mreža)
- *transportnet*, na nizozemskom (znači *net*, mreža)
- *rede de transporte*, na portugalskom (znači *rede*, mreža)
- *siirtoverkon*, na finskom (malo je vjerojatno da se u nazivu skriva doslovni sinonim za sustav)
- *överföringssystemet*, na švedskom (znači *systemet*, sustav).

Dakako, nedoslovni i jedino prihvatljivi prijevod sa svih tih jezika na hrvatski ostaje *prijenosna mreža*, kao što prijevod prijenosne mreže s hrvatskog na sve te jezike ostaje onakav kako se službeno piše na tim jezicima. Analogno vrijedi i za *distribucijsku mrežu*.

U našem Zakonu o tržištu električne energije, kada se govori o *operatoru sustava*, misli se na *operatora elektroenergetskog sustava*, a ne na *operatora prijenosnog sustava*. Jer je on nadležan za prijenosnu mrežu i za elektrane, pak time i za elektroenergetski sustav u cjelini. Direktiva 2003/54 stavlja pred *operatora prijenosne mreže* i nadležnost nad elektroenergetskim sustavom u cjelini.

Dosljedno svemu iznesenom, trebalo je za *interkonektirani sustav* upotrijebiti riječi *interkonektirane mreže*, jer se *interkonekcijskim vodovima* (ne

Srećom bezuspješno, a to je vrlo rijedak takav slučaj, završio je pokušaj *čišćenja* našeg jezika od tudica, na primjeru *prekidača i sklopke*. Oba nam naziva trebaju, jer opisuju različite sklopne aparate, a bilo je pokušaja da se zadrži samo jedan od njih (*sklopka*), jer bolje odgovara duhu hrvatskog jezika. Međutim, *sklopka (load breaking switch, Lastschalter, interrupter a charge)* je aparat koji služi uklapanju i isklapanju struje normalnog pogona i dopustivih preopterećenja, a *prekidači (circuit breaker, Leistungsschalter, disjoncteur)* imaju još i sposobnost prekidanja struje kratkog spoja te je značajno što smo ipak uspjeti zadržati oba naziva.

Kolika je naša okupiranost engleskim neka posluži još jedan primjer. Hrvatskom normom HRN IEC 61024-1-1 od prosinca 1997. godine uveden je pojam *sustava zaštite od munje*, a stari - rekao bih stoljetni - naziv *gramobran* napušten je i to slavodobitno konstatira autor knjige *Sustavi zaštite od munje* u uvodu te knjige. Čak za katicu nije izabran slog od tri početna slova na hrvatskom (SZM) nego je izabrana katica na engleskom jeziku LPS (*lightning protection system*), za primjenu pri pisanju na hrvatskom. Svaka čast!

Kada smo kod katica, kažimo još i to da smo dnevno, čitanjem na radiju i televiziji, bombardirani "bi-bi-si-jem" ili "aj-bi-em-om" ili "dabl-ju-dabl-ju-dabl-ju-om", što je potpuno neprihvatljivo, jer da je katica napisana primjerice na portugalskom, finskom ili čak njemačkom, većina govornika ne bi je znala čitati na izvornom jeziku, već bi jednostavno i jedino ispravno prigodom čitanja na našem jeziku rekla "be-be-ce" ili "i-be-em" ili "dvostruko-ve-dvostruko-ve-dvostruko-ve".

HEP Vjesnik 2000

od mehaničke Olimpije
do suvremenog kompjutora

Novinari s tragom u 200 brojeva HEP Vjesnika (s lijeva na desno):

Denis Karnaš, novinar-suradnik za prijenosnu, proizvodnu i distribucijsku djelatnost u Osijeku

Tatjana Jalušić, novinar-urednik

Veročka Garber, novinar-suradnik za djelatnosti distribucije u Splitu

Julije Huremović, umirovljeni novinar-suradnik

Lucija Kutle, novinar u Odjelu za odnose s javnošću HEP-a

Marica Žanetić-Malenica, novinar-suradnik za proizvodnu i prijenosnu djelatnost u Splitu

Marica Rak, tajnica

Lidija Džaja, honorarni suradnik

Mihovil Bogoslav Matković, rukovoditelj Odjela za odnose s javnošću HEP-a,

Ankica Keleš, administrator

Đurda Sušec, rukovoditelj Odjela za interno informiranje i glavni i odgovorni urednik HEP Vjesnika

Darko Alfired, referent u Odjelu za odnose s javnošću

Katarina Dasović, umirovljeni novinar

Ruža Žmak, novinar-suradnik za distribucijsku djelatnost u Puli

Ivica Tomić, novinar-suradnik za distribucijsku, proizvodnu i prijenosnu djelatnost u Rijeci

Dragica Jurajević, novinar fotoreporter

Ljubica Miletić, umirovljeni novinar-suradnik

Vladimir Šek, referent za informiranje u DP Elektra Zagreb

Vjesnik – bez radnog vremena

Nije lako pisati o sebi i o svom radu. Osobito ako je riječ o radu koji je pred stalnim sudom javnosti, one elektroprivredne – kritične javnosti. Stoga smo na stranicama koje slijede, *mikrofon* predali i drugima: novinarima koji u Hrvatskoj prate energetiku, urednicima i novinarima glasila hrvatskih tvrtki, drugih medija i energetske časopisa, našim suradnicima, čitateljima...

Jednako tako, *prošetali* smo našim Vjesnicima od prvog do dvjestotog broja i podsjetili se proteklih događaja i života Hrvatske elektroprivrede.

Ono što u ovoj prigodi mogu reći, kao *prvi čovjek* HEP Vjesnika od prvoga njegova broja, jest da je HEP Vjesnik rezultat "tajnog petog pravila" – timskog duha, ne samo nas koji smo ga stvarali – novinara i suradnika – nego zapravo i *managementa* HEP-a "od vrha do dna" i svih onih kojima smo se obraćali za informaciju, obrazloženje, komentar, osvrt. Bez njihova, doista, iskrenoga odziva i komunikacije uz međusobno uvažavanje, Vjesnik bi bio puno neuvjerljiviji. Rezultat je to činjenice

uvažavanja čovjeka, njegove potrebe za PRIPADANJEM.

Uređivanje HEP Vjesnika je posao bez radnoga vremena, uz puno odricanja – osobnoga i obiteljskoga. Ali i posao koji se radi s poštovanjem, odgovornošću i – ljubavlju: prema poslu i prema ljudima – sudionicima u procesu stvaranja. Jer, HEP Vjesnik je rezultat truda, ne samo novinara, nego i grafičkog urednika, dizajnera i onih koji ga pripremaju za tisak. Moram priznati da su svi oni preuzeli dio moga entuzijazma. Nema neprovedivih zadataka, nerješivih problema, neostvarivih rokova. Postoji ta *iskra* koja nas sve veže i radost stvaranja.

Prvo se u toj *tvornici rada* ideja za svaki broj, izbor sugovornika za pretenciozni i sveobuhvatni *Naš intervju* s ljudima koji znaju i imaju što reći, pa za *Razgovor s povodom*, određuju se teme broja, obuhvaćaju se područja s cijeloga prostora Hrvatske elektroprivrede, podijele se zadaci, a potom slijedi *žrvanj*... Obrada tekstova i njihova oprema, izbor fotografija, slaganje stranica slijedom kriterija uredničke politike, *prijelom*, korekcija *ozolita*, pa sve do *superice* i potpisa koji znači da tisak može započeti!

I, upravo, prije zaključenja ovoga 200. broja, na adresu HEP Vjesnika stigla je Odluka Glavnog odbora Zaklade "Hrvoje Požar" Hrvatskog energetskeg društva o dodjeli ovogodišnje nagrade HEP Vjesniku za popularizaciju energetike. Potvrda je to struke i ljudi o vrijednosti HEP Vjesnika, one puno zahtjevnije – energetske struke.

Đurđa Sušec

Izazovi bjeline papira

Da upravo tako: bjeline papira! Koliko izazova, muke, koliko udublivanja u bjelinu papira od prvog koncepta našeg Vjesnika na kojem sam i sam radio, do njegova 200. broja!

Golemi tijek vremena, događaja, obrata epoha, emocija, iskustva, doživljaja. Koliko samo truda, koliko borbe za osvajanje više prostora, za *malo bolje* pravo glasa za naš Vjesnik, a potom za ukupne odnose s javnošću naše Tvrtke.

Vjesnik Hrvatske elektroprivrede predstavlja istinsku i gotovo integralnu povijest onoga što se događalo i čime se bavio u ovih 200 brojeva.

Zbog svojih visokih kriterija – nepobitno visokih profesionalnih – ali i specifičnih korporacijskih, predstavlja pouzdani dokumentacijski korpus za budućnost.

Vjesnik je nastao na zapuštenoj *komunikacijskoj* *njivi*, još u vrijeme kad su sve informacije bile jednosmjerne, jednoznačne i službeno odgovorne. No, nije bilo informacija kao sugovorništa, nije bilo interaktivnosti prema onoj *neka se čuje i druga strana*.

U svojih 200 brojeva, pred hiperkritičnošću i zahtjevima desetaka tisuća HEP-ovaca, afirmirao je sve vrijednosti naše tvrtke: korporacijske, osobne i nacionalne. Kad otvorimo neki broj danas ili to učinimo za dvije, tri, pet godina – vidjet ćemo da je on autentična slika života: kakav je život, kakav je HEP, takav je i Vjesnik.

U Vjesniku se definirala i njegovala filozofija: ako osjećaš tvrtku, ako imaš snagu korporacijske pripadnosti, ako osjećaš mentalitet i ukupnu duhovnost iz koje si izrastao, onda ćeš s poštovanjem i uvažavanjem komunicirati. Onda ćeš raditi na istinskoj afirmaciji svih sudionika u okruženju u kojem HEP ostvaruje svoju misiju. Ili drukčije rečeno: razumjeti se u Hrvatsku elektroprivredu, znači razumjeti se u Hrvatsku i obrnuto. Može ovo zvučati kao fraza: ali tko to ne razumije, ne može se upuštati u nešto što predstavlja informiranje i komunikaciju. U prilog tomu, sjećam se prvih iskustava s percepcijom Vjesnika i naše organizacijske jedinice koja je organizirala Vjesnik i bavila se odnosima s javnošću i informiranjem općenito. Ovaj se posao doživljavao kao nešto što predstavlja *suvišni ukras*, nešto što *troši ljude i vrijeme i novac*, nešto kao najsporednija aktivnost. Jer život i svaka aktivnost, skloni su djelovati po svojoj opuštenosti, inerciji. Zgodno se uz ovu tvrdnju prisjetiti dobre dosjetke *Richarda Bollera* koji je negdje izvrsno zapisao:

Dobar glas o nama mogao bi se sastojati možda upravo od onoga što drugi ne znaju o nama!

Nekako smo i mi slično rezonirali u našoj *info-jedinici* kad smo specificirali naše argumente, kad smo stvarali klimu za jačanje informiranja.

Moram pošteno konstatirati: u tom nastojanju bilo je i sirovog protivljenja, ali i slatkih spoznaja da su upravo prvotni oporbenjaci, postali naši najbolji zagovaratelji i glasnogovornici.

Prema *Arthuru Schopenhaueru*: misli se ponašaju prema zakonu sile teže, idu iz glave na papir lako, ali s papira u glavu teže. Unatoč toj nepobitnoj iskustvenoj istini, naš je Vjesnik u HEP-u postao nezamjenjivo tehničko sredstvo profesionalnog i ljudskog komuniciranja. Ili još više: ljudskog susretanja. On predstavlja čisti proizvod, nešto što ima i zagovara jedan svoj, prepoznatljiv sustav vrijednosti.

To je moja najiskrenija pohvala uz njegov jubilej, pa i činjenica koja me kao profesionalca iskreno *pozitivno uzbuđuje*. Jer Vjesnik, za razliku od drugih naših aktivnosti koje su često prigodne i povremene, predstavlja istinsku konstantu u odnosima s javnošću HEP-a. I na kraju ono najosobnije: ispunjava me radost zbog doživljenog 200. broja, zbog atmosfere uvažavanja koju je uspostavljao, zbog zapisane povijesti koje sam osobno i sam sudionikom.

Mihovil Bogoslav Matković

Novinari hrvatskih medija koji prate energetiku

Darko Horvatić,
Hrvatska televizija

Vaša riječ je dostatna

- Ima li teže novinarske zadaće od pisanja prigodnog teksta ili osvrta na nešto što je već skoro dva desetljeća dio vaše vlastite profesionalne rutine - poput jutarnje kave, čitanja pošte ili telefonskih razgovora? Što reći o glasilu kojeg čitate od prvoga broja ili bolje rečeno kolegama i ljudima koji ga stvaraju, a da to ne bude prigodničarski šuplje i prazno? Prisiećati se svih onih neprijeporno važnih događaja i događanja na kojima smo zajedno bili i o njima svjedočili ili, pak, *izvaliti* kakvu *bedastoću* poput one - punoljetnost stećete u ovoj godini, ali ste ispit zrelosti odavno položili? Iskreno govoreći - ne znam, premda bi mi bilo drago da mogu nešto napisati i prigodom izlaska 500. broja Vjesnika.

Šalu na stranu, usporedba sa svakodnevnom rutinom nije slučajna. HEP Vjesnik nije glasilo koje se čita u jednom dahu - njemu se vraćate ako želite saznati uzroke ili pozadinu određene aktualne teme u domaćoj ili inozemnoj elektroenergetici. U njemu ćete naći i mišljenje struke o mnogobrojnim i dalje otvorenim pitanjima aktualnog trenutka i razvoja energetike, ne samo u nas nego i u svijetu. Argumente što su pri donošenju odluka u pravilu prigušeni političkim diktatom, koji ponekad ne razlikuje ni kilovat od kilovatsata.

Bilo kako bilo, činjenica je da HEP Vjesnik, barem nama novinarima, služi kao dragocjeni izvor informacija i svojevrsni tehnički priručnik za široki izbor tema vezanih uz energetiku, zaštitu okoliša, legislativu, regulativu i slično. Uz to, u svakom se

broju nađe i poneka dobra reportaža ili *critica* iz svakodnevnog života kao protuteža manje ili više dosadnom protokolarnom dijelu glasila o aktivnostima čelnika tvrtke, posjetima državnih dužnosnika ili novim poslovnim uspjesima. No, i taj ste atavizam, svojstven i ostalim medijima u nas, ipak uspjeli svesti na koliko-toliku prihvatljivu razinu.

Ipak, kada bih trebao izdvojiti vaš najveći iskorak na putu od nekadašnjeg "glasila udruženoga rada" do suvremenog korporacijskog mjesečnika, onda je to neprijeporno komunikacija s potrošačima, odnosno korisnicima vaših usluga. Upravo u tom dijelu vidljiva je cjelovita promjena poslovne filozofije tvrtke - od nedodirljivog socijalističkog i postsocijalističkog monopola do tvrtke koja će se danas-sutra suočiti s konkurencijom na otvorenom tržištu. U vremenima kada ste pokretali HEP Vjesnik, jedina je vaša komunikacija s potrošačima bila akontacijska uplatnica, a danas im je posvećen dobar dio vašeg glasila, kao i drugih medija koje uređujete.

Na kraju i poruka kolegama koji pišu i uređuju HEP Vjesnik. Vremena novinara "univerzalnih neznalica" odavna su iza nas, a vi ste u specijalizaciji i stručnosti nekoliko koraka ispred nas ostalih. Stoga, uz čestitke za vaš jubilej i veliko Hvala za vrijeme uštedeno pri provedbi prvog novinarskog pravila - provjeri informacija iz svih dostupnih izvora. U vašem je slučaju dostatna vaša riječ.

Silva Celebrini,
Hrvatski radio

Časopis kojemu vjerujete

- Mi novinari *bombardirani* smo različitim publikacijama, periodičnim izdanjima časopisa i glasila raznoraznih tvrtki. Ponešto od toga pogledate, nekad međutim zbog dnevnog ritma ne uspijete ni toliko. HEP Vjesnik druga je priča. Glasilo je to koje redovito primam godinama i čije stranice uvijek rado prolistam i većinu toga i pročitam. Riječ je o časopisu koji je dugo godina profesionalno voden i raden i koji po temama koje obrađuje jednako kao i po načinu i objektivnosti pristupa spada u časopis kojemu vjerujete. To znači da sam i sama često koristila HEP Vjesnik kao izvor informacija, a posebno je dragocjen uvijek kada trebam podatke koje sam negdje zametnula ili ih moram na brzinu pronaći: dovoljno je tada potražiti među spremljenim brojevima Vjesnika i svi relevantni podaci su tu. Zbog toga čuvam Vjesnik u svojoj arhivi i uvijek iznova mogu koristiti dragocjene podatke o sektoru kojeg pratim.

Čestitajući jubilej HEP Vjesniku želim naglasiti da podupirem profesionalnost glavne urednice, ali bih istodobno predložila možda i češću promjenu dizajna lista te njegovo osuvremenjivanje u smislu suvremenijeg prijeloma, uz što veći broj kraćih, informativnih priloga i fotografija koje često više govore od teksta. Trebalo bi možda razmisliti i o ekološkom papiru, budući je HEP tvrtka koja ulaže velika sredstva u zaštitu okoliša. No, to su samo moja dobronamjerna razmišljanja.

Tanja Devčić, predsjednik Zbora
novinara za okoliš HND-a

Pomoć novinarima u borbi protiv predrasuda i neznanja

- Zaštita okoliša postala je sastavnim dijelom svake ozbiljne proizvodnje.

Veliki proizvodni sustavi poput HEP grupe zaštiti okoliša daju posebno mjesto. Vidljivo je to i laiku, ako prelista HEP Vjesnik od prije 15 godina i danas. Od *tvorničkog lista* HEP Vjesnik postao je

časopis ne samo tvrtke, već energetike i zaštite okoliša uopće.

Obnovljivi izvori energije, energetska učinkovitost, uvođenje ISO standarda kvalitete, aktivno sudjelovanje u programima zaštite okoliša... nalaze svoje mjesto u časopisu koji je postao nezaobilazno štivo i pomagalo novinarima koji prate energetiku i zaštitu okoliša.

Časopis je počeo izlaziti u godini Černobilske katastrofe. Upravo od stručnjaka HEP-a novinari su mogli saznati da je ta nuklearna elektrana zapravo tvornica plutonija, a da je proizvodnja električne energije samo sporedni proizvod.

Zahvaljujući HEP Vjesniku, novinari koji prate okoliš i zalažu se za obnovljive izvore energije saznali su kako energija Sunca i vjetra čine samo 10 posto u ukupnoj proizvodnji energije u Europi. Ne trebamo se zavaravati, vjetroelektrane nisu bez utjecaja na prirodu. Svojom bukom rastjeruju ptice i ornitolozi ih smatraju nepoželjnim u prirodnom okolišu.

Danas su znanstvenici zabrinuti zbog globalnog zatopljenja kao posljedice *efekta staklenika*. Fosilna goriva izgaranjem stvaraju tzv. *stakleničke plinove*. Ima li uopće alternativnih rješenja, jer svijet ne može bez energije? James Lovelock, ikona *zelenih*, tvorac teorije o Geji, našem Planetu kao živom biću, tvrdi kako je budućnost u nuklearnoj energiji. Hoće li joj se svijet prikloniti?

Najgore su predrasude i neznanje, a novinari se moraju boriti protiv jednog i drugog. HEP Vjesnik im u tomu pomaže stručnim, ali i popularno pisanim tekstovima, koji su često inspiracija, ali i poticaj za naše vlastite uratke.

Od prvog do 200. broja

Retro 1

Što smo i kakvi smo bili u naših 200 brojeva najbolje će reći drugi - suradnici, novinari, urednici, čitatelji, čija mišljenja donosimo na stranicama koje slijede.

Kao glavni i odgovorni urednik od prvoga broja mjesečnika HEP-a, prisjetit ću se proteklih vremena, koja su za HEP Vjesnik bila jednako profesionalno zahtjevna.

Vjesnik ZEOH

Još prigodom stvaranja prvoga broja tadašnjega Vjesnika ZEOH objavljenog u prosincu 1986. godine, znali smo da mora biti zanatski i poslovno korektan. Valja podsjetiti da je, uz brojne protivnike, pokretanje glasila na razini sustava, kao i njegov naziv, bilo rezultat istraživanja koje smo proveli među zaposlenicima. Koliko je meni poznato, to je prvo (i jedino) društveno istraživanje provedeno u našoj Elektroprivredi. Već smo tada bili svjesni činjenice da nije teško napraviti glasilo, ali da nije lako napraviti glasilo koje će se rado čitati. Dakako, uređivačka politika bila je prilagođena tadašnjem društvenom ustroju i potrebi informiranja radi donošenja odluka.

U prvim brojevima našega Vjesnika imali smo iznimnu čast zbog činjenice što je u Vjesniku surađivao naš ugledni prof. Hrvoje Požar. Posebno bih izdvojila

Novinari hrvatskih medija koji prate energetiku

Željko Bukša, Vjesnik

HEP Vjesnik je kvalitetan i profesionalno rađen časopis

- Čestitam kolegama iz imenjaka - Vjesnika, ali Hrvatske elektroprivrede i glavnoj urednici Đurđi Sušec izlazak jubilarnog 200. broja. Nadam se da će te i dalje raditi kvalitetan i profesionalan časopis.

Baš zbog toga mi je, kao i ostalim kolegama, HEP Vjesnik jedan od važnih izvora informacija o svemu što se događa u Hrvatskoj elektroprivredi. Pritom mi je posebno važno da je riječ o vjerodostojnim informacijama u koje se uvijek mogu pouzdati. Često me potaknu da i sam nešto napišem o tome što sam pročitao u vašem Vjesniku.

Posebno korisnom praksom smatram objavu separata sa raznim važnim i aktualnim dokumentima od energetske zakona i podzakonskih propisa koji se tiču HEP-a do europskih direktiva. Tako je i u posljednjem broju objavljen hrvatski prijevod Direktive o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište električne energije u Europskoj uniji. Nadam se da ćete takvu korisnu praksu nastaviti i dalje.

Sviđa mi se i to što sve više prostora posvećujete temama o zaštiti okoliša, jer su one usko vezane uz elektroprivrednu djelatnost.

Na kraju i dva prijedloga. Volio bih još češće pročitati aktualne intervjue s čelnicima HEP-a, državnim dužnosnicima nadležnim za energetiku i zaštitu okoliša te istaknutim hrvatskim, a kad je

moguće i inozemnim energetičarima. Također bih u HEP Vjesniku rado pročitao još više informacija o inozemnim iskustvima s liberalizacijom tržišta, privatizacijom elektroprivrednih kompanija i drugim temama koje i u Hrvatskoj postaju sve zanimljivije.

Nada Kolega, Jutarnji list

U Vjesniku dostupni stavovi stručnjaka HEP-a

HEP-ov Vjesnik, kojem na početku čestitam izlaženje 200 broja, u prvom redu, doživljavam vrlo afirmativnim. Pod tim ne mislim na kurtoaznu hvalu jer sam u njemu, moram priznati, puno puta pronašla teme i potencijalne sugovornike do čijeg mišljenja ne bi došla uobičajenim novinarskim kanalima. Naime, brojni uvaženi HEP-ovi stručnjaci, za nas novinare iz drugih uredništava, još uvijek su zatvoreni ili samozatajni, pa njihove stavove o aktualnoj problematiki možemo isčitati isključivo iz vašeg glasila. Vidljivo je da uredništvo radi i promiče HEP-ove zaposlenike, poštivajući njihovo znanje, stručnost i odgovornost, od njezinih organizacijskih jedinica, distribucijskih kadrova, službi prodaje do direktora i članova Uprave.

Posljednje vrijeme uz, tzv. ozbiljne napise ugodno je pročitati i dodatno osvježene, ležernije rubrike poput serijala - *Mali kulinarski atlas svijeta*, za kojeg bih preporučila da se osveži i pokojom fotografijom, te preporuke web stranica, odnosno, *putokaza surferima*.

Nevenka Brčić, HINA

Zar je već 200. broj?

- Ma, ništa se ne brinite, sad ćemo mi to provjeriti! Pa, sve o Krškom, Perući, Ernestinovu, Žerjavincu, direktivama EU o liberalizaciji tržišta električnom energijom... nedavno je to pisalo u HEP Vjesniku. Rješenje kad urednici treba nešto na brzinu provjeriti - brzo *kopanje* po policama, znam da sam to spremila, samo treba pronaći. Jer *hrpa* HEP Vjesnika, presavinutih na tekstovima čiji bi podaci kad-tad mogli zatrebati, već godinama se slaže na policama. Nije to više tako malo, skupilo se puno toga! Nije više lako ni pronaći, tko bi znao jel' to bilo prije dva, tri broja, pet, deset..., ali znam da sam to pročitala. Što sam ono pisala o Vjesniku u njegovu stotom broju, pa kad prije već 200. Čestitke Vjesniku! Ali, prije svega, hvala i čestitke onima koji ga neumorno stvaraju - Đurđi, Matku, Darku, Tanji, Dragici, Veročki, Marici ... svima koje nisam spomenula, a čiji su mi tekstovi toliko puta pomogli! Pa uz čestitke za 200. broj, podsjetite me kad dođe vrijeme, da napišem i za 300. Samo naprijed!

Nevenka Špoljarić, MC Glas Slavonije

Pogled na HEP Vjesnik izvana

- Na pitanje kojom ocjenom vrednovati informativni sadržaj HEP Vjesnika može se različito odgovoriti, ovisno je li percipiranje tvrtkinog glasila

izvana ili *iznutra*. Očito je da u prosudbi sudjelujem isključivo motrenjem iz profesionalnog novinarskog ugla i tzv. vanjske razine, zato što posljednjih sedam-osam godina za Medijski centar Glas Slavonije pratim sve događaje u HEP-u važne za informiranje javnosti, a istodobno u novinarskom poslu tijekom toga razdoblja upravo HEP Vjesnik pruža mi dopunski kvalitetni uvid u djelokrug rada pojedinih HEP-ovih tvrtki. Vaš (i naš) mjesečnik u zadnjih godinu dana izlaženja zaslužuje, osobno cijenim, najvišu ocjenu - peticu. Zašto?

Očite su prednosti HEP Vjesnika u odnosu na ostale mjesečne i periodične tiskovine tvrtki namijenjen *užem* čitateljskom krugu, Naime, koncepcija je prilagođena široj čitateljskoj javnosti (riječ urednika, najava sadržaja na prvim stranicama, aktualni povremeni podlistak), a ne samo stručnim znanstvenim krugovima. Stranice su vizualno i tekstualna pregledne - imaju tehničku dinamiku, reportažnu zanimljivost i bogate su dokumentarnim fotografijama za razliku od suhoparnih fotoizvješća razumljivih autoru i liku/temi o kojoj se piše. Što se tiče aktualnosti, HEP Vjesnik prati domaće i inozemne trendove i tehnologije, kao i zakonsku regulativu uz kometare. Koriste se različite vrste novinarskoga izražavanja uz multidisciplinarni pristup informiranju - izvanstručne teme edukacijski se odlično nadopunjuju kulturološkim, psihološkim, sociološkim i drugim tematskim pristupima...

O konkretnim prijedlozima za moguća poboljšanja, prigodom nekog drugog povoda.

našega kolegu Zlatka Husa, koji je bio dragocjena riznica podataka i skupljač dokumenata za naše spoznaje o elektroprivrednoj djelatnosti, a sukladno njegovoj grafičkoj naobrazbi, dizajnirao nam je prvu *glavu* Vjesnik ZEOH. Kao suradnika Vjesnika, valja izdvojiti i Benita Tocigla, najboljega tarifera svih vremena, pa prof. Željka Pavlovića, dobrog poznavatelja okolnosti u području nuklearne energije. Kao kuriozum, recimo da smo 1989. godine ozbiljno pisali o vjetroenergiji. Bili smo svjedok puštanja u rad HE Dubrava te zapisali "*...ovdje inženjer Prizl, Dubrava. Dispečeri, javljamo da smo sada u 11, 09 sati sinkronizirani s mrežom...*"

Pratili smo s velikom pozornošću i političke događaje i dočekali smo trenutak da objavimo vijest o konstituiranju Hrvatskoga sabora 30. svibnja 1990. godine, Zakon o elektroprivredi i osnivanje Hrvatske elektroprivrede

Vjesnik Hrvatske elektroprivrede

Četrnaestoga rujna 1990. godine objavljen je prvi broj Vjesnika Hrvatske elektroprivrede! Vjesnik je tada bio i *službeni list* Hrvatske elektroprivrede, gdje su se objavljivale sve odluke Generalnog direktora o svim aspektima organizacije rada i rukovođenja HEP-om.

U jubilarnom 50. broju Vjesnika HEP-a, u uvodniku kolega M.B. Matković piše: *Izdržavao je svu ignoranciju*

Urednici i novinari drugih medija

Ante Gavranović
urednik Privrednog vjesnika

Dobar primjer kako bi
trebalo raditi

- Prije svega, koristim prigodu čestitati kolegicama i kolegama iz uredništva mjesečnika HEP Vjesnik za 200. broj. To nije samo prigodan nazdravičarski pristup. U našim uvjetima sigurno taj događaj zaslužuje posebnu pozornost, jer je HEP jedno od rijetkih trgovačkih društava u nas koje i dalje njeguje informiranost i koje nije *ugasilo* svoje javno glasilo.

Kao novinar, zainteresiran za problematiku energetike u širem smislu, redovito pratim taj časopis. U njemu ima obilje raznovrsnoga materijala, vrlo često izvan okvira elektroprivrede, što mi puno pomaže u radu. Informacije i tekstovi su jasni, suvisli, protkani nizom grafikona i tablica, pa znalcima pružaju puno više od golih informacija. Po tomu se časopis izdvaja i dobar je primjer kako bi trebalo raditi taj odgovorni posao. Prava je šteta što vrsni stručni, ali i popularni napisi HEP Vjesnika ne dopiru do širega kruga čitatelja.

Dopustite mi i nekoliko riječi sa stajališta profesije. Časopis HEP Vjesnik

odlikuje se dobrim i racionalnim prijelomom; koriste se fotografije kao sadržajna dopuna tekstu, a ne samo kao ukrasni dio lista; sadržajno je šarolik i pruža svakom zainteresiranom određeno primjereno štivo; razvija i potiče stručni dijalog; ne bježi i od različitih tema izvan same struke - kulture, športa i drugog.

Kao redovni čitatelj i kao redovni korisnik ideja, informacija i stavova, izraženih u časopisu, mogu uredništvu časopisa (ali i Upravi HEP-a) samo poželjeti da ne posustane u svom djelovanju i radu na potpunijem informiranju stručne i opće javnosti.

Miodrag Šajatović,
urednik poslovnog dnevnog lista
Dnevnik

Zlatni rudnik za mudrog
novinara i urednika

- Mogu se pohvaliti da HEP Vjesnik pratim od prvog broja. Kad sam sredinom osamdesetih godina prošloga stoljeća iz omladinskog "Poleta" prešao u Večernji list, prvi moj posao bio je sektor energetike.

U to vrijeme praćenje elektroprivrede i naftne industrije bilo je jamstvo da niti jednog mjeseca inače visoka novinarska

norma neće doći u pitanje. Redukcije električne energije bile su sezonska pojava, pa se tada i mladim novinarima nije bilo teško probiti na naslovne stranice.

U novom sektoru za novinara je najteža prva godina. Kad se sezonske pojave počnu ponavljati već je lakše. Znaš koga i zašto nazvati, a ako si korektno pisao dotadašnje tekstove, izvori će biti otvoreni. Istina, tada nije bilo mobitela, ali vodeći ljudi HEP-a (dobro, ne baš svi), a osobito kolege koje i danas vode odnose s javnošću u HEP-u, a koji su otprilike u to vrijeme i sami bili novi u sustavu, bili su uvijek na raspolaganju.

Pojava HEP Vjesnika mi je dodatno olakšala posao. Površni čitatelji internih novina često ustvrde kako je to izgubljeno vrijeme, jer je jasno da su novine cenzurirane i da u njima nema pravog "štofa".

Kad se odvrti *film* unatrag, pokaže se da to nije točno. *Tvorničke novine*, kako smo ih nekad zvali, trebalo je znati čitati. I mi iz tržišnih novina ponekad imamo unutrašnje kočnice, pa je normalno da ih imaju i kolege u internim glasilima. Oni moraju imati i diplomatskih sposobnosti, jer je nevjerojatno koliko se unutar *kuće* kakva je i HEP pod povećalo stavlja svaka riječ.

Usprkos tomu, HEP Vjesnik je za mudrog novinara i urednika svih ovih godina mogao biti *zlatni rudnik*. Od toga da se iz tekstova može ući u logiku kompliciranog elektorenergetskog sustava, preko informacija što se događa u *kući*, do pozornog praćenja koji se kadrovi pojavljuju. Jer iz njihovih se istupa može naslutiti tko će za nekoliko godina biti na važnim položajima.

Danas mi HEP Vjesnik izgleda kao moderno sredstvo internog komuniciranja, a sviđa mi se i smirenost grafičkog prijeloma.

Kolegama i kolegicama sve čestitke za ono što su napravili u proteklih 200. brojeva.

Mislav Togonal, Radio Sljeme
Čitani ste!

Zbog naravi mog novinarskog posla i potrebe da u svakom trenutku budem na izvoru provjerenih informacija, uz dnevni i tjedni tisak redovito čitam i strukovna glasila različitih velikih tvrtki koja stižu u uredništvo Radio Sljemena. Pronade se tu svega, od amaterski napravljenih biltena do ozbiljnih mjesečnika koji kvalitetom tekstova, grafičkim dizajnom i općim dojmom nimalo ne zaostaju za razvikanim časopisima velikih naklada. Jedan od onih koji me uvijek razveseli je i HEP Vjesnik, profesionalno napravljen časopis koji zbog obilja rubrika i širine tema prerasta okvire strukovnog glasila.

Intervjui, komentari, pravne zavrzlake, sindikalne teme, predstavljanje novih tehnologija, novosti iz kulture, ekološke inicijative, osvrti na knjige - sve to čini sadržaj toga časopisa, ali njegova prava vrijednost jest ipak u činjenici da se uz afirmativne napise, jasno progovara i o problemima, pa i o incidentima kakvi se događaju u svakom velikom sustavu. A upravo ta novinarska profesionalnost i otvorenost je *začin* koji časopis čini

nekompetentnih, tromost i samodopadnost vladajućih. Pa, ako je tada, u takvim okolnostima mogao nastati, ako je mogao stvoriti svoju prepoznatljivost i svoj stil, očekujemo s pravom da mu okolnosti postanu još bolje.

Retro 2

Rat na stranicama Vjesnik HEP-a

Za slobodu, Domovina bez doma, Hrvatsku branimo dalje, VukoWar, Croatia 91, Ljudi govore, Monteri nose život - poruke su i lajtmotiv svakoga broja, čemu ne treba komentara. Izdvajam dio teksta iz napisa Velimira Terzića, suradnika Vjesnika, a kasnije saborskog zastupnika "Budite takvi kakvi jeste!": Molimo monteru da budu takvi kakvi jesu - junaci - jer su nezaobilazni i važan dio ukupnog domovinskog nastojanja. Izazov je strašan, agresor je okrutan, Europa je cinična, a vi - monteru - vi ste u prigodi biti još više ljudi.

Ratnu tragediju dokumentiramo pričama iz svih ratom poharanih područja Hrvatske, a od priča najdramatičnije su priče Vukovarčana nakon povratka iz logora.

U svibnju 1992. godine objavljujemo posebni broj HEP Vjesnika kao katalog za izložbu "Hrvatska elektroprivreda u ratu za slobodu", koja dočarava atmosferu rata u našoj Domovini videnu *kamerom i*

Urednici i novinari drugih medija

zanimljivim. Drugi važan detalj je stil novinarskog pisanja, zahvaljujući kojemu su i stručne teme, pa i predstavljanja novih tehnologija - razumljivi i laicima, a da istodobno nisu banalizirani. Meni osobno dojmive su poluputopisne reportaže o pojedinim elektroenergetskim objektima na vodotokovima u našoj zemlji.

U povodu jubilarnog 200. broja, cijelom uredništvu želim nastavak uspješnoga rada uz poruku - čitani ste!

Mile Batarelo,
urednik INA Glasnika,
INA časopisa i INAINfa

Tradiciju imaju jedino
dobre novine

- Dvjestoti broj HEP Vjesnika doista je jubilej kojeg s ponosom treba obilježiti njegovo Uredništvo, novinari i suradnici, koji su tijekom skoro dvadeset godina neprekidnog izlaženja profesionalno i marljivo stvarali novine prepune vrijednih sadržaja. Svake novine mogu imati boljih i lošijih priloga, dobrih i loših dana, ali tradiciju u novinarstvu koja, kao i sve drugo, znači kvalitetu i smisao postojanja, mogu imati samo dobre novine.

Dvjesto dosad izašlih brojeva HEP Vjesnika jubilej je i izdavača - Hrvatske elektroprivrede, čiji je management i jučer i danas znao prepoznati koristi kompanijskog glasila u "povezivanju" zaposlenika tvrtke diljem cijele Hrvatske, što je bila i jest potreba i ne samo kulturni i civilizacijski odnos prema zaposlenicima kako bi bili upoznati s tvrtkom u kojoj rade, nego i razvijanje osjećaja korporacijske pripadnosti, što je moglo samo pripomoći da se ona razvija i da postane uspješnijom.

HEP Vjesnik spada u vodeća hrvatska kompanijska glasila, koja su već odavno po mnogočemu, a napose po kvaliteti, čitanosti i profesionalnoj etici, nadmašila dobar dio našeg tzv. tržišnog, profitnog tiska, a osobito onaj dio koji rušeći sve barijere dobrog ukusa, privatnosti, istine, pa i zakona, nastoje *preko noći* ugrabiti što veći profit. Takvi listovi se *preko noći* pojave na kioscima, a *preko noći* se i *ugase*. No, kompanijska glasila imaju stalnu i stabilnu čitateljsku publiku. To su zaposlenici kompanije, njezini poslovni partneri, pa u većoj ili manjoj mjeri i potrošači. Također imaju jasnu *misiju*, a to su interesi kompanije i njezinih zaposlenika za informativnim sadržajima, a oni su zajednički i kompatibilni.

Glasila su dio kompanijskog identiteta. Oni su njihovo zrcalo, njihova *slika*. Bez svojih glasila ni kompanije ne bi bile ono što jesu. To se u najboljem smislu odnosi i na HEP Vjesnik, kojemu iskreno želim još puno godina izlaženja, zanimljivih napisa i lijepih fotografija.

Snježana Bahtijari, direktor
Kompanijskih komunikacija
Ericssona Nikole Tesle

Prepoznatljivost malog,
običnog čovjeka u
velikom sustavu

- Uz iskrene čestitke povodom objavljivanja 200. broja, prvo što mi pada na pamet jest jednostavan komentar: kao i svako drugo kompanijsko glasilo, HEP Vjesnik je oblik kolektivnog pamćenja naraštaja koje su stvarale Hrvatsku elektroprivredu.

Dovoljno je prelistati godišnjake HEP Vjesnika da bi se kroz nebrojene tekstove i fotografije novinara i suradnika glasila pratila povijest i razvoj poduzeća, organizacijske promjene, briga o zaposlenicima, jednom riječju - kompanijski problemi i uspjesi. Zadivljuje i broj zaposlenika koji su i na taj način, riječju i slikom, godinama slagali priču o životu svoje kompanije. Veliki je to i važan posao - njegovi se dometi mjere zadovoljstvom i motiviranošću zaposlenika, boljom percepcijom poduzeća u javnosti, zajedništvom i ne manje bitno - prepoznatljivošću malog, običnog čovjeka u velikom sustavu. To je HEP Vjesnik - topla

priča o dispečeru s Peruče, njegovim problemima i nadama, slikarici Nadi koja uz svoje svakodnevne poslove u HEP-u svoje nade i strahove povjerava platnu, humanitarnoj akciji za malog Ivana, junaku godine HEP-ovcu koji je na otvorenom moru spasio svog kolegu, nesebičnoj pomoći rodnom kraju Nikole Tesle, priča o razvoju strategije za zadovoljnjog kupca, orijentiranost na smanjenje troškova i stalne borbe za svaki kilovatsat električne energije....

Da nije HEP Vjesnika, brojevi i suhoparni dokumeti u prašnjavim fasciklima bi postali mjerilo onoga što se do sada napravilo. Ovako, uz brojeve imamo i ljude, s imenom i prezimenom, HEP-ovce iz svih krajeva naše domovine koji godinama uz svoj posao sudjeluju i u ispisivanju nebrojenih stranica HEP Vjesnika. Njihova riječ putuje i izvan poduzeća, a njihovo lice postaje prepoznatljivo i u drugim sredinama koje čitaju to glasilo. Tako sam i sama više puta u HEP Vjesniku pročitala napis o nekome koga sam kasnije osobno upoznala. I vjerujte mi, činilo mi se da osobu bolje poznajem i lakše s njom komuniciram baš zato jer je HEP Vjesnik svoj posao napravio izvrsno.

Međutim, da bi Vjesnik HEP-a trajao bilo je potrebno da se i u novinarskom smislu poslože "kockice". Za to se izvanredno pobrinula Đurđa Sušec, koja je zajedno sa svojim kolegama novinarima, svih ovih godina profesionalno, stručno i nadasve s puno ljubavi pomogla stvoriti kompanijsku *priču* koja je ostala zapamćena na stranicama glasila.

Tko zna, možda jedanput za neki okrugli kompanijski jubilej ta *priča* bude ispričana i kroz knjigu - likovi su poznati, događaji zabilježeni, a HEP Vjesnik je vjerodostojan svjedok.

perom djelatnika i suradnika Službe za informiranje i javnost (izložba je održana u Splitu, Puli, Zagrebu, Osijeku, Rijeci, Udinama - Italija i Zlinu - Češka).

Vratili smo Peruču!, 28. siječnja 1993. godine, sretan je usklik, a potom i sustavno praćenje spasa brane i njene obnove u Vjesniku HEP-a.

Svaki početak godine Vjesnik HEP bio je *na licu mjesta* s radnicima koji su ulagali iznimne napore da vrate napon nakon u zimskoj nepogodi uništenih elektroenergetskih postrojenja u Dalmaciji, Lici, Gorskom kotaru..., pa u TS Tumbri, TS Konjsko..., pratili smo teško stanje opskrbe električnom energijom u Dalmaciji koja je u ratu ostala elektroenergetski *otok*, izvještavali s gradilišta Otočne veze, s bojišnica Slavonije, Like, Banovine, Dubrovnika, Zadra... s područja gdje su najčešće uz vojnike Hrvatske vojske ostajali samo naši *elektraši* i - psi. Tugovali smo i radovali se zajedno s našima i takvu atmosferu prenosili u Vjesniku HEP-a.

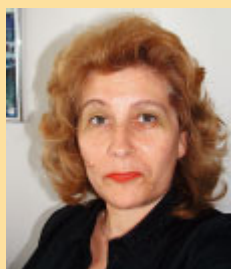
S veseljem smo objavili odluku tadašnje *Valentićeve* Vlade o povećanju cijene električne energije za 40 posto od 10. srpnja 1993. godine, uz vezanje za deviznu klauzulu, koja je HEP-u omogućila da *prodiše*.

"Izdržimo do ljeta 1994.", poruku ohrabrenja u Vjesniku HEP-a poslao je zaposlenicima Generalni direktor.

Urednici i novinari drugih medija

Milena Havliček, novinar u
Uredništvu lista KONČAREVAC

Teme HEP Vjesnika, teme
su i KONČAREVCA

- Hrvatska elektroprivreda najveći je poslovni partner KONČARA na domaćem tržištu. Dugogodišnja i uspješna poslovna suradnja velikog broja društava Grupe KONČAR s HEP-om ogleda se u uvijek novim, a posljednjih godina i iznimno velikim poslovima. Sigurno bi se moglo reći da jedni druge nadopunjujemo, da se međusobno prožimamo, ili da jedni bez drugih ne možemo.

Stoga je i meni osobno, kao novinaru, uvijek zgodno zaviriti u list poslovnog partnera, koji redovito pratim, a koji, uz izvor dragocjenih mi informacija, doživljavam i kao istinskog prijatelja KONČARA.

Naime, HEP Vjesnik uvijek s posebnom pozornošću očekujem, znajući unaprijed da ću u njemu, neizostavno naići na teme sa zajedničkog nam elektroenergetskog područja. U njemu ću naći zapise s izgradnji ili obnova hidro i termoelektrana, mnogobrojnih transformatorskih stanica i drugih objekata, koje su gradili i *končarevci*, ili ih zajedno sa stručnjacima HEP-a

moderniziraju. Ali, u HEP Vjesniku obilje je i drugih tema: o međunarodnoj poslovnoj suradnji, o svjetskim znanstvenim inovacijama s područja energetike, o simpozijima od zajedničkog nam interesa, o sustavu kvalitete i zaštiti okoliša, radu sindikata, sve do rubrika kulture, umirovljenika i športa.

Vaš razvoj i naš je razvoj, a Vaši su uspjesi i naši. Teme Vašeg Vjesnika, uvijek su i teme KONČAREVCA. Stoga mi je osobita čast, pridružiti se kolegama novinarima, u odašiljanju čestitki u povodu jubilarnog 200. broja HEP Vjesnika. Želim Uredništvu lista, svim suradnicima, svim HEP-ovcima, ali i nama čitateljima još mnogo i mnogo uspješnih brojeva HEP Vjesnika, do novih, zajedničkih nam jubileja.

**Branka Mataković - Paver, glavni
urednik mjesečnika Hrvatska
vodoprivreda**

Okruglo i perspektivno

- Mjesečnik HEP Vjesnik dočekao je doista lijepu brojku. U osamnaestoj godini neprekidnog izlaženja na omotu se pojavljuje brojka 200. Tko god je ikad okusio novinarski kruh, a nakon toga i urednički, zna koliko je volje, truda i borbe s rokovima potrebno za pripremu samo jednog broja. A njih je dvije stotine puta toliko!

HEP Vjesnik započeo je izlaziti kao, tada vrlo popularno, *tvorničko glasilo*. Samoupravljanje je tražilo dobro informirane radnike za donošenje kvalitetnih odluka. Bilo je to vrijeme kada

su na naslovnica bili direktori, kada se pisalo o proizvodnim rezultatima, o odlukama radničkih savjeta i zborova radnika. Svako malo veće poduzeće ili OUR moralo je imati svoje interno glasilo, ali ta su se svojom kvalitetom itekako razlikovala.

HEP Vjesnik je već tada imao veće aspiracije i spadao je među najbolje novine među internim glasilima tvrtki. Zato se i nije *ugasio*, poput najvećega broja drugih, usko profiliranih, često diktiranih i nesamostalnih, takozvanih biltena. Nastankom demokratske Hrvatske nastavio je s izlaženjem, dakako s novim poletom i većom širinom. Nisu zaboravljeni ni zaposlenici, izvještavalo se o njihovim naporima da u Domovinskom ratu pod granatama popravljaju srušene dalekovode i trafostanice, pisalo se o ljudima, ali i struka je sve više nalazila svoje mjesto na stranicama HEP Vjesnika.

Danas časopis pokriva poslovanje Hrvatske elektroprivrede u njezinim različitim segmentima, ali upoznaje čitatelje i s nastojanjima i djelovanjem srodnih organizacija. Uz stručne prinose posebna se pozornost poklanja zaštiti okoliša, kulturnim zbivanjima, športu, različitim stručnim savjetima, a ne zaboravljaju se ni umirovljenici.

Takvom orijentacijom HEP Vjesnik postao je zanimljivo štivo i čitateljima izvan matične kuće. Tomu je svakako doprinijelo i razumijevanje odgovornih u HEP-u koji su već odavno shvatili da takav posao treba i odgovarajuću logistiku.

Zato čestitamo glavnoj i odgovornoj urednici, ali i timu novinara i fotoreportera, koji su uspjeli prepoznati, stvoriti i održati kvalitetu. Vjerujem da ćemo ubuduće proširiti suradnju između

HEP Vjesnika i mjesečnika Hrvatska vodoprivreda jer imamo doista mnogo zajedničkih interesa i tema koje smo dosad najčešće pratili svatko u svomu časopisu. Eto, za početak predlažem temu koja bi sigurno zanimala brojne čitatelje oba časopisa: Kada će započeti izgradnja VES Podsused? Izgradnjom takvoga višenamjenskog objekta dobili bi energiju i zaštitu nizvodnoga područja od poplava. Bilo bi zanimljivo pročitati što o tomu misle vodeći ljudi elektroprivrede i vodoprivrede.

Do, nadam se, score suradnje još jedanput čestitam na izlasku dvjestotoga broja.

**Miroslav Kamenski, urednik
časopisa Elektro**

Uvijek dobra suradnja

- Pisati o uspješnosti HEP-a, o pozitivnoj bilanci, svemu onom što je učinjeno i postignuto znano je i objavljeno u medijima. Najviše zasluga u tomu ima HEP Vjesnik. O tom časopisu moglo bi se pisati puno i opsežno. Pozitivno ili negativno? O pozitivnom ne bi bilo dostatno stotinjak ovakvih napisa, a o negativnostima? Koliko

Retro 3

Sve manje ratnih tema

Jenjavanjem rata, objavljujemo sve manje ratnih tema, a Vjesnik HEP-a i dalje prati život Hrvatske elektroprivrede, koja je izabrala svoj dan - 28 kolovoza, javljamo u siječanjskom broju 1994. godine. Sustavno objavljujemo napise o slovensko-hrvatskom sporu o NE Krško, najavljujemo, a potom i pratimo ostvarenje hrvatsko-mađarske interkonekcijske veze, objedinjujemo zaposlenike HEP prilozima o njihovu radu u hidroelektranama, termoelektranama i termoelektrana-toplanama, trasama prijenosnih dalekovoda i distribucijske mreže. Sa zagrebačkim *elektrašima* smo, koji su važan dio priprema za doček Svetog Oca Ivana Pavla II. prigodom njegova prvog posjeta Hrvatskoj.

"Obnovit ćemo Peruću i čitavu Hrvatsku", prenosimo poruku predsjednika Republike Hrvatske dr. Franje Tuđmana prigodom obilaska brane Peruća i puštanja u rad Otočne veze. Bilježimo puštanje u rad novih prijenosnih i distribucijskih transformatorskih stanica, povezivanje otoka, remonte, rekonstrukcije i revitalizacije naših objekata.

Vjesnik HEP-a priprema Stoljeće Hrvatske elektroprivrede uz objavljivanje vrijednih izvornih dokumenata koji

Urednici i novinari drugih medija

sam upoznat kroz pozorno pročitani svaki broj časopisa, od prve do posljednje stranice i kroz suradnju s njegovim ljudima, kada bi i htio, a poznat sam po tomu što znam naći zamjerke i poneki puta "podvaliti", nemam o negativnostima što napisati..

Zahvaljujući novinarima koji rade taj časopis pod vještom rukom Đurde Sušec, nalazimo u njemu puno informacija i napisa koji, ne samo da obavještavaju, nego i educiraju. Različitost tema jamči da svatko može pronaći nešto što ga posebno zanima, iznenadi pa i zaintrigira. Slobodno mogu reći kada mi časopis *dopadne ruku*, nekoliko sati ne postoji ništa drugo nego samo on.

Kao urednik časopisa koji sa bavi tematikom o elektrotehnici nalazim u HEP Vjesniku niz zanimljivih tema koje prihvatim i pokušavam prilagoditi te projicirati na oblik i format koji odgovara časopisu koji uređujem.

U suradnji s ljudima HEP Vjesnika imam samo dobra iskustva. Svi odreda uvijek su spremni na suradnju, pomoć i pristup, prepustiti fotografije i dokumente do kojih se na drugim izvorima ne može doći i pomoći u njihovoj obradi.

Vjerojatno će vam se ove pohvale činiti nevjerovatne ili isforsirane, ali to je tako, to je istina. Govorim iz iskustva i nadam se da će moja suradnja i nadalje biti kao i do danas, a novinarima HEP Vjesnika uz čestitke za 200. broj časopisa, želim još puno brojeva ovako kvalitetnih ako ne i boljih, tijekom godina koje slijede.

Dr. sc. Zorko Cvetković, urednik časopisa Energija

Elektroprivrednici, iznosite vaša mišljenja!

- Kad sam zamoljen da povodom jubilarnog 200. broja HEP Vjesnika dam svoj osvrt kao dugogodišnji suradnik, rado sam se odazvao. Nisam siguran od kada traje moja suradnja, no vrlo vjerojatno već od prvih brojeva. Naime, kad netko poput mene provede u Hrvatskoj elektroprivredi ili uz nju više od 50 godina, onda to prestaje biti odnos zaposlenika s njegovom tvrtkom i prerasta u odnos osobe s jednom privrednom granom i to vrlo važnom granom, na čitavom potezu njenog djelovanja. Upravo HEP Vjesnik objavljenim napisima pokriva to široko područje djelovanja u kojoj svaki elektroprivrednik nalazi svoj dio interesa. Nekoga će zanimati odluka Vlade o energetskim zakonima, nekoga odluka Uprave HEP-a o restrukturiranju, nekoga ulazak u pogon novog objekta, nekoga stručni prilog, a nekoga rezultati športskih igara elektroprivrednika

Osobno mislim da HEP može biti ponosan na kontinuitet izlaženja svog Vjesnika kao i, da budem malo subjektivan,

na kontinuitet izlaženja časopisa Energija. Na taj način zaposlenici HEP-a i javnost dolaze do zanimljivih informacija, ponekad edukativne, a ponekad i korisne. S druge strane, takva glasila školuju mlade ljude i privikavaju ih pisanju i iznošenju vlastitih iskustava iz svakodnevnog rada u nekoj od elektroprivrednih tvrtki

Radi svega toga, ne treba se čuditi da sam i ja sve ove godine surađivao s HEP Vjesnikom budući sam *do grla* bio uključen u elektroprivredne događaje. Smatrao sam da je Vjesnik dobra prigoda za ispitivanje mišljenja drugih o određenoj aktualnoj problematici, a jednako i prigoda za iznošenje vlastitih stavova o problematici kojom se bavim. Moji su se prilozi najčešće odnosili na stručne teme, a u posljednje vrijeme na događaje u HO CIGRE. Moji su napisi ponekad bili i polemični, da se podsjetim, primjerice, onoga o elektroprivredi na tržištu izašlog početkom osamdesetih godina kada takva tematika nije bila baš dobro došla, ali HEP Vjesnik ju je objavio. Općenito smatram da bi bilo vrlo korisno da se u ovim, za Hrvatsku elektroprivredu, vrlo turbulentnim vremenima o svim ključnim temama čuje što više mišljenja elektroprivrednika, jer to bi moglo koristiti onima koji donose odluke važne za današnji i budući položaj, kako elektroprivrede, tako i njenih zaposlenika. U svezi s tim, mislim da uz sve pohvale treba iznijeti i kritike, a one se upravo odnose na prethodnu rečenicu. Moj dojam, a i određena iskustva, pokazuju da je u posljednje vrijeme često prisutna cenzura koja je sigurno kočnica napretka. Kad to kažem, ne mislim na cenzuru uredništva HEP Vjesnika, već na autocenzuru

potencijalnih autora, a to je najgori vid cenzure o kojem bi bilo vrijedno povesti računa.

Na kraju, čestitam jubilej HEP Vjesniku i nadam se dobroj suradnji i u budućnosti

Mr.sc. Branko Grgić, predsjednik Izdavačkog savjeta časopisa Energija

Prepoznaje se trud

- Prigodom izlaženja 200. broja HEP Vjesnika pridružujem se čestitkama za dobro obavljen posao. U sadašnjem obliku glasilo je postiglo nekoliko bitnih elemenata u području informiranja, kao što su: širok krug čitatelja, profilirani sadržaj, aktualnost u informiranju, oblikovnu prepoznatljivost i dobar grafički dizajn.

Budući da sam osobno povezan uz problematiku izdavaštva časopisa Energija, još više prepoznajem trud koji uredništvo HEP Vjesnika ulaže u održavanju kvalitete časopisa. Zato, svima okupljenim na radu oko pripreme, uređivanja, oblikovanja i izdavanja svakog pojedinog broja u idućim godinama želim nastavak dosadašnjih postignuća, zadovoljstvo i priznanje u radu.

svjedoče o naporima uspostavljanja prvog elektroenergetskog sustava na rijeci Krki.

Hrvatska oslobođena!

Svibanj je 1995. Akcijom *Bljesak*, oslobođen je *okučanski klin* i zapadni dio Slavonije! Vjesnik HEP-a je u Okučanima već 9. svibnja, *na licu mjesta* sa razdražanim hrvatskim vojnicima i našim *elektrašima*. Izdajemno poseban broj kako bi prenijeli dio pobjedničke atmosfere i ushićenja, ali i uništenja hrvatskih sela: Uskoci, Dragalić, Gornja Varoš, Gornji Bogičevci...U Jasenovcu smo, Lipiku, Pakracu... Zagreb je raketiran!

Pratimo poslovne događaje, ali i početak obnove ratom poharane zapadne Slavonije, havariju na kruni lijevog nasipa akumulacije HE Dubrava, najavljujemo Projekt 35 kV Jadranski otoci. Te godine započinje radom Zaklada "Hrvoje Požar", donosimo prilog s dodjele nagrade, ali i prve HEP-ove Nagrade učenicima - najboljim matematičarima i fizičarima.

Oluja! Hrvatska se vratila na svoje, Hrvatska elektroprivreda je održala prvu konferenciju za novinare u hrvatskom Kninu. Novinari Vjesnika HEP-a su na terenu, obavljaju posao zahvaljujući logističkoj potpori direktora sisačkog, karlovačkog, zadarskog, šibenskog, splitskog i ličkog područja. Objavljujemo poseban broj s porukom "Hrvatska tako radi".

Naši suradnici

Marijan Kalea

Pišem da podijelim spoznaje i dvojbe

- Zapravo to si pitanje postavljam prvi put! Doista, zašto pišem (i, dakako, objavljuje se ono što napišem)? Postoji ponajprije unutrašnji poriv, određena neprestana potreba da s drugima podijelim svoje spoznaje, ali i svoje dvojbe. Tu potrebu rješavam bolje pisanjem nego govorenjem. Nad praznim papirom, u samoći, najčešće noću, ponekad iz mene jednostavno isteče bujica riječi, dok mi je pred slušateljima teško ili čak nemoguće to postići. Ali ponekad se mučim satima, kao primjerice sada dok ovo pišem, jer mi je teško opisati to što želim reći.

Prigodom jubilarnog 200. broja HEP Vjesnika, naglasio bih i neporecivu istinu: jedino znanje ako ga daruješ drugomu - ostaje u potpunosti i tvoja imovina. Dapače, pripremajući svoje spoznaje za objavu, pravim najprije red u svojoj glavi pa potom u rečenicama, a ponekad čak odustanem to poslati da se objavi, uvidjevši i sam *rupe* u njima!

Sjećam se svog prvoga napisa, napisanog tjedan-dva nakon što sam se zaposlio u tadašnjoj Elektroslavoniji, daleke 1967. godine. Objavljen je, naime, u

tadašnjem "Našem listu" studenata elektrotehnike u Zagrebu, u kojem sam objavljivao i u vrijeme studija. Nosio je vrlo razgovjetan naslov "Imperij empirije" i predstavljao je izrugivanje sa stvarnošću koju sam zatekao ili mislio da sam zatekao u tvrtki, toliko suprotnu od onoga što sam idealizirano-nadobudno očekivao. S vremenom se moje gledanje na pojave oko mene promijenilo. Naime, od mladalačko-radikalnog pristupa vrlo brzo sam svoje gledanje učinio realno-konstruktivnim i moje pisanje iz tog najduljeg razdoblja najčešće je bilo usmjereno pozitivnom razmatranju činjenica i pojava koje nas okružuju. Smatrao sam svojim pozivom i svojom dužnošću da educiram moje radne kolege o pitanjima u koja sam, stjecajem okolnosti, bio upućeniji.

U najnovije doba, posljednjih godina, moje pisanje - više ili manje vidljivo - prožima rezignacija. Nije li sve to zapravo bilo uzalud, mokrenje u vjetar, *psi laju - karavane prolaze* ili tako nekako...

A napisao sam, u tih više od trideset i šest godina rada u Elektroprivredi - jednu godinu sam bio u vojsci, znači u 430 mjeseci, okruglo dvije stotine i pedeset napisa. Najprije u listu Elektroslavonija, potom Vjesniku ZEOH i Vjesniku HEP, pak konačno HEP Vjesniku. To znači jedan napis svaka dva mjeseca - uporno, tijekom trideset i šest godina! Reagiranja na te brojne napise, koja su doprla do mene, pozitivnih i negativnih, bilo je podjednako, ali zapravo vrlo malo, moguće da bi sva stala na prste dviju ruku.

Ali, ipak, i dalje imam potrebu u HEP-u podijeliti vlastite spoznaje i dvojbe, objaviti informaciju za koju držim da je korisna i drugima, a nije li to najbolje učiniti u poslovnom glasilu Hrvatske elektroprivrede?

Miroslav Mesić

Bez zapisa u HEP Vjesniku, brojni događaji bi se brzo zaboravili

- Elektroprivredna djelatnost je složena i zahtjevna kao što je tehnološki proces opskrbe kupaca električnom energijom.

Na dnevnoj, mjesečnoj i godišnjoj razini u svim segmentima elektroprivrede zbiva se veliki broj različitih događaja veće ili manje važnosti.

Postoji samo jedno mjesto koje redovito i sustavno registrira, bilježi, opisuje, ilustrira i komentira događaje u HEP-u u proteklom mjesecu, a to je HEP Vjesnik.

Skoro da se može reći da se ono što nije zapisano u HEP Vjesniku zapravo nije niti dogodilo.

To je glavni razlog moje povremene suradnje u našem Vjesniku o aktualnim događajima i pitanjima iz područja prijenosne djelatnosti, koje sam tim putem želio posebno naglasiti i približiti širem krugu čitatelja.

O specifičnostima svake temeljne elektroprivredne djelatnosti, pa tako i prijenosa električne energije, najbolje i najmjerodavnije - prema mom mišljenju -

mogu pisati stručne osobe iz te djelatnosti, koje za to uvijek moraju naći vremena.

U suprotnom, brojni događaji i informacije će ostati nezabilježene i brzo se zaboraviti, što je zapravo velika šteta.

Goran Tomić:

Ima li svrhe pisati kad smo tašti?

- Vjesnik (nekad ZEOH, danas HEP) radio se mukotrpno, a preživio je i saživio zahvaljujući entuzijazmu tima koji na njemu radi, a tu prvenstveno izdvajam urednicu Đurđu Sušec, *dušu* tog našega glasila. Naglašavam i doprinos ostalih suradnika, osobito onih koji svojim priložima s terena pokrivaju cijelu zemlju, baš kao što to radi i HEP. Napisi su kvalitetni, afirmativni i raznovrsni, a dobro su zastupljene i stručne teme. Naši ljudi iz pogona se vole uslikati pa treba obilaziti objekte jer tu je onaj pravi, radni dio HEP-a na kojem sve leži.

Suradivao sam s Vjesnikom od njegovih prvih brojeva, a najintenzivnije u razdoblju od 1990. do 1995. godine. A zašto me danas nema među suradnicima? Pisao sam, recimo, onako humorističke priloge u vremenu koje je bilo sve prije nego smiješno. Želio sam malo smanjiti nelagodu kod ljudi, razveseliti

Vjesnik donosi informaciju o Međunarodnoj konferenciji o Perući održanoj krajem rujna 1995. godine, za Vjesnik govori Mark Nicolas Gray, časnik britanske vojske, Kraljevske mornarice, pripadnik UNPROFORA zaslužan za sretan ishod sudbine brane i nizvodnoga područja.

Retro 4

100. broj Vjesnika HEP-a

Obilježavamo 100. broj Vjesnika HEP-a. Tom prigodom izabiremo i nagrađujemo autore najuspješnijih novinarskih radova, donosimo informaciju s promocije Monografije Stoljeće Hrvatske elektroprivrede. "Svjetlost se mora dogoditi u sru" izravna je poruka čitateljima Vjesnika nadbiskupa zagrebačkog kardinala Franje Kuharića.

Sustavno objavljujemo rasprave o zaštiti okoliša vezane za TE Plomin i najavljujemo izgradnju TE Lukovo Šugarje, započinjemo predstavljanje naših partnera, a početkom travnja 1996. godine objavljujemo Izjavu o temeljnim načelima plana zaštite okoliša HEP-a. Pratimo potpisivanje Kolektivnog ugovora.

Prve fotografije Vukovara nakon pet godina

Objavjujemo obljetničke tekstove o, primjerice, 40 godina elektroprivredne

Naši suradnici

nakratko svoje kolege. Danas nemam volje pisati na takav način. Možda je u pitanju autocenzura, tko zna? Tema, istina, ni danas ne nedostaje, ali pitam se ima li to svrhe znajući koliko smo sujetni i ne baš samokritični.

Jedina moja zamjerka odnosi se na distribuciju lista do baze, koja se odvija dosta usporeno, ali to nije stvar uredništva.

Čestitam Uredništvu, zahvaljujem suradnicima, a *hepovci* bi trebali biti zadovoljni što imaju glasilo europske kvalitete.

Mr. sc. Zoran Stanić

Pomoć za vlastitu i afirmaciju zaštite okoliša

- Prve napise za HEP Vjesnik započeo sam pisati neposredno nakon povratka s moga stručnog usavršavanja na Sveučilištu u Amsterdamu, gdje sam kao stipendist Kraljevine Nizozemske magistrirao znanosti o okolišu i menadžment zaštite okoliša. HEP Vjesnik mi je tada kao mladom, nadobudnom inženjeru pružio povjerenje i veliku šansu za svojevršno testiranje tek skupljenog znanja, kroz sustavno objavljivanje stručnih napisa o zaštiti okoliša utemeljenih na najnovijim spoznajama s poslijediplomskog studija u

zemlji koja spada među vodeće u svijetu u tom području.

U to sam vrijeme pokušavao pronaći najbolji način kako da primijenim stečeno specijalističko znanje iz područja zaštite okoliša u velikom i kompleksnom poslovnom sustavu HEP-a te mi se HEP Vjesnik učinio kao pogodan medij za obradu i diseminaciju tema od neposredne važnosti za HEP. Kao koordinator poslova zaštite okoliša smatrao sam da je prvi *korak* ka uspostavi sustavnog upravljanja zaštitom okoliša u HEP-u podizanje razine informiranosti o značaju zaštite okoliša za poslovanje tvrtke, jer je to preduvjet za donošenje odgovarajućih odluka na svim razinama upravljanja.

Na sreću u tom svom nastojanju imao sam potpunu potporu urednice HEP Vjesnika Đurđe Sušec i tadašnjeg direktora Sektora za razvoj Ante Jelčića, kao i ostalih kolega iz Sektora. Uz njihovu sam potporu nakon nastupnog intervjua, sljedećih nekoliko godina, redovito svaki mjesec, objavljivao analitičke napise iz područja tehnologija, politika i upravljačkih metoda i alata zaštite okoliša relevantnih za neposredni rad, ali i dugoročno planiranje razvoja i izgradnje EES-a. Nadam se da sam na taj način, a potvrdu za to sam dobio od brojnih kolega iz HEP-a i izvan, dao svoj doprinos podizanju svijesti o potrebi odgovornog odnosa prema okolišu temeljenog na suvremenim znanstvenim i upravljačkim spoznajama.

Danas kada je zaštita okoliša važna poslovna funkcija u HEP-u i kada su postignuti brojni pozitivni pomaci u smanjenju negativnog utjecaja na okoliš, što je prepoznato i od strane javnosti i odgovornih državnih institucija i potvrđeno

dodijeljenom nagradom za zaštitu okoliša za najuspješniju tvrtku u 2003. godini u kategoriji društvene odgovornosti - zahvalan sam HEP Vjesniku što mi je svojom otvorenošću i poticajnim stavom pomogao u mojoj profesionalnoj afirmaciji u HEP-u. Ako smijem iskoristiti ovu prigodu za mali savjet mladim kolegama, predlažem im da iskoriste pruženu prigodu i kroz stručne napise u HEP Vjesniku predstavite njihova specijalistička područja rada. Potrebno je puno upornosti i entuzijazma, ali uvjeren sam da se trud isplati.

Nenad Junek,

Zahvaljujući Vjesniku - nastala "Bijela duga"

- Jedrenje je nekada bilo poseban način života rezerviran samo za odabrane. U današnja suvremena vremena postalo je dostupno svima, poželjno, zanimljivo i *cool*, koje se smije voljeti bez srama pred prijateljima i znancima koji se diče silnom količinom motornih konja u svojim jahtama. Ma kako jednostavno u svojoj biti bilo, jedrenje je *state-of-art* života te me svaki put fascinira i sam pogled na bilo

kakvu sliku jedrilice pod punim jedrima. Sudbina je htjela da se u to, o čemu sam oduvijek sanjao a nisam si mogao priuštiti, uključim potpuno slučajno, a da apsurd bude veći - to je preraslo u avanturu života o kakvoj sanjaju jedriličari s nebrojenim oceanskim miljama iza sebe. Nema ih mnogo koji se mogu pohvaliti da su jedrili Arktičkim oceanom, a osobito nema onih koji su Kanadu i Aljasku obišli morskim putem (povijest je do tada, kada smo mi to uspjeli napraviti, zabilježila samo tri jedrilice koje su uspješno prošle taj put u jednoj sezoni). Jedriličarski svjetski trofej nad trofejima u mojem je vlasništvu (i kolega s "Hrvatske čigre"), što me čini posebno ponosnim, jer nije mala stvar biti u društvu s jednim Amundsenom i kapetanom Larsenom (da ne nabrajam sva ostala povijesna imena pomoraca koji su uz goleme žrtve pokušali, ali nisu i uspjeli u takvoj nakani).

Logičan slijed svega bio je moj brodski dnevnik, koji je svoje mjesto našao u HEP Vjesniku. Vrlo sam zahvalan uredništvu koje je odvojilo prostor za moja prva ozbiljnija *škrabanja*, jer to je bila "pučka novinarska škola" koja mi je puno pomogla. Zahvaljujući tom prvom iskustvu, izvorni dnevnik pretvorio se u puno zanimljiviju i profiliraniju knjigu "Bijela duga", koja je svoju pretežnu čitateljsku publiku pronašla kod žena. Moj novinarski *debi* u Vjesniku HEP-a ima i svoj nastavak, tako da i danas se vremena na vrijeme gostujem na stranicama mnogih komercijalnih dnevnih novina i časopisa s nautičkim tekstovima (Večernji list, Nautica, Nova burza nautike, Nacional, Auto, Automania, Poslovni tjednik/Dnevnik...)

djelatnosti u Hrvatskoj, *okrugle* obljetnice početka elektrifikacije pojedinih gradova, rada elektroenergetskih postrojenja, kao i obljetnice černobilske nesreće.

Među prvim novinarima smo u Vukovaru nakon pet godina, a potpisani dokument "Procjena oštećenosti elektroenergetskih objekata na području pod kontrolom UNTAES-a" početkom rujna, znak je da možemo izdati poseban broj "Hrvatska elektroprivreda u Podunavlju", s brojnim fotografijama snimljenim sa zemlje i iz zraka o, nakon 1991. godine, potpuno nepoznatom stanju u Vukovaru i okolnim mjestima. S obzirom da smo prvi u Hrvatskoj objavili dokument o uništenju, veliki broj nama nepoznatih prognanika iz toga područja dolazio je u naše uredništvo da bi u Vjesniku vidjeli postoji li još njihova kuća na Mitnici, u Bogdanovcima, Laslovu, Antunovcu...

Reintegracija Hrvatskoga Podunavlja

Vjesnik objavljuje vijest o potpisivanju Ugovora između HEP-a i RWE Energie o osnivanju zajedničke tvrtke koja će financirati dovršetak izgradnje TE Plomin 2. Gost Vjesnika je i Ivica Vitanović, koji je vojničkom profesionalnošću i ratničkom lucidnošću oslobodio Križ - utvrdu iznad Zadra, stalnu prijetnju njegovim stanovnicima. To su dani kada bilježimo

Naši suradnici

Iz radionice Karla Ožegovića

Moji obračuni s njima

Priopćeno mi je da će sljedeći broj HEP Vjesnika posvetiti nekoliko stranica starim, najstarijim suradnicima, neprofesionalnim novinarima, a ja sam jedan od tih. Pitao sam hoće li me netko posjetiti, hoće li to biti intervju, mene pitaju a ja odgovaram: Neće, rekoše, moram sam napisati svoja sjećanja na suradnju s HEP Vjesnikom. Tako sam dobio *domaću zadaću*, koju sada pišem u svojoj *radionici*.

Ako se netko sjeća, prvo uredništvo Vjesnika ZEOH bilo je smješteno na šestom katu glavne zgrade, ispod radničkog restorana. Soba je bila velika, s pogledom na široku ulicu Proleterskih brigada, no bila je umanjena volumenom brojnih gomila papira, ormarima s arhivom... U toj sobi, gledano s ulaza, sjedila je s lijeve strane uvijek jednako lijepa i uvijek jednako mlada glavna i odgovorna urednica Đurđa Sušec, nasuprot tog stola Mihovil Bogoslav Matković, (u slobodnom vremenu i pjesnik). U cijelom velebnom kompleksu zgrada na adresi Ulica proleterskih brigada 37 osjećao sam se ugodno, kao kod kuće, ali ta mi je soba bila najmilija. Na zidu su bile prikucane slikice u boji, koje je nacrtao Đurđin mališan i na kojeg je Đurđa bila jako ponosna, a u ormaru se je uvijek našla boca lozovače iz Medovog Doca.

LIJUT SAM NA MEDIJE

Ne bih mogao reći kada je točno došlo do moje suradnje s tadašnjim Vjesnikom ZEOH, ali mogu reći motiv. Danas je to manje izraženo, ali u ono vrijeme bilo je ljudi koji su posredstvom sredstava javnog informiranja blatili elektroprivredu i zadavali joj niske udarce, a da o elektroprivredi pojma nisu imali. U ringu nije bilo suca. Te su me stvari ljutile, a kad bi me jako naljutile pisao sam odgovore, reagiranja, komentare. Ta moja *rabota* često je prihvaćena i tiskana kojekuda, ne samo u Vjesniku ZEOH. Jedanput sam napisao nekoliko stranica teksta pod naslovom "Ljut sam na medije". Glavni povod tom pisanju bili su istupi nekog Ratka Mandića (ne Igora Mandića, da ne bi bilo zabune), koji nikako nije mogao razumjeti zašto *struja* poskupljuje, a bilo je to u vrijeme galopirajuće inflacije. I ne samo to. Taj moj tekst je došao u ruke g. Matkovića, pa smo u Splitu napravili intervju koji je na tri stranice velikog formata glamurozno objavljen u tadašnjem listu OKO s tri moja portreta s telefonskom slušalicom u ruci (s telefonskom slušalicom u ruci predstavljala nam se dugo vremena i Đurđa na drugoj stranici Vjesnika HEP). Taj intervju OKU nagnao je Zorana Oštrića, ortodoksnog *zelenog* s Trešnjevke na reagiranje, pa je nastala polemika preko tog lista koja bi trajala još i danas da ju nisam prekinuo (*zeleni* su po definiciji oni koji su često protiv svega, a ništa ne predlažu). U listu KOMUNIST jedan kojem nisam zapamtio ime, napisao je članak gdje je argumentirano tvrdio da je elektroprivreda neefikasna jer koristi svoje proizvodne kapacitete sa samo 40 posto. U odgovoru sam lijepo i jasno, kao da tumačim djetetu, napisao da kad ima vode za hidroelektrane ne rade termoelektrane, a kad nema vode za hidroelektrane rade termoelektrane, da je noću potrošnja manja a nema skladišta električne energije, da je

postotno korištenje elektrana u cijelom svijetu otprilike jednako... Iz toga se opet rodila polemika koju je on prekinuo, to shvativši, no nije mogao odoliti pa je na kraju napisao: elektroprivreda je ipak neefikasna. Jedan je, pak, u nekom beogradskom ekonomskom časopisu predlagao da se na Savi instalira niz klasičnih mlinova-vodenica, ali s generatorima, pa bi se dobilo energije jednako kao iz HE Đerdap... Skoro sam zaboravio spomenuti telefonske i osobne upite novinara, a opisati ću ukratko dva.

RADIOAKTIVNA STRUJA (!?)

Nazvao me je, znači, jedan novinar, uljudno je predstavio sebe i list za koji radi što sam dakako isti trenutak zaboravio. Njegovo je pitanje, postavljeno meni kao elektroprivrednom stručnjaku i nastavniku na fakultetu, glasilo: je li struja iz nuklearne elektrane Krško radioaktivna? Na takvo pitanje nisam bio spreman, nisam izdržao i izgovorio sam nekoliko prostih riječi i spustio slušalicu. Da sam bio spreman na to pitanje napričao bih mu toliko stravičnih grozota koje izaziva *struja* iz nuklearke da bi odmah otkazao svoj priključak na mrežu, napisao bi članak o tome uz svjetlo svijeće, no onda bih se sjetio da bi spomenuo mene kao izvor informacija, a to ne bi bilo dobro. Jedanput me u uredu posjetio fini stariji gospodin kojeg sam poznavao odranije, a zarađivao je za život kao novinar. To je bilo u vrijeme kad je donesen Ustav 1974. godine pa su se Kosovari pomamili kako će sada iz TE Kosovo izvoziti goleme količine električne energije u Zapadnu Njemačku za silne pare, pa je spomenuti novinar od mene htio čuti nešto o mogućnostima prijenosa. Tumačio sam mu da je najviši prijenosni napon u zapadnoj Europi 400 kV i da će još dugo tako ostati i da je Zapadna Njemačka malo predaleko od Kosova. Onda mi je fini gospodin, novinar, postavio sljedeće pitanje zbog kojeg to i pišem: čuo sam,

kaže on, da postoje i neki dalekovodi 220 kV, jesu li možda bolji od onih 400 kV? Sjetio sam se još jedne zanimljive polemike koji nisam vodio preko Vjesnika ZEOH. Bila je riječ o korištenju morskih valova za proizvodnju električne energije i to na našoj obali Jadrana. Tema je sama po sebi dovoljno glupa, jer valove podiže vjetar, pa radije puno jednostavnije iskoristimo vjetar prije nego uzburkano more. No, moju je pozornost privuklo nešto drugo. Dvije dame (tada drugarice), znanstvenice, obrađivale su istu temu i obznanile svoje rezultate. To još uvijek nije osobito zanimljivo. Zanimljivo je postalo kad sam doznao da one obje rade na istom fakultetu, vjerojatno na istoj katedri i da im se rezultati istraživanja bitno razlikuju što se i moglo očekivati jer je svaka radila za sebe.

INSPIRATIVNI OTROVNI NOVINARI

Najveći dio tako pisanog materijala završio je ipak na stranicama Vjesnika ZEOH. Neke od njih sam predavao u rukom pisanom rukopisu, koji je tada još bio dovoljno čitljiv. Boraveći tako puno vremena između ili iza sastanaka u spomenutoj ugodnoj prostoriji na šestom katu, bio sam u prigodi osobno upoznati novinarku koja je bila u odnosu na elektroprivredu otrovnija od svih ostalih, a to znači da me je inspirirala više od svih ostalih. To je Branka Borić koja je kasnije skokovito pojačala svoj društveni položaj udavši se za glavnog u žrtvoslovnom društvu, pa ma što to bilo, i preuzela njegovo prezime, Međutim, tijekom više godina, Branka je mijenjala čud, otrov joj je bila je TE Lukovo Šugarje, da bi se konačno smirila u lijepim TV emisijama "Škrinja" rađenim s neosporivim talentom. Moram nešto reći o Branki kao osobi. Ne ulazim u opis njene figure i ljepote, dovoljno je reći da je u tomu bila skromna. Imala je zanimljivu narav. Jedanput je tako uletila u uredništvo Vjesnika ZEOH u

završetak obnove DP Elektre Križ i osječkih proizvodnih objekata u Slavoniji.

Ekskluzivno objavljujemo putovanje i pothvat *Hrvatske čigre* - svladavanje Beringovog prolaza.

"Dobra injekcija investicijama" naslov je izvješća Vjesnika o potpisu Ugovora o sindiciranom zajmu od 120 milijuna njemačkih maraka između HEP-a i konzorcija 17 banaka iz 12 zemalja.

U rujnu 1997. godine objavljujemo posebni broj Vjesnika "HEP u Podunavlju", poseban kao podsjetnik i *vjesnik* novih okolnosti. Novo postrojenje za kompenzaciju jalove energije u TS 220/110 kV Đakovo je "Prvi put na visokom naponu", bilježi Vjesnik u studenom, puštena je u rad TS 119/20(10) Pag .

Retro 5

Ugovorena izgradnja Kombi-kogeneracijskog postrojenja TE-TO Zagreb

Svjedočili smo oproštaju s UNTAES-om, Hrvatska je u svojim granicama, pratili Međunarodni kongres CIGRÉ u Zagrebu. Jedna od najtežih profesionalnih zadataka bilo je svjedočenje Vjesnika o tragediji dvojice osječkih *prenosaša* koji su "Živjeli i umrli za HEP", kada je njihovo terensko vozilo naletilo u neobilježeno minsko polje. Objavljujemo informaciju o potpisivanju Ugovora o izgradnji

Naši suradnici

vrijeme kad sam se i ja tu nalazio. Ušla je bez pozdrava, pogleda usmjerenog ukoso prema dolje ne gledajući ni u koga, zapitala je: imate li što za mene? Onda me Đurđa pokušala upoznati s Brankom, Branka je znala da sam joj protivnik *po peru*, na tren me ošinula pogledom i izašla iz sobe kako je i ušla, bez pozdrava, bez hvala za papire koje je dobila. Mislim da je Branka takva i danas, čud se teško mijenja makar je promijenila područje rada. Ipak joj čestitam na nedavno dobivenom priznanju.

SVATKO VOLI NAĆI SLIKU SVOJU U BOJI

Tijekom mnogo godina stasao je i naš Vjesnik koji se sada zove HEP Vjesnik. Glavna i odgovorna urednica preseljena je iz po položaju neugledne sobe na šestom katu u sobu u direktorskom hodniku na drugom katu, istina, sada s pogledom na dvorište. Na zidu više nisu pribodene slikice Đurđinog mališana, no to ne bi bilo prikladno ambijentu, uostalom mališan se u međuvremenu možda već i oženio. Razvijena je *obavještajna mreža* Đurđe Sušec sastavljena od sposobnih specijalaca. Na mojem negdašnjem teritoriju sada djeluju dva, muškim očima, ugodna *specijalca* - Marica Žanetić Malenica nadležna za proizvodnju i prijenos i Veročka Garber nadležna za distribuciju. Preporučujem čitanje napisa u HEP Vjesniku koje one potpisuju. Ako je riječ o reportažama s naših gradilišta, o rekonstrukcijama ili remontima uočit ćete znanje koje bih ja želio i nekim novopečenim inženjerima. Međutim, te oku ugodne dame zalutaju katkad, zapravo često, i u druge *vode*, primjerice u recenziju novoizašle zanimljive knjige ili zbirke pjesama. Vi možda nećete znati tko se skriva iza potpisa MŽM ili VG, ali ipak pročitajte, ne morate. Tek toliko da shvatite razliku između njihovog pisanja i pisanja profesionalaca koji u visokotiražnim dnevnim i drugim novinama pišu pučanstvu o energetici, a ne razlikuju

kilovat od kolovatsata. O njima sam već pisao ranije.

Od neuglednog lista na novinskom papiru razvila se uzorna estetski oblikovana revija. Izvana. Ono između korica razvija se sporije. Objavljivanje organizacijskih promjena, kadrovskih promjena, izvješća o stručnim skupovima, o rastu sustava su konstanta koja se ne može izbjeći niti bitno poboljšati u strukovnom časopisu, osim tehnički (pismenost, kvaliteta fotografija i dijagrama), u tomu se ne može poreći napredak. To sam već rekao. Mene osobno raduje povećanje broja priloga o obnovljivoj energiji, možemo se tomu rugati, ali to je svjetski trend, od toga ni mi nećemo pobjeći. Međutim, ni u jednom takvom članku nije napisano koliko zapravo košta kilovatsat proizveden u nekoj, makar vrlo povoljno lociranoj, vjetroelektrani. Ostatak se uklapa u ono što smo svjedobno zvali "tvorničke novine", svedeno na naš Vjesnik slogan glasi: *o HEP-u se ne smije pisati ništa loše*. Teško je vjerovati da je sve baš sve tako nepogrešivo. Ipak, sve u svemu, ugodno za čitanje i gledanje; osobito za gledanje, svatko voli naći svoju sliku u boji, tu se ni ja ne izdvajam.

SMETALO ME LEKTORIRANJE I, ZAMISLITE, CENZURIRANJE

Bilo bi nepravедno kad se ne bih makar malo očešao o glavnu i odgovornu urednicu, makar su naši odnosi odlični kako ste na početku mogli pročitati. Nije prihvatila sve moje tekstove, to je njeno pravo kao urednika, a osim toga se drži i univerzalnog pravila: rukpisi se ne vraćaju. Ipak sam, priznajem, uspio *iskamčiti* sve dijelom unikatne fotografije. Nekad sam naknadno zabranio objavljivanje nekih svojih tekstova, makar su već bili prihvaćeni. Mislim da je to dokaz uspješne suradnje. Ima nešto što me smetalo, a to je lektoriranje i, zamislite, cenzuriranje nekih mojih tekstova. Jedanput mi je već u naslovu jedna riječ od tri slova zamijenjena drugom, isto od tri slova, ali tako da je izmijenjen moj zamišljeni smisao, pa

je naslov u cjelini za neke mogao biti uvredljiv. Drugom prigodom mi je limena glazba izmijenjena u puhački orkestar. Lektor HEP Vjesnika nije se potrudio ustanoviti da je limena glazba priznata rječnikom hrvatskog jezika i u muzičkoj enciklopediji, a smisao nije jednak. Jedan članak mi je cenzuriran. Bio je to vrlo intrigantan članak, rukopis su prethodno pročitali kolege, negdašnji suradnici, bili su jednoglasni u tomu da ga HEP Vjesnik neće objaviti. Objavljen je! Sve što je bilo intrigantno u članku objavljeno je neoštećeno, međutim dvije stvari su cenzurirane. U članku je spomenuta svojedobno kampanja sadnje 88 stabala povodom 88. rođendana Maršala. Ta je brojka promijenjena u 80, da se ne bi tko dosjetio, a možda je bio i *tipfeler*.

Na kraju ću postaviti jedno zločesto pitanje novinarima koji zarađuju svoj kruh radom u javnim glasilima. Pitanje glasi: jesu li rupe u francuskim sirevima radioaktivne?

Lastavice su se već davno vratile, vrijeme je loše, još se nisu pojavile minice.

Domaća zadaća je gotova.

Ratko Čangalović

Aktivirati suradnju s čitateljima

- Kao dugogodišnji glazbeni kritičar Hrvatskog radija objavljivao sam u skoro svim hrvatskim listovima. Novinarsku karijeru započeo sam u

Vjesniku u srijedu, potom nastavio u Večernjem listu, Vjesniku, Slobodnoj Dalmaciji, Jutarnjem listu... Jedini sam hrvatski novinar koji kontinuirano piše za slovenski list Delo, u kojem imam i svoju kolumnu, a Treći program Radio Slovenije objavljuje mi brojne glazbene eseje punih 25 godina.

Suradnji u HEP Vjesniku privukla me je izvanredna uređivačka politika, raznolikost priloga u kojima *hepovci* mogu pročitati doista, ne samo usko stručne informacije, već i brojne druge, objektivno pisane priloge iz skoro svih društvenih djelatnosti, kulture, športa, kulinarstva... Smatram da bi valjalo aktivirati suradnju s čitateljima kroz njihova javljanja, pisma, primjedbe ili prijedloge.

Gordan Baković,

Učiniti jasnijim odnos čovjeka i tehnologije

- HEP Vjesnik je za mene nešto poput velikog skupa naše druge, radne, obitelji ili otvorenog *forum*a na kojem se razmjenjuju novosti, objedinjuju prošli događaji, na kojem se upoznajemo s problemima i suočavamo različita gledišta kako bi iz te mnogostruke rasprave izišli pametniji i bolji i spremniji za sve ono što nas čeka sutra.

kombi-kogeneracijskog postrojenja TE-TO Zagreb s *Parsons Power Group*, a stanje na gradilištu pratimo potom u svim njegovim fazama. Zahvaljivali smo sretnim okolnostima koje su na životu održale naš ratni dalekovod 400(220)kV - s ratnim nazivom 1505/2 kao jedinu, u velikom dijelu, nedostupnu vezu Slavonije sa sustavom, predstavili ponuđače za IPP projekt 2 x 350 MW, obilježili početak izgradnje dalekovodne 400 kV veze Hrvatska-Madarska 29. svibnja 1998. godine. Ljetni brojevi HEP Vjesnika izvještavali su s požarišta u Dalmaciji, a popratili smo i drugi dolazak Svetoga oca u Hrvatsku i njegov boravak u Mariji Bistrici i Splitu, bili smo na *krovu* Dalmacije, kod odašiljača HRT na sv. Juri, gdje je HEP *podstanar*. "Zaboravljeni grad" reportaža je iz pogonskog ureda Dvor. Javljam o Događaju: Plinska elektrana Zagreb Zapad 2 x 26 MW je na mreži!

Prihvaćena Direktiva 96/92/EC

Siječanjski broj 1999. godine posvećujemo termoelektranama, koje su *ponijele* najveći teret sustava nakon što mu je uskraćeno 300 MW iz NE Krško, a osobito u vrijeme blagdanskih najvećih opterećenja. "Datum koji će se pamtili - 19. veljače 1999" naslov je teksta kojim upoznajemo naše čitatelje o prihvaćanju Direktive 96/92/EC o definiranju pravila organizacije elektroenergetskog tržišta i modelu egzistiranja.

Naši suradnici

Moja suradnja u HEP Vjesniku je utoliko motivirana željom da svojim glasom doprinesem uspjehu svakog od tih naših susreta, kvaliteti svakog broja časopisa, barem na onim područjima na kojima osjećam da kvalitetno mogu dopuniti sliku koju nam HEP Vjesnik pruža, iz broja u broj. Većina mojih tekstova su pokušaj da, najprije samom sebi a potom i svim čitateljima, učinim jasnijim odnos čovjeka i tehnologije, odnos koji obilježava naše svakodnevno profesionalno okruženje, a u velikoj mjeri i naše doba uopće. Takvi se pokušaji često nužno više svеду na pitanja nego na decidirane odgovore, no stara poslovice kaže da "pametno pitanje čini pola odgovora".

Stoga se namjeravam, na svoje a nadam se i na zadovoljstvo čitatelja HEP Vjesnika, pitati i dalje.

Josip Moser

Poticajne povratne informacije

- Na upit glavne urednice Đurde Sušec koji je moj temeljni motiv za suradnju u HEP Vjesniku, ni sanjao nisam kako će mi biti teško složiti odgovor. Doista, zašto ja pišem? Ne samo za naš Vjesnik. Ja pišem za čitav niz tjednika, mjesečnika i drugih publikacija. I ne samo za stručne publikacije, već i za neka druga područja moga interesa. Recimo onako iz

hobija. Pišem takoreći od školskih dana. I odjedanput stiže takvo izravno pitanje.

Prvi odgovor bi mogao biti: zato jer imam mnoštvo informacija koje jednostavno ne mogu ostaviti da *trunu* po mojim ladicama pisaćega stola, a da istodobno znam da mogu biti zanimljive, prije svega, zaposlenicima HEP-a. A i drugima. Naime, zahvaljujući radnom mjestu, dostupne su mi brojne zanimljive činjenice i podaci, jer u prigodi sam pratiti domaći i inozemni stručni tisak, gdje se uvijek pronade nešto zanimljivo, a možda drugima nedostupno.

Drugi razlog je moja strast skupljanja podataka, posebno iz povijesti elektrotehnike i elektroenergetike. Godinama, a već se ozbiljno približava i mirovina, prikupljam podatke o znamenitim ljudima u nas i u svijetu i imam ih već za približno 320 - ljudi i njihovog doprinosa razvoju naše struke. HEP Vjesnik omogućio mi je objavljivanje takvih tekstova o 125 ljudi u rublici "Znate li tko je bio...". Prema povratnim informacijama, ti tekstovi su bili rado čitani i korišteni. Takva pozitivna mišljenja, koja gode svakom čovjeku, pa i meni - dovoljan su poticaj da suradnju s HEP Vjesnikom nastavim i dalje. Možda jednoga dana takve tekstove objavim u jednoj lijepoj knjizi?

Skupljačka strast o povijesti razvoja elektroprivredne djelatnosti u Hrvatskoj rezultirala je i nizom lijepih tekstova objavljenih u našem Vjesniku, ali i sa tri moje knjige. Potraga za istinom o izgradnji i korištenju pojedinih naših najstarijih elektroprivrednih objekata, *kopanje* po arhivima, meni već 25 godina čini veliko zadovoljstvo. Može li tkogod zamisliti osjećaj kada negdje nađete originalni rukopis, primjerice, Nikole Tesle (u Elektrotehničkom muzeju u Budimpešti) ili o prvoj predstavi pod električnom rasvjetom u kazalištima u Rijeci ili Šibeniku? Vjerujte, to je nešto prekrasno! To definitivno ne mogu zadržati samo za sebe i, na sreću, tu je HEP Vjesnik.

I danas ga s veseljem rado čitam - od korica do korica. Čak i vlastite tekstove! Ne zato da bih uživao u vlastitom *egu*, već da vidim koliko je ispravaka i intervencija učinila urednica. To je najbolji način učenja. Primjerice, naučio sam pisati kratko, jasno, što razumljivije i jednostavnije. Zato mi pisanje općenito, a posebno za HEP Vjesnik, predstavlja užitek. Dao Bog da mi dobro zdravlje omogući da još dugo budem njegovim suradnikom. Jer da ga nema, HEP Vjesnik bi trebalo izmisliti. Ovakav kakav je danas, jer teško ga je napraviti boljim.

Vladimir Dokmanović

Značajna uloga u prevladavanju suprotnosti

- Čast mi je i zadovoljstvo da timu HEP Vjesnika, kao bivši dugogodišnji zaposlenik HEP-a i suradnik HEP Vjesnika te kao jedan od inicijatora pokretanja izdavanja elektroprivrednoga glasila na republičkoj razini, čestitam 200. rođendan

U uvjetima djelovanja regionalnih proizvodno-prijenosnih poduzeća, krajem šezdesetih i početkom sedamdesetih godina prošloga stoljeća, svaki opravdani pokušaj objedinjavanja poslovnih funkcija na razini sustava značio je centralizaciju i ugrožavanje poslovnog položaja i stečenih prava tih poduzeća.

Mnogi se elektroprivrednici sjećaju s koliko je napora i umiješnosti trebalo dokazivati opravdanost objedinjavanja pojedinih zajedničkih poslovnih funkcija na republičkoj razini.

Pokretanje elektroprivrednoga glasila na razini sustava bilo je također popraćeno nerazumijevanjem i suprotstavljanjem pojedinih tadašnjih upravljačkih struktura.

Tvrdim da je HEP Vjesnik dugogodišnjim i upornim djelovanjem odigrao odlučujuću ulogu u prevladavanju tadašnjih suprotnosti, stvarajući ozračje zajedništva i osjećaja pripadnosti HEP-u, kao snažnom osloncu socijalne sigurnosti svih svojih zaposlenika.

Uloga uredništva HEP Vjesnika i uloga dugogodišnje glavne urednice bila je doista značajna za doprinos stvaranju prepoznatljivog identiteta HEP-a, kao tvrtke koju cijene i uvažavaju njeni potrošači električne i toplinske energije i koja uživa stručni i poslovni ugled i izvan naših granica.

Stoga vam iskreno čestitam dvjestotu obljetnicu uz želju da HEP Vjesnik i nadalje ostane omiljeno štivo svog vjernog čitateljstva.

Gordan Papić

Privremeni novinarski staž bio je najljepši

- Nekoliko puta se u negdašnjoj Radnoj organizaciji Elektroprivreda Dalmacije

HEP je parafirao Ugovor za TE Jertovec s Enronom, Vjesnik donosi prilog o Prvom izvješću HEP-a o okolišu, s *lica mjesta* izvješćuje iz Plomin luke otkuda je nakon 50 godina krenuo prvi trajekt, bilježi spajanje hrvatsko-mađarskog voda preko Mure.

Turbina je na 3000 okretaja u minuti. Počinje. Uzbudi se stroj na nazivni napon 13,8 kV. Uklopničar zove DC Pehlin. Uključuje se rastavljač. Uključi se prekidač, šesnaest je sati i osamnaest minuta. I to je to. TE Plomin 2 sinkroniziran je s mrežom HEES-a, piše Vjesnik o najvažnijem trenutku, o znaku života toga postrojenja.

Retro 6

Studeni 1999. - pušten u rad DV 400 kV Tumbri-Heviz i TE Plomin 2

U studenom izdajemo poseban dvojezični (hrvatski-njemački) broj Vjesnika posvećen završetku izgradnje TE Plomin 2, svojevrsnu monografiju HEP-a i RWEE-a, kao predložak za svečanost puštanja u rad 2. prosinca 1999. godine.

Vjesnik bilježi i svečanost - puštanje u rad DV 400 kV Tumbri-Heviz, poveznice mađarskog i hrvatskog elektroenergetskog sustava, kao najkraće energetske 400 kV veze između interkonekcije UCTE I CENTREL A, 9. prosinca obilježen je početak izgradnje novog bloka TE Jertovec. "Opravdan

Naši suradnici

pokušavalo pokrenuti izlaženje lista koji bi zaposlenima pružio informacije o događajima u njihovoj radnoj sredini, ali uvijek bi ta ideja završila neslavno, tek s nekoliko početnih brojeva. A onda je, temeljem odluke Radničkog savjeta od 15. ožujka 1979. godine, izašao prvi broj biltena za internu uporabu nazvanog Poslovne informacije, a urednik mu je bio mr.sc. Anate Busatto. Od početka je Bilten imao stalne rubrike za informiranje zaposlenika o: pogonskoj spremnosti postrojenja, o elektroenergetskim okolnostima, o financijskim pokazateljima, o planovima poslovanja i njihovoj realizaciji, kadrovskim promjenama, novoizdanim propisima vezanim za našu djelatnost, a bio je i poseban prilog koji je stručno i znanstveno obrađivao teme iz energetike. Za njega su pisali mnogi ugledni predavači i stručnjaci, kako iz Elektroprivrede, tako i izvan nje.

Za mene je sve počelo potpuno slučajno. Vodio sam zapisnike i pisao odluke organa upravljanja pa sam samim tim bio upućen u aktualna zbivanja. To je potaknulo moje pretpostavljene da mi već početkom 1982. godine uz moje poslove dodaju i poslove urednika našeg informativnog biltena. Dakako, uz napomenu da je to samo privremeno dok se ne sagleda opseg posla. I ja sam, tako privremeno, poslove urednika a potom novinara-suradnika obavljao dvanaest godina.

Od prvog broja pa sve do pojave tadašnjeg Vjesnika ZEOH, kada je ugašen, naš bilten Poslovne informacije izlazio je redovito jedanput mjesečno, opsega 30 do 40 stranica, u nakladi od 500 primjeraka. Premda je bilo puno problema oko prepisivanja i tiskanja (umnožavao se na *geštetneru*), uvijek je izlazio na vrijeme.

Do polovice 1993. godine, nastavio sam surađivati u Vjesniku ZEOH, a potom i HEP Vjesniku kao novinar zadužen za splitsko proizvodno područje i priznajem da mi je to doba bilo jedno od najljepših u mom radnom vijeku.

Bilo je to vrijeme izgradnje HE Đale, što sam redovito pratio, a početkom devedesetih i ratnih zbivanja, kada je trebalo imati i hrabrosti za obavljanje toga posla.

Međutim, kako sam po struci pravnik i kako tu svoju struku nisam htio napustiti, a dva posla nisam mogao raditi, vratio sam se pravnim poslovima. Njih sam radio do svog umirovljenja odnosno do kraja lipnja 1993. godine. Mislim da sam donio ispravnu odluku, a druženje s kolegama novinarima ostalo mi je u nezaboravnom sjećanju. Zato, moje iskrene čestitke za 200. broj!

MICA TOMAŠEVIĆ

Nije samo vjesnik, već i udžbenik za čitatelja

- Više od 27 godina radim u Hrvatskoj elektroprivredi na poslovima za nove djelatnosti - distribucije prirodnog plina, koja je bila i sve je značajnija za energetiku u našoj zemlji. Svakako da je i zbog potpuno novih poslova plinske djelatnosti, a zapravo jedne od najstarijih energetske djelatnosti, bilo puno razloga da s pozornošću pratim sve što se o energetici moglo pročitati od energetičara praktičara koji su svoja iskustva i mišljenja iznosili u HEP Vjesniku. Takva iskustva korisno su i značajno pomogla u početku razvoju distribucije prirodnog plina i meni osobno.

S godinama rada osjetio sam i sam potrebu ponešto napisati u našem Vjesniku o poslovima u distribuciji plina. Zbog osjetljivosti poslova u distribuciji prirodnog plina, koji su povezani sa sigurnosnim rizicima glavni razlog u početku najviše su bila tehnička pravila za građenje i održavanje plinovoda i plinskih instalacija. I dalje, dakako, sigurnost jest središte interesa, ali utjecaj ekonomskih razloga je opravdano sve veći, premda se nadamo da neće postati odlučujući, što u ovim našim *krivudavim* promjenama povremeno nije isključeno (premda se i u takvim slučajevima to vraća upravo kao ekonomski *bumerang*). Kasnije su razlog mojega javljanja postala već i potreba glasnijeg izražavanja stavova o organizaciji, načinu vođenja poslova i ravnopravnom mjestu djelatnosti distribucije plina u energetici i ukupnom gospodarstvu. I sada postoji iznimna potreba za bržim rješavanjem odnosa i okolnosti u energetici, jer uvjeren sam da je razvoj hrvatske eneegetike usporen, a nažalost svjedoci smo da nas susjedi svojim rezultatima podsjećaju koliko kasnimo za europskim zemljama u okruženju. Ja sam u HEP Vjesniku pronašao, prema vlastitom sudu najboljih prijedloga za rješavanje energetke, ali mislim da su dva osnovna razloga što su takvi prijedlozi ostali samo na papiru i nisu provedeni u stvarnost. Prvi razlog je što nije bilo pravih, velikih, i odlučnih energetičara, spremnih na odgovornost, a drugi što su osobni, posebno materijalni interesi nesrazmjerno nadvladali zajedničke interese. Zemlja iz koje su potekli Bošković, Tesla, Bošnjaković, Požar, Bazjanac i brojni drugi priznati znanstvenici to sebi ne smije dopustiti.

HEP Vjesnik je energetici, prema mojem sudu, dao značajan prilog, a najveći po tomu što je potpuno dostupan stručnjacima iz energetike, zaposlenicima, potrošačima i građanima. Nažalost, službena politika i dalje daje priznanja samo naručenim i preskupo

plaćenim studijama i analizama iz područja energetike koje do sada nisu dale pravih rezultata. Premda je energetika svugdje u svijetu normalno višestrukim vezama povezana s politikom, HEP Vjesnik - kako ga ja razumijem - nikada nije bio samo u službi politike niti je bio *jednobojan*, tako da nije bio samo vjesnik, već dobrim dijelom i udžbenik za čitatelja.

HEP Vjesnik čitam od prvog broja. Često sam pojedine napise odnosio prijateljima koji su bili zainteresirani za pojedinosti iz elektroprivrednih djelatnosti, distribucije plina ili toplinarstva, ali i općih tema iz povijesti tehnike, zaštite okoline, odnosa među ljudima ili korisnih savjeta za svakodnevni život. Posebno je, prema mom sudu, grafički i suvremeno, uvijek prigodno privlačan za čitatelja.

Što bih mogao zaželjeti punoljetnom HEP Vjesniku u budućem životu? Želim barem toliko snage kao i do sada, objektivnosti barem kao i do sada, da bude bolje za energetiku, gospodarstvo, potrošače i zaposlenike, a tako će biti ako Uprava Hrvatske Elektroprivrede smogne snage da sebi i svakomu u HEP-u, ali od vrha, postavi pitanje i ocijeni uspješnost u poslovima i odredi odgovornost za radno mjesto.

Davor Kučić

Poziv mladim stručnjacima

- Moji prvi koraci u novinarstvu vezani su uz izvješća o elektroenergetskim okolnostima, što

premda osporavan", naslov je osvrta na rad DV 400 kV Mađarska-Hrvatska tri mjeseca nakon puštanja u rad, koji je samo jednom *trojkom* pokrivaio opterećenje veće od ukupne snage četiri najveće termoelektrane HEP-a!

Događaj tisućljeća

Sveti Otac poljubio je i blagoslovio izraelsku zemlju, piše Vjesnik u broju iz ožujka 2000. godine o tom *koraku* Svetog oca kao o Događaju tisućljeća, jer nijedan Papa prije njega nije se usudio pozvati predstavnike svih religija svijeta na zajedničku molitvu, "molitvu za mir", čime je započela nova duhovna epoha u povijesti čovječanstva. U rubrici Iskustva drugih objavljujemo napis o francuskom elektroenergetskom sustavu koji je nastradao u nevremenu kao najvećem oštećenju EES-a na svijetu. "Mora se znati za branitelje HEP-a", poručuje u Razgovoru s povodom Stjepan Tvrdinić, predsjednik Udruge hrvatskih branitelja HEP-a, Vjesnik bilježi prvi *korak* u oživljavanju sustava optičkih veza HEP-a. Sotin je dočekao svjetlo, krajem svibnja 2000. godine održana je prva *Prenosijada* HEP-a.

Obustavljen Projekt IPP Jertovec

Pred Upravom HEP-a su bile tri mogućnosti - raskid ugovora, nastavak realizacije ugovora ili modifikacija ugovornog odnosa. Odlučeno je o trećoj mogućnosti za Projekt IPP Jertovec. U

Naši suradnici

smo ih svakoga mjeseca objavljivali u Vjesniku ZEOH, odnosno HEP Vjesniku, a to je bila obveza vezana uz moje tadašnje radno mjesto. Bez obzira koliko mi je za to ponekad bilo teško izdvojiti vremena, uz dobru suradnju postojao je i doprinos pravodobnoj i objektivnoj informiranosti.

Kasnije sam, što je opet bilo vezano za poslove koje sam obavljao, objavljivao analize i usporedne proračune povezane s utemeljenošću prijedloga za korekciju cijene električne energije, do uvođenja devizne klauzule.

Jednako tako, u vrijeme intenzivnog odvijanja procesa restrukturiranja, pratio sam i komentirao takve promjene u HEP-u, ali i u elektroprivredama drugih zemalja.

Držim da bi se u HEP Vjesniku trebali pojavljivati ljudi koji imaju što za reći, a takvih je u HEP-u doista veliki broj. Osobito bi malo hrabriji trebali biti mladi stručnjaci, kao suradnici HEP Vjesnika, budući da oni postupno preuzimaju sve odgovornije poslove. Naime, HEP Vjesnik ima tematsku širinu, posvećen je sustavu i u tom smislu otvoren je za nove snage.

Ante Sekso-Telento Elektroprivredna enciklopedija

- Novinarski i publicistički pokušaji, kojima se povremeno javljam u mjesečniku HEP-a traju

već više od jednog desetljeća, a započeli su mojom inicijativom još iz početka devedesetih godina prošlog stoljeća da se iz bogate prošlosti elektrifikacije za Dan HEP-a izabere baš 28. kolovoza, kao sjećanje na puštanje u rad prvog malog izmjeničnog sustava na Krki i u Šibeniku daleke 1895. godine. Naime, prvi autorski napis u HEP Vjesniku objavio sam u broju 87 iz 1994. godine. Godinu dana ranije objavljen je intervju prigodom mog uključenja u New Delhiju u promatračko članstvo u svjetskoj Udruzi za velike električne sustave CIGRE, u Parizu, koje će poslijem prerasti u redovno članstvo u dva studijska komiteta (SC 33 i SC C4). Ta dva događaja odredila su moju suradnju u HEP Vjesniku, čiji uvezani godišnjaci čine već sada nezaobilazne anale povijesti Hrvatske elektroprivrede, ali i svojevrsnu enciklopediju elektroprivredne djelatnosti u Hrvatskoj.

Ipak, uz napise o spomenute dvije teme, trudio sam se čitateljima prenijeti određena iskustva iz moje temeljne struke - visokonaponske tehnike, kada sam pisao o vezama dalekovoda i požara ili munja, posolice...Ponekad sam ih i zabavio pišući o, primjerice, filateliji i elektroenergetici, Van se Graffu i zabavi. Ali, dvije najambicioznije publicističke serije koje sam započeo, zbog moje zauzetosti, objavljene u samo nekoliko nastavaka. Riječ je o do sada u nas, a i u svijetu, neobrađivanoj zanimljivoj temi "Nobelovci i energetika" te serijalu "Svijet visokog napona" u kojem želim čitateljima prenijeti iskustva o ljudima, zemljama i krajevima sa kojih čestih putovanja svijetom, ali uvijek protkanih s pričama o tamošnjim vodovima i mrežama visokih napona. Povrh svega, naglašavam i hrvatske tragove kojih je svugdje po svijetu.

Nadam se da će mi moje obveze omogućiti nastavak spomenutih serijala, s ciljem upoznavanja mladih naraštaja energetičara, u najširem smislu, sa značajem

CIGRE, IEC, IEEE, IEE i drugih strukovnih udruga, sa svijetom visokih i raznolikih napetosti, ali i svijetom visokonaponske tehnike bez koje je suvremeni život postao nezamisliv. Uvijek rado otvorene stranice uglednog i dobro opremljenog HEP Vjesnika pomoći će ostvarenju takve moje zamisli, ali nadam se i doprinijeti i većoj raznolikosti i zanimljivosti tema za njegove brojne čitatelje.

Dino Škopac, U HEP Vjesniku sam promovirao upravljanje kvalitetom

- Najprije želim svima iz HEP Vjesnika čestitati izlaženje jubilarnog 200. broja našega glasila. Zna da, bez obzira jesmo li smo ponekad veseli ili tužni bilo zbog posla ili privatno, ipak nas sve razveseli kada nam na stol stigne novi broj našega Vjesnika. Tada se osjećamo da smo povezani i da smo dio jedne velike organizirane obitelji.

Ja sam za Vjesnik HEP-a pisao od 1992. do sredine 1995. godine, pretežito napise o kvaliteti i kad sam nedavno listao svoju zbirku tih "starih" brojeva i pronašao svoje tekstove, osjećao sam se vrlo nostalgичno, ali i ponosno.

Naime sve je započelo 1991. godine kada sam kao inženjer na izgradnji TE Plomin 2 od strane HEP-a, nakon internog testiranja u Zagrebu i plasmana među prvih šest kandidata, upućen na poslijediplomski studij managementa u Zagrebačku poslovnu školu. To su bile teške ratne godine, a samo za doći u Zagreb koji je bio pun prognanika prije svega iz Vukovara, trebalo je proći cestom na dometu granata koje su ponekad i padale u blizini. Nije bilo lako odlučiti se iz naoko sigurne Istre svakoga tjedna dolaziti u nesigurni Zagreb i slušati predavanja i u podrumima, ali i živjeti i družiti u hotelu s ranjenim Vukovcima i razumjeti njihove priče i stradanja. Moram priznati da mi je to, između ostalog, bila i životna škola. Puno njih mi je govorilo: pusti to, što će ti - budi doma, tu si siguran, ali ipak želja za znanjem i ambicija za napredovanjem upravo u tim teškim vremenima tjerala me dalje, tako da sam 1993. godine kao prvi obranio diplomski rad iz područja upravljanja kvalitetom.

Upravo ta disciplina - upravljanje kvalitetom je tema koju sam ja promovirao u Vjesniku HEP-a iz broja u broj. Smatram da je upravljanje kvalitetom ušlo u HEP upravo na projektu TE Plomin 2, gdje sam i osobno dao svoj doprinos u realizaciji prvog poslovnika kvalitete u HEP-u. Danas znam da su moji napisi o kvaliteti bili doista korisni za razvoj upravljanja kvalitetom i upravljanja okolišem što je za nas u HEP-u svakim danom sve važnije. Također moram naglasiti da prijateljstva i kontakti uspostavljeni tada prije deset godina na studiju i s kolegama iz HEP-a, a posebno sa kolegama iz Vjesnika HEP-a žive i danas

Na kraju zahvaljujem se malom ali pravom uređivačkom timu Vjesnika HEP-a, čitateljima u HEP-u, a osobito mojim Plominjanima i želim im puno zdravlja te poslovnih i osobnih uspjeha, a našem Vjesniku želim još puno jubileja.

2000. godini obilježeno je desetljeće HEP-a, a ustanovljen je Dan potrošača HEP-a, ljeta je opet s vatrom: u samo tjedan dana na drniškom je području bilo 40 požara, u Žitnici je izgorila niskonaponska mreža, u prominskom selu Razvodu i Miljevcima stupovi visokog napona...Hrvatska je postala samostalni član UCTE! Posljednjeg dana listopada Nadzorni odbor HEP-a prihvatio je Program restrukturiranja poslovnog sustava HEP-a, a Vjesnik objavljuje shematski prikaz njegove poslovne strukture. Pratimo milenijsko zasjedanje CIGRE u Parizu, na terenu smo u DP Elektra Karlovac gdje je u kratkom roku pušteno u rad pet novih mreža. HES poručuje: Dogovor ili štrajk? U Pogonu Pazin kućanstva preplatila 12 tisuća kuna, u prigodi dva stoljeća od Voltine baterije - srži elektrotehnike, Vjesnik piše o ocu elektrotehnologije, pa i suvremene industrije elektriciteta koju danas zovemo elektroprivredom.

Retro 7

Prvi plinsko-turbinski agregat novog bloka TE-TO sinkroniziran s mrežom

Prva potpala plinsko-turbinskog agregata broj jedan Kombi-kogeneracijskog postrojenja TE-TO Zagreb obavljena je 2. veljače, prva njegova vrtnja na punom broju okretaja 20. veljače, a nakon

Naši suradnici

Marko Lovrić

Razmjena znanja i informacija

- S obzirom da pratim mnoge inozemne i domaće časopise koji pokrivaju područje energetike, mogu reći da HEP Vjesnik spada među jedan od najboljih. U njemu se uvijek mogu pročitati tekstovi o novim i zanimljivim temama iz područja elektroprivrednih djelatnosti, ima stručnih napisa iz energetike pisanih na popularan način, vijesti iz svijeta, izvješća sa stručnih skupova, priloga iz područja obnovljivih izvora i ekologije i još mnogo toga vezanog uz svakodnevni život naših elektroprivrednika. Posebno dobro su obrađene teme životne važnosti za našu djelatnost, kao što je održavanje i vođenje pogona elektroenergetskih postrojenja. Posebno naglašavam da je naše glasilo, prateći brojnim prilozima reforme u elektroenergetskom sektoru drugih zemalja i svim pozitivnim rezultatima i negativnim posljedicama, također doprinijelo da se reforma našeg elektroenergetskog sektora usmjerava u dobrom pravcu.

Brojne stručne teme koje se, na ovaj ili onaj način tiču električne energije (regulativa, zdrava konkurencija, tržište, zaštita potrošača, povećana pouzdanost sustava...) dobro su i s mjerom izbalansirane s tekstovima iz

svakodnevnog života (šport, kultura, sindikat, *hobbyji* naših kolega, razne druge zanimljivosti...). Mislim da je iz svega toga razumljivo zašto se i ja ubrajam u suradnike HEP Vjesnika. Razmjena znanja i informacija svima nam je dobrodošla u poslu koji obavljamo.

HEP Vjesnik bi trebalo nastaviti tiskati bez većih promjena, jer je ovakav kakav jest postao je prepoznatljiv, ne samo među radnicima HEP-a, već i u susjednim elektroprivredama i na mnogim drugim adresama. Žao mi je samo što ga ne stignem uvijek pročitati u cijelosti. Uredništvu želim još mnogo dobrih brojeva.

Mihajlo Filipović

Ekološke posebnosti nisu kurioziteti

- Stotinu je velika, uredna brojka. To je otvaranje novoga reda veličine, novo proširenje reda, novi, glasniji zahtjev za većim prostorom. Stotinu primjeraka časopisa, i bez obzira na broj stranica, to je velika hrpa. Ljudi tomu dodaju riječ 'jubilarno', slavljeničko, da bi bolje osjetili kako za njima ostaje još jedna stuba na poznatomu putu u nepoznato. Sutradan, hrpa nastavlja rasti, jednako

ustrajno, pa makar manje jubilarno. Rutina, znate već: kako si, dobro; što ćeš, kavu...

Onda stigne dvjestoti broj. Samo posvećeni tom čudnovatom poslu, oni koji se duboko vesele svakoj novoj stranici, samo oni znaju koliko je mnogo uloženo truda da se malo pojavi izloženo na bijelomu papiru. To doista nije moguće točno prenijeti čitateljima. A i čemu? Pažljiviji će prepoznavati, nepažljivima ne pomaže nikakvo ukazivanje, a tiskana riječ važna je zbog mnogo važnijih stvari od pustih količina.

Moj alat za komuniciranje zapravo je fotografija, jer riječima ne znam slagati onako detaljnu i finu sliku kakvu bih želio prenijeti. U sada već čitavih 45 godina bavljenja govorom svjetlosti otkrio sam da mi se znatno popravio i pisani izričaj, pa tako u HEP Vjesniku mogu poneke misli prinositi i crnobijelim znakovima. Ali duboko još uvijek osjećam veću sigurnost u komentiranje svjetlosnim ploham, gdje se svaka tvrdnja oblikuje izrezivanjem stvarnosti iz ukupne iluzije. Sliku trenutno mogu pročitati, prepoznati i razumjeti svi, bez obzira na kulturu, jezik ili vrst obrazovanja.

U HEP Vjesniku surađujem zbog civilizacijske osnovnosti kojom se elektroprivreda bavi; jednako kao i moja sadašnja matična kuća, Hrvatske vode. Temelj postojanja oslanja se na najčvršću svjetsku materiju, vodu, dok se osnova djelatnosti oslanja na električnu energiju, najčišću silu koju poznajemo. Ljudi vodom proizvode energiju kojom dobavljamo vodu ljudima. Ima tako zgodnih krugova i previše za nabranje.

Uredništvo HEP Vjesnika povjerava mi relativno mnogo prostora na stranicama mjesečnika, a u prigodi dvjestotoga izdanja, kolumni *Kugla na kosini* tek je sedamnaest.

Ne godina - nastupa! Nadam se jednako ugodnoj suradnji i dalje, jer ekološke posebnosti nisu tek kurioziteti. Više su to odjeci jedne manje ugodne stvarnosti, koja realno postoji tamo gdje su se ljudi zapleli u mreže svojih želja. A ekologija znači samo prehranjivanje čovječanstva i razumijevanje posljedica.

Željko Medvešek

Štivo bez senzacionalizma

- Jubilarni broj? Ponos, radost, slavlje, pohvale. Za jedne je to uvijek poticaj, drugima (rijede) dobro bi došle primjedbe, kritike - ali ne i ocrnjivanje, omalovažavanje i "pljuske".

Zašto takav uvod? Razumljivo je, ali ne i opravdano, kako naši privatizirani (i internacionalizirani) javni mediji pišu senzacionalistički i lukavo izvlače novac od puka, kojima pružaju nasladu nad tuđim nesrećama i bolima, uživanje u spletkama, ali i zlorado negativistički pišu o događajima u zemlji. Nažalost njima se pridružuju i "državni" mediji, koje financiraju pretežito porezni obveznici i koji bi trebali pokazivati više poštovanja prema gledaštvu (velike) većine. Osobama iz javnog života stavlja se u *usta* ono što oni nisu rekli, stajališta stranih državnika, koja nam ne idu u prilog, ističu se (zlorado) velikim naslovima na prvim stranicama ili u udarnim vijestima.

Uz novine, koje trebaju dati pregled zbivanja u zemlji i u svijetu, osvrte, analize i predviđanja, ljudima treba ponuditi štivo neopterećeno senzacionalističkim sadržajima (i objedama), koje će ga obavijestiti o bliskim događajima,

testiranja zaštite - agregat je oživio 23. veljače, odnosno sinkriniziran je s mrežom! Dogodila se kalifornijska energetska kriza, a Vjesnik analizira okolnosti. Uspostavljen je emisijsko-imisijski monitoring utjecaja zagrebačkih termoelektrana, Ministarstvo gospodarstva potpisalo je Ugovor s britanskim konzorcijem Norton Rose kojeg je hrvatska Vlada odabrala za savjetnika za restrukturiranje i pripremu privatizacije HEP-a. Vjesnik komentira prijedloge pet energetskih zakona koje je u travnju 2001. godine Vlada uputila u saborsku raspravu, donosi vijest o potpisivanju memoranduma o razumijevanju između USAID-a i HEP-a o financiranju obnove mreže u povratničkim naseljima, objavljuje rezultate monitoringa kvalitete zraka u plominskim elektranama uz poruku "Zrak je prve kategorije". Na hrvatsko-slovenskoj smo granici gdje je obilježeno spajanje sustava svjetlovodnih magistralnih veza između HEP-a i ELES-a.

Utemeljen je HEP Plin d.o.o. - prvi korak u restrukturiranju

U Osijeku je 5. lipnja 2001. godine utemeljenjem HEP Plina d.o.o. učinjen prvi korak u restrukturiranju HEP-a. Hrvatski sabor je 19. srpnja 2001. godine prihvatio paket energetskih zakona, o NE Krško nema ništa nova, Konferencija stranaka Okvirne konvencije o klimi prihvatila je kompromisno rješenje za *Kyoto protokol*.

Naši suradnici

afirmativno o zbivanjima u kulturi i gospodarstvu, ponešto o stručnim temama (ali ne previše o zdravlju i napatcima za jela), a uz to i o zanimljivostima za trenutke odmora.

E, tu smo došli i do HEP Vjesnika! Takav afirmirani list, imaju i zaposlenici HEP-a, zahvaljujući razumijevanju poslovodne ekipe i umijeću i zalaganju uredništva. Za stvaralaštvo i uspješno obavljeni posao potrebna je neovisnost stvaratelja (autora projekta, urednika, ...), a ona je moguća, kad *management* postane svjestan značaja komunikacije i informacije.

A glede moje suradnje s HEP Vjesnikom izdvajam nekoliko čimbenika: osobno zanimanje za događaje iz elektrogospodarstva, pronalaženje zanimljivih napisa iz medija u svijetu o odnosnim temama i zadovoljstvo u prevodenju i pripremi, pri čemu i sam uvijek naučim nešto novoga, mogućnost da ta saznanja podijelim s drugima - u ovom slučaju, nadam se - čitateljima HEP Vjesnika, i ne kao posljednje, ljudski, mislim da smijem reći kolegijalni odnos uredništva glasila (i) s povremenim suradnicima.

Na poslovodstvu je stvaranje uvjeta za izdavanja lista, na stručnjacima njegovo oblikovanje (format, odnos teksta/grafike, ...), ali o sadržaju i mogućim izmjenama/dopunama te o čitanosti treba pitati i čitatelje anketnim upitnikom u novinama, telefonom, elektroničkom poštom ... Za sudjelovanje u tomu i/ili dobre prijedloge (i primjedbe) mogla bi uslijediti i primjerena nagrada: grupni posjet u HE /TE ... i odnosni grad/okolinu, elektrotehnički proizvod, monografija, ...

A na kraju i prijedlog: više tekstova o inovatorima, primjeni njihovih zamisli i

uradaka, nagradama za ostvarene uštede... (Postoji li na svim organizacijskim razinama HEP-a pravilnik o tomu?)

Olga Štajdohar Pađen

Obilje korisnih informacija

- HEP Vjesnik uvijek rado pročitam. To su novine koje, ne samo zaposlenima u HEP-u, već i svima nama koji smo poslom vezani uz HEP svaki put donesu obilje korisnih informacija.

Moja suradnja s Vjesnikom započela je uz određene događaje u Institutu za elektroprivredu i energetiku u kojem radim, ali se s vremenom, prvenstveno zahvaljujući ohrabrenjima urednice i njezinom jednostavnom i učinkovitom pristupu, proširila na druge teme.

Upravljanje kvalitetom, upravljanje vremenom, kvaliteta sastanaka, normizacija, upravljanje ljudskim potencijalima, upravljanje odnosom s kupcima koristeći moderne informatičke sustave, sve u cilju povećanja konkurentnosti i opstanka na tržištu - to su postale nezaobilazne teme i u području energetike i vjerujem da o njima treba pisati. Riječ je o promjeni u našim glavama, promjeni pristupa i pogleda na probleme kao izazove, a

HEP Vjesnik je odličan prostor za progovoriti o njima.

Usprkos svim promjenama koje su nove tehnologije donijele u svijet izdavaštva, tiskana riječ i papirnata izdanja su ostala nezaobilazno sredstvo komunikacije s čitateljima - teško je ekranom nadomjestiti onaj osjećaj knjige ili novina u rukama, mogućnost da nešto podcrtate, uokvirite, istrnete, raširite po stolu, komentirate s kolegama uz kavu, stavite na oglasnu ploču.

Uz čestitke uredništvu, s veseljem očekujem sljedećih dvjesto brojeva.

Branko Prpić

Vjesnik afirmira ljude - najznačajniji kapital HEP-a

- Što prigodno napisati za jubilarni 200. broj internog mjesečnika HEP Vjesnik? Kvalitetan i prepoznatljiv proizvod njegovih novinara, suradnika i njegovog glavnog i odgovornog urednika. Premda sam, eto, rekao sve bitno, ipak moram naglasiti i dodati da se doista ne mogu sjetiti još nekoga tko bi bio tako radoholičarski predan svom poslu kao što je to urednik HEP Vjesnika. Iskoristit ću ovu prigodu i reći nešto iz svoga kuta stručnog radnika na

poslovima odabira, obrazovanja i profesionalnog razvoja ljudskih potencijala tvrtke.

Danas već svi znamo i sve je očitiije da vrijednost pojedine tvrtke i organizacije i njen temeljni kapital, nije samo u njezinim nekretninama i bilanci poslovanja, već da njega u velikoj mjeri određuju ljudi koji u njoj rade, koji su njezin stručni, radni i intelektualni kapital. Kad je u pitanju organizacija koja izdaje tiskovinu, spomenuta vrijednosna odrednica iznimno dominira nad svima ostalima. Vrijednost takve organizacije skoro u potpunosti određuju ljudi koji afirmiraju te vrijednosti svakog dana, tjedna, ili mjeseca, ovisno o tomu je li riječ o dnevniku, tjedniku ili mjesečniku.

Uvijek me zato ispuni profesionalno zadovoljstvo kad se sjetim da sam osobno, kao psiholog - stručni suradnik za izbor kadrova, bio jedan od onih koji su bitno utjecali na izbor ključnih ljudi koji danas uređuju i stvaraju HEP-ov mjesečnik. A, sjećam se, nije se baš lako bilo izboriti za to, tada, prije dvadeset i više godina, kao što to nije ni danas. Skupiti hrabrosti i otići, zajedno s tadašnjim predsjednikom Komisije za izbor novih radnika ing. Stjepanom Šimunićem, do direktora Božidara Širole i reći mu da je kandidat za radno mjesto novinara početnika, koji mu je *preporučan* s tadašnjeg republičkog vrha, prema svim objektivnim kriterijima neusporedivo slabiji od jednog drugog kandidata, kažimo točno, kandidatkinje, kod koje smo svi u Komisiji jasno uočili jak, pravi novinarski nerv. Videći naše gorljivo zauzimanje za našega kandidata, nakon kraćeg direktorovog razmišljanja i njegovih riječi "Ako je tako, onda ću onima gore morati reći..." - znali

Vjesnik bilježi trenutak - prvi put na mreži parne turbine kombi kogeneracijskog bloka TE-TO. Posjetili smo hidroelektrane PP Zapad gdje je vrijeme velikih poslova, *okom kamere* zabilježili smo jedinstveni trenutak - ispražnjeno jezero Lokve. HEP i Adria Wind Power potpisali su Ugovor o maloj vjetroelektrani na Pagu, Vjesnik upoznaje zaposlenike HEP-a o novom sustavu mirovinskog osiguranja. U rubrici Jedinstveni događaj komentiramo posljedice na frekvenciju UCTE jedne minute šutnje u Europi kao znaku izricanja sućuti za poginule u terorističkom napadu 11. rujna na NEW York.

Oteti naši monter!

Monteri Pogona sv. Ivan Zelina nekoliko su sati strahovali pred nišanom potrošača koji im je prijeto smaknućem, jer su imali nalog o isljučenju zbog neplaćenih računa za električnu energiju?! Vjesnik predstavlja pretplatno brojiilo za potpuni nadzor potrošača, kako bi se smanjio nenaplaćeni prihod. U HE Gojak smo, odnosno njegovu ribogojilištu da bi s njima proslavili priznanje za najljepši okoliš i pisali o predstavljanju Izvješća "Hrvatska elektroprivreda i okoliš 1999. - 2000.", odnosno pridružili se Skupštini novinara za okoliš. Sa Sedme Konvencije stranaka donosimo vijest "Kyoto protokol je spašen". Studeni je mjesec sjećanja na tragediju Vukovara i tomu posvećujemo HEP Vjesnik toga mjeseca. Premda je

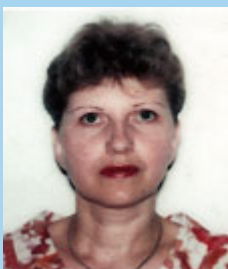
Naši suradnici

smo da smo izborili bitku. "Svaka mu čast, pravi direktor, onakav kakav treba biti" - rekao sam u sebi. Kandidatkinja za koju smo se tada, davno, založili u potpunosti je ispunila naša očekivanja. Ona je sada, predmnijevate li, taj radoholični glavni i odgovorni urednik. Slična priča vezana je i uz sadašnjeg novinara-urednika.

U okviru ovog prigodnog afirmativnog osvrta ipak treba u novinarskom stilu, provokativno, postaviti i pitanje što činiti da HEP Vjesnik više približimo čitatelju HEP-a? Mora se priznati da je teško pronaći mjeru između pisanja o onomu što zanima, tišti radnika i sadržaja koji će promovirati, reprezentirati poduzeće, njegov *management* i njegova dostignuća. No, to je tema za neku drugu prigodu.

Nevenka Novosel

Prava adresa za *avanturu* približavanja nuklearne tematike

- Nuklearna energija i nuklearna tematika općenito uvijek je predstavljala veliki izazov za svakog tko je o tomu htio pisati. Razlog nije samo u složenosti nego i u odnosu javnosti koja

je ponekad opravdano, ali većinom neopravdano imala negativan stav prema nuklearnoj energiji. Sjetimo se samo Hirošime, nuklearnih pokusa, Černobila. Ali ne zaboravimo da je 16 posto od ukupno proizvedene električne energije u svijetu proizvedeno iz nuklearnog goriva i to bez ispuštanja ugljičnog dioksida, koji je glavni uzročnik *efekta staklenika*. Znači, čak i prema "zeleno" orijentiranim stručnjacima, nuklearna energija je ključni odgovor na obveze iz Kyota.

Upravo zbog gore navedenih razloga upustila sam se u avanturu približavanja nuklearne tematike zainteresiranom čitatelju. A pravi izbor mjesta gdje se ta avantura mogla realizirati je bio časopis HEP Vjesnik, dovoljno stručan, a opet dovoljno širokog sadržaja za objavljivanje kraćih, a ponekad i duljih zanimljivosti iz područja primjene nuklearne znanosti i tehnologije u svijetu i Hrvatskoj.

Ono što posebno želim pohvaliti je vrlo poslovan, ali prijateljski odnos svih novinara HEP Vjesnika, a posebno glavne urednice Đurde Sušec. Bez njezinog angažmana na osobnom školovanju i školovanju njezinih suradnika na području kao što je nuklearno i svesrdnoj pomoći pri oblikovanju priče i moji tekstovi izgledali bi manje zanimljivi.

Čestitam glavnoj urednici HEP Vjesnika i čitavom Uredništvu na izlasku jubilarnog 200. broja časopisa i želim još mnogo zanimljivih brojeva kao i još mnogo godina uspješne suradnje na približavanju nuklearne tematike čitateljima HEP Vjesnika.

Dražen Ninić

Čast mi je biti suradnikom HEP Vjesnika

- Od početnog skromnog *tvorničkog lista*, vrlo brzo je dogurao do razine respektabilnog

glasila kojeg bi poželjele imati i mnogo jače elektroprivrede u svijetu. Čitateljima pruža obilje stručnih, ali i različitih drugih informacija. Povijesni je dokument - vrelo informacija za buduće naraštaje koji će proučavati povijest HEP-a i Hrvatske. Odličan i opsežan sadržaj te zavidan grafički *design*, rezultat su stručnog i predanog rada malog tima znalaca vođenih ozbiljnom rukom glavne urednice.

U prigodi jubilarnog 200. broja, glavnoj urednici i njenim novinarkama i novinarima upućujem srdačne čestitke, uz želju da postignu najveću moguću čitanost.

Koji je moj motiv za suradnju?

Naime, u Dalmaciji se ponegdje zadržao stari običaj - izaći na *ponistru* i gledati što se događa. Najbolje je ako imate tzv. *žburt* - prozor, koji gabaritima izlazi iz ravnine fasade, pa ne morate glavu nagnuti izvan prozora da bi vidjeli više. Nemam *žburt*, pa sa svoje *ponistre* vidim kao i svatko drugi. No, za razliku od drugih, ja to što vidim, napišem u svojoj kolumni. Znači, za pisanje mi nije motiv ni osobna promocija, jer većinu tekstova potpisujem pseudonimom, a nije ni honorar jer je nizak. Motiv se može najbolje shvatiti kroz onu dalmatinsku *Il' reć il' puknit'*. Veliko je zadovoljstvo kad čovjek može javno reći ili napisati ono što želi, ono što ga muči ili ono što bi moglo pozitivno utjecati na rad i ponašanje drugih. Tko to

može platiti? Nitko! Eto, zato pišem kolumnu. Prema brojnim reakcijama čitatelja, zaključujem da pisanje nije uzaludno. U pisanju imam potpunu slobodu, što svjedoči o demokratičnosti i otvorenosti HEP Vjesnika. I da ne zaboravim, čast mi je biti suradnikom HEP Vjesnika.

Ivo Santica

HEP Vjesnik kao *prozor*

- Naš Vjesnik čitam stalno i već to govori dobro o njemu. Uvijek pronađem zanimljivih stvari, informacija do kojih na drukčiji način ne mogu doći. Djelomice sam izoliran smještajem i konceptom posla, a i kao osoba nisam znatiželjan da pitam, pa onda volim čitati. Zato od HEP Vjesnika očekujem da mi bude *prozor*. Razmišljao sam što bi u njemu moglo nedostajati najširem čitateljstvu, malo sam čak i s ljudima razgovarao i svi se slažu da bi trebala postojati jedna stranica sastavljena samo od kratkih vijesti, onako kao na INFO-u. Većini radnika, koji rano jutrom odlaze na teren, elektronske informacije nisu dostupne.

obnova u tijeku, još uvijek je to razrušeni grad. U prosincu 2001. godine bilježimo rekordnu cijenu na europskom kratkoročnom tržištu električne energije - 627 eura za MWh! Utvrđeni su sporazumni odnosi Hrvatske i Slovenije o NE Krško, Nadzorni odbor HEP-a prihvatio je preoblikovanje HEP-a u HEP grupu. Vjesnik obrazlaže i komentira telekomunikacijski *boom* u Dalmaciji! Sindikat je 18. prosinca održao mirni prosvjed i pred upravnom zgradom HEP-a u Zagrebu.

Retro 8

Započinje obnova TS Ernestinovo i izgradnja TS Žerjavinec

U spomen na izumitelja žarulje s volframovom niti Franju Hanamana, u siječnju 2002. godine u Tehničkom muzeju u Zagrebu otkrivena je njegova bista. Vjesnik je u Slavoniji gdje su pušteni pod napon obnovljeni dalekovodi 110 kV Ernestinovo - Osijek 2/1 i Ernestinovo - Đakovo 2, a u Zagrebu, Osijeku, Splitu i Rijeci pratimo oproštaj s umirovljenim radnicima HEP-a. Ožujak je mjesec polaganja temeljnoga kamena kao znaka početka obnove TS 400/110 kV Ernestinovo i izgradnje TS 400/220/110 kV Žerjavinec. Vjesnik komentira utjecaj na elektroenergetski sustav dočeka Janice Kostelić koja se vratila u Zagreb sa tri osvojene zlatne medalje i jednom

Naši suradnici

Govorim to kao čovjek koji poznaje i tvrtku i ljude, jer u odnosu s HEP-om sam 44 godine, od stipendijskih dana, a to je doista duga veza i da me ne drži nešto jako, nešto kao kruh ... i da to nije urodilo ljubavlju - bila bi katastrofa. A, kao projektant, na neki način, cijeli život pišem, surađujem s Energijom, CIGRE-om... i sad su već došle i godine kada imaš potrebu na ovakav način progovoriti. A, pokretač? To je uvijek ljubav, jer ako ti nemaš tu žicu, nema te materijalne koristi koja te na to može natjerati.

Stjepan Đeri

Rekreacija je moja tema

- Suradujući i pišući još u informativnom listu Elektorslavonije, nastavio sam pisati i za Vjesnik HEP-a. Pišem najčešće o športskoj rekreaciji, koja mi je i glavna preokupacija u slobodno vrijeme. U rekreaciji sam praktički od zaposlenja u HEP-u, od 1972. godine.

Da pišem o rekreaciji navela me činjenica da je općenito u medijima to nedovoljno zastupljena tema, a korist od je nemjerljiva. Sama riječ *rekreacija* nastala je od latinske riječi *recreate* što znači *oporaviti se*. Još su stari Rimljani uočili da je aktivni odmor (rekreacija) potreban čovjeku da bolje funkcionira.

U medijima je najzastupljeniji vrhunski šport, a u posljednje vrijeme stručnjaci upozoravaju da je on vrlo štetan za zdravlje čovjeka. Stoga ću o rekreaciji pisati i dalje, nastojeći što više naših kolega nagovoriti da se bave rekreativnim športom, za njihovu osobnu i korist naše tvrtke.

HEP Vjesniku i svim njegovim suradnicima, kao i svim čitateljima čestitam na 200 objavljenih - i pročitanih - brojeva.

Silvana Prpić

U potpunosti pogodio cilj

- Dvjesto brojeva HEP Vjesnika je doista velika stvar za sve dugogodišnje pisce i čitatelje. Kao povremeni novinar-suradnik u posljednje dvije godine - nekad više, a nekad manje - bila sam prisutna na njegovim stranicama. Mogli ste me čitati na zadnjim stranicama koje su se obično bavile neobaveznijim i *laganijim* temama. Obično su to bili osvrti ili *mekaniji* komentari na pročitane knjige koje su se bavile temama tzv. psihologije prilagođene za šire pučanstvo. Interes je proizašao iz svakodnevnog života, mog sadašnjeg posla i obiteljskih okolnosti. Kako za novinare kažu da se u sve po malo razumiju, ali u ništa do kraja, to se dakako ne odnosi na ljude koji su iz svojih struka *zaplovili* novinarskim vodama,

tako sam se i ja uključila u to područje koje se odnosi na ponašnje djece u određenim godinama, odnosima među ljudima, na teme koje su općenito vrlo *rastezljive* i lako *probavljive*, a literatura je lako dostupna.

Iz mog kuta HEP Vjesnik je pogodio u potpunosti svoj cilj. Koncipiran je tako da su prednje stranice isključivo namijenjene struci i svim važnim događajima koji obilježavaju elektroenergetsku djelatnost, a u zadnjem dijelu daje prostor ljudima i njihovim osobnim interesima. Upoznaje zaposlenike različitih profila, *dotiče* šport, kulturu, ima svega po malo u pravoj mjeri. Ljudi koji ga iz mjeseca u mjesec, pa tako godinama osmišljavaju i stvaraju, uspjeli su to glasilo približiti, kako *hepovcima*, tako i *nehepovcima*.

Čestitke i... idemo dalje.

Niko Mandić

O pogonskim događajima iz pera dispečera

- Više od dvadeset godina radim na poslovima vođenja i rada elektroenergetskog sustava. To su bili različiti poslovi vezani za planiranje i optimalan rad EES-a. U proteklom razdoblju radio sam na sličnim radnim mjestima, ali

šaljivo rečeno u tri države. Ne postoji u sustavu bivše države takvo raznoliko iskustvo. Prvo u negdašnjoj Jugoslaviji (Sarajevo), potom u ratnom razdoblju i iznimno otežanim uvjetima rada u BiH koja je postala neovisna država. To je bio specifičan rad s obzirom na ratne uvjete neposredno uz crtu bojišnice, bolje rečeno samo 100 metara od borbenih položaja. U to vrijeme zapravo moje radno mjesto je bilo sastavni dio bojišnice u gradu Sarajevu. *Otočni rad* u energetskom smislu dugo vremena u *mikro otoku* koji je pretežito potrošački čvor, s minimalnom snagom izvora u tom prostoru, reda veličine do jednog megavata. Frekvencija takvog minijaturnog *mikro-sustava* najveći dio vremena je bila približno 49 Hz! Kako biti dispečer i raspolagati snagom od samo 2 do 8 MW, pri čemu je moguća potrošnja ekvivalentna snazi od stotinu megavata? Takav način dugotrajnog rada je jedinstven u europskoj i svjetskoj praksi.

Dolaskom u HEP, nižu se nova iskustva i saznanja, a u povoljnom radnom okruženju uočavaju se zanimljive teme iz svakodnevnog rada, koje je trebalo vidjeti i zapisati, a HEP Vjesnik je za to prikladno mjesto.

Bilo je zanimljivih pogonskih događaja koji zaslužuju pozornost. S postojećom opremom nije ih bilo moguće sve zapisati i *vidjeti*. Zato su birani događaji, koji svojom pojavom izazivaju značajne promjene neuobičajene za promatrano vremensko razdoblje, koje su u grubljem obliku ostale zapisane na postojećim uređajima.

Za koga pišem u HEP Vjesniku? Tekstove nastojim pisati što pristupačnije i aktualno za širi krug čitatelja. To istodobno ne isključuje i drukčiji pristup i način pisanja.

Svi moji tekstovi objavljeni u HEP Vjesniku, koliko mogu zapaziti, različiti su po mnogo čemu

srebrnom na Zimskoj olimpijadi. Hrvatski sabor prihvatio je 28. ožujka 2002. godine Zakon o privatizaciji HEP-a. U Vjesnikovom *Našem intervjuu* gostuje akademik Vladimir Paar i poručuje "Budućnost u smjeru ljudske i humanističke dimenzije". Za TS 110/20(10) kV Dobri osigurano je 6,7 milijuna eura dugoročnog kredita, započela je izgradnja TS Sušak. Vjesnik prati akciju HES-a o referendumu za potpisivanje kolektivnog ugovora.

HEP preoblikovan u HEP grupu 1. srpnja 2002. godine

Jednom od najvažnijih sugovornika HEP-a, udrugama potrošača, HEP je predstavio Prijedlog tarifnog sustava uz naglašavanje temeljnoga cilja - dokućna dvojbene formule za angažiranu snagu, izjednačavanja prosječnih cijena na naponskim razinama i efikasnijeg rasporeda opterećenja prema dobu dana, piše Vjesnik. Donosimo vijest o potpisivanju Kolektivnog ugovora 23. svibnja 2002. godine, kojemu je pristupio samo HES. Sukladno lipanjskim odlukama Nadzornog odbora, 1. srpnja HEP je preoblikovan u HEP grupu povezanih ovisnih društava elektroprivrednih i pratećih djelatnosti. Vjesnik objavljuje Sporazum o radnom, socijalnom i materijalnom položaju radnika HEP-a kod osnivanja novih društava u HEP grupi. Od 1. rujna te godine primjenjuje se novi Tarifni sustav o kojem Vjesnik opsežno

Naši suradnici

od ostalih napisa objavljenih u okviru istoga broja, što je dobro, a bilo ih je više od trideset. Ne mogu biti dovoljno objektivni, ali pretežito je riječ o pogonskim događajima koji zaslužuje prikaz i gledanje iz specifičnog položaja malog broja ljudi u našem sustavu. Takvi događaji trebaju biti *otrgnuti zaboravu*, jer po svojoj naravi to zaslužuju. Uz to sam pisao o temama vezanim za događaje tijekom raspada elektroenergetskih sustava (Talijanskog, Američkog, Švedskog) te novim tehnologijama koje su u Europi i svijetu vrlo aktualne kao obnovljivi izvori.

Ne treba zaboraviti ni reportaže sa susreta-regate dispečera Europe u vremenu kad mnogi naši poslovni partneri nisu znali na zemljovidu pronaći našu zemlju. S njima smo radili svaki dan u ratnom i poslijeratnom razdoblju. Jer, za Hrvatsku se, uz vijesti o ratnim razaranjima, relativno malo znalo. Prvi gosti na susretima dispečera Europe-regate su ponekad morali otkazati dolazak u ratnu zonu zbog prijetnje gubitka police životnog osiguranja! Usprkos tomu mnogi su dolazili uz osobni rizik.

Mr.sc. Josip Lebegner

Inženjerski podaci u HEP Vjesniku dobivaju osobnost

- S obzirom na mojih deset godina provedenih u HEP-u, imao sam prigodu doživjeti izdanje više od polovice HEP-ovih Vjesnika. Sa zadovoljstvom mogu primijetiti da je moje sazrijevanje u *poslovnom* smislu bilo popraćeno i sazrijevanjem jedinog HEP-ovog mjesečnika, koji je sve ove godine pratio

trendove u novinarstvu i izdavaštvu i ponekad služio kao uzor mnogim drugim uglednim tvrtkama.

Sjećam se da sam od prvih dana kroz HEP Vjesnik upoznao ljude, pamtio njihova imena i fotografije i zahvaljujući njima u nekoj anonimnoj osobi viđenoj u restoranu ili na hodniku prepoznao direktora, tajnicu, športaša, putnika, umirovljenika ili običnog čovjeka - HEP-ovca koji je dio svog poslovnog ili privatnog života pretočio u nekoliko novinarskih kartica teksta.

Većina sažetih inženjerskih podataka iz različitih godišnjih izvješća, započetih ili realiziranih projekta, studija ili planova poslovanja, na stranicama Vjesniku dobivala su osobnost, pristupačniju fizionomiju i zasluženi publicitet.

Ti tekstovi ponekad bi i mene potaknuli da objavim pokoju novost o Nuklearnoj elektrani Krško, o djeci koja je već godinama posjećuju i na taj se način *pronuklearno* educiraju te o drugim pozitivnim i negativnim događajima u nuklearnoj energetici.

Uvijek sam s nestrpljenjem očekivao sljedeći broj da vidim kako izgleda moj napis i svaki put, uz određeni ponos, zaključio da mi uredništvo Vjesnika nije nametalo neki svoj stil pisanja i izražavanja. Vjerujem da je upravo zbog toga HEP Vjesnik danas toliko raznolik i zanimljiv svakom čitatelju.

Na kraju čestitke na 200 broju. Duboko sam uvjeren da će i ovo izdanje, baš kao i tisuće do sada objavljenih *priča*, na jedan informativan i topao način još više zblžiti sve zaposlenike HEP-a.

Stjepan Orešić

S križaljkom od prvoga broja

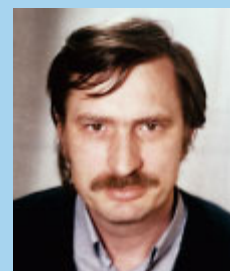
- Prisjećajući se početaka naše suradnje, vraćam se na kraj 1986. godine kada je *startao* prvi broj Vjesnik ZEOH-a, a time i moj prvi uradak u njemu. Otada se glasilo sve više usavršavalo (a s njime i ja, odnosno moja skromna suradnja), da bi vrlo brzo prerastao u suvremen, zanimljiv i afirmativan mjesečnik, s mnoštvom raznovrsnih i korisnih priloga te informacija.

Mene osobno najviše zanimaju reportaže s terena, odnosno izvješća i ilustracije o izvođenju radova na ratom opustošenim područjima, gdje sam i sam proveo određeno vrijeme na izgradnji i obnovi građevinskih objekata i infrastrukture, što mi je i struka.

Na kraju, uz čestitke za ovaj lijepi jubilej HEP Vjesnika, želim uredništvu i vrijednim suradnicima još najmanje toliko brojeva glasila u njihovom *mandatu*.

Darjan Zdravec

Čestitka za časopis visokog napona

- Stjecajem okolnosti da kao novinar-dopisnik sarajevskog Oslobođenja pratim zbivanja u različitim područjima, pa tako i u HEP-u i već dulje vrijeme sam i čitatelj HEP Vjesnika. Dakako, prije svega me zanimaju tekstovi koji su, ne samo kvalitetni, već i raznovrsni. Od onih potpuno stručnih ili poslovnih pa sve do zabavnih.

Međutim, HEP Vjesnik izdvaja se od slične *periodike* i po izvrsnoj grafičkoj opremi, a možda najviše po izvanrednim fotografijama. Nema broja a da ne osvane neka fotografija koja jednostavno *prikuje* čitatelja/gledatelja. Još su mi pred očima, na primjer, one predivne fotografije elektropostrojenja okovanih ledom ili pak one koje prikazuju gnijezda roda na električnim stupovima. Da i ne spominjem one s Jadrana, jezera... Sve u svemu, ovaj mjesečnik po kvaliteti predstavlja, slobodno mogu reći, časopis *visokog napona*.

Sve me je to na kraju i privuklo da sam se i sam našao među suradnicima HEP Vjesnika s rubrikom 'Mali kulinarski atlas svijeta' (kulinarstvo je moj hobi!), kojom,

piše i objašnjava sve promjene i njihove očekivane učinke. S terena donosimo zapis o dovršenoj obnovi DV 220 kV Međurić-Prijedor, o poplavljenim našim postrojenjima u baranjskim selima. Za čitatelje HEP Vjesnika ugledni hrvatski sociolozi objašnjavaju pojavu snažnog otpora javnosti i reakcija prigodom promjene cijene električne energije, Vjesnik objavljuje primjer Pogona Nova Gradiška gdje su smanjeni ukupni gubici u distribucijskoj mreži.

Retro 9

Europsko "da" Hrvatskoj

Početak 2003. godine bio je dramatičniji od početaka svih prethodnih godina, jer se *nebo* obrušilo na naše visokonaponske i niskonaponske dalekovode, *okovalo* u led naša postrojenja u Dalmaciji, što je prouzročilo prekide u isporuci električne energije kupcima HEP-a. Skoro istodobno, bez električne energije ostao je i sjeverozapadni dio elektroenergetskog sustava zbog kvara u TS Tumbri. Slovenija je ratificirala Sporazum o NE Krško, koje je i dalje u središtu pozornosti. Vjesnik s *lica mjesta* izvještava iz Atene o potpisu hrvatskoga Premijera na službeni zahtjev Hrvatske za članstvom u Europskoj uniji. TEHNOS najavljuje štrajk 4. ožujka 2003. godine. Vjesnik prenosi informaciju sa sastanka s Alison Bartle s predstavnicima HEP-a radi dogovora o održavanju

Naši suradnici

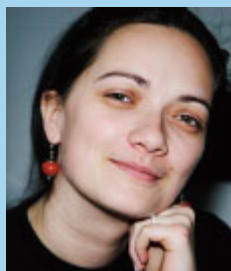
nadam se, dajem i svoj doprinos raznovrsnosti sadržaja.

Tako smo, eto, zajedno dočekali i jubilej - izlazenje 200. broja na čemu od srca čestitam uredništvu. Svaki takav jubilej nužno premašuje okvire medija i ima širi, društveni značaj. Jer, mediji su zrcalo društva i što su oni bolji, raznovrsniji ali i dostupniji, to je i konkretni okoliš kvalitetniji i u, krajnjoj liniji, demokratskiji i humaniji. To podjednako vrijedi za velike, nacionalne i globalne medije, kao i za one koji djeluju u lokalnim sredinama ili pojedinim institucijama, tvrtkama...

Stoga uz čestitke upućujem i želje da nam naš Vjesnik još dugo poživi te dočeka još mnoge jubileje, na radost onih koji ga stvaraju kao i onih koji ga čitaju.

Lidija Džaja

Poticajno okruženje za novinare-početnike

- Stručnost i profesionalnost uredništva HEP Vjesnika glavni su motiv moje suradnje. Tijekom studija novinarstva nisam se vidjela u dnevnim novinama, gdje bi moje učenje novoga završavalo na donošenju kava, slaganju papira ili hodanju po tržnicama uspoređujući cijene. Nažalost, mnogi moji kolege moraju proći taj put do pisanja svog

prvog napisa. Da ne govorim o nezainteresiranost novinara/urednika prema *nadobudnim* studentima.

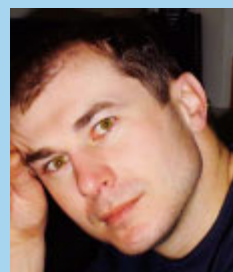
Moje želje, ambicije i ljubav prema novinarstvu temeljili su se na u nadi da ću možda ipak pronaći način kako bi teoriju stečenu na fakultetu naučila prenijeti i u praksu. Vjerovala sam da ću u tom okrutnom poslu novinara naići na onoga tko zna, želi i hoće pomoći mladim novinarima da steknu nova znanja i iskustva. To sam pronašla u uredništvu HEP Vjesnika. Spoznavši da ipak postoje ljudi koji svoje znanje i iskustvo otvoreno šire i prenose na druge, shvatila sam da u takvom okruženju mogu učiti, napredovati i što je najvažnije - i dalje voljeti novinarstvo.

Za sada sam se orijentirana na slobodnije teme. Suradnja s HEP Vjesnikom ne traje dugo, objavljeno je tek nekoliko napisa. Posebno mi je drag onaj objavljen prije godinu i pol dana pod naslovom "Spoznavemo pravu vrijednost - tek kada je nema". Ne samo što je bio dobro pozicioniran, u prvom dijelu glasila, nego zbog toga što sam tada doista shvatila vrijednost i značenje električne energije za naš život. Iskustvo stečeno istraživanjem i razmišljanjem kao pripreme za pisanje toga napisa dugo ću pamtili. I bez obrira što će možda za deset-dvadeset godina biti na stotine vjerojatno boljih napisa s mojim potpisom, spomenuti napis će uvijek u mom radnoim iskustvu imati posebno mjesto, jer je to bio moj prvi susret sa praktičnim novinarstvom.

Raditi s ljudima, koji već godinama svojim znanjem i ljubavlju stvaraju HEP Vjesnik, za moj profesionalni put velika je korist, ali i čast i privilegija koju nema svatko. Ja sam imala tu sreću.

Alen Petrač

HEP Vjesnik piše se na stupu

- Kada sam prije sedam godina došao u prigodu predstaviti "Moslavački motiv u Podunavlju", ni na kraj pameti mi nije bilo da će baš taj moj novinarski rad biti *ulaznica* i *odskočna daska* za početak suradnje s uredništvom i stručnim ljudima HEP Vjesnika. Spomenuti napis nastao je nakon prijateljskog posjeta direktora DP Elektre Križ i njegovih najbližih suradnika tada ratom ranjenom Vukovaru i Vinkovcima radi što boljeg upoznavanja najistočnijih dijelova HEP-a.

Lijepo je bilo surađivati s HEP Vjesnikom, ali i staviti svoje okruženje i ljude u prvi plan te drugima pokazati veliku Elektru Križ iz koje dolazim. Iskreno, mislim da je od toga trenutka *elektrašima* iz Križa Vjesnik postao omiljeno štivo.

Kada sam u potpisu teksta vidio svoje ime, bilo mi je drago da sam u društvu s dobrim novinarima. Oni zanimljivim i pravodobnim informacijama prikazuju život i rad različitih dijelova HEP-a, kao i svega zanimljivog što se događa oko HEP-a.

U svom kratkom novinarsko-surađničkom stažu za HEP Vjesnik sam pisao o izgradnji i održavanju elektroenergetskih

postrojenja, o sadašnjim i bivšim *elektrašima* i o najsvježijim događajima iz *elektraškoga* života. Više puta javljao sam se iz Daruvara, Lipika, Kutine, Križa, Novske, Grubišnog Polja, Garešnice, Jasenovca...

I na kraju, spomenut ću jedan dobronamjerni savjet *elektraša*. Kada sam bio na stupu s penjalicama na nogama i opasan sigurnosnim opasačem, kolege bi mi znali dobaciti u šali: "Zapamti, ovdje gore se zapravo pišu novine. To je HEP Vjesnik." Iskreno se nadam da ću i dalje biti dio tima HEP Vjesnika i sudjelovati u stvaranju njegovih idućih sto brojeva!

Mirjana Crnčić

Vjesnik - tihi svjedok vremena

- Prelistavajući sačuvane brojeve, prvo što sam uočila, bio je moj prvi priručnik o racionalnom korištenju električne energije u domaćinstvu. Prije toga, bili su tu mnogi napisi o razvoju i izgradnji elektrodistribucijske mreže, čije područje sam pokrivala u Sektoru za razvoj ZEOH-a, a poseban značaj imali su moji tekstovi i informacije o radu komisije za tipizaciju elektrodistribucijske opreme i postrojenja, koju sam ja vodila kao tajnik. Doprinos

svjetske konferencije HYDRO 2003 u Hrvatskoj.

Travanj je mjesec u kojem su riješena dugogodišnja neriješena pitanja o NE Krško i termoelektranama izgrađenim kapitalom HEP-a u Bosni i Hercegovini.

Dravske hidroelektrane dobile su certifikat o "zelenoj energiji", HEP je preuzeo Kombi-kogeneracijsko postrojenje TE-TO Zagreb, a Vjesnik u podlistku donosi fotozapis iz svih faza izgradnje tog novog bloka. U TS Ernestinovo su dopremljeni energetski transformatori.

HEP-u državna nagrada za zaštitu okoliša 2003.

HEP je u svibnju 2003. organizirao drugi skup "Gospodarstvo za okoliš" - voda za život, o čemu Vjesnik opširno izvješćuje, a u podlistku donosi referate stručnjaka, sudionika skupa. Državna nagrada za zaštitu okoliša, tzv. *eko-oskar* za 2003. godinu pripao je HEP-u kao društveno odgovornoj tvrtki.

Lipanski broj u podlistku donosi poseban prilog "Papa u Hrvatskoj", u Rijeci, Dubrovniku, Đakovu, Osijeku i Zadru. Vjesnik informira da je započeo *pilot* projekt otvaranja tržišta za povlaštene kupce, kao i *pilot* projekt za potrošače Dubrovnika koji mogu stanje svoga podračuna, vrijeme očitavanja brojila, usluge obračuna... - saznati korištenjem e-maila i SMS-a. U ljetu 2003. požar ponovno *guta* energetska postrojenja.

Naši suradnici

Vjesnika na tom području bio je velik... Prvi puta, ušli su u javnost mnogi elektroprivredni stručnjaci i proizvođači elektro opreme koji su pomogli, svojim stručnim radom u jednostavnijoj i kvalitetnijoj izgradnji elektrodistribucijske mreže. Radeći i na drugim razvojnim programima, kao što je program Elektrifikacije neelektrificiranih naselja i otoka, razvoj i izgradnja mreže jadranskih otoka, uvođenje rada pod naponom, financiranje i poticanje znanstveno-istraživačkog rada, redovito sam putem Vjesnika informirala elektroprivrednu javnost o postignutim rezultatima na tim područjima.

Vjesnik nas je redovito izvještavao o nadljudskim naporima naših radnika na održavanju elektrodistribucijske mreže u ratnim uvjetima te poslije u ratnoj obnovi, gdje je elektroprivredna solidarnost došla do izražaja. Bilo je to tužno vrijeme sa puno bola i patnji, koje su nažalost osjetili i naši elektroprivrednici i njihove obitelji. I u tim vremenima Vjesnik je znao pružiti nadu, potporu i zahvalnost!

Moja suradnja s Vjesnikom nastavila se na drugim područjima, kao što su odnosi s potrošačima, odnosno kupcima čemu sam se potpuno posvetila kao koordinator u Službi prodaje Direkcije za distribuciju. HEP i odnosi s potrošačima podignuti su na višu razinu komuniciranja i informiranja, a na što su upozoravali i upućivali moji mnogobrojni napisi popraćeni Vjesnikovim reportažama s terena, odnosno stanjem u pogonima i distribucijskim područjima.

Kada mi je zakonska regulativa to omogućila, krenula sam u poticanje osnivanja Centra za potrošače unutar distribucijskih područja, odnosno njihovih pogona. Kako

učiniti što efikasnijim usluge koje će koristiti naši potrošači, ponovno sam prikazivala u svojim napisima. Komunikacija s potrošačima razvijala se i u drugim smjerovima, kao što su razne publikacije i priručnici čiji sam autor, a koje je redovito objavljivao Vjesnik (Električna energija u vašem domu, Kako se priključiti na elektrodistribucijsku mrežu, Limitator, Električna energija i okoliš).

Svojim svestranim aktivnostima Vjesnik je dio *krvotoka* velikog sustava elektroprivrede jedinstven u informiranju ljudi s poslovanjem njihove tvrtke, upoznavanjem s Upravom i drugim rukovodnim kadrovima, i njihovim poslovnim aktivnostima i rezultatima.

Ne smijemo zaboraviti, da 200 brojeva Vjesnika sadržava, objedinjuje i stvara povijest nastanka elektroprivrede. I oni, koji danas misle, da su prvi i jedini i da sve treba raditi ispočetka, u velikoj su zabludi, neka prelistaju stranice Vjesnika i brzo će saznati da su mnogi vrijedni stručnjaci puno toga stvorili prije njih! Uvažavajući tu činjenicu, za Vjesnik možemo slobodno, reći, da je tihi svjedok vremena kojeg je teško pobiti!

Vjesnik je iskusen veleposlanik Hrvatske elektroprivrede u poslovnom i informativnom svijetu, jer njega ne čitaju samo elektroprivrednici, već on dopire u mnoge značajne privredne, društvene i političke institucije. On je hrabro zakoračio u škole, fakultete, akademije, udruge, institute, međunarodne organizacije koje se bave područjem električne energije, kao i u ekološke udruge.

Vjesnik nas objedinjuje, međusobno upoznaje, kako bi znali jedni za druge, kako bi se mogli diviti vrijednim rukama montera, inženjera, vještih ekonomistima i pravnicima i još mnogima koji čine taj veliki sustav HEP.

Vjesnikovi novinari i urednica znali su i znaju prepoznati srž problema, događaja, ljepotu trenutka, dobrotu, uspjehe i neuspjehe, vrijeme u kojem živimo i vješto nas u njemu locirati.

Taj je list osmislio svoj indetitet, ukusno je dizajniran, obogaćen lijepim fotografijama, ispunjen sadržajem iz svih područja života i tako sve ljepši doživio svoj 200. broj.

Vjesnik je svojim sadržajem čitateljima ulijevao nadu, hrabrost, što znači davati život, i to je činio cijelim svojim bićem od 200 brojeva, znajući da pustinju ne možemo izmijeniti odjednom, ali možemo započeti s jednom malom oazom, na kojoj će prvo niknuti jedan cvijet, a jednog dana tisuće cvijetova! Tisuće cvijetova za HEP Vjesnik!

I što reći na kraju, nego bravo i hvala!

Bravo na uspjehu i dugovječnosti, hvala na promicanju struke i pojedinca, što je iz anonimnosti iznjedrio mnoge stručnjake, hvala što mi je omogućio da surađujemo, hvala što mi je pomogao izraziti sebe i svoju osobnost putem mojih priručnika, napisa, a danas i zbirki pjesama koje su otišle u svijet.

Stjepan Krajnović

Vjesnik – raznolik i kvalitetan

- Govoreći o suradnji s HEP Vjesnikom, moram se vratiti na sam početak, u 1992. godinu. Tada, u vrijeme najžešćih napada na Slavonski Brod i na cijelu Brodsko-posavsku županiju, prvi moj prilog bio je upravo o toj temi i nastavio se tako sve do okončanja ratnih djelovanja, odnosno do završnih akcija *Bljesak* i *Oluja*. Pisao sam tada o ratnih razaranjima, o stradanjima ljudi, o nadljudskim naporima radnika HEP-a da održe elektroenergetska postrojenja u ispravnom stanju i da bar na taj način olakšaju patnje stradalnicima. Nakon rata mijenjaju se i teme. Prvo započinje obnova elektroenergetskih postrojenja, pa stambenih i gospodarskih objekata, a zatim su se počeli vraćati prognani i izbjegli na svoja ognjišta. Zabilježio sam *na licu mjesta* njihovu radost nakon povratka i zahvalu ljudima HEP-a na svesrdnoj pomoći. U godinama koje slijede pa sve do 2003. godine pisao sam o događajima i o životu na području DP Elektra Slavonski Brod pa i šire kada je trebalo. Popratio sam rad mnogih ekipa na terenu na izgradnji i rekonstrukciji elektroenergetskih postrojenja 35, 10, i 0,4 kV, zabilježio uvođenje elektroenergetskih postrojenja u sustav daljinskog vođenja. O aktivnostima dragovoljnih davatelja krvi i njihovu značaju pisao sam više puta. Također, moram spomenuti aktivnosti UHB HEP-a, zatim športske susrete u okviru Udruge ili između DP-a., aktivnostima udruge umirovljenika. Nezaobilazne su i eko teme koje su obrađene: uređenje i briga o okolišu, premještanje gnijezda bijele rode na sigurna mjesta, planinari i planinarstvo i prirodne ljepote koje su nam manje poznate. Pisao sam o tomu kako žive naši ljudi izvan HEP-a, čime se bave izvan radnog vremena. Kontaktirajući s mnogim radnicima, a također i s

Suša iskušava sustav

Potrošnja je u kolovozu doszala čak 43 milijuna kilovatstiu dnevno! Akumulacijska jezera su presušila, termoelektrane su ponovno uzdanice sustava. Na konferenciji za novinare čelnici HEP-a poručuju "Usprkos suši, opskrba nije ugrožena". TE Plomin 2 radi izvrsno, blizu je rekordne proizvodnje u rujnu 2003. Vjesnik donosi pojedinosti mogućih uzroka raspada sustava SAD-a 14. kolovoza, a u podlistku daje cjeloviti prikaz svih događaja prigodom prvog nastupa HEP-a na Međunarodnom jesenskom zagrebačkom velesajmu. Novinari Vjesnika su u Gospiću, gdje su HEP i Ericsson Nikola Tesla donirali vrijednu računalnu opremu Teslinom rodnom kraju, objavljujemo Odluku Vjeća za regulaciju energetske djelatnosti o naknadama za korištenje prijenosne i distribucijske mreže, komentiramo najveće raspade sustava u svijetu u 2003. godini. U TS Ernestinovo se obavljaju posljednji radovi pred puštanje u Pogon, Žerjavinec se utrukuje s vremenom.

Retro 10

Završena obnova TS Ernestinovo i priključnih dalekovoda

Sredinom studenog 2003. godine svjedočimo proglašenju završetka obnove TS 400/110 kV Ernestinovo!

Naši suradnici

umirovljenicima zaključio sam da su ovi prilozi bili rado čitani, kao uostalom i Vjesnik u cjelini. Moram naglasiti da je suradnja s glavnom urednicom, kao i sa cijelim uredništvom bila sve ovo vrijeme na najvišoj razini. Osobno redovito pratim Vjesnik i rado pročitam sve priloge, bez obzira na to tko je autor. Nadam se da će Vjesnik nastaviti s jednakom raznolikošću i kvalitetom i da će doživjeti još mnogo izdanja. Želim svima još mnogo uspjeha u radu, a ja ću nastojati javiti se barem povremeno, s pokojim prilogom.

Milan Kaučić

Gradivo ljudske brige

- U mirazu života kad se u dobrim vibracijama nade stih svečan i lepršav, lista se pred svima njegov krasopis. Ako se nade staza kojom iz procjepa duha može dalje, ljudsko pjevanje obilje radost i ono se dalje čuje. Čovjeku tad uzavre krv, zalupa srce, a lice pocrveni kao cvijet poljskog maka. ...Naš život, naše običaje, našu svakodnevnicu u kojoj smo se radali i umirali, pjesnik se, kada mu je neko ljudsko uzvišenje zaiskrilo u duši, a čovjekova patnja zasuzila oko, oduvijek pokušao zaustaviti u trenutku stiha. Pod tim dojmovima i ja sam odlazio na početak vrelišta, osluškujući kako prirodu, bregove i

ravnicu treba s čovjekom jače zamrsiti, stvarajući vezu protiv svih rasula i da nikad ne raspetljaju svoj gordijski čvor... ..Oduvijek su se visine planina, ralivene u neke čudesne igre sunčanog sata, zamagljene, kišne, sa svjetlima u njihovim sjenama, strmo penjale u moja najljepša zemaljska buncanja. I kad po nekom kvorumu prirode u planinskim vrletima pomahnita u urliku vjetra neki određeni trenutak, oblikujući novu tajnu, zapali se u nama strast romantičnih ljubavnih zanosa i mi odjurimo u zagrljaj našoj zavodnici. Na koljenima smo, a ona je oltar, jedan od zakona beskrajne obnove prirode u najčudesnije oblike života...

Kao zaposlenik HEP-a u negdašnjoj Elektroslovaniji Osijek javljao sam se na stranicama ondašnjeg elektroslovanškog lista vijestima iz DP Požega. Bila je to pokoja novela, humoreska, pjesma i aforizam ili putopisna priča. Već pred kraj radnog vijeka, a i sada u mirovini, susret sa svakim HEP-ovim Vjesnikom lijepi je produžetak neprekidnog zajedništva, tim više što i obostrana suradnja traje u dobrom ozračju.

HEP-ov mjesečnik u sjajnoj spisateljskoj kondiciji glavne i odgovorne urednice Đurđe Sušec i ostalih suradnika uzdigao se iznad prosječnosti i obilježio u jednom vremeplovskom nizu elektroznost, život i rad HEP-ovih djelatnika, malih razbibriga, crtica i priča iz prirode. Enciklopedijskom revnošću zabilježeno je gradivo ljudske brige za danas, sutra i iza toga. Snaga lista vidi se i u trajnim vrijednostima uvodnih kolumna glavne i odgovorne urednice. Kroz zgusnuti, gotovo aforistični tekst, ona u njima piše i šalje ciljane poruke u životne tokove naše svakodnevnice.

Josip Vuković

Uzorak suvremenoga novinarstva

- Moj put do suradnika HEP Vjesnika neposredno je započeo objavljivanjem prvih napisa prije deset godina, a posredno i zapravo još u dječjačkim danima. Prije šezdesetak godina nisam ni sanjao da ću uopće postati *all around* novinarom, kada se u ondašnjoj Hrvatskoj ni u snovima nije nazirao ni vidio takav gospodarstveni div za proizvodnju, prijenos i raspodjelu električne energije, kao što je današnja Hrvatska elektroprivreda. U svom poodavnom djetinjstvu nosio sam na ledima nekoliko kilograma kukuruza, a dakako, struje nije bilo! Odlazio bih u mlinove i mlinice na više mjesta podno Velike i Male Kapele, na rječicama i potocima Ogulinsko-modruške udoline. Diveći se i bojeći se velikog drvenog kotača, sa sličnim uzbuđenjem sam odgonetavao okretaje dva mlinska kamena ispod kojih je sipilo žučkasto brašno od smljevena kukuruza, da bih nakon povratka u obiteljski dom u Modrušu, uživao u poznatoj ličkoj palenti i dijelio je s braćom, sestricom i roditeljima. Tada nisam mogao znati, kao ni drugi moji vršnjaci, da je mehanizam prastara seoskoga mlina na svoj

način preteča složenije mehanike i ustrojbe čitava sustava proizvodnje i distribucije električna svjetla. U godinama gimnazijskoga školovanja, profesor fizike i matematike, uveo je naraštaje karlovačkih daka, pa i moju malenkost, u veliki i čarobni svijet elektriciteta.

U Hrvatskoj zacijelo nema tako sadržajnog i stručno-popularnog časopisa kao što je HEP Vjesnik. On je, baš kao i njegovi urednici i mnogobrojni suradnici, svestrani i profesionalni, uzorak suvremenoga novinarstva. Prezentira nove i aktualne teme rada i stvaralaštva na širokom društvenom, poglavito životnom području elektroprivrede. Kreira odgovarajuće informacije rječju i iznimno bogatim fotografijama i dokumentima, o ljudima velikog HEP-a, o njihovim rezultatima, pregnućima, pa i pothvatima koji zaslužuju novinarsku pozornost, komunikacijsko vrednovanje, ali i istinsko ljudsko priznanje.

Radujem se ovom i idućim jubilejima HEP Vjesnika.

Ivan Maruszki

Objektivno i s dušom

- Kao Končarevog učenika, a poslije radnika i sada umirovljenika, uvijek me veselila

Vjesnik iscrpno izvješćuje s Međunarodne konferencije HYDRO 2003 i dobivanja certifikata "zelene energije" za sve hidroelektrane HEP-a, Šestog savjetovanja CIGRÉ, 12. Foruma Hrvatskog energetskeg društva, kao i Božićnog susreta HEP-a s poslovnim partnerima. HEP je dobio dozvole za obavljanje energetske djelatnosti, javljamo o početku izgradnje TS Dobri u Splitu.

Siječnjaški broj 2004. donosi vijest o potpisanom Kolektivnom ugovoru između poslodavca i HES-a, ponovno smo svjedoci stradanja postrojenja u orkanskoj buri u Dalmaciji. "Vatra u kotlu nije se gasila šest mjeseci" naslov je našeg priloga iz TE Plomin 2. Imenovano je novo vodstvo HEP-a 1. ožujka 2004. godine, a novi predsjednik Uprave mr. sc. Ivan Mravak u svom izravnom obraćanju zaposlenicima HEP-a poručuje "Vrijeme izazova traži kompetentnost". Vjesnik iscrpno objašnjava i komentira novi poredak u elektroenergetskom *biznisu*, odnosno novu Direktivu 54 i ostale energetske europske dokumente. Žerjavinec očekuje isporuku prekidača 220 kV. Pratimo prvi Sabor potrošača Republike Hrvatske, a u povodu 15. ožujka 2004. Svjetskog dana prava potrošača, Nacionalni centar za edukaciju i informiranje potrošača dodijelio je HEP-u Priznanje za pojednostavljenje obračuna potrošnje električne energije i zaštitu potrošača.

Naši suradnici

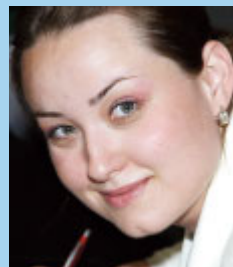
odlična suradnja Hrvatske elektroprivrede i Končara koji složno, rame uz rame, rade na brojnim poslovima - od izvora, prijenosa do distribucije električne energije već 60 godina. Jedan od vidova te suradnje je i razmjena HEP Vjesnika i Končarevca, časopisa iz spomenutih poduzeća, iz kojih se može saznati sve o radu tih tvrtki, kao i o službenom te privatnom životu zaposlenih.

Mene je kao povremenog suradnika u HEP Vjesnik privukla mogućnost da u njemu iznesem i snimim trenutke za koje sam vjerovao da će privući pozornost čitatelja i biti, u neku ruku, priznanje sudionicima tih zbivanja. Ono što me u Vjesniku oduševljava jesu reportaže i snimke iz cijele naše Domovine, iz njenih najudaljenijih kutaka, od Batine do Prevlake, kamo god dopiru električne žice HEP-a. I na taj način možemo upoznati različite predjele, kao i brojne ljude iz cijele tvrtke u različitim poslovnim jedinicama. U HEP Vjesniku je na važnom mjestu ekologija te treba odati priznanje svim radnicima HEP-a na očuvanju prirode i čovjekovog okoliša. Pod okriljem Vjesnika našle su se i različite udruge: branitelja, umirovljenika..., a poklanja se pozornost i sindikatu HEP-a. Lijepo je pročitati i napise o športskim susretima, i drugim vidovima zajedničkoga druženja. Posebno priznanje treba odati Vjesniku na praćenju ratnih zbivanja te poslijeratne obnove, a posebne pohvale upućujem za njegova posebna izdanja iz 1996. i 1997. godine, koja govore o ratnom razaranju u Podunavlju. Mene kao umirovljenika, radio-amatera i zaljubljenika u radio i TV tehniku, automotoristiku i prirodu, veseli što kroz reportaže i napise mogu podijeliti svoje veselje, divljenje, tugu i radost sa svima koji Vjesnik pišu i čitaju. Veseli me izlazak 200.

broja, jer svi koji za njega pišu i koji ga uređuju te tiskaju, rade to objektivno i s dušom.

Lucija Kutle

HEP Vjesniku hvala!

- Premda sam još uvijek studirala novinarstvo, 1999. godine počela sam raditi u Termoelektrani-toplani. To je bilo moje prvo stalno radno mjesto u Hrvatskoj elektroprivredi. Moje novinarsko iskustvo do tada se svodilo na šest mjeseci pisanja u dnevnim novinama Slobodna Dalmacija (Zagrebačkog dopisništva). Posao mi se sastojao od praćenja cijena na tržištima, sniženja u gradu, anketa prolaznika, raznih tečajeva...

Prvim napisima u HEP Vjesniku počela sam otkrivati veliki sustav koji mi se na prvi pogled učinio složen, unatoč tomu što sam zaposlenik HEP-a. Vjerujem da je tako i većini zaposlenika, koji su nezainteresirani za događaje u vlastitoj tvrtki. Svaki novi napis bio mi je svojevrsan teret, ali i dragocjeno iskustvo. Radeći u to vrijeme na mjestu administratora, moja saznanja nisu sezala dalje od Toplane. Ali, pisanjem u HEP Vjesniku probudila se i želja za znanjem. Završetkom studija novinarstva zaposlila sam se u Odjelu za odnose s javnošću i ne

mogu reći da je nestala trema koja se javlja prigodom pisanja bilo kojega teksta. Provjeravam je li zanatski dobro sroččen, iščitavam ga po nekoliko puta, tražim pogreške... I to je dobro. Ali dobro je i to što postoji određena sigurnost, jer znam da će doći u ruke znalcima koji neće dopustiti da prođe neka nesuvislost ili pogreška. HEP Vjesnik omogućio mi je učenje, jer novinarski *zanat* dugo se *peče*. Danas se bavim drugim poslovima više nego novinarstvom. Ali stranice HEP Vjesnika uvijek su otvorene. Stoga, HEP Vjesniku hvala!

Mladen Gaćeša

Vjesnik - ponekad jedini zajednički nazivnik

- Prije 21 godinu, sedamnaestogodišnji Mladen, *klinac* s Trešnjevke, dolazi kao srednoškolar na obveznu praktičnu nastavu u *tvornicu* za koju zna da se zove Toplana te da je njen novi vrlo visoki dimnjak česta tema razgovora ljudi iz susjedstva. To je bio moj prvi kontakt sa *svijetom* odraslih. Strojari, električari, elektroničari, njihovi šefovi... bilo ih je mnogo i teško sam im

pamtio imena. Pričali su o poslu, obitelji, čitali su novine u kojima su se spominjali ljudi koje su samo oni poznavali, novine u kojima se pisalo o problemima koji su se ticali njih samih, novine u kojima su rijetko spominjani *Rolling Stones*, *Cibona*, *Manchester United*... U cijeloj toj *priči* nisam nalazio sebe. Čekao sam da prođe ta praksa, kako bih se mogao vratiti konkretnim stvarima, pročitati *Polet*, dati kakav savjet Mirku Novoselu...

Prošlo je dvadeset godina. Od završetka škole radim u pogonu EL-TO, skoro 18 godina, sada na mjestu strojara plinskih turbina. *Jurim* na biciklu pokraj portira Jože. Pozdravljamo se, ali nemam namjeru stati. Krajikom oka primjećujem na klupi novi broj HEP Vjesnika. Kočnica radi. Uzimam nekoliko brojeva, što za sebe, što za ostale *dečke*. Novi Nadzorni odbor, završen remont HE Orlovac (tu je i slika Frane koji je bio kod nas u Zagrebu, kada je ovaj naš blok plinskih turbina preseljen iz Dujmovače na Trešnjevku), Kolektivni ugovor-izmjene, Kuglački klub EL-TO slavi 55 godina postojanja... Naslovi koji me *vuku* da ih pročitam. Što se to dogodilo sa mnom? Poznati su mi ljudi iz Vjesnika, napisi koji govore upravo o mom statusu u HEP-u, o mojoj plaći, uspjesima mojih kolega na različitim područjima.

Danas pamtim, ne samo imena svojih kolega, već i imena njihove djece, odgovornost prema poslu raste nesvjesno. Godine prolaze, moje i našeg Vjesnika. Poneka dogodovština opisana na njegovim zadnjim stranicama predstavila je privatno moje kolege iz EL-TO-a i mene ostalima unutar velikog HEP-a, kojima je Vjesnik ponekad jedini zajednički nazivnik.

Započeo pokusni rad TS Žerjavinec i TS Ernestinovo

Godina 2004. započela je s *darom neba*, hidroelektrane proizvode maksimalno, akumulacijska jezera su popunjena. Hrvatska je 20. travnja dobila priopćenje Komisije europskih zajednica, odnosno pozitivno Mišljenje o njenom zahtjevu za priključenje Europskoj uniji. Vjesnik izvješćuje o prvom sastanku nove Uprave s Kolegijem direktora HEP-a, uz poruku "Održati pozitivan trend poslovanja HEP-a". Potanko obrazlažemo ISO i TSO model za vođenje elektroenergetskog sustava, donosimo presudu Vrhovnog suda Republike Hrvatske o poništenju otkaza Kolektivnog ugovora od 27. prosinca 2000. godine. Vjesnik je zaželio dobrodošlicu novim članicama Europske unije, popratio poplave u Dalmaciji.

U 200. jubilarnom broju u Našem intervjuu razgovaramo s Predsjednikom Uprave o strateškim smjernicama poslovanja definiranim Programom rada Uprave HEP-a d.d. u razdoblju od 2004. do 2008. godine, *na licu mjesta* smo prigodom puštanja u pokusni rad TS Žerjavinec i TS Ernestinovo, na kraju ogrjevne sezone analiziramo rad Centraliziranog toplinskog sustava, naglašavamo vrijednost intelektualnog kapitala HEP-a...

Đurda Sušec

Naši čitatelji

Akademik Božo Udovičić

Kroničar događaja

- Prateći izlaženje i pisanje HEP Vjesnika punih 18 godina, mogu mirne savjesti napisati da je to glasilo s uspjehom prešlo put od pojavljivanja (*rođenja*) do *punoljetnosti* i da je tijekom toga vremena postiglo potpunu *zrelost*.

Kroz sve brojeve toga mjesečnika, on bilježi događaje u energetici s naglaskom na život i rad elektroprivrednika te u temeljnim crtama i u politici. Osim informativnog, HEP Vjesnik ima i edukacijski karakter za sve njegove čitatelje. Prvenstveno je namijenjen zaposlenicima Hrvatske elektroprivrede, novinarima koji prate energetiku te političarima izvršne i zakonodavne vlasti, koji donose odluke o sudbini - organizaciji i radu - Hrvatske elektroprivrede.

Čitajući HEP Vjesnik, mogu se uočiti visoki profesionalni dosezi uredništva u doista dobro koncipiranom sadržaju mjesečnika. Časopis počinje uvodnikom glavnog i odgovornog urednika koji naglašava aktualan energetska-ekonomsko-politički trenutak, potom donosi, obrazlaže i opisuje glavne

odluke Uprave i pojedinih dijelova Hrvatske elektroprivrede.

HEP Vjesnik prati i komentira rad domaćih i međunarodnih stručnih i znanstvenih udruženja te predstavlja znanstvene i stručne doprinose pojedinaca kroz rubriku *Naš intervju*. Zapažena je i rubrika *Razgovor s povodom*, u kojoj gostuju pojedinci koji su polučili uspjeh u pojedinim segmentima života i rada, prvenstveno vezanim za energetiku, a često i izvan nje.

HEP Vjesnik vrlo ozbiljno obrađuje i probleme zaštite okoliša. Naime, kroz korištenje energenata, energetika je najveći i najčešći onečišćivač okoliša. Briga HEP-a o zaštiti okoliša vidi se iz brojnih napisa i komentara, što je za svaku pohvalu, a time se postiže i edukacija čitatelja o potrebi zaštite okoliša. Osim spomenute edukacije, HEP Vjesnik u velikoj mjeri, ovisno o dostupnosti mjesečnika čitateljima, educira o korištenju, potrošnji i tarifama u energetici, s naglaskom na električnu energiju te ih informira i o ostalim događajima - športu, kulturi, životu i druženju, o braniteljima Domovinskog rata i umirovljenicima, sindikatu...

Uz sve to, s posebnom pozornošću i odgovornošću HEP Vjesnik prati zbivanja vezana za uključivanje Hrvatske u Europsku uniju. Vezano za to, iscrpno prati i analizira probleme globalizacije, restrukturiranja i liberalizacije tržišta električne energije.

Znači, može se zaključiti da je tijekom proteklih 18 godina, HEP Vjesnik kroničar događaja u energetici, ekonomiji i politici vezanoj za energetiku Republike Hrvatske.

Što poželjeti prigodom izlaženja 200. broja HEP Vjesnika, nego da doživi duboku starost, da drži ili čak poboljša kvalitetu u dijelovima gdje je to moguće, a na radost današnjih i budućih zaposlenika Hrvatske elektroprivrede i svih onih kojima je bio koristan, ili će im to biti.

Mirko Marinović,
dopredsjednik HES-a

Educirati o budućem ponašanju

- Posljednjih deset godina HEP Vjesnik doživio je veliki napredak, kako izgledom, tako i sadržajem. Recimo, uvodnik urednice je uvijek zanimljiv, aktualan, ne možeš ga preskočiti, a bilo bi mi drago kada bi se barem dvaput godišnje, ne mora na ovom mjestu, kratkim osvrtom analiziralo što je ostvareno od obećanja naših rukovoditelja. Primjerice, rubrika: *Obećano - Izvršeno*. Također smatram da bi pravna i ekonomska struka trebala iz njihova područja rada nekoliko puta godišnje izvijestiti, primjerice, o procesu restrukturiranja i statusu radnika, a općenito bi ljudi od struke trebali educirati radnike HEP-a kako se sutra ponašati u tržišnoj utakmici. Što smo tom tržištu bliže, to je ljudima potrebno sve više i više informacija. I možda inicirati

programe za zapošljavanje ili socijalno zbrinjavanje ljudi koji nisu fizički ni stručno spremni za jednu takvu *utakmicu*. Očekujem da će HEP Vjesnik pratiti i poticati stvarni socijalni dijalog Uprave i naših sindikata, sa ciljem poboljšanja statusa radnika HEP-a.

Još jedanput, uz sve pohvale, povodom jubilarnog broja, upućujem i najiskrenije čestitke svim suradnicima Vjesnika.

Žarko Mrvoš, dugogodišnji umirovljeni direktor Elektroistre

Veću pozornost sitnim trenucima

- HEP Vjesnik čitam. S interesom redovito pratim sva zbivanja u HEP-u. U glasilu se obrađuju različite teme i problematika, ali mislim da je previše stručan. Nekada je te teme sveobuhvatno obrađivao časopis *Energija*. Možda bi se HEP Vjesnik trebao više okrenuti širim društvenim temama, posvetiti veću pozornost onim sitnim, ljudskim trenucima. O nama umirovljenicima ima i poneka *notica* - tek toliko, eto, tu smo!

Inače, u mirovini je lijepo. Nema glavobolje vezane za posao. Ima zbog drugih problema, ali i to je život, posebice ako zdravlje služi.

Ivo Duhović, predsjednik dijela Udruge umirovljenika od Zadra do Dubrovnika

HEP Vjesnik i *božićnica* - jedina veza s tvrtkom

- Ovaj dio naše Udruge, koji ima prostorije unutar zgrade HEP-a, uvijek raspolaže s određenim brojem primjeraka, dostatnim za naše potrebe. Ponašanje naših čitatelja je različito, neki pročitaju od početka do kraja sve, a neki samo dijelove koji ih zanimaju. Oni uvijek traže da bude više informacija o životu umirovljenika, informacija o poboljšanju kvalitete življenja, kvalitete standarda nas i zaposlenih, o športu... Ali, nas itekoliko zanima kako se odvija privatizacija u našoj bivšoj tvrtki i hoće li možda biti dodijeljene dionice i umirovljenicima. Vjesnik nam omogućuje da i nadalje, na neki način, sudjelujemo u životu i radu HEP-a, jer je on danas postao jedina veza (uz *božićnicu*) s tvrtkom. Osobno ga pročitam iscrpno, ne samo zato što moram biti informiran, nego i zato što je to jako dobar časopis i za svaku pohvalu.

Naši čitatelji

Tihomir Lasić, predsjednik Udruge hrvatskih branitelja HEP 1990.-1995.

Prepoznatljiva stranica Udruge

- HEP Vjesnik je dobar časopis, pravodobno i kvalitetno informira sve zaposlenike o svemu što se kod nas događa, od odluka Uprave, aktualnih zbivanja do različitih prigodnih susreta. Prati trendove i najnovija istraživanja, europske i svjetske dosege na području energetike i ekologije. Međutim, moram primijetiti da smo kao Udruga imali zamjerki na neke *političke cenzure*, točnije rečeno nisu nam objavljeni neki napisi koje smo uputili uredništvu, iz nama potpuno nepoznatih razloga. Naime, nitko se nije pisano očitovao o razlozima neobjavlivanja. Zato želimo da ubuduće - a takav smo prijedlog uputili i prema Upravi i prema Odjelu za interno informiranje - naša Udruga ima svoju stranicu na prepoznatljivom mjestu u Vjesniku. Na toj bi se stranici objavljivale, dakako u dogovoru s uredništvom, informacije i zapažanja, sve aktualnosti vezane za naš rad tijekom mjeseca.

Vjerujem da će se takav oblik suradnje i ostvariti i iskreno čestitam ovaj zajednički jubilej.

Zvonko Antić, umirovljeni radnik Elektre Šibenik, negdašnji predsjednik Skupštine ZEOH

Malo se piše o mišljenju potrošača o uslugama HEP-a

- HEP Vjesnik s pozornošću čitam od prvog broja, ranije kao radnik Elektre Šibenik, danas kao umirovljenik. List sadrži brojne informacije, savjesno i tehnički korektno obrađene. Drago mi je što se sve češće objavljuju informacije iz drugih područja rada i života.

Tijekom godina, HEP Vjesnik postajao je sve bolji što je posljedica dobre uređivačke koncepcije, a vjerojatno i boljeg materijalnog položaja i statusa Odjela za interno informiranje unutar organizacije Hrvatske elektroprivrede.

Najviše volim čitati vijesti s izravnim pokazateljima iz pogona, tekstove u rubrici *naši izvan HEP-a* te posebno vijesti iz umirovljeničkih udruga. Smatram da umirovljenička problematika nije dovoljno sustavno obrađena te da joj treba posvetiti stalnu stranicu u svakom broju. Volim riješiti križaljku, a bilo bi dobro da je nagradna i da se u svakom broju odabranom rješavaču dodijeli knjiga. Poglavito su mi drage kolumne, a volim i koserije kojih je nažalost sve manje.

Malo se piše o tomu što potrošači (ne udruge) misle o HEP-u i njegovim uslugama. Prigodom izlaska 200. broja HEP Vjesnika, čestitam cjelokupnom uredništvu na savjesnom radu, izražavam svoje zadovoljstvo uređivačkom koncepcijom (uz iznesene primjedbe), sadržajem i ukupnim profilom lista.

Rino Anelić, voditelj brodice *Elektron* u Pogonu Cres-Lošinj DP Elektroprimorja Rijeka

Više o moru

- Redoviti sam čitatelj HEP Vjesnika. Ne propuštam ni jedan broj i zanima me skoro sve što piše u našem Vjesniku. Ovdje na otoku jedino na taj način mogu doznati što se događa u Zagrebu, Slavoniji, Dalmaciji...Mene zanima sve to.

Kao čovjeka od mora, dakako, najviše volim čitati tekstove o moru i plovidbi. Čestitam urednicima, novinarima i suradnicima HEP Vjesnika na 200. broju i želim im da nas i ubuduće svakog mjeseca razvesele kvalitetnim napisima i slikama.

Ako mogu što sugerirati onda je to da i ubuduće donosite što više napisa o moru, jer mnogo je nas u HEP-u koji smo neraskidivo vezani za more.

Sergio Kodnik, dugogodišnji zaposlenik Elektroprimorja i član UHB HEP-a

Više o streljaštvu i Elektroprimorju

- Jedan sam od redovitih čitatelja HEP Vjesnika i mogu reći da mi se novine sviđaju. Neki smatraju da je u Vjesniku previše stručnih tekstova, ali ja ne. Ako se novine zovu Vjesnik Hrvatske elektroprivrede logično je da pišu najviše o električnoj energiji, ali svaki broj donosi i mnogo tekstova o drugim temama, primjerice kulturi i športu. Ja osobno najviše pozornosti posvećujem zadnjim stranicama Vjesnika jer volim šport. Istina, o športu koji ja najviše volim, a to je streljaštvo, i nema mnogo napisa, ali za to nisku krivi novinari Vjesnika nego mi koji se tim športom bavimo. Kada bi mi organizirali više natjecanja i pozivali na njih novinare Vjesnika, uvjeren sam da bi bilo i više takvih tekstova.

Ovom prigodom želim informirati one koji to ne znaju da u Elektroprimorju već godinama uspješno djeluje Streljački klub koji okuplja veliki broj članova i sudjeluje na različitim natjecanjima. Svi koji nam se žele pridružiti dobro su došli.

Imam i jednu primjedbu na Vjesnik. Mislim da je premalo tekstova o

Elektroprimorju. Nadam se da će ih u budućnosti biti više. Srdačne čestitke za 200. jubilarni broj našeg Vjesnika.

Gordan Juračić, organizator sigurnosti u DP Elektroprimorje Rijeka

Poslovi koje radite bit će sve značajniji

- Iskreno, ne spadam u vjerne čitatelje HEP Vjesnika koji jedva čekaju svaki novi broj i čitaju ga od korica do korica. Ipak, svaki Vjesnik makar prelistam i pročitam one informacije koje se tiču posla kojim se ja bavim i aktualnosti u HEP-u. Nemam baš vremena čitati reportaže s terena i slične napise. Više sam zainteresiran za kraće i informativne tekstove. Informacije iz tvrtke *pokupim* obično pročitajući u prolazu one izvještene na oglasnim pločama te prelistajući Vjesnik. No, većinu informacija *pokupim* na Internetu koji je za mene najvažniji medij. Posjetim i web stranicu HEP-a kao i na Infohep. Mislim da bi se internet i intranet te elektronska pošta trebali sve više koristiti u međusobnom informiranju i komunikaciji unutar HEP-a.

Premda ne pročitam baš mnogo tekstova, u cijelosti cijenim napore koje vaše uredništvo ulaže u sadržaj i izgled Vjesnika.

Naši čitatelji

Kao osoba koja se i sama pomalo bavi grafičkim dizajnom, primijetio sam da Vjesnik dizajnerski izgleda sve ljepše i modernije, posebice naslovnice. Imao sam sreću upoznati veliki dio uredništva Vjesnika i znam da je riječ o sjajnim osobama i dobrim autorima. Čestitam vam na jubilarom 200. broju i želim vam da istrajete u vašem teškom i odgovornom i pomalo podcijenjenom poslu. Uvjeren sam da će u budućnosti poslovi koje radite vi (informiranje i odnosi s javnošću) i posao koji radim ja (sigurnost) sve više dobivati na značaju. Na prvi pogled se čini da se ti poslovi međusobno sukobljavaju, ali nije tako. Informacije koje zanimaju javnost njoj treba i *servirati*, a one koje su za javnost nebitne a za poslovanje itekako bitne treba zaštititi i tu je sva mudrost. U modernim tvrtkama radi se timski, a u timovima svatko radi svoj posao. Vi u uredništvu Vjesnika, prema svemu sudeći, dobar ste tim.

Verica Marković, zaposlenica DP Elektroprimorje Rijeka

Više priloga iz ratom stradalih područja

- Redoviti sam čitatelj HEP Vjesnika i sviđaju mi se te naše novine. Pronađe se u njima za

svakoga ponešto zanimljivo. Ja osobno najviše volim reportaže s terena.

Ako mogu dati primjedbu, odnosno prijedlog, onda će se to odnositi na razliku između područja i ljudi stradalih u ratu i onih koje je, Bogu hvala, rat zaobišao. Čini mi se da često mirnodopska Hrvatska nije imala razumijevanja za ratnu Hrvatsku. Zato bih volila u našem Vjesniku još češće nego do sada vidjeti priloge s ratom stradalih područja. Treba zabilježiti svaku obnovu, ali također posjetiti i ona mjesta na kojima obnova kasni ili je uopće nema, kako bi se potaknuli svi odgovorni na dodatne napore u pomoći područjima i ljudima koji su najviše stradali u ratu.

Svima koji sudjeluju u kreiranju i proizvodnji HEP Vjesnika čestitam na jubilarom 200. broju i želim da sljedeći jubilarni broj dočekate u dobrom zdravlju i veselju i još boljem izdanju i u još boljem HEP-u.

Miljenko Baljak, dopredsjednik HES-a u DP Elektroprimorje Rijeka

Talentiranoj djeci pravi poticaj

- Kako ne bih čitao Vjesnik? Dakako da ga čitam i to s veseljem. Najradosniji sam svakako kada

pročitam da će nam Uprava vratiti novac za koji smo mi radnici bili uskraćeni. Nadam se da će se to doista dogoditi te da to neće biti još jedno obećanje - ludom radovanje.

Posebno bih pohvalio rubriku u kojoj se piše o talentiranoj djeci radnika HEP-a. Mnogima od njih to je prvi istup u javnosti i pravi poticaj za još veću marljivost i rad. A vjerujem da će neki od njih u budućnosti postati poznati u svijetu umjetnosti, športa ili znanosti. Budući da sam strastveni zaljubljenik u nogomet i šport uopće i kao Dalamtinac, dakako, u Hajduka sviđa mi se što Vjesnik športu posvećuje puno prostora. Sviđa mi se i rubrika *Naši izvan HEP-a*. Nastavite tako i ubuduće. Čestitke na jubileju.

Vasja Pinzovski, predsjednik NSRHEP-a Podružnica Rijeka

Nismo zadovoljni zastupljenošću našega sindikata

- HEP Vjesnik su novine za koje posloводство HEP-a izdava, vjerojatno, značajna sredstva te kao takvo logično da je potpora *managementu*. U suprotnom, vjerojatno ne bi ni postojao. Čini mi se da je intencija Vjesnika da ono što je lijepo još više poljepša, a ono što je ružno ublaži

i učini ljepšim nego što jest. Ako su novinari ovisni o poslovodu, logično je da moraju zatupjeti svoja *pera* i pisati ponajprije ono što će se sviđjeti onima koji novine financiraju.

Zato nije nikakvo čudo da HEP Vjesnik posvećuje cijelu stranicu jednom umirovljeniku koji možda zaslužuje i dvije stranice, ali da istodobno posvećuje samo polovicu stranice velikoj pobjedni NSRHEP-a na Vrhovnom sudu Republike Hrvatske u obrani ugroženih prava radnika.

Moram reći da mi u Nezavisnom sindikatu nismo još uvijek zadovoljni prostorom i kvalitetom napisa koji dobivamo u odnosu na još uvijek većinski sindikat. Unatoč tomu, dajemo potpunu potporu izlasku Vjesnika i čestitamo uredništvu na jubilarom 200. broju novina koje, i to treba reći, grafički i dizajnerski izgledaju sve bolje. Nadamo se da će ubuduće Vjesnik našem sindikatu posvećivati više pozornosti, odnosno onoliko koliko NSR HEP-a zaslužuje.

Što se tiče prijedloga za poboljšanja, konzultirao sam se s članovima našeg sindikata i opće je mišljenje da bi Vjesnik trebao ubuduće više pozornosti posvećivati životno važnim temama koje određuju njihovu i budućnost HEP-a, poput restrukturiranja, razvojnih planova, radničkih prava i sličnog.

Ljerka Bobalić

Štivo posvećeno Čovjeku

- "Svaki čovjek je učitelj", starodrevna je mudrost i upravo zato rubrike u drugome dijelu našega Vjesnika, gdje se novinari osvrću i na neke možda manje poznate ili čak nepoznate sklonosti i kvalitete *hepovaca*, pravi su urednički pogodak. Tako, naime, radne kolege s kojima se svakodnevno ili tek povremeno dijele, kako radne obveze, stresovi, tako i lijepi trenuci na doista primjeren način mogu se upoznati i iz druge, manje poznate, perspektive. Tim više što prečesto, zbog brzine i rutine koje nameće uskovitlano svakodnevlje, na žalost, nezamijećeni produ mnogi dobri, zanimljivi, duhoviti i pametni ljudi. Lako je zamijetiti kako se u osječkoj Elektroslavoniji takvi napisi rado čitaju, osobito kad je tu netko "naš". Čini se kako se ženski dio populacije, premda se ni muški ne smije isključiti, doista često zaustavlja na stranicama, koje možda na malo drukčiji način nego što ih najbliži suradnici znaju, predstavljaju tajnice, gdje se govori o darovitoj djeci ili koje skreću pozornost na popravlanje kvalitete življenja, poput tekstova gdje autor koristeći svakodnevlje jednostavno i prihvatljivo piše kako čovjek treba ponajprije shvatiti sebe da bi mogao razumjeti čovjeka do sebe, kao i to da se može na svijetu mijenjati sve, samo ne drugoga. Prikaz novoobjavljenih knjiga i aktualnih filmova, upotpunjuju na svoj način taj, uvjetno rečeno, *humani dio* glasila, a to što je posvećen Čovjeku (veliko slovo "Č" nije u ovome slučaju pravopisni propust), rezultira činjenicom da svaka rubrika ima svojega čitatelja.

Stručni tekstovi, jasno, imaju svoju osobitu težinu, što se lako zapaža kad se promatra dok novine prelistava *čovjek iz struke*. Štivo čiji potpis jamči kvalitetu, nedvojbeno je jedno od prvih pročitanih u tom slučaju. Zapaženi su i tekstovi u kojima ekologija zauzima mjesto kakvo joj i pristaje, čime se daje do znanja da ljudi u HEP-u na svim razinama,

Naši čitatelji

pokazuju brigu za okolinu u kojoj žive i rade. Jednako tako, dobro je napomenuti, kako ne manjka ni samokritičnosti, uoči li se kakav nedostatak.

Vrlo je zanimljiva i reakcija povremenih ili redovitih gostiju, stranaka, poslovnih partnera, koji iz raznoraznih razloga (poslovnih ili privatnih) imaju potrebu doći u prostore HEP-a i ukoliko uoče naše glasilo, redovito i rado ga uzimaju u ruku. Doista je dobar osjećaj kad netko *sa strane* pohvali izvrstan Vjesnikov dizajn, koji uz to što je atraktivan, redovito ima poruku i poziva na razmišljanje. Fotografija uvijek govori više od tisuću riječi, a uz kvalitetan *fotozapis*, što je ovdje bez pretjerivanja doista najčešće, svaki je tekst još privlačniji.

Budući da navike vrlo često programiraju ponašanje, krenulo je i ovo *putovanje* HEP-ovim Vjesnikom protkano sličicama o njegovu životu u rukama redovitih čitatelja, odnosno, dobroga dijela zaposlenih u DP Elektroslavonija Osijek, ali i tek povremenih. I bilo je, uistinu, od srca, kao i što je i želja da za sljedeći jubilej bude u duhu onoga što je jednom prigodom zapisao Phil Bosmans: *Blago onima, koji uklanjaju sve gorke riječi iz svojih usta i s malo humora pretvaraju trnje u ruže.*

**Petar Junušić, potpredsjednik
Regionalnog odbora Udruge
branitelja HEP-a i predsjednik
Ogranka – Plin**

- HEP Vjesnik je, posebno ove godine, onakav kakav smo oduvijek želili. Braniteljske udruge HEP-a se bolje prate. Mi znamo u našoj Udruzi reći nek ljudi čitaju Vjesnik ako se žele informirati o našim aktivnostima. Osjete se pozitivne promjene, a to je najvažnije.

**Dragutin Šagodić, umirovljenik
Elektroslavonije**

- HEP Vjesnik je luksuzna novina. Možda bi mogao biti lošije kvalitete papira, pa bi i češće izlazio, ne znam. Previše je stručnih tema, a manje za nas obične ljude. Te elaborate teško pratimo. Dobro je što je obuhvaćena cijela Hrvatska i što možemo vidjeti kako se naša tvrtka razvija.

**Marija Đurok, umirovljenica
Elektroslavonije**

- Volim Vjesnik primiti i pregledati. Zadovoljni smo što se tiče umirovljeničkih pitanja, ali nas umirovljenike ionako nitko ništa ne pita. Osobno, zanimaju me samo teme iz Slavonije.

**Alojz Epih, umirovljenik HEP
Prijenosa**

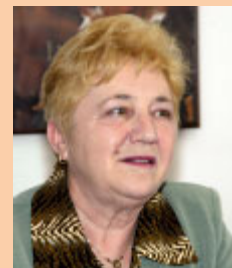
- Čestitam vam na 200. broju. Meni HEP Vjesnik odgovara i stvarno je odlično opremljen. Volim pročitati o novim tehnologijama i razvoju, premda su ponekad napisali previše stručni. Kao Slavoncu jasno je da sa zanimanjem pročitam sve što je vezano uz HEP u Slavoniji i Baranji.

**Josip Tonkovic, HES-ov
predsjednik podružnice Sindikata
pomoćnih djelatnosti DP
Elektroslavonije**

- *Sadržaji vezani uz rad sindikata su odlično prezentirani i tu vam doista treba čestitati. Volim čitati i sportske sadržaje, a mislim da bi sve informacije koje se inače nađu na Infohepu trebale biti i u novinama, jer nemaju svi kompjutor, a i HEP Vjesnik je jedan dokument, koji ostaje.*

**Jozefina Bagić, umirovljenik
stručnih službi HEP-a**

- HEP Vjesnik je za nas umirovljenike jedina spona s tvrtkom u kojoj smo proveli radni vijek i dakako da nas zanima što se u njoj događa. Ja sam otišla u mirovinu 1994. godine, a u HEP-u sam radila od 1976. Bila sam šef računovodstva Elektroprivrede Zagreb, a nakon 1990. godine šef računovodstva stručnih službi HEP-a. Pratila sam HEP Vjesnik i ranije, ali ne tako temeljito i zainteresirano kao danas. Jer, dok čovjek radi može stvari su mu poznate. Bez obzira što sam u mirovini, još uvijek osjećam da pripadam HEP-u i kada svakog mjeseca stigne HEP Vjesnik, jako se razveselim. U njemu prepoznajem i dio sebe. Pročitam skoro sve, zanimaju me informacije o reorganizaciji, investicijama, novim ljudima, obvezno riješim križaljku i pratim šport. Mislim da su umirovljenici najvjerniji čitatelji HEP Vjesnika.

**Ante Starčević, umirovljenik DP
Elektra Zagreb**

Otvoreni suradnji

- Redovno pratim HEP Vjesnik koji je sadržajno vrlo bogat i daje kvalitetne informacije o temama koje zanimaju i sadašnje i bivše radnike HEP-a. Nadalje, vaše je glasilo aktualno i glede vrlo važnih zakona, primjerice oko reforme energetskog sektora, što jednako tako *tangira sve hepovce*. U vašim tekstovima uočljivo je razumijevanje za običnog čovjeka i umirovljenika, a u tekstovima o prirodi i ekološkim temama zamjetan je poseban senzibilitet i emotivni pristup. Pohvalio bih i kvalitetne fotografije, koje često govore i više od riječi.

Sve u svemu, jako sam zadovoljan s HEP Vjesnikom, ali imam i nekih sugestija. S obzirom na veliki broj nas umirovljenika, predložio bih da ustanovite stalnu rubriku *Umirovljenici*, koja bi pokrivala sve aktualnosti iz naših mnogobrojnih i razgranatih podružnica, razgovore sa zanimljivim sugovornicima - umirovljenicima te sve korisne informacije za nas. Na taj bi način bili još informiraniji i saznali bi za nas korisne i zanimljive inicijative. Zbog toga predlažem i da se predsjednici umirovljeničkih podružnica češće javljaju vama novinarima te da ih vi pri odlasku na teren kontaktirate i saznate novosti i o njihovom radu. HEP Vjesnik i vas novinare doživljavam i kao suradnike, jer ste uvijek bili otvoreni i za suradnju s nama umirovljenicima, a vjerujem da će tako biti i ubuduće.

Julije Huremović

Brojne prednosti novinarskog posla

- U listopadu 1968. godine tadašnja poslovna jedinica Organizacija poslovanja i normiranja donijela je odluku da se pokrene izdavanje *tvorničkog lista*. Plan je proveden i ubrzo je objavljen prvi broj glasila *Elektroslavonija*. Ja sam tada radio u Odjelu normiranja i čim se iduće godine ukazala prigoda da radim na poslovima izdavanja lista, prešao sam u uredništvo u ožujku 1969. godine. Od tada, pa sve do lipnja 1991. godine izlazio je list *Elektroslavonija*, u prosjeku na 32 stranice mjesečno. Glavni urednik bio je Vladimir Stanić, a novinari Đorđe Jakšić i ja. Odluka o ukidanju lista donesena je na razini tadašnjega ZEOH-a, gdje se od 1986. godine izdavao Vjesnik ZEOH, pa su svi novinari radnih organizacija postali novinari toga glasila, koji je ubrzo promijenio ime u Vjesnik HEP-a. Tu sam radio sve do srpnja 2003. godine. Sveukupno, to je 34 godine na istom poslu.

Raditi u *tvorničkom listu Elektroslavonija* bilo je puno teže nego biti novinar HEP Vjesnika, jer su u uredništvu radila samo dva novinara (Đorđe Jakšić i ja), koji su sami morali svaki mjesec *proizvesti* sve tekstove, a i sami

smo radili prijelom u negdašnjoj *Štampi*. Zanimljivo je što se prijelom radio još prema *Gutenbergovom sustavu*, gdje se cijeli list ručno slagao što je trajalo dva do tri dana. To je za mene bilo i puno zanimljivije, jer smo izravno sudjelovali u zaokruženom ciklusu izdavanja novina - od pisanja tekstova, izrade fotografija, što sam izrađivao u vlastitom laboratoriju i sve u crno-bijeloj tehnici. To je bio doista opsežan posao. Redovito su se objavljivali, kao što to činimo i danas u HEP-u, reportaže o pojedinim pogonima, tako da se svake četvrte godine, ponovio kompletan ciklus. Poduzeće je tada bilo u jednoj velikoj ekspanziji o čemu svjedoči i podatak da kada sam 1965. iz Hrvatskih pošta došao u HEP, u Elektroslavoniji je bilo zaposleno 360 ljudi. Već početkom sedamdesetih godina radilo je više od tisuću ljudi, da bi već do 1980. godine taj broj narastao na 2.500 ljudi. Porast broja ljudi i stvaranje novih poslovnih jedinica olakšao je posao nama novinarima, pa je u pojedinom razdoblju list izlazio i svakih 20 dana.

Nakon *gašenja* lista Elektroslavonija, ubrzo je započeo Domovinski rat, što je bilo veliko životno iskustvo. Ostao sam jedini novinar HEP Vjesnika za područje slavonskoga HEP-a, a ratno razdoblje bilo je iznimno zahtjevno. Bezbroj je ratnih fotografija koje sam napravio, veliki je broj fotoreportaža objavljen u ratnim izdanjima HEP Vjesnika, a uz sve novinarske obveze bio sam i pripadnik ZNG. Ratne reportaže su mi i najdraži novinarski radovi, jer taj je posao trajao sve do mirne reintegracije ovoga dijela Hrvatske, čiji sam sudionik također bio. Poslijeratno razdoblje bilo je za mene i moj rad puno lakše, ali i zanimljivije, jer se nije razaralo nego gradilo.

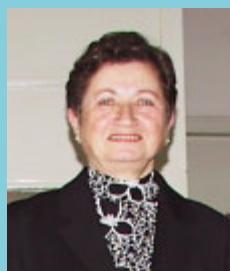
Svjestan sam prednosti novinarskog posla, koji mi je omogućio posjetiti sva

distribucijska ali i druga područja - skoro cijeli HEP.

Radni staž nakon skoro 39 godina provedenih u HEP-u okončao sam radeći 34 godine jedan, ali vrijedan, zanimljiv i izazovan posao i to posao koji sam oduvijek želio raditi. Zbog toga mi je bilo otići još teže. Ali, i nakon umirovljenja, česti sam gost u *mom* uredu. Pa i danas, kada vidim naše montere gdje rade, moje *pero* i fotografski aparat ne miruju. Jer, bez obzira što fizički nisam prisutan u HEP-u, HEP je u meni.

Ljubica Miletić

Radna knjiga prepuna nezaborava

- Nažalost, u ovom trenutku ne mogu govoriti o svom idućem radnom zadatku, jer ja sam *svoje* već odradila. Nasreću, moja je radna knjiga prepuna nezaborava.

Već se na prvoj stranici, presretna, nadem kao profesor među naraštajima svojih učenika. Stranicama se izmjenjuju radosti, nestašluci, tuga, uspjesi, nagrade, i - sreća kad svjedočim njihovim kasnijim uspjesima...

U drugom, manjem dijelu knjige, zakoračila sam u novinarske vode, najprije na mjestu glavne urednice lista "Elektroprimorje", potom suradnice HEP Vjesnika. I iz tog sam razdoblja očuvala radno bogatstvo: susrete s *hepovcima* i njihovim uspjesima, svjedočila uspjesima HEP-a, tog *strujnog diva*, diljem Hrvatske, proživljavala strahote što su od rata ostale od Belog Manastira do lloka, osobito u heroju Vukovaru, pa Škabrnji... Onda - izložba u Italiji gdje smo fotografijom i pjesmom, budili savjest svijeta, izložbom tako snažnih impresija i emocija da su u očima naših talijanskih prijatelja zaiskrile suze. I - tako u nedogled. Svaki bi doživljaj bio dovoljan za posebnu *hepovsku* priču, za nezaborav. I zbog toga se sve lijepo spremi u *škrinjicu sjećanja*, pa kad poželiš, samo je otvoriš. I - uživaš u svojoj radnoj prošlosti. Kako u onoj profesorskoj, tako i u onoj novinarskoj.

Sada sam u mirovini, ali - ne mirujem. Uživam u redu u kući i izvan nje, u svom vrtu, volim otići na izlet, u kazalište, na koncert, pročitati dobru knjigu... No, jednako tako uživam družeći se i surađujući sa svojim *penzićima*, jer sam upravo predsjednica Udruge umirovljenika HEP-a Rijeka. I sve bi bilo u redu kad bih imala samo još malo više vremena.

MARICA ŽANETIĆ MALENICA

Posao koji volim

- Svoje dvadeset i četiri godine radnog staža u HEP-u (došla sam 1980.) podijelila sam *fifty-fifty* na dva potpuno različita posla. Prvo sam se bavila brojkama, što mi je omogućio studij ekonomije, a onda sam prešla na slova, što mi je omogućio moj prirodni dar i sklonost riječima. Napravivši, praćena upitnim pogledima poznanika, nagli *rez* u svojoj karijeri ekonomistice samo sam potvrdila onu narodnu prema kojoj nismo *ono što nam je nudeno, nego ono što nam je sudeno*. A meni je, uvjeren sam, *sudeno* upravo ovo što radim s osobitim zadovoljstvom i godinama s jednakim nadahnućem.

U tadašnjem *Vjesniku* ZEOH-a javljala sam se kao suradnica od prvog broja, ali sve je to bilo tek *zagrijavanje* do 1993. godine kada sam premještena na radno mjesto novinara sa zadatkom da pratim proizvodnu i prijenosnu djelatnost u Dalmaciji. Da sam ostala u struci vjerojatno bih s godinama napredovala, *užicala* nešto veći koeficijent, zaradila koju kunu više... Ništa od tog racionalnog promišljanja ne može pretegnuti na vagi na kojoj je protuuteg posao koji volim. I u kojem uživam, pa i onda kad se zavlačim po hladnim i bučnim strojaricama, dok gacam po blatu, klizem po ledu, smrzavam se ili kisnem, kako bih došla na *lice mjesta*... Ali, HEP nisu samo agregati, brane i dalekovodi, srećom to su i ljudi, a oni su mi trajna inspiracija. Što naše glasilo uvažava. Pa svima nama ostavlja dovoljno prostora da se *raziigramo*. U tim brojnim susretima *izvlačila* sam iz kolegica i kolega *zrnca* životne mudrosti, otkrivala njihove želje i osjećaje, bila njihov *ispovjednik*. Oni su od mene dobijali na dar pisani trag o sebi, ja od njih trag u sebi. Moja znatiželja, a nerijetko i *ovnovska* upornost pomogle su mi da iz

anonimnosti izvučem mnoge naše športaše, pisace, pjesnike, slikare, pjevače, ribiče, modelare, roniocce, ptičare... Te, nazovimo ih slobodne ili *zadnje* strane glasila moja su *slaba strana*. Razgovori s hobistima, nadarenom djecom, umirovljenicima, komentari na neke događaje, osvrti na pročitane knjige, fotozapažaji ... rubrike su s kojima započinjem svaki novi broj. Dode mi to kao neki *kondicijski trening* za reportažu, intervju, izvješće sa savjetovanja i sve ono što spada u ozbiljne teme obveznog dijela glasila, koje su također izazov. A na svaki izazov treba odgovoriti. U *HEP Vjesniku* odgovorila sam na njih u više od sedamsto tekstova. Koji mi je od njih najdraži, ili koji smatram najboljim teško mi je reći. Zapravo, ja se iskreno nadam da ću svoj najbolji i najdraži tekst tek napisati.

Ne vraćajući se puno unatrag mislim da sam dobro obavila praćenje Međunarodne konferencije HYDRO 2003, koja je po prvi put održana u Hrvatskoj. Konferencija se održavana na engleskom jeziku, što je mom poslu dalo dodatnu težinu, ozbiljnost i odgovornost. Drage su mi i reportaže koje sam pisala iz Španjolske, doline Loire, iz Mostara, Vukovara.... Ali, za prepoznati moj stil može poslužiti i jedan mali fotozapažaj, jedan od onih koje sam pisala s osobitim užitkom. Nazvala sam ga *Gdje brodica nije bijesna, ni žarulja nije tjesna*, a objavljen je u broju 147/187 u travnju 2003.godine.

Zahvaljujem svim svojim kolegicama i kolegama na suradnji, čestitam glavnoj urednici Đurđi na strpljenju u radu s nama i na upornosti da iz nas izvuče ono najbolje. Da nje nije, teško da bismo imali ovako kvalitetno glasilo, prema mišljenju mnogih - najbolje u kategoriji glasila tvrki. Dakako, ne smijem zaboraviti ni mog pretpostavljenog

kolegu Matkovića kojem sam trajno zahvalna što me je prepoznao u *masi* i uspio nagovoriti da ostavim brojke i krenem *putem riječi*.

Veročka Garber

Vjesnikovim pulsom otkucava srce HEP-a

- Ovih dana lipnja *navršit ću* dvadeset i osam. Nažalost samo u stažu. Ali, nije velika žalost jer je to rad u HEP-u i jer je dolazak u nj bila *ljubav na prvi pogled*, ako je u takvo što vjerovati. Od tolikih godina barem ih je dvadeset i pet na novinarskim poslovima. Kako imam neutaživu potrebu da svoj mali, *sebični*, uski prostor stvarnosti koji me okružuje mijenjam, popravljam, oduhovljujem, tako sam poželila unijeti *dašak svježine* u svoj posao i počela izdavati zidne novine, pa nakon njihov bilten, pa je taj bilten nakon koje godine dobio ime i prvu kolornu stranicu, pa je i to bilo *malo* i krenulo se najprije u omišku, a potom i u splitsku tiskaru. Naše glasilo nije imalo puno stranica, ali je imalo nešto što je bila prava rijetkost za tadašnje "tvorničke listove" - imalo je jednu stranicu humora. A za novogodišnje blagdane izdavali smo samo humoristički prilog. Vrijedilo je samo pripremati ga, jer to je bio

užitak u svakom trenutku. Danas mogu priznati da sam bila vrlo tužna kada su glasila tadašnjih radnih organizacija *umrla*. U to vrijeme još nisam shvaćala da će me *rođenje* jednog novog i zajedničkog glasila toliko vezati i ispuniti. Trebalo mi je vrijeme da HEP Vjesnik doživim kao *svoj*. I sva je sreća da u meni neprekidno *rovari* onaj *crvić* stvaranja, koji me tjerao da osluškujem. I ja sam osluškivala kako Vjesnikov *puls* iz mjeseca u mjesec iz godine u godinu *otkucava srce HEP-a*. Odnosno i ja sam morala biti dio tog ritma. Gledala sam Vjesnik kako raste i sazrijeva, *kao teta iz provincije*, kojoj je nećak na studiju u Zagrebu. I ponekad bila ljubomorna na *mamu* Đurđu koja ga je više od svih nas *tetošila, mazila, odijevala*. A *ruho* mu je postajalo sve ljepše i maštovitije. Posebno to vrijedi za našu naslovnicu, koja je svaki put zanimljiva izgledom i grafičkim rješenjem, a još više *porukom* koju Đurđa Sušec vrlo istančano prenosi. Danas možemo svi biti ponosni da nam je *nećak* sazeo i stao na čvrste noge. Postao je punoljetan, znači, sada uistinu ima *pravo glasa*. A, to nam svima daje nadu da ćemo biti još bolji i još čitaniji.

Ivica Tomić

Ugodno iznenađenje

- Diplomirani sam novinar, autor dviju objavljenih knjiga i jednog romana koji je u pripremi za tisk, dragovoljac Domovinskoga rata. Novinar HEP Vjesnika sam od 1988. godine, a pokrивam djelatnost DP Elektroprimorje Rijeka, proizvodnje TE Rijeka i PP HE Zapad te PrP Opatija.

U Vjesnik HEP-a došao sam iz dnevnog novinarstva. Kada iz dnevnih novina dođete u mjesečnik, očekujete da ćete uživati u izobilju slobodnoga vremena, ali u HEP Vjesniku nije tako. Jer, u HEP-u se svakodnevno nešto događa, a broj novinara je ograničen. Znači, u izobilju ima samo posla - za sve.

Profesionalnim novinarstvom bavim se više od 20 godina i mislio sam da me u tom zanatu više ništa ne može iznenaditi. Ipak sam u HEP Vjesniku doživio nekoliko ugodnih iznenađenja. Međuljudski odnosi u uredništvu daleko su bolji nego u bilo kojem uredništvu u kojem sam do tada radio. Novinari Vjesnika (u većini su na moje zadovoljstvo ženskoga roda) nisu samo kolege već i odlični prijatelji s kojima je ugodno družiti se na poslu i izvan njega. Osim toga, vrsni su profesionalci i zaljubljenici u posao koji rade. Glavna urednica HEP Vjesnika i nakon 200 brojeva s nestrpljenjem i tremom očekuje svaki novi

broj našega glasila i s ljubavlju ga lista, zadovoljno se smiješeci kada vidi dobro uredene *naslove* i kvalitetne fotografije, a prema i najmanjoj pogrešci je vrlo kritična.

Nakon 20 godina novinarskog staža i mnogo uredništava u kojima sam radio, ponosan sam što radim u uredništvu koje se prema stručnosti i profesionalizmu može *nositi* s bilo kojom temom takozvanih velikih novina (dnevnika ili tjednika) te pomalo tužan što naša profesionalna udruga (Hrvatsko novinarsko društvo) pokazuje podcjenjivački odnos prema poslovnom novinarstvu (glasilima hrvatskih tvrtki takozvanim *tvorničkim listovima*).

Ruža Žmak

Upoznala sam dušu strujaša

- Nakon gimnazije u Puli, diplomirala sam na Pedagoškoj akademiji, predmetnu nastavu - povijest i zemljopis. Nakon toga, više od dvije godine te sam predmete predavala u osnovnim i srednjim školama. Godine 1975. zaposlila sam se u *Glasi Istre*, kao novinar u uredništvu glasila za radne organizacije, a potom u izdavačkoj kući *Istarska naklada*, također kao novinar. U DP Elektroistra

zaposlila sam se 1989. godine, gdje danas radim kao novinar HEP Vjesnika.

U Elektrostru me doveo put slijedom životnih okolnosti. Prisjećam se vremena kada smo kolege i ja dijelili radne zadatke u malom uredništvu u *Istarskoj nakladi*. Uredivali smo i pisali za listove radnih organizacija na području cijele Istre. Iz mjeseca u mjesec i dugi niz godina, trebalo je pisati o kamenolomima, vinogradima, turističkim objektima, cementu i staklu, ali i o *struji*. E, taj famozni *Elektromonter* bio je najteži i najopsežniji radni zadatak. Davne 1975. godine, kada bih ga dobila za uređivanje, *smrzla bih se* - te TS, pa interpolacije, dalekovodi, kilovati, megavati... *špansko selo!* Suhoparno, nesavitljivo i nevidljivo. Od 1989. godine u Elektrostru sam promijeniti sredinu, ušla u srž, spoznala *dušu* tvrtke koja se razlikovala od mog dojučerašnjeg *miljea*. Nije bilo ni lako, ni jednostavno.

Danas sam zadovoljna što tu radim. Određena sigurnost, barem za sada i još uvijek, je prisutna. Upoznala sam *dušu strujaša*, posebnu i zaljublvenu u svoje *leno*. Lagala bih kad bih rekla da sam *ušla* u cjelokupnu *dušu*: jalove energije, energetske špice, giga i megabajta, volta i ampera... Nešto sam naučila, trudim se ne pogriješiti. Ponekad sam ljuta na HEP kao monopolistu, ali me ljudi glede toga ne razumiju. Većina njih nije radila drugdje osim u HEP-u, pa mi *prizme* nisu *šarenobojne*. Ja razlikujem boje! Inače su to dobri i dragi ljudi. Vole svoj HEP, svoju Elektrostru, vole svoj posao, a ja sam djelić toga pa to *perom* barem pokušavam na papiru podijeliti i prenijeti. Uspijevam više ili manje. Ponekad me kude, ponekad pohvale, ali *struja* i dalje teče!

Dragica Jurajevčić

Svugdje kao doma

- Nakon završetka Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu započela sam 1976. godine raditi kao novinar u tadašnjem *tvorničkom listu Elektra*, zagrebačke Elektre. Poslije njegovog tužnog *gašenja* 1990. godine, pridružujem se uredništvu HEP Vjesnika.

Tijekom 28 godina (zar već??) novinarskog staža, napisala sam više od tisuću tekstova i nekoliko tisuća novinarskih kartica. U mnogim tekstovima otkrivam zanimljive ljude i događaje, nezaboravne susrete, potresne ljudske priče, velike i male objekte, predivne krajobrazne naše Domovine... Na tisuće je prijedanih kilometara i *ispucanih* filmova *diljem* Hrvatske - od Umaga do Iloka i od Čakovca do Dubrovnika. Trafostanice, hidroelektrane, termoelektrane, *nuklearna*, mreže, dalekovodi, kabeli..., možda nekima zvuči nezanimljivo, ali nije tako, ponajviše zbog *hepovaca* koji im *udahnuju dušu i život*.

Uz *pregršt* lijepih *radnih* uspomena, uvijek ima i onih *drugih*, poput nezgodnog pada na zaleđenoj brani HE Sklope, slučajnog udara u *glavu* stupom na terenu, *prijetnji* oduzimanja snimljenih

filmova, sugovornika kojima *kliještima morate vaditi riječi iz grla* ili onih koji se *ni pod koju cijenu* ne žele slikati, tekstova koje je *pojeo* kompjutor i tomu slično... Od svih tekstova nemoguće mi je izdvojiti jedan *srcu najbliži*, ali svakako su mi najdraže brojne reportaže s *lica mjesta* o onim, na žalost sve rjeđim, *zaljubljenicima* u svoj posao kojima je *HEP u krvi* i koji ga marljivo i *sa srcem* obavljaju godinama, često u doista teškim uvjetima.

S druge strane, za izdvojiti svakako zaslužuje značajem, veličinom i duljinom izgradnje *saga* o TS Žerjavinec, kao jedna od najvažnijih *priča* koju kroz HEP Vjesnik *Zapisom sa gradilišta* vučem već dvije godine, *vjerno prateći* njezinu izgradnju od polaganja *kamena temeljca* sve do puštanja u pokusni rad. Zajedno s nadzornim inženjerima nahodala sam se njezinim gradilištem iz mjeseca u mjesec u svim (ne)mogućim vremenskim uvjetima, od ljetnih vrućina, kiše, vjetra, blata *do koljena* i gradilišta prekrivenog snježnim pokrivačem. No, ostaje zadovoljstvo što sam bila vjernim *svjedokom rađanja* elektroenergetskog prijenosnog *diva* i to prenosila čitateljima HEP Vjesnika.

Biti novinarom u Hrvatskoj elektroprivredi znači imati mogućnost *zaviriti* u skoro svaki njezin *kutak*, a biti djelić velike *hepove obitelji* znači i da se svugdje osjećate *kao doma*. U novinarskom poslu, što je osobito važno nama horoskopskim *blizancima*, nema dosade. Stalno se nešto zbiva - mnoštvo je događaja, otkrivanja novih *terena*, ljudi...Zbog toga se često javljaju *cajtnoti* i *žrvnji*.. Tada nas glavna urednica *stisne* riječima *ubacite u petu*. Bez obzira što smo novinari mjesečnika, *hvatanje* rokova je

možda i najveća mana našeg inače zanimljivog novinarskog poziva. Na sreću, sve se *muke* zaboravljaju čim završimo *broj*, a tako i treba jer odmah se kreće u nove teme novoga broja. I tako iz mjeseca u mjesec, bez predaha.

Tatjana Jalušić

Novinarski posao održava mentalnu svježinu

- Nakon diplome Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu 1989. godine, zaposlila sam se u tadašnjoj Elektroprivredi Zagreb, kao novinar u listu te radne organizacije. *Gašenjem* glasila u okviru ZEOH-a, 1990. godine počela sam raditi u Vjesniku ZEOH-a, u Službi za informiranje i javnost. Danas sam u Odjelu za interno informiranje, novinar-urednik u HEP Vjesniku i Infohepu. Honorarno sam surađivala u riječkom Valu i Novom listu te u časopisima Zaposlena i Vegeterra.

Premda se često smatra da je rad novinara u jednoj tvrtki manje "novinarski" (a time i manje ugledan) od onoga u klasičnim medijima na tržištu, to je - uvjerio bi se svatko tko bi sudjelovao u stvaranju barem jednog broja našeg Vjesnika - daleko od

istine. Štoviše, tematsko područje koje mi novinari HEP Vjesnika pratimo, iznimno je široko, dok smo istodobno po naravi stvari morali postati i *specijalisti* za temeljnu struku naše tvrtke, onu elektroprivrednu. *Pokrivamo* sve: od energetske, elektroprivredne i gospodarske tema, poslovne problematike, radnog prava, sindikalne scene, ekoloških i globalnih pitanja... sve do svijeta kulture, malih priča o našim ljudima i raznih "lakših" sadržaja o fenomenima našeg vremena. Ustvari, nema područja ni teme, a niti oblika novinarskog izražavanja, u kojem se mi kao novinari Vjesnika nismo ili ne bismo mogli iskušati. A borba s rokovima, briga o točnosti podataka, opremanje tekstova, fotografija, lektura, prijelom, tiskara,... jednako nas toliko zaokupljaju kao i sve ostale novinare.

Kad bih morala izdvojiti prednosti ovoga posla, jedna od njih bila bi i ta što iz broja u broj moram stalno učiti, neprestance saznavajući nešto novo. Elektroprivredna problematika, uvjerila sam se, zadire u sve pore današnjeg društva pa nema toga što nama kao *ljudima od pera* ne bi bilo zanimljivo, što nije - na neki način - povezano s našom tvrtkom. To sve nas novinare, bez obzira na godine staža, održava *mentalno svježima* - htjeli ili ne, takva je narav svakog novinarskog posla: uvijek smo u tijeku s najnovijim događajima i trendovima.

Osim toga, privilegij rada u HEP-u, i to kao novinara, upoznavanje je različitih *kutaka* Hrvatske, jer imamo tu sreću da smo kao HEP svugdje prisutni. I svuda gdje se proizvode kilovatsati, gdje dopiru naši vodovi, mi smo dobrodošli: u Senj, Gospić, Ogulin, Vukovar, Sotin, Križevce, Opatiju, Sunju..., upoznavajući nove krajeve i nove ljude zbog kojih, na kraju krajeva, i stvaramo ovaj list.

Darko Alfiev

Od interne, najdelikatnije, javnosti započinje svaka komunikacijska strategija

- Diplomirani sam sociolog, od 1989. do 1991. zaposlen u Službi za informativnu djelatnost u NE Krško, od 1991. u Hrvatskoj elektroprivredi, u jedinstvenoj Službi za informiranje i javnost, pa potom Odsjeku za informiranje, a od 1998. do danas u izdvojenom Odjelu za odnose s javnošću u Uredu Uprave.

Najintenzivnije razdoblje mog pisanja za Vjesnik bilo je od 1991. do 1998. godine, otkada, zbog organizacijskih promjena, a još više realne potrebe za pojačanim aktivnostima eksterne komunikacije, sve rjeđe pišem, a više preuzimam poslove odnosa s medijima, oglašavanja, organizacije *evenata*, pripreme publikacija... Dakako, svaki oblik i vrsta poslova odnosa s javnošću (a pisanje u HEP Vjesniku, definitivno jesu odnosi s javnošću i to onom najdelikatnijom, internom, od koje počinje svaka komunikacijska strategija), donosi neke svoje profesionalne, intelektualne i kreativne

izazove, uzbuđenja, priznanja i zadovoljstva. Međutim, pisanje za novine kao čin iza kojega ostaje cjelovito, potpisano djelo, koje u prvom trenutku snažno komunicira s čitateljem, a zatim godinama služi kao dokument, podsjetnik, te u svojim sretnim uspješnim izdanjima dobiva i neku dodatnu dimenziju - nešto je posebno.

Područje koje sam pratio, bilo je predodređeno radom u *nuklearci*, kada sam kao vanjski suradnik, počeo pisati u Vjesniku Hrvatske elektroprivrede. Naime, nuklearna energija, radioaktivni optad i druge srodne teme uvijek su izazivale pozornost, pa im je i u našem Vjesniku davan velik prostor. To je kasnije bilo i povodom zabavnog nesporazuma prigodom mog upoznavanja s novinarkom jednog našeg dnevnog lista, koja je prateći redovito Vjesnik HEP-a bila uvjerenja da sam po struci inženjer i to vjerojatno usmjerenja nuklearne energetike. Da se malo našalim, bio je to kompliment na kojeg sam se konačno mogao pozivati u *hepovom* inženjerskom okruženju.

Prelaskom u HEP, počinjem pokrivati najšire teme vezane uz "rizične" objekte, njihov rad i utjecaj na okoliš, planiranje, lociranje, komunikaciju s lokalnom zajednicom i *zelenim* udrugama. Ove napise mogu ilustrirati naslovi poput *Svi otišli trbuhom za kruhom i... dimnjacima* ili *Očekujući bogate turiste u praznim prostorima*, dok naslov *Bilo gdje, samo ne u Zadru* (reakcije na moguću gradnju TE na ugljen kod Obrovca) najizravnije ilustrira ono čime sam se ponajviše bavio: otkrivanjem, analizom i kritikom NIMBY sindroma u Hrvatskoj. Dakako, svatko tko se na taj način bavi tim fenomenom, mora,

suočen sa svojom građanskom, susjedskom, roditeljskom odgovornošću, biti u moralnoj dvojbi i zapitati se je li nekritički zastupao jednu stranu (HEP, poslodavca) i određene pojedinačne interese, ili se uspijevao postaviti neutralno i objektivno. Nadam se da sam ipak korektno pisao, zalažući se uvijek za poštivanje svih relevantnih zakona i pravo javnosti na informaciju. S druge strane, neke aktualne pojave svjedoče o tome da je NIMBY sindrom, kao sindrom sebičnosti i neznanja, postao epidemiološki problem u Hrvatskoj, pa se tako ne može izgraditi uređeno odlagalište komunalnog otpada, postaviti radar za sigurnost zračnog prometa, urediti prihvatni centar za azilante ili djetetu s HIV virusom osigurati normalno školovanje i djetinjstvo.

Druga tema, a opet prirodno povezana s temom "rizičnih" objekata, nametnula se zahvaljujući poslovima odnosa s vanjskom javnošću koje sam sve više obavljao. Pratio sam rad Hrvatske udruge za odnose s javnošću, predstavljao oglasne i druge medijske kampanje, događaje, publikacije i promocijske proizvode HEP-a te pokušavao upoznati internu javnost s ciljevima i mogućnostima odnosa s javnošću u Hrvatskoj elektroprivredi.

BEZ SURADNJE I DIJALOGA SVI ĆE BITI NA GUBITKU

Upravo potreba uspostave dobrih odnosa s javnošću, jedna je od poanti teksta kojeg sam u ovoj prigodnoj retrospektivi izabrao kao najdraži novinarski rad objavljen u HEP Vjesniku. Riječ je o tekstu "Drugi objektivi", koji je ustvari prateći napis, nastao na margini izvještaja o Susretu s novinarima

Hrvatska elektroprivreda za novu kvalitetu, održanom u Velikoj, 26. i 27. lipnja 1991. godine, znači u dane kada je započela hrvatska ratna tragedija. Bio je to jedan od mojih prvih tekstova za Vjesnik otkako sam se zaposlio u HEP-u (moj drugi po redu broj Vjesnika), napisan na starom klasičnom pisačem stroju, ne za radnim stolom, već na dasci koja je spajala dva susjedna stola, u sobici koju sam dijelio s još šest-sedam (!!!) kolega. Pomalo nostalgично ponovno čitam taj tekstić, u kojemu prepoznajem svoju, tada još snažnu sklonost literarnom i esejističkom, pokušavajući oživjeti osjećaj poleta, dobre volje i vjere u posao koji radim. Tada sam, ne znajući još u kojem će se pravcu isprofilirati moj profesionalni put, zapisao: *Najvažniji doprinos Konferencije je saznanje da HEP ne može prema novinarima nastupati s pozicije ječeg, pametnijeg, nedodirljivog. Bez suradnje i dijaloga svi će biti na gubitku.* Bojim se da nas, punih 13 godina poslije, još uvijek netko treba podsjećati na ovu jednostavnu istinu.

DENIS KARNAŠ

Temeljnost je polazište svega

Novinarstvom se bavim od 1986. godine, kada sam još kao gimnazijalac počeo raditi u športskom uredništvu jedinog slavonskog dnevnog lista - Glasu Slavonije. Tamo sam radio sve do 1995. godine, s kratkim prekidima kada sam bio u Hrvatskoj vojsci. Dvije sam godine radio i u športskom uredništvu Slavonske televizije, koja je tada bila dio Medijskog centra Glas Slavonije. Iz Glasa sam, potkraj 1995. godine, prešao u novoosnovani Gradski radio kao športski novinar, da bi s vremenom sve više surađivao u informativnom programu, čiji sam urednik postao ubrzo. Od početka 2000. do proljeća 2002. bio sam izvršni urednik Gradskog radija, u to vrijeme najslušanije lokalne radijske postaje u ovom dijelu Hrvatske. Kao novinar surađivao sam od prvog broja Jutarnjeg lista, a 2002. radio sam u Večernjem listu, prateći velike tvrtke i javna poduzeća na području Osijeka. Uime osječke katedrale, odnosno Župe svetih Petra i Pavla, suradnik sam Biskupijskog tiskovnog ureda Đakovačke i Srijemske biskupije.

Od listopada prošle godine novinar sam HEP Vjesnika. Dolazak u to uredništvo izmijenio je i kod mene iskrivljenu *sliku*, koju često novinari u ostalim medijima imaju o "tvorničkom novinarstvu". Istina, radi se s puno manje stresa ali je, posebno u HEP Vjesniku, potrebno i poznavanje zahtjevne terminologije, pa je puno teže "pustiti ruku" ili napisati nešto što ne stoji. Dnevno novinarstvo dopušta površnost i pogreške, a ovdje je temeljitost polazište svega. Zanimljivo je i ponekad "teže" teme, usko stručne, prilagoditi načinu prihvatljivom i širem čitateljstvu. U svakom slučaju, to je još jedan zahtjevan izazov.

Pogled na toplinsku stanicu: na crpke prvog stupnja ugrađuje se armatura

Za veću sigurnost opskrbe

> Budući da je kod toplinskog opterećenja između 200 i 300 MWt, što je polovica mogućeg opterećenja, radilo svih šest crpki, odnosno kod prosječnog toplinskog opterećenja praktično su bile iskorištene sve rezerve u crpnim agregatima, takav rad predstavljao je veliki rizik, jer je pouzdanost u isporuci toplinske energije bila svedena na najmanju mjeru, pa je započela rekonstrukcija toplinske stanice

Tatjana Jalušić
Snimio: Mario Vincek

TEHNIČKI PODACI

Toplinska stanica sastoji se od tri crpke prvog stupnja, kapaciteta 2500 m³/h, 8 bar i tri crpke drugog stupnja, kapaciteta 2500 m³/h, 15 bar. Način rada crpnih agregata određen je obilježjima rada toplinske stanice i sustava daljinskog grijanja, tako da u zimskim režimima, u serijskom radu, crpke imaju ukupni kapacitet približno 6500 - 7000 m³/h vode.

Nova oprema je podijeljena u sljedeće grupe:

- hidrauličke spojke uz cirkulacijske crpke prvog i drugog stupnja, tvrtke VOITH, SR Njemačka,
- glavna armatura uz cirkulacijske crpke prvog i drugog stupnja (zaporne i kombinirane zaporno-nepovratne armature NO 600 NP10, odnosno NO 600 NP 25, tvrtke ADAMS ARMATUREN, SR Njemačka),
- elektromotori cirkulacijskih crpki prvog i drugog stupnja, proizvođač ABB, Finska

Na kraju ogrjevnog sezone, 17. svibnja o.g., započela je rekonstrukcija toplinske stanice u zagrebačkoj Termoelektrani - toplani. Odvijat će se tijekom ljeta, a planira se da će radovi završiti do 10. rujna ove godine. Opskrbu cijelog Zagreba toplom vodom u međuvremenu je preuzela Elektrana - toplana Zagreb.

RAD BEZ REZERVNIH CRPKI POVEĆAVA RIZIK

Toplinska stanica u TE-TO Zagreb, u okviru bloka 120 MW, izgrađena je 1979. godine. Sastoji se od dva zagrijača vrele vode i šest crpki prvog i drugog stupnja za cirkulaciju tople vode prema potrošačima u sjevernom i južnom dijelu Zagreba. U prvim godinama njenog rada bilo je zamišljeno da se opskrba grada toplom vodom i u najhladnijim danima obavlja samo s dva para cirkulacijskih crpki prvog i drugog stupnja, dok bi treći par uvijek služio kao rezerva. Međutim, u posljednjih deset godina, crpni agregati su u dane najnižih vanjskih temperatura radili bez ikakve rezerve.

- Kod toplinskog opterećenja između 200 i 300 MWt, što je polovica mogućeg opterećenja, radilo je svih šest crpki, odnosno, kod prosječnog toplinskog opterećenja praktično su bile iskorištene sve rezerve u crpnim agregatima. Takav rad predstavljao je veliki rizik, jer je pouzdanost u isporuci toplinske energije bila svedena na najmanju mjeru, tumači Damir Božičević, koordinator strojarских radova u TE-TO Zagreb.

Imajući u vidu daljnji porast toplinske potrošnje do 2010. godine, postalo je jasno da se u idućim godinama može očekivati još dulje razdoblje rada stanice bez rezerve u crpnim agregatima. Samim time povećava se i rizik od kvarova na crpnim agregatima, što bi izazvalo nužnu redukciju u isporuci toplinske energije za grijanje grada. Rizik rada u takvim uvjetima se iz godine u godinu povećava i zbog porasta godina eksploatacije samih agregata.

- Takvo stanje je posljedica preslabih prigonskih elektromotora, koji su zadovoljavali u početnim godinama rada toplinske stanice. Ono je potencirano i primijenjenom regulacijom brzine vrtnje crpki podsinkronim kaskadama, koja također radi s određenim utroškom energije. Rad crpnih agregata s regulacijom brzinom vrtnje crpki podsinkronim kaskadama nakon dvadeset godina eksploatacije postao je rizičan zbog zastarjelosti opreme, što je također utvrđeno ispitivanjima, objašnjava D. Božičević

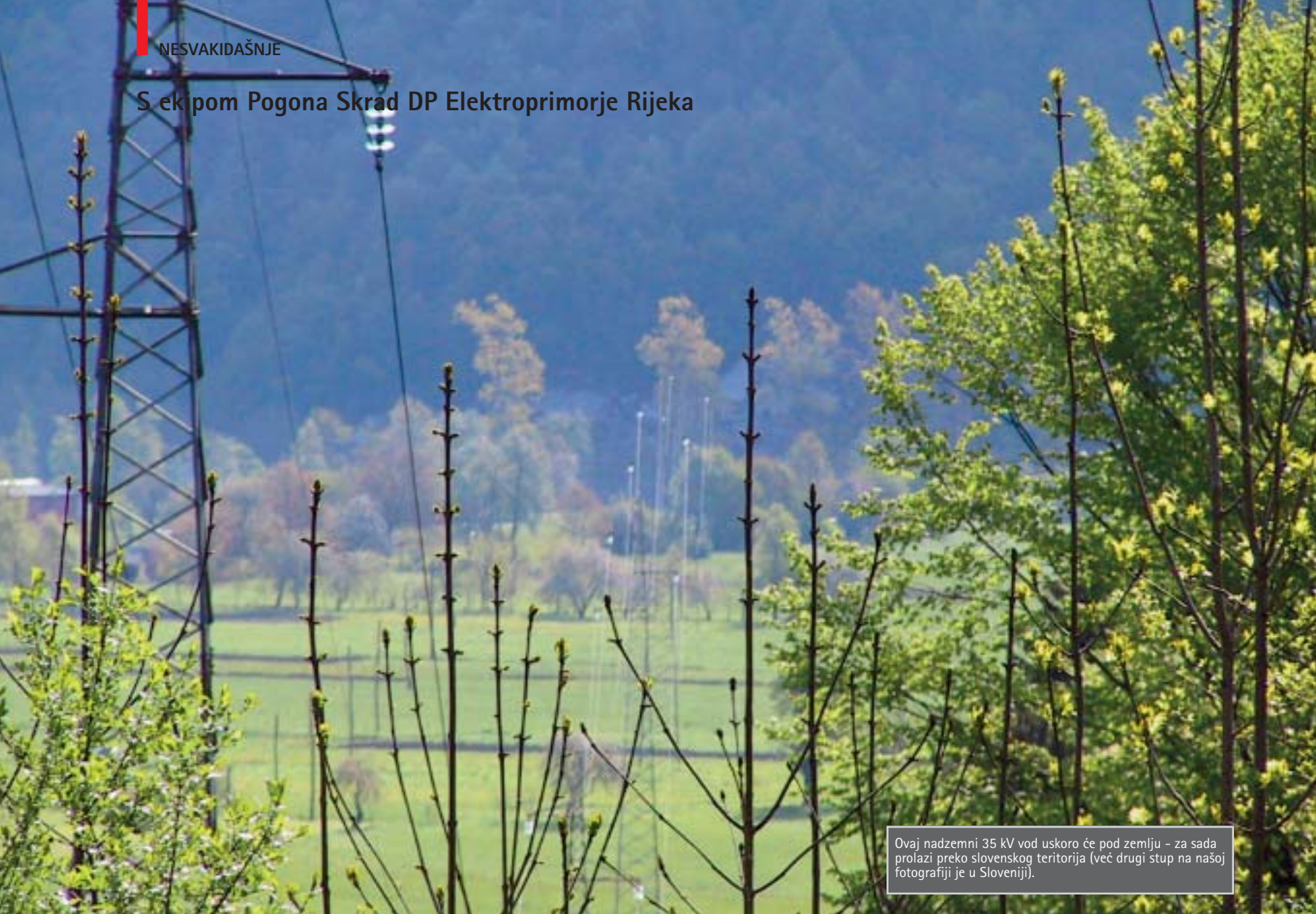
UGRADNJA NOVIH ELEKTROMOTORA I HIDRAULIČKIH SPOJKI

Iscrpna analiza rada toplinske stanice, kako bi se našla tehničko-tehnološka rješenja kojima bi se povećale njena eksploatacijska obilježja, obavljena je tijekom 2001. i 2002. godine. Zaključeno je da su crpke tako projektirane i izvedene da mogu dati znatno više parametre od onih koji se ostvaruju u pogonu, koji pružaju mogućnost za puno sigurniji rad toplinske stanice, jer se praktički sva pogonska stanja mogu pokrivati s dva para crpki, dok jedan par uvijek predstavlja rezervu. Ekonomska analiza je pokazala da je optimalno rješenje regulacije brzine vrtnje cirkulacijskih crpki ugradnja novih elektromotora i hidrauličkih spojki promjenljive brzine vrtnje.

- Značajno povećanje sigurnosti opskrbe toplinskom energijom bilo je moguće najsavršadnije provesti zamjenom prigonskih elektromotora novima dovoljne snage. Pri tomu i novi prigoni moraju omogućiti rad crpki s promjenljivom brzinom vrtnje. Ocijenjeno je da su same crpke kao strojevi, prema hidrauličkim i mehaničkim obilježjima, pouzdani elementi cijele toplinske stanice koje nije potrebno mijenjati, kaže D. Božičević.

Prošle godine nabavljena je kapitalna oprema: šest hidrauličnih spojki tvrtke VOITH, šest pogonskih elektromotora ABB-a te 12 armatura na usisnim i tlačnim stranama cirkulacijskih crpki. Nakon javnog natječaja, sklopljen je ugovor prema načelu ključ u ruke s tvrtkom *Monter strojarске montaže* za ugradnju te opreme, puštanje u pogon i funkcionalno ispitivanje. Sredstva za rekonstrukciju, koja uključuju isporuku ugovorene opreme te radove na rekonstrukciji i montaži opreme, osigurana su Gospodarskim planom HEP-a, Planom investicija Pogona TE-TO Zagreb za 2004. godinu. Rekonstrukcija se odvija u dvije faze: prva obuhvaća rekonstrukciju četiri, a druga preostale dvije crpke. Do sada su ugrađene sve armature, počinje se s demontažnim radovima na elektromotorima i njihovim temeljima te se priprema ugradnja spojki i novih elektromotora. D. Božičević ocjenjuje:

- Za sada se sve odvija prema planu, zadovoljni smo s izvođačima radova te očekujemo da će nakon 10. rujna započeti funkcionalna ispitivanja.

Ovaj nadzemni 35 kV vod uskoro će pod zemlju – za sada prolazi preko slovenskog teritorija (već drugi stup na našoj fotografiji je u Sloveniji).

Selo Hrvatsko konačno povezano s Hrvatskom

Ivica Tomić

Zahvaljujući naporima radnika Pogona Skrad, DP Elektroprimorje Rijeka, uskoro će se selo Hrvatsko napajati električnom energijom iz hrvatskih trafostanica podzemnim kablskim vodovima, koji će biti položeni u hrvatsku zemlju. Sadašnji nadzemni vodovi, koji prolaze teritorijem Republike Slovenije, bit će napušteni

Malo živopisno selo Hrvatsko koje samo rijeka Kupa dijeli od Republike Slovenije, a odnedavno i Europske unije, oduvijek je bilo hrvatsko što potvrđuje i njegovo ime, ali sve donedavno njegovi mještani nisu mogli doći do bilo kojeg drugog hrvatskog naselja, a da ne prođu cestom kroz susjednu Sloveniju. Konačno je do tog prelijepoga sela probijena cesta po hrvatskoj zemlji. Istina, nije još asfaltirana, ali se već automobilom može doći do središta sela bez provjere putovnice ili osobne iskaznice.

Zahvaljujući naporima radnika Pogona Skrad, DP Elektroprimorje Rijeka, uskoro će se selo Hrvatsko napajati električnom energijom iz hrvatskih trafostanica podzemnim kablskim vodovima, koji će biti položeni u hrvatsku zemlju. Sadašnji nadzemni vodovi, koji prolaze teritorijem Republike Slovenije, bit će napušteni.

OČEKUJUĆI JEDAN SUNČANI DAN

Proljeće 2004. godine nije bilo naklonjeno monterima Pogona Skrad, jer je nakon topljenja snijega mjesecima skoro svakodnevno padala kiša. Ipak, iskoristili su prvi sunčani dan i brojnija ekipa već je u rano svibanjsko jutro bila na terenu. Bez oklijevanja se navlače radne odore, visoke gumene čizme, rukavice... Valja razvući kabel dok se nebo nije ponovno otvorilo i dok bujice nisu, još jedanput,

zatrpale iskopani kanal. Nema se vremena čekati da se osuši blato koje se lijepi na čizme i otežava hodanje. Posao je dobro pripremljen i organiziran – svatko zna svoj posao. Jedan po jedan radnici uskaču u blatnjavi kanal, raspoređuju se na otprilike svakih 20 metara po jedan, prebacuju kabel preko leđa i vuku ga strmom nizbrdicom kroz šumu dolje do tek probijene ceste za Hrvatsko. Ne zadugo, kolona ljudi u plavim radnim odijelima vraća se na početni položaj. Nagomilano blato s čizama otrasa se cupkanjem po zemlji i brisanjem o rosnu travu. Mala stanka, tek da se predahne, a onda ponovno svi u kanal. Jedan kabel je razvučen, ali ostalo ih je još pet. Do kraja radnog vremena mora se svih šest položiti u kanal jer meteorolozi su za popodne opet najavili kišu.

Naporno je. Teren je takav da je vrlo teško sići nizbrdicom po skliskomu blatu i vratiti se natrag bez ikakvog tereta, a s kabelom koji valja vući sve je još teže. Ipak se ne čuju nikakve žalbe. Naprotiv, čuju se šale, dobrodušne goranske šale i smijeh. Gorani su poznati po tomu. Oni nisu samo radni kolege. Oni su susjedi i dobri prijatelji koji dijele dobro i zlo na poslu i kod kuće u svom prlijepon zavičaju surove klime. Da nema *motorola* u rukama ne bi se znalo tko su ovdje šefovi, poslovođe i predradnici, a tko radnici jer svi priskaču u pomoć tamo gdje je

Kabel se na ramenima marljivih Gorana spušta nizbdcim do ceste

Nadzerni 20 kV vod preko teritorija Slovenije, koji se uskoro napušta

Kratak predah, pa opet u kanal

najpotrebnije ili tamo gdje *zapne*. Kad ugledaju poneku pogrešku koja bi posao mogla usporiti ili zaustaviti, oni koji rukovode poslom ne viču. Jednostavno priskoče mjestu događaja i otklone nedostatak bez zaustavljanja posla. Zato ide sve kao *podmazano* i činilo bi se lakim da momci nisu već poslije razvlačenja prvog kabela poskidali sa sebe radne bluze i džempere jer su se dobro uznojili. Valjalo je toga dana još pet puta sići dolje s kablom na leđima i vratiti se gore, vukući blatni teret na čizmama. Dakako, planirani posao je završen.

NAKRATKO U EUROPSKOJ UNIJI

A u Hrvatskom sve rascvjetalo. Kuće se jedva vide od rascvjetala voća, zelenila i cvijeća. Ljudi skoro nigdje. Tišina je upotpunjena samo pjevom ptica i zujanjem insekata. Tek jedna žena, ne osvrćući se, prolazi pokraj ploče na kojoj piše *Pozor - Republika Hrvatska - državna granica*, korača preko mosta i slobodno stupa na tlo Europske unije. Nigdje nikoga. Ohrabren njezinim postupkom i reporter HEP Vjesnika prošetao je mostom, prešao u Europsku uniju, napravio nekoliko snimaka i vratio se natrag. Trava na obje strane Kupe podjednako je zelena, a maslači jednake žute nijanse. Selo Hrvatsko, konačno, spojeno cestom s Hrvatskom, spokojno miruje opijeno mirisom proljetnog cvijeća i svježinom ljepotice Kupe. A nedaleko od njega, marljiva ekipa Gorana iz Pogona Skrad vuče podzemne kabele kojima će uskoro poteći električna energija. Iz Hrvatske, za Hrvatsko kroz hrvatsku zemlju.

Skupna snimka za povijest. Ekipa Gorana koja će riješiti problem međudržavnog elektroenergetskog razgraničenja sa Slovenijom

RAZGRANIČENJE S REPUBLIKOM SLOVENIJOM NA PODRUČJU POGONA SKRAD

U okviru elektroenergetskog razgraničenja između Slovenije i Hrvatske na području između naselja Hrvatsko i Smrekari u tijeku je izmiještanje postojećeg nadzemnog 35 kV voda TS 110/35 kV Delnice - TS 35/20 kV Gerovo i nadzemnog 20 kV voda TS 35/20 kV Gerovo TS 20/0,4 kV Hrvatsko - TS 20/0,4 kV Turki koji sada djelomično prolaze preko teritorija Slovenije, neposredno uz naselje Osilnica. Umjesto sadašnjih nadzemnih bit će položeni podzemni kabeli i to preko teritorija Republike Hrvatske.

Ukupna duljina novoga 35 kV kablenskog voda TS 110/35 kV Delnice - TS 35/20 kV Gerovo na dionici Hrvatsko - Smrekari iznosit će 3.300 metara. Novi 20 kV kablenski vod TS 35/20 Gerovo - TS 20,0,4 kV Hrvatsko - TS 20/0,4 kV Turki bit će dug 3.400 metara. U zajednički kablenski kanal sa 35 i 20 kV kablenskim vodovima bit će položena i cijev za ostvarivanje buduće svjetlovodne veze.

Izgradnjom novih 35 i 20 kV vodova postojeći nadzemni vodovi će se napustiti i demontirati. Tako će se demontirati ukupno 2.100 metara 35 kV nadzemnog voda, od čega je sada 1.050 metara na teritoriju Republike Slovenije i 12 Fe rešetkastih stupova (pet na teritoriju Slovenije). Demontirat će se i 2.480 metara 20 kV voda, od čega je 1.256 metara na teritoriju Slovenije te 42

drvena i jedan betonski stup (23 na teritoriju Slovenije).

Do potpunog elektroenergetskog razgraničenja sa Slovenijom potrebno je izgraditi sljedeće elektroenergetske objekte:

- 20 kV kablenski vod za TS 20/0,4 kV Gašparci u duljini od 780 metara, čime će se napustiti dio sadašnjeg 20 kV zračnog priključka TS 20/0,4 kV Gašparci koji prolazi teritorijem Slovenije u duljini od 350 metara - sedam drvenih stupova,
- 20 kV kablenski vod TS 20/0,4 kV Podstene do naselja Planica u duljini od 1.400 metara gdje će se ugraditi trolni okretni rastavljač 20 kV, 400 A QUICKSEC,
- 20 kV kablenski vod za buduću TS 20/0,4 kV Zavrtak, u duljini od 1.600 metara koja će se odcjepno priključiti na trolni okretni rastavljač 20 kV, 400 A QUICKSEC,
- 20 kV kablenski vod na dionici od trolnog okretnog rastavljača 20 kV, 400 A, QUICKSEC, do postojeće TS 20/0,4 kV Čedanji u duljini od 1.600 metara,
- 20 kV kablenski vod TS 20/0,4 kV Čedanji do TS 20/0,4 Belo, u duljini od 1100 metara i
- 20 kV kablenski vod TS 20/0,4 kV Belo do TS 20/0,4 kV Golik, u duljini od 1.900 metara.

Što se događa s opskrbom Baranje?

Sve niži prag tolerancije Baranjaca za prekide u isporuci električne energije

D. Karnaš

Da bi se obnovila mreža s dugoročnim jamstvom kvalitete opskrbe i održavala kako to propisi i tehnološko stanje zahtijeva, a ne koristeći tehnologiju rada pod naponom, zbog intenzivnih aktivnosti na mreži uzrokuju i veći broj isključenja

Damir Karavidović, direktor DP Elektroslavonija Osijek obrazlaže postupak prelaska pogona s napona iz Mađarske na napon iz sustava HEP-a

Čest prizor u Baranji – kuća o čijoj (ne)stabilnosti ovisi i naša mreža

Premda je prema prirodnim bogatstvima pravi hrvatski biser, Baranja je – kažu njeni stanovnici – zapostavljen kraj, u koji se nije ulagalo ni prije Domovinskog rata, a upravo ratom opustošeno gospodarstvo taj je dojam i pojačalo.

U Baranji je vrlo malo ljudi zaposleno (razina nezaposlenih je 40 posto), a i većina onih koji rade ili primaju male plaće ili su one neredovite.

Obnova još uvijek nije završena, a problem glede dijela obnove distribucijskih mreža stvaraju i velike površine koje još nisu razminirane.

POVEĆAN BROJ KVAROVA

U takvom stanju na svaki nestanak električne energije Baranjci su sve *kraćih živaca*, pa se u posljednje vrijeme često čuju kritike na račun Hrvatske elektroprivrede zbog čestih nestanaka ili slaboga napona.

Direktor DP Elektroslavonija Damir Karavidović smatra kako Baranja glede prekida u isporuci električne energije uzrokovanih kvarovima nije ekstremna u odnosu na druge dijelove mreže o kojoj skrbi Elektroslavonija, premda se u posljednje vrijeme povećao broj kvarova. Ipak, dopušta da bi usporedba danas mogla izdići područje Pogonskoga ureda Beli Manastir, budući da je u pojedinim dijelovima mreže smanjen broj prekida, kao što je to na području Pogona Đakovo, gdje je nakon višegodišnjih rekonstrukcije vodova stanje puno povoljnije nego prijašnjih godina.

Rukovoditelj Službe za tehničke poslove DP Elektroslavonije, Viktor Klarić naglašava da potrošači u Baranji na prekide u isporuci električne energije gledaju po ukupnom broju prekida i svoj stav oblikuju na temelju svih prekida, a ne po njihovom uzroku:

– U Baranji imamo uobičajene prekide zbog prelaska pogona s napona iz Mađarske na napon iz sustava HEP-a i obrnut, te kad napon iz vanjske mreže bude neprimjerene vrijednosti, tako da opet moramo prekapčati što stvara, istina kratkotrajni, ali ipak prekid koji svi kupci osjete. Za opskrbu električnom energijom iz susjedne države vezani su, uz Baranju, i Valpovo te Donji Miholjac. I mi nismo zadovoljni što se prekapčanje opskrbe iz jednog u drugi EES događa uz prekid, ali to je trenutačno tako, a posljedica je nemogućnosti paralelnog pogona dva EES-a. Kvarovi u 10 kV mreži mijenjaju svoje mjesto i to stvara privid kvarova na širem području. Naš je najveći problem prošle godine bio dalekovod za Baranjsko Petrovo Selo koje ima jednostrano napajanje iz jedne točke u Belom Manastiru. Prije rata jugozapadna je Baranja imala mogućnost dvostrukog napajanja iz Valpova, a ove godine očekujemo rješenje tog problema obnovom u ratu oštećenih dalekovoda. Potkraj prošle godine i početkom ove, dalekovod s najvećim brojem ispada bio je onaj što se proteže iz TS 35/10 kV Bilje, a opskrbljuje područje mjesta Kopačevo, Vardarac i Lug. Na svima se radi na remontu, zamjeni i rekonstrukciji. Prekidi opskrbe javljaju se kao posljedica intenzivnih radova na redovnom održavanju i obnovi. Znači, naše veće poslovne aktivnosti na poboljšanju stanja 10 i 0,4 kV

mreže su trenutačno, također razlog povećanog broja prekida, budući da te zahvate radimo u beznaponskom stanju mreže, rekao je V. Klarić.

ISHODENJE GRAĐEVNIH DOZVOLA – NAJVEĆI PROBLEM

Radnici HEP-a suočeni su sa složenim uvjetima obnove dalekovoda, jer su prisutni problemi razminiranja, nabujale vegetacije i ritova, a najveći je – čini se – ishodjenje građevnih dozvola. Zato su u Elektroslavoniji odlučili obnoviti postojeće dalekovode i tehnologijom izmjene stupova, izolacije i popravkom vodiča na istim stupnim mjestima 10 kV dalekovoda.

Nakon obnove dalekovoda 35 kV, provedene nakon prvih godina reintegracije mreže Baranje u hrvatski elektroenergetski sustav, u toj mreži skoro da nema kvarova.

– Nema kvarova ni na mreži 110 kV, ali kod prekapčanja između dva EES-a dolazi do prekida, a oni su se tijekom ove godine dogodili zbog različitih razloga petnaest puta. Prekidi traju do tri minute, događaju se ili rano ujutro ili poslije podne. Dakako da se žitelji Baranje pitaju, kada im i te razloge navodimo kao uzrok čestih prekida, zašto se to njima događa, a ne i kupcima u drugim dijelovima Hrvatske, nije li to zla kob življenja na ovom istočnom bedemu Hrvatske. U pouzdanosti opskrbe veći problem je i nepostojanje dvostranog napajanja iz mreže 10 kV jednog broja naselja. Kopačevo ili Batina vjerojatno nikad neće niti imati napajanje s druge strane. Taj nas je problem pogodio prigodom posjeta Pape Osijeku, kada je Baranjsko Petrovo Selo ostalo bez električne energije, pa ljudi ovaj događaj nisu mogli pratiti preko malih ekrana. Uzrok tomu jest u činjenici zemljopisnog položaja Baranje. Tu su dvije državne granice, dvije velike rijeke Dunav i Drava, Kopački rit, a uz to je ipuno površina pod minama. Ona je krajnje područje naše mreže i zbog svega rečenog u mnogim mjestima nema dvostranog napajanja. Mi, da bi obnovljali mrežu s dugoročnim jamstvom kvalitete opskrbe i održavali mrežu kako to propisi i tehnološko stanje zahtijevaju, a nekoristeći tehnologiju rada pod naponom (RPN), moramo isključivati dijelove mreže, pa dakako s našim većim aktivnostima dolazi i veći broj isključenja. Treba reći i da je do prekida duljeg trajanja, a zbog kvarova, u razdoblju od godinu dana došlo samo tri puta i to u tri mjesta – Kopačevu, Baranjskom Petrovom Selu i Dardi, naglasio je D. Karavidović.

ČETVRTINA NISKONAPONSKE MREŽE POTPUNO ZAMIJENJENA

U području kakvo je Baranja, koje je većim dijelom zaštićeno kao Park prirode, teško je posjeći i neku granu koja je bliska vodovima, a da radnici HEP-a ne pitaju smiju li intervenirati.

– Ponekad je dovoljno da jedna grana dotakne žicu i dolazi do kratkotrajnog prekida u isporuci električne energije. Mi u Baranji imamo čak 425 km 10 kV mreže, a mreža 0,4 stara je 40 godina i u nju se ni prije rata nije ulagalo. Nakon rata bilo je vidljivo da mreža nije održavana i da je bilo puno privremenih

Zašto smo bez struje?!

Najveći kritičar Hrvatske elektroprivrede je Hrvatski radio Baranja sa sjedištem u Belom Manastiru. Taj medij često zapravo samo kanalizira nezadovoljstvo potrošača kroz svoj eter. Evo što o svemu kaže urednik najslušanijeg radija u Baranji i dopisnik Jutarnjeg lista, Saša Alilović:

- Naši se slušatelji žale na, po svemu sudeći, katastrofalno stanje niskonaponske mreže. To dovodi do čestih, neplaniranih nestanaka električne energije. Pribojavamo se svakog jačeg vjetrova, jer znamo da ćemo ostati bez električne energije, a za Dardu u kojoj stanujem, to povlači i nestanak vode. Takvo je stanje neizdrživo. Kvare nam se svi mogući aparati s učestalim padovima napona. Ne znam kada će se stanje popraviti i trebate nas razumjeti jer plaćamo jednaku cijenu kao Osječani ili Zagrepčani, a nemamo jednaku kvalitetu, pa se kao potrošači imamo pravo buniti. Što se tiče naše suradnje s Pogonskim uredom Beli Manastir, odnosi su na visokoj razini i naši slušatelji redovito i brzo dobiju sve informacije kada su u pitanju nestanci električne energije.

Puno optimističnije je govorio gradonačelnik Belog Manastira, Davorin Bubalo:

- Mi njeđujemo jako dobre odnose s HEP-om u Baranji, a sama je obnova nezamisliva bez njihova doprinosa. Kao što vidite, naš je grad potpuno raskopan i obnova je u punom zamahu. Očekujemo da se u idućem razdoblju još više ulaže u elektroenergetski sustav Baranje. Javljaju se strateški partneri za pojedina naša poduzeća, očekujemo pokretanje proizvodnje i početak izgradnje cestovnog koridora 5 C, a sve je to nezamislivo bez značajne uloge HEP-a. Uz bolje stanje u isporuci električne energije, očekujemo, a to je nedavno naglasio i premijer Ivo Sanader, da će biti riješena i uvođenje plina u Baranji, nama tako potrebnog energenta.

D. Karnaš

Novi stup niskonaponske mreže u Branjinom vrhu

rješenja. Zato smo se odlučili na postavljanje potpuno nove mreže u skladu s tipizacijom HEP-a. U puno smo naselja obnovili kompletne mreže, a kada se usporede s ukupnom mrežom, potpuno smo zamijenili četvrtinu niskonaponske mreže, što je iziskivalo značajne prekide. Za ovu godinu očekujemo plan sanacije i obnove, najavio je rukovoditelj Pogona Osijek, Milenko Škaro.

Bez značajnih ulaganja u niskonaponsku mrežu kao sastavnog dijela obnove i sanacije ratnih šteta, stanje u Baranji neće se popraviti, smatra D. Karavidović i dodaje kako se intenzitet programa sanacije i obnove ne smije smanjiti, jer će Baranja tada doista doći u neravnotežan položaj prema ostalim potrošačima Hrvatske.

Do sada je u postrojenje nazivnog napona 35/10 kV uloženo skoro sedam milijuna kuna, a sveukupno u dalekovode 35 kV također više od sedam milijuna, pa ulaganja u tu mrežu dosežu 14 milijuna kuna. U mrežu 0,4 kV do sada je na području Baranje uloženo malo više od pet i pol milijuna kuna. Završeni su objekti u devet baranjskih općina, a u tijeku su radovi na mreži u Suzi, Zmajevcu, Kotlini, Karancu, Kamencu, Duboševici i Uglješu, a ove će se godine obnavljati mreža u Mecama, Grabovcu, Lugu i Jagodnjaku. Tu se, znači, još ipak ne vidi kraj obnove.

VELIKI GUBICI ELEKTRIČNE ENERGIJE

Specifičnost Baranje je i u tomu što je u Pogonskom uredu Beli Manastir obavljena reintegracija u poslovni sustav HEP-a zatečenih radnika.

- Kada je došlo do reintegracije Baranje bilo je čak 99 radnika, a podsjetio bih da je prije rata ovdje radilo njih 35. Sada nas je 54 s tim što nekoliko ljudi radi u Osijeku. Bilo je teško, posebno u počecima, jer je pasao trpio zbog međuljudskih odnosa, rekao je Stjepan Đurin, rukovoditelj Pogonskog ureda Beli Manastir.

Zanimljivo je da je PU Beli Manastir odličan u naplati, s obzirom na mali broj zaposlenih Baranjaca, ali je očito da potrošači imaju povjerenja u Hrvatsku elektroprivredu u Baranji i da su odnosi s potrošačima vrlo dobri.

- Baranja se često spominje i kao područje gdje se bilježe veliki gubici električne energije, do kojih dolazi zbog različitih razloga. Jedan od njih je i krađa ili

neovlaštena potrošnja. Mi smo se obvezali da tijekom 2004. godine dođemo do spoznaja o razgraničenju tehničkih čimbenika ukupnih gubitaka od ostalih. Zato već tri mjeseca provodimo mjerenja koja će dati odgovor o razini tehničkih gubitaka u sve tri naponske razine ali i o krađama. Ovaj potonji čimbenik ukupnih gubitaka otkrivamo i sustavnom kontrolom kod kupaca i moramo naglasiti da imamo uspjeha ali oni za sada nisu takvi da bi preuzeli odgovor o tomu da je krađa najveći uzročnik, poručio je D. Karavidović.

TRENUTAČNO SLOŽENE OKOLNOSTI ZA BRZI POČETAK PLINIFIKACIJE BARANJE

HEP d.d. je 1999 / 2000. godine dobio koncesiju za izgradnju mjesne i međumjesne distribucijske mreže i za distribuciju plina. Ishodene su lokacijske dozvole za mrežu i napravljeni su projekti za 80 posto mreže.

- Mi smo sve ovo vrijeme radili da bismo bili spremni graditi mrežu, ali sve ovisi o izgradnji transportnog sustava INE. Tu je problem kapaciteta plinovoda Kutina - Brod - Osijek da bi se opskrba odvijala s te strane, ili još važnije izgradnja drugog opskrbnog pravca plina za Hrvatsku iz Mađarske, gdje bi trebalo izgraditi novi transportni plinovod u duljini od 208 km. No, u očekivanju rješenja o transportnom sustavu, nama je isteklo vrijeme važenja lokacijske dozvole, promijenili su se djelomično i urbanistički uvjeti u nekim općinama i slično. Mnogo toga moramo ispočetka. Znači, za brzi početak plinifikacije Baranje trenutačno imamo složene okolnosti, no dobro je što je u nama prisutna volja za to postići, riječi su direktora Elektroslavonije.

Jasno je da je HEP dosad učinio puno na poboljšanje rada elektroenergetskog sustava u Baranji i upravo su zahvati na mreži za poboljšanje uvjeta čest uzrok iskapčanja potrošača. No, često birokracija sprječava ishodjenje dozvola, koje bi ubrzale obnovu i izgradnju mreže i kvalitetniju isporuku električne energije. A Baranjski imaju sve niži prag tolerancije za njihove probleme uz neizrečenu rečenicu - samo da nas ne zaborave i da ne prekinu obnovu, da ne budemo na repu Hrvatske, jer to Hrvatsko Podunavlje nije zaslužilo.

Južni dio Krka na 20 kV naponu ove godine

> Prelazak Krka na 20 kV napajanje bit će doista značajno za sigurnost napajanja električnom energijom tog iznimno turističkog kraja u kojemu se vršno opterećenje povećava iz godine u godinu zbog stalnog rasta broja kupaca električne energije, ali i povećane potrošnje kao posljedice višeg standarda turističke ponude

Zamjena starog 10 kV transformatora novim 20 kV, 630 kVA u TS Krk 1 – Mihailo Dujmović, Mladen Fugošić, Božidar Polonio, Nadan Kosić i Ermin Burnić

Transformatori su na svom mjestu

Sredinom svibnja o.g., u vanjskom prostoru TS 110/20 kV Dunat na otoku Krku – zajedničkoj investiciji HEP Distribucije d.o.o. i HEP Prijenosa d.o.o., postavljena su dva transformatora 110/10(20) kV, 20 MVA, a unutar trafostanice 20 kV postrojenje od ukupno 24 polja. Još se očekuje dolazak i montaža vanjskog 110 kV postrojenja od ukupno pet polja ("H" shema) i dovršetak 20 kV raspleta kako bi se trafostanica mogla staviti u funkciju. Kada svi poslovi budu završeni, južni dio otoka Krka (Krk, Punat, Baška, Vrbnik, Stara Baška, Kornič i Garica) koji se sada napajaju iz TS 35/10 kV Dunat i TS 35/10(20) kV Baška, napajat će se iz te transformatorske stanice.

Tijekom izgradnje TS 110/20 kV Dunat koja predstavlja temeljni preduvjet za prelazak sa 10 na 20 kV napon, radnici Pogona Krk DP Elektroprimorje Rijeka obavili su brojne zahtjevne poslove bez kojih nije moguć prelazak južnog dijela otoka Krk na 20 kV napon. Za to je bilo nužno na 20 kV raspletu iz TS 110/20 kV Dunat položiti 20 kablskih vodova u duljini od 25,4 kilometra. Od novih objekata tu su i pet 10(20)/04 kV KTS, pet kilometara optičke veze između Pogona Krk i TS 110/20 kV Dunat i

daljinsko upravljanje SN blokovima u TS 10(20)/0,4 kV, a u Pogonu Krk će se formirati i centar za upravljanje SN mrežom.

Na poslu zamjene SN opreme u trafostanicama Pogona Krk (rekonstrukciji trafostanica s 10 kV opremom) bilo je nužno zamijeniti 39 transformatora, 19 SN RMU blokova te 130 garnitura 20 kV kablskih završetaka. Većina tih poslova završena je na vrijeme, ali će planirani prelazak južnog dijela otoka Krka ipak malo kasniti zbog kašnjenja na izgradnji TS 110/20 kV Dunat. Prelazak neće biti moguć prije početka turističke sezone kao što je bilo prvobitno planirano, ali je sigurno da će ove godine, najvjerojatnije početkom jeseni, Krk ipak prijeći na 20 kV napajanje. To će biti doista značajno za sigurnost napajanja električnom energijom tog iznimno turističkog kraja u kojemu se vršno opterećenje povećava iz godine u godinu zbog stalnog rasta broja kupaca električne energije, ali i povećane potrošnje, što je ponajviše posljedica rasta standarda turističke ponude (klima uređaji i slično).

Posao je završen

Postrojenje je stiglo i uz pomoć dizalice ulazi u zgradu

Počnje montaža

Fotozapažaj

Akrobacije bez trapeza

Da su naši monter i ljudi posebnog kova potvrđuje nam i ovaj snimak s terena. Uz znanje koje im daje naukovanje i vještinu stečenu iskustvom, za obavljanje poslova potrebne su im još određene bitne fizičke i psihičke pretpostavke. Od toga da treba imati snage u mišićima i kondicije za penjanje po stupovima, precizno oko i spretno prste za izvođenje delikatnih visinskih operacija, pa do toga da su *operirani* od svih *fobija* vezanih uz otvoreni prostor, visinu, *struju*, ptice, zmije ... i tko zna što još.

I tako, sjedeći na toj neudobnoj konstrukciji sa staklenim *pijatima*, koja više podsjeća na

verziju svemirskog konja nego na dio ovozemaljskog dalekovoda, otporni na sunce, vjetar i kišu te vezani poput *akrobata*, naši monter i svakodnevno *žongliraju* bez trapeza obavljajući naporan i zahtjevan posao. Ne onaj s posebnim ovlastima, već onaj pod posebnim uvjetima. A tu spada i zamjena izolatorskih članaka, koja je nedavno obavljena na jednom našem 400 kV dalekovodu.

P.S. Je li netko slučajno spomenuo kacigu? Ja nisam!

M. Ž. M.

Pokretači napretka u okruženju

> Osnovna škola Kalnik izdvaja se ljepotom u središtu mjesta, u parku breza okružena mističnim skulpturama Biblijskog vrta mira, a posebno ugodno iznenađenje je unutrašnjost škole gdje je svaki razred svojevrsna galerija, raznovrsno cvijeće i biljke ukrašavaju učionice, a zidne slike, crteži čine ove prostore estetski ugodnima

Lucija Kutle

Zelena zastava, kao potvrda obnovljenoga statusa međunarodne Eko-škole, vijorit će se ispred kalničke Osnovne škole sljedeće dvije godine

Mladi javor uime HEP-a posadio je u Biblijskom vrtu mira Ivan Šafran, upravitelj Pogona Križevci, DP Elektre Bjelovar

Kumče Hrvatske elektroprivrede, Eko-škola Kalnik, na Dan prijatelja škole 29. svibnja o.g. (nakon dvije godine provedbe programa u zaštiti okoliša), obnovila je status međunarodne Eko-škole i organizirala svečano podizanje Zelene zastave, uz prisustvo kumova i prijatelja škole. Zelena zastava, koja će se vijoriti sljedeće dvije godine ispred kalničke osnovne škole, kad će se opet pristupiti obnavljanju statusa, pokazatelj je visoke kvalitete zaštite okoliša u provedbi Programa koji daje najbolje rezultate u smislu odgoja mladih ljudi za odgovorno i ekološko ponašanje.

RADOM SE ČINE ČUDA

Općina Kalnik može se pohvaliti dugom tradicijom školovanja, premda je jedna od najsiromašnijih općina u Republici Hrvatskoj. Prva je škola u tom kraju utemeljena prije čak 139 godina. Mala brdsko-planinska Osnovna škola Kalnik okružena je morem obrađenih parcela, vinogradima i kletima te kamenim gradom Veliki Kalnik, u pitomom Prigorskom kraju. Izdvaja se ljepotom u samom središtu mjesta, u parku breza okružena mističnim skulpturama Biblijskog vrta mira. Posebno ugodno iznenađenje je unutrašnjost škole. Tu je svaki razred svojevrsna galerija, raznovrsno cvijeće i biljke ukrašavaju učionice, zidne slike, crteži čine ove prostore estetski ugodnima. Ravnateljica škole, Danica Crnčić i ovom je prigodom pokazala kako umije organizirati takve prigode, a njeni učenici svojom jednostavnošću i bogatim programom očarali su sve nazočne.

– Uvijek smo koristili vlastito znanje, kojim smo svladavali sve prepreke na našem putu do vlastite Zelene zastave. Kao pokretači napretka u ovoj sredini, dokazali smo da se radom čine čuda te od male škole postali smo škola gdje se ima što vidjeti, čuti i naučiti. Naš trud se isplatio i nakon dvije godine rada ispunili smo sve zadatke za obnavljanje eko statusa, a predstoje nam nove aktivnosti. Zaštićeni krajolik Kalnika uvijek nam je bio dovoljan poticaj, rekla je D. Crnčić.

PJESMA, PLES, EKO-SENDVIČI, ARANŽIRANJE CVIJEĆA I –"FIZIKA SVUDA OKO NAS"

Obilježavanju Dana kalničke škole nazočio je velik broj učenika i gostiju. Svi sudionici mogli su uživati u kulturno umjetničkom programu, kojeg su pripremili učenici OŠ Kalnik i prijateljske Srednje škole Ivan Seljanec iz Križevaca. Srednjoškolke su tom prigodom predstavile život grofice Sidonije Rubido Erdödy te izvele modnu reviju. Zabavni program nastavljen je uz male tamburaše, prvog i drugog razreda, OŠ Kalnik te igrokazima i pjesmom školskog zbora. Nakon umjetničkog programa, svi prisutni mogli su obići tri učeničke radionice. U prvoj radionici mogli smo se uključiti u pripremu i kušanje eko-sendviča, u drugoj – zelenoj radionici – pokušati aranžirati cvijeće, dok se u trećoj radionici provjeravalo znanje iz fizike i obavljali pokusi. Profesorica fizike, Anica Hrlec uvela nas je u svijet magnetnog međudjelovanja prezentacijom "fizika svuda oko nas".

Nakon učeničkog programa svi nazočni obišli su vrt osnovne škole, Biblijski vrt mira utemeljen 2000. godine povodom Međunarodne godine mira u kojem se nalaze 33 drvene skulpture u natprirodnoj veličini (2,5 m) osoba iz biblijske i kršćanske povijesti. Djela su to hrvatskih kipara koji su svoj san o miru pretvorili u stvarnost divnih skulptura od hrastovine. U vrtu su i 33 crnogorične biljke kao simboli Isusovog zemaljskog života. Posjećuju ga učenici osnovnih i srednjih škola iz svih krajeva Hrvatske, pa je postao mjestom na kojem se mladi odgajaju za ljubav prema čovjeku, prirodi i radu.

TRAG HEP-a U BIBLIJSKOM VRTU MIRA

Hrvatska elektroprivreda, koja je s posebnim veseljem postala kumom tako posebne OŠ Kalnik prigodom njenog proglašenja Eko-školom, s ostalim školskim kumovima dobila je čast da u vrtu mira ostavi svoj trag. Svi kumovi Eko-škole Kalnik posadili su po jednu sadnicu, koja će rasti u tom predivnom parku i o kojoj će se brinuti učenici. Zeleni trag i uspomena na Dan škole, mladi javor uime HEP-a posadio je upravitelj Pogona Križevci, DP Elektre Bjelovar, Ivan Šafran. Šum javora poklon je Kalniku, ukras škole i poruka mira cijelomu svijetu.

Igrokazi učenika bili su samo jedan od sadržaja zabavnoga programa

Odabrana šestorka za olimpijadu Veročka Garber

> Nakon prvih testova samo su dvojica učenika izvanrednim rezultatima zavrijedila izravan plasman u olimpijsku momčad, a za preostala četiri olimpijska mjesta održala se mala olimpijada

Početkom svibnja, na završnici 13. državnog natjecanja iz matematike okupilo se u Trogiru 197 mladih matematičara. Počelo je u veljači kada su prva natjecanja održavana za učenike sedmih i osmih razreda u osnovnim školama i sva četiri razreda u srednjim školama diljem Hrvatske. Pri sljedećem koraku - na općinskim natjecanjima - pristupilo ih je približno 10 tisuća, a već na županijskim manje od tisuću. Tijekom tri trogirski dana, djeca su s puno ozbiljnosti i natjecateljskog duha prišla rješavanju zadataka, sve pod budnim okom njihovih mentora i članova Državnog povjerenstva. Taj radni dio državnog prvenstva obavljen je u organizaciji dviju škola: OŠ Majstora Radovana i SŠ Blaža Jurjeva Trogiranina, a kako nam je rekla Renata Svedrec, tajnica Državnog povjerenstva, sve je obavljeno upravo savršeno.

BITI MEĐU NAJBOLJIMA!

Dakako, unutrašnji pokretač ovog mladog znatiželjnog duha sigurno nije skromna nagrada, koja se u pravilu sastoji od piscaškog školskog pribora ili knjige, a uz malo više sreće i od fotografskog aparata ili CD playera. Osnovni je motiv biti među najboljima, biti jedan od one šestorice koji će otići na matematičku olimpijadu. Ovoga se ljeta i ona održava u Ateni, a domaći će olimpijci imati i dodatne pripreme u Zagrebu. Treba znati da se za ovo važno svjetsko natjecanje biraju djeca završnih razreda srednjih škola.

Znači, nakon prvih testova dogodilo se nešto zanimljivo. Samo su dvojica učenika svojim izvanrednim rezultatima zavrijedila izravan plasman u olimpijsku momčad, Goran Dražić (2.razred) i Tvrtko Tadić (4.razred), obojica iz V. gimnazije u Zagrebu.

Druga je zanimljivost to što je Goran ušao u momčad, premda je učenik drugog razreda, ali njegovih maksimalnih sto bodova osiguralo mu je pristup. Za preostala četiri olimpijska mjesta održala se mala olimpijada. Dodatno se natjecalo dvanaest učenika i nakon riješenih zadataka plasman su izborili: Nikola Grubišić i Rudi Mrazović, obojica iz trećeg razreda V. zagrebačke gimnazije te Matija Bašić iz 4. razreda iste gimnazije i Višnja Polić, 4. razred šibenske gimnazije A.Vrančića. Momčad ima i dvojicu pričuvnih igrača, Katju Trinajstić

(3.razred) iz riječke gimnazije A.Mohorovičića i Lovru Pužara (4.razred) iz XV. gimnazije u Zagrebu.

NAKON UZBUĐENJA – ZAVRŠNA SVEČANOST

Završna večer, u organizaciji hotela *Medena*, bila je svečanost. U kongresnoj dvorani ispunjenoj do posljednjega mjesta, djeca i njihovi mentori pozdravljeni su i pohvaljeni. Uz pozdrave i čestitke koje su im u ime Državnog povjerenstva i Hrvatskog matematičkog društva izrazili prof. Zdravko Kurnik i prof. Darko Veljan, proglašenje pobjednika proteklo je uz podjelu diploma i nagrada. Prvonagrađenima je uručen i jedan slatki dobitak - torta, koje su oni za večerom podijelili s prijateljima i profesorima.

Čestitanju su se pridružili i Ministarstvo prosvjete i športa - Zavod za školstvo i Hrvatska elektroprivreda. Prof. M.B.Matković, rukovoditelj Ocjelja za odnose s javnošću tom prigodom je rekao:

- Dragi učenici, dragi mladi prijatelji. Iznimna mi je čast i zadovoljstvo što sam s vama, vašim mentorima i svima koji su večeras ovdje i čiji su briga i trud utkani u ovaj događaj, u vaš uspjeh. Iskazujem vrsne komplimente za ovu snagu i zdravlje kojom zračite, ovu atmosferu natjecanja, uvažavanja, mladenačke solidarnosti...

No sigurno je jedno: iza svega ovoga stoje vaši roditelji koji su izabrali i stali iza vas i vašeg znanja kao prioriteta. I dok vas ovako gledamo, potvrđuje se da i mi stariji nešto vrijedimo, da i svijet kojeg smo stvarali nije tako loš i bez šansi ako ga preuzme naraštaj kakav ste vi.

Dragi učenici, dobro je skupljati i imati znanje da biste uz pomoć znanja upoznali svijet koji vas čeka. Tim znanjem ćete sami poslije graditi svijet: graditi tako da bude bolji, sretniji i po vašoj mjeri.

Čestitam svima još jedanput na uspjehu i vrijednosti koju ste dosegnuli u svoje osobno i ime Hrvatske elektroprivrede koja, nagrađujući vas, potvrđuje da je graditelj i čuvar vrijednosti.

Zaželio im je što bolje rezultate na predstojećoj olimpijadi. Također je naglasio da će oni najbolji biti dobitnici i godišnje nagrade koju HEP dodjeljuje darovitim mladim fizičarima i matematičarima, što će se održati 18. lipnja u Zadru.

Matematičari olimpijci: Tvrtko, Goran, Nikola, Rudi, Matija, Višnja i njihove dvije pričuve Katja i Lovro

Osmi sajam zdravlja u Vinkovcima

O zdravlju izravno

Osmi sajam zdravlja drugu godinu za redom, ove godine održan je u Vinkovcima od 16. do 18. travnja o.g., a obuhvatio je sva područja koja doprinose očuvanju i unaprjeđenju zdravlja i time potvrdio njegovu opravdanost.

U tri dana održavanja okupio je veliki broj izlagača, poduzetnika, gospodarstvenika, predavača – svih onih koji su izravno ili neizravno imali što reći o zdravlju.

Sajam su zajednički organizirali Poglavarstvo grada Vinkovaca, Vukovarsko-srijemska županija, Hrvatska mreža zdravih gradova škole narodnog zdravlja "Andrija Štampar" Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatska gospodarska komora – Županijska komora Vukovar.

ISKAZANO ZANIMANJE ZA KARTIČNO BROJILO

Distribucijsko područje Elektra Vinkovci je na Sajmu imala svoj štand, na kojem je preko plakata i plakata prezentirala napore i uspjehe Hrvatske elektroprivrede u očuvanju okoliša.

Tijekom Sajma, na štandu su stručnjaci HEP-a, DP Elektra Vinkovci, odgovarali na upite potrošača i dijelili promidžbene materijale. Predstavljeno je i takozvano "kartično brojilo" i dijeljeni leci u kojima su objavljena objašnjenja o njegovoj ugradnji i korištenju, za što su posjetitelji pokazali iznimno zanimanje.

Uz nekoliko seminara održanih za vrijeme Sajma, održan je i seminar "Građevinski inženjeri na putu u Europu" u organizaciji Građevinskog fakulteta iz Osijeka, kojega je pohađalo i pet radnika DP Elektra Vinkovci.

Martin Mišković

Državni susret i natjecanje mladih fizičara

Mladi uvode Hrvatsku u društvo znanja

Ivica Tomić

Dr. sc. Krešo Zadro, predsjednik Državnog povjerenstva za provedbu natjecanja iz fizike: učenici su postigli očekivano dobre rezultate

U organizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa i Hrvatskog fizikalnog društva, u Srednjoj školi Ambroza Haračića u Malom Lošinj u od 13. do 16. svibnja 2004. godine održan je državni susret i natjecanje mladih fizičara. Natjecanju je pristupilo 150 učenika osnovnih i srednjih škola iz cijele Hrvatske koji su postigli najbolje rezultate na županijskim natjecanjima u travnju ove godine, na kojima je sudjelovalo 1.363 učenika.

Državno natjecanje mladih fizičara održano je u dvije odvojene kategorije: provjera znanja (rješavanje praktičnih i pismenih zadataka) i prezentacija samostalnih eksperimentalnih radova. Prema riječima člana Državnog povjerenstva za provedbu natjecanja, koje je predvodio dr.sc. Krešo Zadro, učenici su postigli očekivano dobre rezultate. Najbolji u svima kategorijama nagrađeni su diplomama, a očekuje ih i tradicionalna Nagrada HEP-a.

Pozdravljajući najbolje mlade fizičare Hrvatske u svoje ime i u ime ministra Dragana Primorca, akademik Vladimir Para je poručio talentiranim učenicima da nastave marljivo raditi kako bi sutra bili vrhunski stručnjaci svjetskoga glasa koji će uvesti Hrvatsku u društvo znanja.

U ime HEP-a, mlade fizičare pozdravio je Vladimir Šain, rukovoditelj Službe za tehničke poslove Pogona Cres-Lošinj DP Elektroprimorje Rijeka. Čestitajući im na postignutim rezultatima V. Šain je izrazio nadu da će neki od tih nadarenih učenika u budućnosti možda raditi u HEP-u.

Učenike i njihove mentore pozdravili su i viši savjetnik u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa Ivan Žigić, predsjednik Gradskog vijeća Malog Lošinja Sergio Španjol te direktor Srednje škole Ambroza Haračića u Malom Lošinj Tomislav Gospodnetić.

Akademik Vladimir Para poručio je talentiranim učenicima da nastave marljivo raditi kako bi sutra bili vrhunski stručnjaci svjetskoga glasa koji će uvesti Hrvatsku u društvo znanja.

Vladimir Šain, predstavnik HEP-a, rukovoditelj Tehničke Službe Pogona Cres-Lošinj DP Elektroprimorje Rijeka čestitao je učenicima na postignutim rezultatima

Najbolji mladi fizičari Hrvatske

U kategoriji osnovnih škola, prva mjesta sa 68 bodova osvojili su Damir Mule iz Osnovne škole Š.K. Benje u Zadru s mentorom Nevenkom Cvitanović, Karlo Radman iz Osnovne škole Ivana Zajca u Rijeci s mentorom Jadranom Pende, Luka Štambuk iz OŠ Trstenik u Splitu s mentorom Mirjanom Bubić, te Vanja Vargec iz OŠ Šenkovec u Šenkovcu s mentoricom Ingrid Bartolić.

Druga mjesta pripala su Ivanu Perisu iz OŠ Banija Karlovac (mentor Mira Poštić), Arsenu Šušnju OŠ Drago Geravis Brešča (mentor Darko Brnčić), Martini Abramović iz OŠ A. S. Radića Gunja (mentor Ana Marjanović), Pauli Andelić OŠ Lapad Duborvnik (mentor Ramiza Kurtović) i Domagoju Nikolcu iz OŠ Vidici Šibenik (mentor Ljudevit Jurčić).

Treći su bili Bojana Knežević iz OŠ Srdoči Rijeka (mentor Ksenija Spetić), Luka Majić iz OŠ Augusta Šenoae Zagreb (mentor Ivan Pavleković), Ivan Domladovec iz OŠ Matije Gupca Zagreb (mentor Josip Ljeljak), Kruno Lenac iz OŠ Turnić Rijeka (mentor Damir Čović), Marin Odak iz OŠ Dobrile Rovinj (mentor Nevenka Marinković), Stjepan Perić iz OŠ Zemunik u Zemunik Donjem (mentor Mirjana Perić), Bojan Šešet iz IV. osnovne škole Varaždin (mentor Aleksandra Njegovan), Bartol Runjić iz OŠ Meje Split (mentor Mirjana Ostojić), Martin Belavić OŠ Svibovec u Svibovcu (mentor Helena Solina) i Maja Rakić iz OŠ Šime Budinića Zadar (mentor Živana Rako).

U eksperimentalnim radovima među učenicima osnovnih škola prvo mjesto osvojio je Branimir Žarković iz OŠ A. Šenoae u Zagrebu s radom *Optika in vitro*, drugi je bio Slaven Gojković iz XI. OŠ u

Slavonskom Brodu s radom *Model raketnog pogona* (mentor Slavica Bošnjak), a treća nagrada pripala je Nikolini Hasusek i Patricku Ružmanu iz OŠ Kloštar Podravski iz istoimenog mjesta za rad *Rezonancija zvučnog ritma i titranja njihala* (mentor Vlado Hasulek).

Među srednjoškolicima u eksperimentalnim radovima najuspješniji su bili Tihomir Knežević i Anamarija Mišković iz Gimnazije Matije Mesića u Slavonskom Brodu s radom *Stigmatični dioptar* (mentor Dominik Knežević). Drugo mjesto pripalo je Draženu Mrvošu i Daliboru Mucku iz zagrebačke V. gimnazije za rad *Curiev motor* (mentor Ivica Aviani) te Domagoju Hrgiću i Dunji Vuksan iz slavonskobrodske gimnazije Matije Mesića za rad *Doplerov učinak* (mentor Dominik Knežević). Treću nagradu osvojili su Marko Habunek i Luka Ilić Buljan iz Elektrostrojarske škole Varaždin za rad Referentni sustavi (mentor Damir Klinček).

U prvoj skupini srednjih škola prvo mjesto osvojio je Igor Telalović iz zagrebačke gimnazije Lucijana Vranjanina s mentorom Nikolom Perkovićem. Dvije druge nagrade podijelili su Petar Sirković iz zagrebačke V. gimnazije (mentor Dario Mičić) i Mijo Tvrdojević iz slavonskobrodske gimnazije Matije Mesića s mentorom Dominikom Kneževićem. Treće nagrade pripale su Bojanu Mikleniću i Ivoru Kovačeviću iz zagrebačke XV. gimnazije te Ani Juričić i Marini Mišur iz metkovičke gimnazije.

U drugoj skupini srednjih škola najbolji je bio Vedran Sabadoš iz Tehničke škole Rudera Boškovića Zagreb (mentor Tatjana Janeš), druga mjesta osvojili

su Marko Popović iz zagrebačke V. gimnazije s mentorom Anom M. Kukuruzović te Bojan Car iz splitske 3. gimnazije s mentoricom Tamarom Pavlović, dok su treći bili Marija Mustać iz zadarske gimnazije F. Petrića (mentor Davor Katunarić), Dino Kovačić iz zagrebačke XV. gimnazije i Dragan Vulin iz Elektrotehničke i prometne škole Osijek s mentoricom Snježanom Švalec.

U trećoj srednjoškolskoj skupini najbolji je bio učenik Gimnazije F. Petrića Zadar Antonio Majdandžić (mentor Davor Katunarić), drugi su bili Anđelo Matrinović iz Zadarske privatne gimnazije (mentor Nikica Simić) i Filip Kos iz zagrebačke XV. gimnazije (mentor Nada Brković). Treću nagradu dobili su Bruno Klajn i Alan Karabegović iz zagrebačke V. gimnazije s mentorom Želimirom Mikličem te Goran Radanović iz 3. gimnazije u Splitu (mentor Marina Tvrdeić) i Hrvoje Ribičić iz zagrebačke XV. gimnazije (mentorica Nada Brković).

I na kraju, u četvrtoj srednjoškolskoj skupini (maturanti) prvu nagradu zaslužio je Aleksandar Prokopec iz zagrebačke V. gimnazije s mentorom Tihomirom Engesfeldom. Drugo mjesto pripalo je Krunoslavu Zaheru iz Tehničke škole u Karlovcu (mentor Vlatka Ivka-Žunec) i Ivanu Vuliću iz Gimnazije F. Petrića Zadar (mentor Davor Katunarić). Treće nagrade dobili su Dunja Bjelobrck iz Gimnazije L. Vranjanina Zagreb (mentor Marko Stojić), Nastasija Grubić iz 3. gimnazije Split (mentor Marina Tvrdeić) i Kristian Hengster-Movrić iz zagrebačke XV. gimnazije (mentor Ljiljana Nemet).

Svi iz Termoelektrane–toplane Osijek na jednoj lokaciji

Rekonstruirana zgrada TE-TO Osijek

Reorganizacijom HEP-a 1997. godine, razdvojena je proizvodnja električne i toplinske energije od toplinarstva. Zaposlenici proizvodnje električne i toplinske energije smješteni su na osječkom Zelenom polju (Martina Divalta 203), ali je na lokaciji Ulice cara Hadrijana 3, ostalo raditi još 15 zaposlenika TE-TO Osijek.

U pogonu TE-TO Osijek, u okviru izgradnje prve faze 1975. godine, kada su bile puštene u pogon dvije plinske turbine 2 x 25 MW, izgrađena je pogonsko poslovna zgrada s nekoliko ureda i upravljačkom prostorijom. Od tada se u zgradu nije značajno ulagalo, osim što su djelomično sanirane ratne štete. Nakon 30 godine korištenja, bilo je nužno obnoviti i promijeniti instalacije u sanitarnim prostorima te izmijeniti vanjsku stolariju.

Prošle godine odobrena je rekonstrukcija i adaptacija zgrade, tako da je postojeća zgrada proširena za približno 350 četvornih metara, premještena su dva transformatora iz postojeće zgrade i uređena su parkirališta.

Nakon što je 20. svibnja o.g. završena rekonstrukcija i adaptacija zgrade, koju je izvodio izvođač "Izolirka" iz Osijeka, omogućeno je preseljenje Ureda direktora, Općeg odsjeka i Ekonomsko financijskog odjela.

U pogonskoj poslovnoj zgradi na prvom katu sada je 12 ureda, arhiva te prostorija za sastanke, a u prizemlju je restoran za 40 ljudi.

Sada svi zaposlenici HEP Proizvodnje, Pogona TE-TO Osijek rade na jednoj lokaciji. To je i uvjet za efikasnije i lakše poslovne kontakte, jer se više neće gubiti radno vrijeme za putovanje s jedne na drugu lokaciju

D. K.

Rekonstruirana poslovna pogonska zgrada TE-TO Osijek omogućila je da svi zaposlenici budu na okupu

Uređeni su uredi poput ovoga tajnice direktora TE-TO Osijek Estere Kišmartin

Končar INEM

Trideset nam je godina tek...

Dragica Jurajević

Rijetki su domaći gospodarski subjekti, koji se mogu pohvaliti s takvim rezultatima kao što su Končar INEM-ovi, koji je u posljednje četiri godine učtetorostručio prihod i zaposlio dodatnih 80 stručnjaka sposobnih za najsloženije poslove u konkurenciji s najpoznatijim svjetskim proizvođačima

< U Hrvatskoj gospodarskoj komori u nazočnosti brojnih poslovnih partnera, među kojima su bili i brojni elektroprivrednici, 10. svibnja o.g. svečanom akademijom obilježena je 30. obljetnica Končareva društva Elektronika i informatika (Končar INEM). Uz tu okruglu obljetnicu veže se i 55 godina razvoja elektronike u Končaru, 40 godina od osnutka proizvodnje usmjerivačkih i regulacijskih uređaja u Končarevom institutu, 25 godina od primjene mikroprocesora u proizvodnji i komercijalnoj primjeni.

Društvo danas zapošljava 250 radnika, a prošle je godine ostvarilo više od 135 milijuna prihoda te dobit od 4,2 milijuna kuna. Rijetki su domaći gospodarski subjekti, koji se mogu pohvaliti s takvim rezultatima kao što su Končar INEM-ovi, koji je u posljednje četiri godine učtetorostručio prihod i zaposlio dodatnih 80 stručnjaka sposobnih za najsloženije poslove u konkurenciji s najpoznatijim svjetskim proizvođačima.

Končar INEM vodeći je regionalni proizvođač uređaja i sustava energetske elektronike, procesnog upravljanja i informatike za opremanje složenih postrojenja u energetici, industriji i transportu te jedan od vodećih hrvatskih isporučitelja informatičke opreme i poslovnih informacijskih sustava.

Predsjednik Hrvatske gospodarske komore Nadan Vidošević čestitajući trideset godina rada, zaželio im je da ostanu globalna kompanija zaključivši kako *osim vode Hrvatska nema drugih resursa osim znanja*.

Prema riječima Željka Tukše, predsjednika Uprave Končar INEM-a, tvrtka će unaprijediti tehničku potporu i ukupne odnose u svim fazama realizacije životnog vijeka vlastitih proizvoda, ali će raditi i na povećanom zadovoljstvu svojih radnika kontinuiranim obrazovanjem i unaprjeđenjem uvjeta rada.

Na kraju je član Uprave Končara Davor Mladina, između ostaloga, naglasio da će se Uprava i nadalje boriti za napredak Končara na dobrobit svih *Končarevaca* i domovine Hrvatske

Opet se (o)kreće

PRVI dojam često je odlučujući za *sliku* kojom vas vanjski svijet doživljava. Posebno se to odnosi na tvrtke koje su pod *povećalom* javnosti. Tako je fontana, koja se nalazi pred ulazom u upravnu zgradu HEP-a u Osijeku, na Šetalištu kardinala Franje Šepera 1 a, od brojnih grafita postala pravo ruglo, što se moralo promijeniti. Skoro istodobno, kocka - vizualni identitet našeg HEP-a prestala se okretati, pa je i taj kvar otklonjen. Sada zgrada ima svoju prepoznatljivost, a kocka Hrvatske elektroprivrede opet se okreće...

D. K.

Kvar na kocki, prepoznatljivom vizualnom identitetu HEP-a, ubrzo je otklonjen i ...

... ponovo sve *štima*

Nezavisni sindikat radnika HEP-a

Pomoć oboljelom dispečeru Zrinku Lučiću

Krajem svibnja predsjednik NSR HEP-a, Podružnica Elektroprimorje Rijeka, Vasja Pinzovski posjetio je oboljelog dispečera Pogona Crikvenica Zrinku Lučića u njegovom domu u selu Kostelj pokraj Grižana i uručio mu ček vrijedan 8.500 kuna. Pomoć su prikupile podružnice Nezavisnog sindikata cijeloga HEP-a.

Oboljeli dispečer Zrinko Lučić, koji se uspješno oporavlja od operacije srčanog zaliska i priprema za vraćanje na posao, zahvaljujući se na donaciji, izrazio je nadu da će ovaj potez ubuduće postati sindikalna praksa, jer čemu sindikat ako ne pomaže ljudima onda kada im je to najpotrebnije.

I.T.

Započinje obnova sarvaške crkve

Rode na novom kućnom broju

JOŠ nam je u sjećanju slika barbarskog divljanja *jugoarmade*, osobito rušenja tornja crkve Rođenja svetog Ivana Krstitelja u Sarvašu, prikazanog na beogradskoj televiziji. Na srušenom zvoniku rode su svile gnijezdo i čuvale ga za ljude, one kojima je to sveto mjesto bilo oltar vjere i molitve, obraćanja dragom Bogu da dobro prevlada nad zlim. Rode su, naime, iznova bile izaslanici prognanika, pozivale su ih na povratak.

Kako će skoro započeti obnova srušene crkve, valjalo je rodama osigurati novi dom. Upomoć u premiještanju gnijezda priskočili su i radnici Hrvatske elektroprivrede. Na platformu stupa postavljenog pokraj crkve, premiještanje je obavljeno uz pomoć dizalice i HEP-ove korpice. Rode je pritom strpljivo čekala, uz potpuno povjerenje prema ovim dobronamjernim ljudima kao da je znala da je njena dosadašnja misija završena.

"Rode su gnijezdo svile odmah nakon rušenja tornja crkve i proteklih je godina to bio prepoznatljiv simbol Sarvaša", rekao je župnik Vinko Dubravac. Premiještanje gnijezda pratio je i inspektor zaštite prirode Ministarstva kulture Željko Vuković.

D. Karnoš

Nensi Živković,
naj cool školarka

Nensi Živković - naj među naj školarkama

Borac za pravdu i istinu, između ostaloga

Da bi netko bio proglašen *naj cool* školarkom, mora biti uzor drugim svojim životnim stavom, ponašanjem, ocjenama i izvanškolskim aktivnostima, a uz to mora biti i "cool" prijateljica

Unuka dugogodišnjeg zaposlenika Elektroprimorja Ante Živkovića, Nensi Živković, učenica 5. b razreda Osnovne Škole "Srdoči" u Rijeci je na natjecanju za izbor najbolje školarkice održanom u Rijeci izabrana za *Miss (S)c(h)ool* u konkurenciji 27 natjecateljica. Nensi je prva, a deveteročlani ocjenjivački sud jednoglasno je proglasio svih 26 ostalih natjecateljica prvom pratiljom najbolje školarkice.

Natjecanje na kojem je draga i simpatična Nensi proglašena najboljom nije sličilo na slična natjecanja za *missice*. Naime, nije se birala najljepša, nego najkompletnija djevojčica. Uostalom, svih 27 natjecateljica bile su prelijepce. Da bi u toj konkurenciji netko bio proglašen najboljim mora biti uzor drugim svojim životnim stavom, ponašanjem, ocjenama i izvanškolskim aktivnostima, a uz to mora biti i "cool" prijateljica. Sve te osobine ima Nensi.

Nensi je odlična učenica. Najviše voli povijest. Izvan škole igra odbojku i bavi se informatikom. Novinarima je otkrila i svoju životnu želju. Kad odraste želi biti forenzičarka. Nensi je sada u školi borac protiv nepravde i laži, za pravdu i istinu. Sutra kad odraste želi kao forenzičarka pomoći da zločinice dostigne zasluženu kaznu. Nensi je tek učenica petog razreda osnovne škole i tko zna neće li se dok odraste predomisлити i postati nešto drugo. No to nije bitno. *Naj cool cura* može biti što god želi, zar ne?

I na kraju napomenimo da je vijest o proglašenju Nensi Živković najškolarkom donijela radost, ne samo u domove Živkovićevih u Rijeci nego i širom Dalmacije gdje živi njezina brojna rodbina. Uredništvo HEP Vjesnika, uz čestitke Nensi mora čestitati i teti Veročki.

Ivica Tomić

Izložba *Secesija u Hrvatskoj*

Kulturni događaj godine

Marica
Žanetić Malenica

U Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu otvorena je još 14. prosinca 2003. godine izložba *Secesija u Hrvatskoj* s namjerom da potraje do 31. ožujka ove godine. Međutim, zbog iznimnoga zanimanja naše javnosti, ali i inozemnih gostiju, produžena je do 18. svibnja, kada se nizom manifestacija obilježio kod nas Međunarodni dan muzeja. Do toga posljednjeg dana, kada je ulaz bio slobodan, izložbu je posjetilo 82.500 posjetitelja, što joj osigurava pridjev *naj kulturnog događaja u Hrvatskoj* ove godine.

PREKID S TRADICIJSKOM, AKADEMSKOM UMJETNOŠĆU 19. STOLJEĆA

Izložba je cjelovito, do u potankosti razrađeno i maštovito predstavila dostignuća hrvatske umjetnosti na prijelomu dva stoljeća, točnije od 1897. do 1918. godine, odnosno do kraja Prvog svjetskog rata. Secesija u Hrvatskoj se javlja istodobno sa sličnim kulturnim i umjetničkim zbivanjima u drugim europskim zemljama te ona za nas znači ono što je u Austriji bio *Sezession*, za Njemačku *Jugendstil*, *Art Nouveau* za Francusku, odnosno *Modern Style* ili *New Style* za Englesku. Bit je u tomu *da su se ideje, koje su uglavnom iste, na različitim mjestima različito iskristalizirale*, s tim da ih je povezivao zajednički program koji se temeljio na prekidu s tradicijskom, akademskom umjetnošću 19. stoljeća i osmišljavanju novih umjetničkih izražaja.

Izložba je bila podijeljena po tematskim cjelinama kao što su: arhitektura, slikarstvo, kiparstvo, grafičko oblikovanje, fotografija, namještaj, moda i modni pribor, metal, keramika i staklo. Međutim, njena koncepcija je nametnula potrebu kombiniranja predmeta u sadržajne cjeline, kako bi se postigla veća koherentnost i preglednost.

Ovdje smo se na jednom mjestu mogli diviti ostvarenjima istaknutih hrvatskih slikarskih imena poput Vlahu Bukovca, Bele Čikoša - Sesije, Mirka Račkog, Slave Raškaj i drugih, baš kao i djelima naših istaknutih kipara i vrsnih arhitekata. Uz umjetnička djela susreli smo i niz predmeta za svakidašnju uporabu (namještaj, uporabni i ukrasni predmeti od stakla i keramike) koji su se uvozili iz europskih središta poput Praga, Budimpešte, Beča... Tako je svoje mjesto u ovoj bogatoj postavi izborilo približno

860 izložaka. Stoga je bilo potrebno barem sat i pol do dva da se prijede cijeli kružni tok obilaska, koji nas je vratio stoljeće unatrag, u početke radanja filmske umjetnosti, fotografiranja, turizma i rekreacije na ovim prostorima, jednom rječju slobodnijeg umjetničkog *disanja*, ali i življenja općenito. Teško da je itko od posjetitelja osjetio umor, ali ako i jest, mogao je predahnuti u maloj kavani, koja je osmišljena kao svojevrsna kompilacija *Prve ličke kavane* iz Gospića, sisačkog *Velikog Kaptola* i zagrebačkog *Korsa*. Odmor se mogao potražiti i ako se ušlo, kroz uvećanu fasadu kina *Urania*, u mini dvoranu s projekcijama prvih filmova snimljenih u Hrvatskoj u razdoblju od 1904. do 1915. godine.

TRAŽITI NOVE PUTOVE DO OBEĆANE ZEMLJE NOVE UMJETNOSTI

Posjetiteljice su se vjerojatno malo dulje zadržavale ispred vitrina u kojima su izložene raskošne haljine i popratni modni detalji (cipele, šeširi, suncobrani, torbice) koje su se nosile na značajnim društvenim događajima poput plesa i vjenčanja. Moglo se očekivati da je u umjetničkom razdoblju, kakvo je secesija bila, žena i dalje umjetnička inspiracija u svim područjima likovnog stvaralaštva. S tim što žena toga vremena više nije tek muza svom muškarcu već sve samosvjesnija, samostalija i značajnija ličnost koja mu počinje parirati. Ona studira i zapošljava se, traži pravo glasa, odijeva se manje strogo, a u slobodno vrijeme i športski ležerno. Osnivaju se *gospojinski klubovi* koji se zalažu za *poboljšanje života žene*. Te *drznice*, zamislite, počinju nositi čak i hlače, koje su se od 1911. godine mogle nabaviti i u zagrebačkim dućanima.

Cijela izložba popraćena je citatima iz brošure Ive Pilara *Secesija: studija o modernoj umjetnosti* (objavljena u Zagrebu 1898.). Prema njegovoj definiciji "*Secesija*" nije niti jedan jedinstveni smjer, naprotiv ona je skupina najraznoličnijih smjerova, koji imaju tek cilj zajednički, cilj da stvore novu umjetnost. Kojim će se putovima to postići, prepušta "*secesija*" sasvim pojedincu umjetniku. Ona je dala parolu: *tražiti nove putove do obećane zemlje nove umjetnosti*.

Sve žene iz Pule, u čast Mikiju (Milanu Vitasoviću, negdašnjem državnim reprezentativcu u trčanju) na majici su nosile njegovu sliku iz 1974. godine

34. Elektroistrijada

Igra je radost, s njom ostaje mladost

U kratkom obraćanju, mr. sc. Davor Mišković naglasio je važnost održavanja Elektroistrijade, već 34. puta

Nakon jednogodišnje stanke, u subotu 15. svibnja 2004. godine, točno u 10 sati započela je svečanost otvaranja 34. Elektroistrijade - susreta, ali i smotre radnika Elektroistre. U nazočnosti direktora DP Elektroistra Pula mr.sc. Davora Miškovića, načelnika općine Marčana Marijana Kostršića i upraviteljice hotela Croatia Dajane Fio-Boljat, igre je otvorio Milan Vitasović, koji u Elektroistri radi na poslovima standarda radnika. U svom kratkom obraćanju D. Mišković je izdvojio važnost održavanja Elektroistrijade, M. Kostršić govorio je o suradnji naše tvrtke s općinom Marčana, a s hotelskim kompleksom Duga Uvala upoznala nas je D. Fio-Boljat.

Za mjesto održavanja ovogodišnje Elektroistrijade izabran je Hotelsko-turistički kompleks Duga uvala, odnosno hotel Croatia, koji je smješten u uvali Vignole na jugoistočnoj obali Istre, na području općine Marčana. Riječ je o turističkom centru s pogodnim smještajem i sadržajima za stacionarni zdravstveni i rekreacijski turizam, s povoljnim turističko-zemljopisnim položajem.

Ove godine reorganizirani način natjecanja pružio je mogućnost da se natječu i zabavljaju i oni koji su do sada bili gledatelji, dakako i oni mladi. Vođeni načelom "potpuno zadovoljstvo radnika na El", željelo se to postići jednim od najkraćih putova - osvježanjem i poboljšanjem općeg tjelesnog stanja. Time se zajednički ostvaruje i važna društvena zadaća: poboljšanje zdravstvenog stanja radnika. Trudili su se, znači, pružiti zadovoljstvo, temeljiti i zdravi vikend-odmor za tijelo i dušu. Skoro od svih sudionika stizale su im pohvale. Dakako, bilo je i kritika, ali Elektroistrijada ide dalje, što je najvažnije. Doživjela je, eto, svoje trideset i četvrto izdanje.

Jedna od novina u organizaciji El je i predstavljanje radova radnika koji se amaterski, znači u slobodnom vremenu, bave različitim aktivnostima poput: slikarstva, kiparstva, filatelije, numizmatike, glazbe... Prva je probila led dugogodišnja radnica Teofila Jelčić, blagajnica iz Pule, koja se bavi slikarstvom. Njezina izložba je pobudila velik interes, kako među radnicima, tako i među gostima, pa je do daljnega ostala u hotelu.

BRIŠKULA I TREŠETE

Šesnaest parova, odnosno 32 briškulanta, natjecalo se za najbolje briškulante u 2004. godini. Nakon uzbuđljivih partija, u završnicu su stigli Labinjani i Puležani. Pobjedili su Labinjani Elvis Brenković i Branko Milevoj, premda su Puljani Milovan i Radolović dobili prvu briškulu sa 5:4. "Bela" im je bila crna (2:5).

PIKADO

U natjecanje "ki će manje" krenulo je 44 pikadora Naime, pikado je ove godine bio elektronski pračeno i

startalo se s pozicije 301 prema 0. I, zamislite, najbolje je gadala žena! Muškarci, razvikani kao dobri strijelci, gadali su slabo. Ispod 100, odnosno 96 *punti* imala je Nada Šverko iz Pazina, što je bio najbolji rezultat. Ostali s više od 100 *punti* su : Danijel Pauro 153 (Pula); Aldo Fable 175 (Labin); Ingrid Lazarić 186 (Labin); Srećko Tomašić 190 (Pula)...

MALI NOGOMET

Umjesto najavljenih momčadi Sjevera (pogoni: Buje, Poreč, Buzet, Pazin) i Juga (Labin, Pula, Rovinj) igrali su oni koji vole nogomet. Dvije momčadi: *Plavi* i *Žuti*, i četrdeset minuta vrhunskog malog nogometa neopterećenog rezultatom. Vidjelo se sve: fenomenalna obrana, dobri golovi, rolanje, suhi list, lopte kroz noge varke, promašaji... Nogomet za dušu. Fenomenalno! Pobjedili su stariji, *Žuti*, s rezultatom 7:4

PLJOČKANJE

- Ovo je otkriće! Gdje ste to pronašli?! Uzviknuo je zadivljen pljočkanjem iskusni i uvijek aktivni rekreativac, upravitelj Pogona Buje Valter Dragolin. Sudjelovalo je deset momčadi koje su na tri joga odmjeravali svoje snage u "četvorkama" s jednom *pljočkom*. Momčadi su bile mješovite, što je davalo posebnu draž natjecanju. Završnica između momčadi *Poreč* i *Direktori* bila je prava atrakcija i neizvjesna do samog kraja. *Direktori* su vodili s 5:1, u džepu su imali već osam *punti*, a onda je *Diše hitija pljočku u bulin i stira ga vanka*. Izgubljena četiri *punta*. U ponovljenom hitanju više *ni bilo sriće*. Krajnji rezultat 13:8 za *Poreč*. U borbi za 3. i 4. mjesto sastali su se momčadi *Tehničari* i *Mrvice*. Bolji su bili *Tehničari*, koji su osvojili treće mjesto. Posebne pohvale sucima, prekaljenim *pljočkadurim*, Frani, Nosketu i Šilvanu.

ODBOJKA NA PIJESKU

Posljednja disciplina subotnjeg programa. Veliko zanimanje. Mješovite momčadi, odnosno tri muška i tri žene. Prikazali su svu raskoš i dinamiku ove igre. Momčad u sastavu: Ljiljana Smoljan, Fredi Iveša, Viktor Naiaretto, Milan Trošt, Enio Piutti i John Martinčić osvojila je prvo mjesto i u završnom susretu pobjedila momčad u sastavu: Morena Orlić, Ivica Ban, Diego Levak, Jagoda Šurlan, Orieta Bilić i Danijel Pauro.

Groznica subotnje večeri nije snimljena zbog objektivnih razloga... Nakon noćnih aktivnosti valjalo je odšetati stazu dugu četiri kilometra i izbaciti sve poroke i zlotvore iz organizma. Tijekom nedjeljnog ručka, obavljena je podjela zasluženih medalja, ovog puta trenutno boljim...

Tekst i snimke: Milan Vitasović, Srećko Tomašić i Marko Roganović

> Jedna od novina u organizaciji Elektroistrijade je i predstavljanje radova radnika koji se amaterski, znači u slobodnom vremenu, bave različitim aktivnostima poput: slikarstva, kiparstva, filatelije, numizmatike, glazbe...

34. Elektroistrijada

Nogometna revijalna utakmica između *Plavih* i *Žutih* - 40 minuta vrhunskog malog nogometa za dušu

Briškula i trešete: nakon uzbuđenja pobijedili su Labinjani

Svestrana športašica Ljiljana Koroman s osvojenim odličjima

Četiri kilometra grupnog hodanja nakon *groznice subotnje večeri*

Odbojka na pijesku

Pljočkanje - otkriće *Elektroistrijade*

Pobjednik - momčad Siska

Od 21. do 23. svibnja ove godine u Rovinju, u Turističkom naselju Villas Rubin, održani su 5. športski susreti Udruge hrvatskih branitelja HEP-a Regionalnog odbora središnja Hrvatska (ROŠH). Nakon himne i minute šutnje za poginule branitelje, Zvonimir Vavro, predsjednik ROŠH-a, otvarajući jubilarni 5. susret pozdravio je sve sudionike, njih približno 150 i goste. Otvaranju susreta prisustvovali su svi dosadašnji predsjednici ROŠH-a, Tihomir Lasić, predsjednik Udruge, Šime Samodol glasnogovornik Udruge te Armando Čekić, rukovoditelj Pogona Rovinj iz Elektroistre.

U pozdravnom govoru Zvonimir Vavro je naglasio:

- Od prvog dana našeg postojanja osnovna zadaća Udruge bila je ostati zajedno, njegovati ono što nam je svima zajedničko, ma koliko svaki za sebe bili drukčiji i posebni - njegovati ljubav prema Domovini. Udruga je ostala dosljedna svojim ciljevima i programskim zadaćama i ostala u svim dijelovima Lijepe naše, svijetli primjer u organizacijskom zajedništvu, moralnosti i domoljublju. Zajedništvo i sloga temelj su naše opstojnosti i budućnosti. Kako nas je zajedništvo i srčanost vodilo u stvaranju neovisne Domovine, tako neka nas vodi i kroz športska natjecanja. Neka pobijedi najbolji, najspretniji i najsretniji.

Armando Čekić, u ime direktora Elektroistre i u svoje osobno, pozdravio je sve sudionike zaželjevši im lijepo vrijeme i dobre rezultate u Rovinju, kojeg su već treći puta izabrali za mjesto njihovih susreta. Šime Samodol, poželjevši dobre rezultate, u športskom ali - kako je rekao - i u viteškom natjecanju, poželio je svima uvijek *radost, ljubav i prijateljstvo* koje ih drži na okupu. Tihomir Lasić, prisutnima je prenio pozdrave svih direktora, svih regionalnih odbora i članova Udruge južne Hrvatske uz riječi: *- Neka pobijede najbolji, a oni će predstavljati svoju regiju na Memorijalu u Vukovaru.*

Športaši - branitelji natjecali su se u malom nogometu, košarci, šahu, kuglanju (momčadski), streljaštvu, stolnom tenisu i tenisu.

Ruža Žmak

Rezultati natjecanja

- Momčadski: 1. Sisak (27 bodova), 2. Karlovac (22 boda), 3. Varaždin (20 bodova), 4. Zagreb (18 bodova), 5. Bjelovar (18 bodova)
- Mali nogomet: 1. Sisak (9 bodova), 2. Bjelovar (6 bodova), 3. Zagreb (6 bodova), 4. Karlovac (6 bodova); Varaždin je ostao bez bodova.
- Košarka: 1. Sisak, 2. Karlovac, 3. Varaždin, 4. Bjelovar i 5. Zagreb.
- Šah (ukupni poredak): 1. Sisak, 2. Karlovac, 3. Zagreb, 4. Varaždin i 5. Bjelovar.
- Kuglanje (ukupni poredak, momčadski): 1. Zagreb, 2. Varaždin, 3. Bjelovar, 4. Karlovac i 5. Sisak.
- Streljaštvo (ukupni poredak): 1. Sisak, 2. Varaždin, 3. Karlovac, 4. Bjelovar i 5. Zagreb; najbolji pojedinac je Svetac iz Varaždina.
- Stolni tenis (ukupni poredak): 1. Varaždin, 2. Karlovac, 3. Zagreb, 4. Bjelovar, 5. Sisak.
- Tenis (ukupni poredak): 1. Sisak, 2. Bjelovar, 3. Karlovac, 4. Zagreb, 5. Varaždin.

Okupljeni branitelji u očekivanju prvog športskog nadmetanja

Šime Samodol, glasnogovornik, Tihomir Lasić, predsjednik Udruge, Zvonimir Vavro, predsjednik ROŠH-a i Armando Čekić, rukovoditelj Pogona Rovinj, prigodom otvorenja Susreta branitelja ROŠH-a

Sišćani - pobjednici u malom nogometu

I u košarci Sišćani su bili najbolji

Najbolji u streljaštvu bili su Sišćani

U tenisu su najbolji, opet, bili Sišćani

Igre su otvorene Lijepom našom i minutom šutnje za poginule branitelje

Razvili športska *jedra*

Veročka Garber

> Šibenčani su imali najuspješnije momčadi, Dubrovčani najbolje pojedince, a kod svih je zajednički slogan za budućnost bio: *U Baško Polje - svi dobre volje!*

Četvrti športski susreti Udruge hrvatskih branitelja HEP-a - Regionalnog odbora za južnu Hrvatsku - i ove su godine održani sredinom svibnja u Baškom Polju pokraj Makarske. Takav izbor lokacije nimalo nas ne čudi. Jer, hotelski je kompleks (kojega prema pričanju čeka nezvjesna stečajna sudbina) smješten u predivnom okružju niskih šumaraka i žalovitih plaža. Premda ugodaj ljeta nije uspijevaio prodrijeti kroz tvrdoglavo kišno razdoblje, ipak je sunce tijekom ta dva dana odnijelo pobjedu i omogućilo našim braniteljima da se uspješno ogledaju u svih devet planiranih športova.

Svečano otvaranje lgaru uslijedilo je na jednom od hotelskih igrališta. Njih stotinu i deset, pristigli iz svih dijelova (i djelatnosti) HEP-a od Zadra do Dubrovnika, nakon intoniranja himne odali su minutom šutnje počast poginulim i umrlim braniteljima. Pozdrave dobrodošlice zaželjeli su Petar Baričević, predsjednik ROJH-a, Mišo Veraja, predsjednik Organizacijskog odbora za šport i nedavno izabrani predsjednik Udruge branitelja HEP-a, Tihomir Lasić, koji se još jedanput zahvalio na ukazanom povjerenju i izrazio nadu da će ga i opravdati. Također je poželio svima ugodan boravak uz športsko i fer nadmetanje. Ispred HEP Prijenosa d.o.o. branitelje je pozdravio Ante Delonga, a direktor HE Peruča, Joško Macan, prisjetio se onih vremena kada su ti isti ljudi dali sve od sebe za spas Domovine, zahvalio za njihov doprinos izgradnji Hrvatske i zaželio sreću u svim budućim potezima.

A, glasnogovornik Udruge, Šime Samodol, rekao je:

- Dragi prijatelji, kao da je Bog podario ovaj lijepi dan, dan za pamćenje, dan za prijateljstvo ... I ovaj naš susret daje čvrstu vjeru da su nesebičnost i ljepota koje u sebi nosimo naš put inaš cilj i da ćemo takvim putem nastaviti koračati još mnogo ljeta... te je primorskom slikovitošću zaključio da su uhvatili vjetar, razvili jedra i plove u pravom smjeru. Željko Dorić, direktor HEP Proizvodnje d.o.o. te član i prijatelj Udruge, naglasio je kako je riječ o najboljoj udruzi u Hrvatskoj i da zbog te činjenice svi trebaju biti ponosni.

ŠIBENČANI MOMČADSKI NAJBOLJI

Potom je Stjepan Tičinović, direktor HE Zakućac, prenijeo braniteljima tople i srdačne pozdrave u ime Uprave HEP-a te zaželio da se i na športskom polju pokažu jednako uspješni i hrabri kao što su to pokazali i na drugim poljima. Zaželjevši im ugodan boravak i dobre rezultate, otvorio je Športske susrete i tako dao *zeleno svjetlo* za početak natjecanja.

A, ono je započelo usporedo na više terena. Krenuli su istodobno bočari, košarkaši, nogometaši, strijelci i plivači. Tijekom poslijepodneva i drugoga dana doznali smo sve

Nogomet:

1. Metković-Dubrovnik
2. Šibenik-Zadar
3. Sinj

Stolni tenis:

1. Zadar I
2. Zadar II
3. Metković

Kuglanje:

1. Šibenik
2. HE Miljacka
3. Metković

Šah:

1. Emil Stanić - HE Zakućac
 2. Ivica Kalajdžić - II -
 3. Joško Kursar - II -
- Plivanje prsno i leđno:
1. Željko Šeparović - DU

Košarka:

1. Šibenik
2. RHE Velebit
3. Split

Boćanje:

1. Drniš
2. Šibenik
3. Dubrovnik

Tenis:

1. Miro Stančić - DU
2. Nenad Matošić - ST
3. Goran Ražov - ZD

Streljaštvo:

1. Milan Pavić - Sinj
 2. Dario Gašpar - Vrgorac
 3. Niko Prokulica - DU
- Plivanje kralj i leptir:
1. Nenad Matošić - ST

pobjedničke momčadi i pojedince. Treba znati da su pojedine momčadi bile sastavljene od *hepovaca* iz različitih gradova. Evo primjera i rezultata:

Prijateljski, ali s puno natjecateljskoga duha, športski su susreti završeni. Završnu su večer proveli uz dodjelu priznanja i pokala, uz druženje i pjesmu, a kako smo čuli iz pouzdanih izvora, i uz veselje nakon osvajanja nogometnog prvenstva države koje je baš toga popodneva završeno.

Ako se još jedanput osvrnemo na postignute rezultate, rekli bi da su Šibenčani imali najuspješnije momčadi, a Dubrovčani najbolje pojedince. Ali kod svih je zajednički slogan za budućnost: *U Baško Polje - svi dobre volje!*

Prvi se okupljenim braniteljima pozdravnim slovom obratio Tihomir Lasić, predsjednik UHB HEP-a

OPĆE DOBRO NA PRVOM MJESTU

U nastavku ovoga izvješća upoznat ćemo čitatelje HEP Vjesnika s najstarijim braniteljem na ovim susretima, a sigurno i jednim od najstarijih u UHB HEP-a općenito. Željko Pavlović iz HE Dubrovnik već je 41 godinu u HEP-u, a više od trideset ih je proveo radeći kao vođa smjene. Početkom lipnja 1991. godine HEP ga je *posudio* Hrvatskoj vojsci i to kao zapovjednika južnog sektora i 163. brigade. Nakon nekoliko mjeseci predao je zapovjedništvo drugim kolegama. U tom razdoblju, kurirske poslove prenošenja hrane i streljiva na bojišnicu obavljao mu je tada petnaestogodišnji Matko Asanović, danas radnik HEP-a i vjerojatno najmlađi branitelj u Baškom Polju. O tom mladom *plivaču* pisat ćemo drugom prigodom. Danas smo prednost dali najstarijemu. A, naš Željko kaže da mu prisustvo športskim susretima branitelja jako puno znači i da je sretan kad ga se pozove. Također će reći da se danas nedostatno vrednuju braniteljske udruge, da ne govori o materijalnom ili nekom drugom opipljivom dokazu već o *priznavanju duše*. A, to što je u duši on naziva osjećajem zaljubljenosti u državu. Pa kaže da iz tog osjećaja navodno proistječe materijalna korist kojom branitelj, primjerice, traži jedan dan godišnjeg odmora.

- Doživio sam to na svoje oči, ali nikada u našoj tvrtki. Moram moj HEP tu izdvojiti i mislim da uvelike to možemo zahvaliti našem direktoru, ing. Bašiću. Ovakvi me susreti posebno raduju, jer vidim da se branitelji bave sadašnjošću i budućnošću i da je naš HEP uvijek na prvom mjestu.

Željko je pohvalio Vjesnik, kao životno i strukovno glasilo, u kojemu nalazi za sebe veliki broj kvalitetnih informacija, a na kraju je izrekao zaključak koji može posvojiti svatko od nas:

- Mislim da je dužnost svakog hepovca da govori ono što misli i da radi što najbolje može ne tražeći za uzvrat ništa i da će mu se to kad-tad vratiti. Jer iz općeg dobra proistječe osobno. I to treba shvatiti svaki građanin Hrvatske.

Nadmetanje strijelaca iz Obrovca, Ploča i Omiša

Košarkaši su se dobro zagrijali

Uvijek glasni i energični drniški bočari

Plivačke nade: M. Asanović, Ž Šeparović i N. Matošić

Združena momčad Zadrana i Šibenčana s lakoćom je pobijedila Omišane

FOTOZAPAZAJ

DUGA

SVIBANJSKE su nas česte promjene vremena podsjetile kako nam se i u našim životima izmjenjuju sunce i kiša. I umjesto da *mrmljamo*, dobro bi bilo zastati na trenutak i vidjeti ljepotu koja nas svakodnevno okružuje. Proći ispod duge značilo bi ispunjenje želja, premda je ponekad dovoljno baciti pogled na divno obojano nebo i shvatiti da "nebeski slikar" misli na nas. Nije li slika, dokaz?

D. Karnaš

Autor: STJEPAN OREŠIĆ	JUBILEJ NAŠEGA LISTA (zaj.s *)	ČUVENI FRANCUSKI NOGOMET- TAŠ, SADA TRENER	JEDANA- ESTERAC, PENAL	POVJESNI- ČARKA UMJET- NOSTI DOBRONIĆ	SMANJI- VANJE RAZINE ČEGA	APSOLU- TISTIČKI KARAKTER VLADAVINE	"VERY SLIGHT INCLUSION"	MJESTO BLIZU TRBOVLJA	POKOJNI ENGLISKI GLUMAC, OLIVER	NENNI DELMESTRE	ONTARIO	SPUŠTANJE, SILAŽENJE	ŽENA ZA TKALAČKIM STANOM
UČINKO- VITOST													
VLASNIK VELIKOG IMANJA													
ODAZIVATI SE NA POZIVE										ZEMLJIŠTA PREDAVAČ NA FSB-u, NENAD			
RAZDOBLJE OD DEVET MJESECI ILI GODINA							"TVORNICA DUHANA ZAGREB" AGIMIN IMENJAK				ANATOLIJ LJADOV ŽITELJI MJESTA ADE		
"STRANICA"				STARIJI NOGOMETAŠ, GORAN VRSTA KITA				POSUDA ZA CVIJEĆE NOVOST					
TOMISLAV IVČIĆ			STRUČNJAK U KNJIGO- VODSTVU ODGRIŽENI KOMAD										DIO PLUGA, LEMEŠ, RAONIK
IZGUBITI LIŠĆE U JESEN								DRUKČIJE, RAZLIČITO (puć.) SPIKERICA KOROŠEĆ					
INAČICA IMENA TADIJA ILI TADEJ					STARORIM. POVJE- SNIČAR TVRDA GUMA							"RADIKAL" SITAN KOLUTI- ČAVAC	
DRUGI IZRAZ ZA ĐUMBIR							VERA ODMILA TANTAL						
PONAŠATI SE KAO BARABA											RAY LIOTTA NAJTANJE SLOVO		
"RADIJUS"		STVARANJE VLAKN. TKIVA UPOTRE- BLJIVAČ						SKUP STANICA ISTOVRSNE GRADE, STANIČJE					
"ODVJET- NIČKA KOMORA ZAGREB"				NAŠICE SASTOJAK NOKTIJU, DLAKE I DR., ROŽINA									
REDATELJ MARUŠIĆ													
MALA LAĐA (FRKET)								DIO RUKE U PREGIBU					
JULIO IGLESIAS			"RIZMA" VRSTA JESTIVE GLJIVE		LUXEM- BOURG DANICA ODMILA								
MAČ (šp.)													
OSNOVA, OSNUTAK													
RAVNICA, RAVAN													
DRAŽBA, LICITACIJA, INKANAT		❄️	❄️										

Odgonetka križaljke iz prošlog broja (vodoravno):
 Pjenušavo vino, Rene Bitorajac, elektrovodovi, Demi, aluminij, S, Odin, Sem, lje, junak, sat, panj, E(mi)l N(olde), napa, Rilke, dis, Vindija, N, Novska, ujedno, inovacija, ais, čije, ere, gnjat, ksenon, ATG, B(ranko) Z(ebec), P, Lara, Avala, livada, Adonis, časiti, Altair.

I poslije Osijeka - Osijek

Dragica Jurajević

> Već treći put su Osječani potvrdili da su najbolji među najboljima, druga je Opatija, treći Zagreb, četvrti Split i peta Potpora

Na ovogodišnjim Petim športskim igrama prijenosa, održanim od 13. do 15. svibnja o.g. na Bjelolasci, u prekrasnoj ekološki očuvanoj prirodi Gorskog kotara, 250 sudionika *branilo je boje* svojih prijenosnih područja i *potpore*. Najmlađi sudionik Igara *Potpore* branila je zelenu boju, PrP Zagreb plavu, Split bijelu, Osijek crvenu i Opatija žutu. Čak niti oblaci i svibnju neprimjereno pro hladno vrijeme nisu *ohladili usijanu* natjecateljsku atmosferu. U izvanredno kolegijalnom i prijateljskom raspoloženju održana su sva natjecanja - u odbojci (žene), malom nogometu, kuglanju, tenisu, bočanju (žene i muški) i šahu.

SVE U ZNAKU FAIR-PLAYA

Dakako da je bilo navijanja i emocionalno obojenoj bodrenja vlastitih momčadi, ali sva su odmjerenja snaga i izdržljivosti protekla u znaku *fair-playa*. *Prijenosasi* i *prijenosasi* još jedanput su potvrdili da su im jednako važni i rezultati i *duh zajedništva*. Ovogodišnji organizatori, *zaduženi* zastavom Igara još prošle godine u Šibeniku, športaši Sektora za tehničku potporu na čelu sa Zdeslavom Čerinom zaslužuju čistu peticu, kako za odabir mjesta tako i za odličnu organizaciju, gdje je sve *štimalo*. Hotelsko naselje Bjelolasica pokazalo se odličnim izborom, jer na ovom mjestu udružene su planinska ljepota i svi natjecateljski tereni, osim kuglane, pa su jedino kuglači morali *potegnuti* do 26 kilometara udaljenog Ogulina. Sve pohvale zaslužuje i HN Bjelolasica za odličan smještaj, dobru hranu i vrlo ljubazno osoblje.

No, prije rezultata, vratimo se na početak. Pete športske igre prijenosa na Bjelolasci otvorio je u petak 14. svibnja Željko Koščak, rukovoditelj Službe za izgradnju Sektora za tehničku potporu, koji je u ime domaćina svim sudionicima zaželio dobrodošlicu, kao i u ime mr.sc. Ivce Toljana, člana Uprave HEP-a za prijenos i Miroslava Mesića, direktora HEP Prijenosa d.o.o., koji su se zbog obveza športašima pridružili posljednjega dana. Svim momčadima i svakom pojedincu zaželio je uspješne rezultate, s porukom *neka pobjede najbolji, premda je i samo sudjelovanje na Igrama i ovo druženje svojevrsna pobjeda*.

Sva su natjecanja održana samo u dva dana, pa se stoga puno utakmica *preklapalo*, što je *otežavalo život* natjecateljima, koji nisu istodobno mogli biti i navijači na drugim terenima. Tako su se istodobno odigravale i odlučujuće malonogometne i odbojkaške utakmice u subotu, ali ipak se našlo navijača koji su i u posljednjoj utakmici koja je odlučivala o drugom mjestu bodrili svoje odbojkašice glasnim skandiranje *Potpore, Potpora* i Opatija, Opatija...

Poslije svih utakmica održana je revijalna odbojkaška utakmica između direktora i mješovite ženske odbojkaške *selekcije*, koju su u ravnopravnoj i

žilavoj borbi i uz puno bodrenja dobile - žene. Za kraj je ostalo potezanje užeta, gdje su snagu odvagale dvije mješovite *teškokilaške* ekipe.

OSJEČANI PONOVO NAJBOLJI

U subotu navečer restoran je *zabljesnuo* novim sjajem i dočeka nas je svečano ukrašen s balonima u natjecateljskim bojama, jer slijedilo je svečano proglašenje najboljih među najboljima. Na pokalima se nije *štedjelo* niti ove godine, pa su sve momčadi osvojile po neki, razlika je bila samo u veličini. Nakon pozdravnog riječi Božidara Kolege, direktora Sektora tehničke potpore HEP Prijenosa, koji je konstatirao kako je *Potpore* svake godine sve jača i zahvalio ovogodišnjoj glavnoj organizatorici Mirjani Horvat, pokale je svim momčadima za sve športove podijelio mr.sc. Ivica Toljan. Sve je natjecatelje pozdravio i u ime predsjednika Uprave HEP-a mr. sc. Ivana Mravka, a iskoristio je prigodu i za čestitke Hajduku i njegovim navijačima na upravo osvojenom prvenstvu. A to su naši splitski kolege veselo i proslavili, zajednički sa svim sudionicima.

U malom nogometu najbolji su bili Osječani (najbolji strijelac Zoran Bičan, a najbolji golman Marko Kuna), u kuglanju Zagrepčani (najbolji kuglač Stipan Liović iz PrP Osijek), u tenisu Zagrepčani (najbolji tenisač Hrvoje Đurak), u šahu Opatijci (najbolji pojedinac na 1. ploči Boris Žilić), u bočanju (žene i muški) Opatijci (najbolja bočarica je Milvana Brnelić, a najbolji bočar Ivan Žigulić), a u odbojci prve su Osječanke (najbolja odbojkašica Alexandra Jalžetić iz *Potpore*). Zbrojivši bodove iz svih disciplina poredak izgleda ovako.

Na prvom mjestu i ukupni pobjednik sa 26 osvojenih bodova je ponovno, po treći put, PrP Osijek, drugi je sa 24 boda PrP Opatija, treći sa 21 bodom PrP Zagreb, četvrti sa 18 bodova PrP Split, a peta sa 16 bodova je *Potpore*. A *zeleni* su svoju poziciju ipak proslavili posebno veselo, ponajviše zbog osvojenog jednog, ali vrijednog boda u nogometnom ogledu sa do sada nadmoćnijim PrP Zagreb te drugog mjesta u odbojci.

Božidar Filipović, direktor PrP-a Zagreb preuzeo je na kraju službenog dijela Igara zastavu Igara u ime Zagreba, domaćina sljedećih Igara Uz glazbenu potporu *benda* našeg kolege iz TS Tumbri, malo tko je ostao sjediti. Plesni podij je postao pretijesan, pa se koristio i prostor između stolova, a pjesma se je orila sve do jutra. *Prijenosasi* i *prijenosasi* još su jedanput dokazali da su *složna mala obitelji u velikoj hepovoj obitelji*.

U nedjeljno jutro autobus za autobusom s umornim natjecateljima napuštao je Bjelolasicu, *poprište* još jednog dragocijenog športskog i kolegijalnog druženja, a na povratku za Zagreb u autobusu *Potpore*, mladi golman malonogometne momčadi Joško duhovito je zaključio: *nisam znao da HEP ima svake godine maturalac...*

Pete športske igre otvorio je Željko Koščak poručivši natjecateljima neka pobjede najbolji

Na terenu nije manjkalo pravih akcija, pa niti na utakmici Opatije i Potpore

Boćanje je uz odbojku druga ženska disciplina, a najbolje su bile Opatijke

I na kraju potezanje užeta, a ...

...jači su bili plavo-bijeli

Mr.sc. Ivica Toljan predao je pokal za ukupno treće mjesto Zvonimiru Novoselu iz PrP-a Zagreb

Jadranko Kukurin preuzeo je pokal PrP-a Opatija za ukupno drugo mjesto

Osijek je prijelazni pokal ukupnog pobjednika osvojio u trajno vlasništvo, jer je treći put zaredom najbolji. Preuzeo ga je Viktor Vič, voditelj osječke momčadi

Božidar Filipović, direktor PrP-a Zagreb je preuzeo zastavu Igara kao domaćin sljedećeg susreta

Odbojkaška momčad direktora i mješovita ženska ekipa, koja ih je - nadigrala

Malobrojna, ali glasna i dekorativna navijačka potpora odbojkašicama *Potpore*

Sve odbojkaške utakmice objektivno i profesionalno je sudila simpatična Goga, kojoj su nestašni navijači dobacivali *sudac nije muško*

Najbolji su kuglači PrP-a Zagreb

Prve večeri oni najhrabriji, među kojima je bio i ovaj muški duet Joško i Hrvoje, zabavljali su nas *karaokama*

Zajedno prve Osječanke i druge odbojkašice *Potpore*

DOGABA SE DVA PUTA TREĆI

Kuglačima Športskog društva PrP-a Split, uz sve druge odlike koje imaju, možemo pripisati i dosljednost - na dva svibanjska natjecanja osvojili su treće mjesto. Prvi put im je to pošlo za rukom i kuglom na Turniru Splitsko-dalmatinske županije, organiziranom u povodu obilježavanja Dana Grada Splita i njegovog zaštitnika Sv. Dujma 7. svibnja, a drugi put na Petim športskim igrama *prijenosa*, održanim na Bjelolasci od 13. do 15. svibnja. U suglasju s osvojenim mjesto su se i posložili na ovoj zajedničkoj snimci - tri po tri. U doljnjem redu su: Zdravko Jadrić, Marinko Kosor i Mirko Katušić, a leđa im štite kolege suigrači: Josip Matić, Ante Kusačić i Marko Tomasović.

Najbolji u *najvažnijoj sporednoj stvari na svijetu* bili su Osječani

